

The Book
of Saint Abba Dorotheus of Gaza

Translated from Old Greek into Old Georgian
by St. Euthymius the Athonite
10th century

წიგნი

წმიდისა მამისა დოხოთესი

თარგმნილი წმიდა ეფთვიმე მთაწმიდელის მიერ

გამომცემლობა „ბეთანია“

თბილისი

2018

ტექსტი უძველესი ათონური ხელნაწერების მიხედვით
გამოსაცემად მოამზადეს:

გიორგი ქიტოშვილმა

ნონა ნაჭყებია

რედაქტორი: ნათია მიროტაძე

რეცენზენტი: ანა ხარანაული

მხატვარი: მარიამ ჩხაიძე

© გამომცემლობა „ბეთანია“, 2018

© გიორგი ქიტოშვილი, ნათია მიროტაძე

ISBN 978-9941-27-590-6

საძიებელი

წინასიტყვაობა	7
ეპისტოლზ ძმისა მის მიმართ	21
ცხორებაჲ ნეტარისა მამისა ჩუენისა დოსითჳსი.....	27
სწავლანი წმიდისა მამისა დოროთჳსნი	
თავი 1. გამოსლვისათჳს სოფლით	40
თავი 2. სიმდაბლისათჳს	62
თავი 3. სჳნიდისისათჳს.....	73
თავი 4. შიშისათჳს ღმრთისა	78
თავი 5. რადთა არა მივენდვნეთ განზრახვათა და გულისხმისყოფათა ჩუენთა	92
თავი 6. არაგანკითხვისათჳს მოყუისისა	103
თავი 7. თავისა თჳსისა განმართლებისათჳს	112
თავი 8. ძჳრისჴსენებისათჳს	121
თავი 9. ტყუეილისათჳს	128
თავი 10. რადთა შრომითა ფრთხილითა ვიდოდეთ გზათა ღმრთისათა	135
თავი 11. რადთა ვისწრაფდეთ მონყუედად ვნებათა.....	145
თავი 12. შიშისათჳს საუკუნოჲსა საშჴელისა	157
თავი 13. რადთა უშფოთველად და მადლობით მოვითმენდეთ განსაცდელთა	169
თავი 14. აღშჴნებისათჳს სულისა სათნოებათა	179

თავი 15. რომელსა აქუნდეს მსახურებაჲ ოსტიგნობისაჲ	192
თავი 16. მოსენაკეთა მიმართ	196
თავი 17. უხუცესთა მიმართ მონასტრისათა	201
თავი 18. წმიდათა მარხვათათჳს	205
კითხვა-მიგებაჲ ნეტარისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსი მამისა იოვანეს მიმართ	210
სიტყუანი	215
წერილები	220
ლექსიკონი	228

წინასიტყვაობა

წმ. დოროთე ღაზელი

წმ. დოროთე ღაზელის ბიოგრაფიული ცნობების წყაროს წარმოადგენს მისი სწავლებები, კითხვა-მიგება დოროთესა და მის სულიერ მამებს – წმ. ბარსანოფი დიდსა და წმ. იოანე წინასწარმეტყველს – შორის, ასევე, წმ. დოროთეს პირველი მოწაფის, წმ. დოსითეს ცხოვრება.

წყაროებში არაფერია თქმული წმ. დოროთეს მოღვაწეობის ზუსტი თარიღების შესახებ. მკვლევართა აზრით, იგი დაიბადა მე-6 საუკუნის დასაწყისში ანტიოქიაში (სირია) წარჩინებულ და მდიდარ ოჯახში და მიიღო კარგი განათლება. ფიქრობენ, რომ მისი ერთ-ერთი მასწავლებელი პროკოფი ღაზელი შეიძლება ყოფილიყო. დოროთეს სწავლისა და წიგნის კითხვის მიმართ განსაკუთრებული ინტერესი გამოუჩენია, ისე რომ კითხვაში გართულს, როგორც თავადვე ამბობს, ხშირად ჭამაც ავიწყდებოდა და დროს ძილისთვისაც ვერ იმეტებდა. მოგვიანებით, საერო სიბრძნის სწავლაში განვრთნილი ნება მან სულიერი ცხოვრების სრულყოფისაკენ მიმართა და აქაც მსგავსივე გულმოდგინება გამოიჩინა.

წმ. დოროთე ყმანვილობაშივე დაინტერესდა სამონასტრო ცხოვრებით. მონასტერში დამკვიდრებამდე მას წმ. ბარსანოფი დიდთან და წმ. იოანე წინასწარმეტყველთან ჰქონდა მიმოწერა, რათა მათგან მიეღო რჩევები, თუ როგორ დაეხმარა სამონასტრო ცხოვრების გზაზე. მიმოწერის საკმაოდ დიდი ნაწილი დღემდე შემორჩენილია და ნათელ წარმოდგენას გვიქმნის წმ. დოროთეს ურთიერთობაზე თავისი სულიერ მოძღვრებთან.

წმ. დოროთე მონაზვნად აღიკვეცა ღაზის მახლობლად მდებარე აბა სერიდოსის მონასტერში, რომელიც მე-5 საუკუნის ბოლოს დაარსდა და რომელშიც მისი სულიერი მამე-

ბი, წმ. ბარსანოფი დიდი და წმ. იოანე წინასწარმეტყველი, მოღვაწეობდნენ. აბა სერიდოსის მონასტერში ყოფნისას იგი სხვადასხვა მორჩილებას აღასრულებდა: იყო ქსენოდოქი (მონასტრის მესტუმრე), ებარა მონასტერთან არსებული სასნეულო სახლი, რომელიც მისი ძმის სახმარით იყო დაარსებული, აბა სერიდოსს ეხმარებოდა მონაზონთა სულიერი ცხოვრების წარმართვაში, იყო წმ. დოსითეს სულიერი მოძღვარი და ცხრა წლის განმავლობაში იყო წმ. იოანე წინასწარმეტყველის მსახური (მესენაკე).

მას შემდეგ, რაც აბა სერიდოსი და წმ. იოანე აღესრულნენ, ხოლო წმ. ბარსანოფი სრულ მდუმარებას მიეცა, წმ. დოროთემ დატოვა აბა სერიდოსის მონასტერი და დაეყუდა ღაზის სიახლოვეს. მალე მის გარშემო შემოიკრიბა მრავალი ახალგაზრდა მონაზონი, რომელთაც სურდათ წმ. დოროთეს დამოწმებოდნენ. სწორედ მათ გამო მოუხდა დაეარსებინა მონასტერი ღაზასა და ასკალონს შორის და მას აბა სერიდოსის, წმ. იოანესა და წმ. ბარსანოფის სწავლებათა შესაბამისად განაგებდა. წმ. დოროთეს მონასტერი ბერებმა სავარაუდოდ, 634 წლამდე ცოტა ხნით ადრე დატოვეს, სანამ არაბები ღაზას დაიკავებდნენ და უფრო უსაფრთხო ადგილს შეაფარეს თავი.

წმ. დოროთე აღესრულა მე-6 საუკუნის მე-2 ნახევარში, 560-580 წლებს შორის.

წმ. დოროთე ღაზელის თხზულებათა კორპუსი ბერძნულ და ქართულ ხელნაწერ ტრადიციაში

წმ. დოროთე ღაზელის თხზულებათა კორპუსი მოიცავს უშუალოდ მის ნაწარმოებებს: სწავლანს, ეპისტოლეებს, მოკლე გამონათქვამებს და წმ. დოსითეს ცხოვრებას, რომელთაც ხელნაწერებში თან ერთვის ხოლმე ორი მოკლე

ტექსტი: 1) ორი დოროთესა და ორი ბარსანოფის შესახებ და 2) ეპისტოლე, რომელიც წმ. დოროთეს თხზულებათა შემკრებმა კრებულთან ერთად გაუგზავნა თხზულებათა შეკრების ინიციატორს.

ბერძნულ ხელნაწერთა ძალიან მცირე ნაწილში შესულია აგრეთვე წმ. იოანე წინასწარმეტყველის პასუხები წმ. დოროთეს კითხვებზე, რაც მხოლოდ მოკლე მონაკვეთია დოროთესა და მის სულიერ მოძღვრებს შორის კითხვა-მიგებისა. სრულად ამ პასუხებს შეიცავს „კითხვა-მიგებანი“ – წმ. ბარსანოფი დიდისა და წმ. იოანე წინასწარმეტყველის პასუხები მონაზვნების, სასულიერო პირებისა და ერისკაცების კითხვებზე (სულ 850 პასუხი). აქედან 79 კითხვა-მიგების ქართული თარგმანი შემონახულია სინას მთის მეათე საუკუნის ორ ხელნაწერში (Sin. 34, Sin. 35) სახელწოდებით: „სწავლანი ნეტარისა ბარსანოფისი და იოანესი“. ეს ხელნაწერები უძველესია იმ სხვადასხვა ენოვან ხელნაწერებს შორის, რომელთაც „კითხვა-მიგებანი“-ს ტექსტი შემოუნახავთ.

წმ. დოროთე ღაზელის თხზულებები 200-მდე ბერძნულ ხელნაწერშია დაცული, რომლებიც ორ რედაქციულ ჯგუფს ქმნის: სტუდიურს, რომელსაც ხელნაწერთა უმრავლესობა შეიცავს და ე.წ. იტალიურ-ბერძნულს. რედაქციები ერთმანეთისაგან განსხვავდება უმთავრესად კორპუსის შედგენილობისა და შემადგენელ ნაწილთა თანამიმდევრობის თვალსაზრისით.

წმ. დოროთე ღაზელს, როგორც ავტორს, უკვე წინარეათონურ ეპოქაში იცნობდა ქართველი მკითხველი. მისი ერთი თხზულება სათაურით: *წმიდისა მამისა დორეთეოსისი მორჩილებისათჳს და ნებისა დატევებისათჳს და ვნებათა და ცოდვათათჳს – 907 წელს გადაწერილ სინურ ხელნაწერში – Sin. 35-შია – შესული. თხზულება წარმოადგენს ტექსტის – გამოსლვისათჳს სოფლით – გადამუშავებულ ვერსიას.*

ნმ. დოროთე ღაზელის თხზულებათა სრული კორპუსი, როგორც ჩანს, პირველად ნმ. ეფთვიმე ათონელმა თარგმანა მე-10 საუკუნეში.¹ ეფთვიმესეული თარგმანი უფრო მეტად იტალიურ-ბერძნულ რედაქციას მისდევს, თუმცა მნიშვნელოვნად სხვაობს მისგანაც.²

გამოცემაში გამოყენებული წყაროები

ბერძნული ტექსტისთვის ვისარგებლეთ Sources Chrétiennes-ის სერიის შემდეგი კრიტიკული გამოცემით: *Dorothee de Gaza: Oeuvres spirituelles, Introduction, texte grec, traduction et notes par Dom L. Regnault et Dom J. de Préville. Sources Chrétiennes, 92, 575 pp. Cerf, Paris, 1963.*

ძველ წყაროთაგან ნმ. ეფთვიმეს თარგმანს სრულად ორი ათონური ხელნაწერი Ath. 40 (X-XI სს.) და Ath. 41 (XI ს.) შეიცავს. ეფთვიმეს თარგმნილი მხოლოდ ორი თავია (14,15) შესული Sin. 85-ში (XII ს.). ამავე ტექსტს შეიცავს 4 გვიანდელი ხელნაწერიც: A-126 (XVIII ს.), A-146 (XIV ს.), A-1139 (XX ს.), A-1386 (XIX ს.). ამათგან მხოლოდ A-1386-ია სრული, რომელიც ლაკუნებისა და მექანიკური შეცდომების მიხედვით Ath. 41-ის ასლი (ან ასლის ასლი) უნდა იყოს. დანარჩენები ნაკლულ ტექსტებს შეიცავენ.

¹ ნმ. დოროთეს წიგნის ეფთვიმე ათონელისეული თარგმანი პირველად გამოიცა ფოთში 1902 წელს სახელწოდებით: „ღირსისა მამისა ჩვენისა აბბა დოროთესი სულთა სასარგებლო სწავლანი და ეპისტოლენი“. გამოცემაში მრავლადაა ორთოგრაფიული, კორექტურული და სხვა სახის შეცდომები, ხელნაწერისეული ტექსტი ბევრგან შეცვლილია ან შეესებულება წიგნის რუსული (თუ სლავური) თარგმანის მიხედვით. იგივე ტექსტი განმეორებულია შემდგომ გამოცემებშიც.

² დოროთეს ქართული თარგმანის კორპუსის შედგნილობისა და თანამიმდევრობის მიმართება ბერძნულთან იხ. ქვემოთ, გვ. 14-16.

კიდევ ორ გვიანდელ ხელნაწერში A-57-სა (XVII ს.) და A-116-ში (XVII ს.) შესულია დოროთე ღაზელის სწავლათა ეფთვიმესეული თარგმანის მოკლე ვერსია.

წინამდებარე გამოცემის ტექსტი ძირითადად ეყრდნობა ამ თხზულებათა შემცველ ორ, ყველაზე სრულ და ძველ წყაროს – ათონის ივერთა მონასტერში დაცულ ხელნაწერებს – Ath. 40-ს (=A) და Ath. 41-ს (=B).

Ath. 40 და Ath. 41 ხელნაწერები ერთმანეთისაგან სხვაობენ შემადგენელი ნაწილების თანამიმდევრობით.¹ ორივე ხელნაწერში თავები დანომრილია. ნუმერაცია ცხადყოფს, რომ თავდაპირველი Ath. 40-ის რიგი უნდა იყოს.

A ხელნაწერის ორთოგრაფიული თავისებურებანი

1. ღ-ის მცდარი გამოყენება სახელის ფუძეებში (მაგ., ესაღა (16r, 7)).

2. არ იყენებს ღ-ს ე-ფუძიან სახელებში, უფროობითი ხარისხის ფორმებში და ა.შ.

3. ხშირია უ-ს მაგივრად ო-ს გამოყენება (მაგ., შემოსრნენ (81r, 6)).

4. ხშირია ო-ს მაგივრად უ-ს გამოყენება (მაგ., ისწაუს (81r, 7); უცთუმელად (133r, 8)).

5. 'თითოეული' ხშირად გვხვდება მცდარი დანერვილობით 'თვთეული'.

6. ხშირია კალმის შეცდომები, ძირითადად დაკლებულია ესა თუ ის ასო. ძალიან იშვიათად შეცდომა გასწორებულია გადამწერისავე ხელით გამოტოვებული ასოს ჩამატებით.

¹ იხ. ქვემოთ, გვ. 14-16.

B ხელნაწერის ორთოგრაფიული თავისებურებანი

1. მექანიკური გამოტოვებები მსგავსი კიდურწერილობის გამო.

2. ორთოგრაფია, განსაკუთრებით ჴ-ს გამოყენების თვალსაზრისით, უფრო გამართულია ვიდრე A-ში.

3. ზოგიერთ პოზიციაში (მაგ., ნაპრალოვნების წინა პოზიციაში) პირის ნიშანი ჴ- დაკარგულია.

4. ხელნაწერი ნასწორებია გადამწერისავე ხელით, ამოშლილია დიტოგრაფიები, კალმის შეცდომები, ზოგან აღდგენილია გადანერისას მსგავსი კიდურწერილობის გამო გამორჩენილი მონაკვეთები, თუმცა ამ მიზეზით არსებული გამოტოვებები ხელნაწერში მაინც მრავლადაა.

ტექსტის გამართვის პრინციპები

1. ხელნაწერთა ლექსიკური თუ სხვა ტიპის (კლება-მატება, რიცხვი, ზმნური კატეგორიები) ვარიანტებიდან ვირჩევთ იმას, რომელსაც ბერძნული უჭერს მხარს. გამოცემის აპარატში, უმეტესწილად, სწორედ ეს შემთხვევებია წარმოდგენილი: გამოცემის ძირითადი ტექსტის იკითხვის გვერდით მითითებულია ბერძნული, გამოცემის პარაგრაფისა და სტრიქონის დაზუსტებით და ეს იკითხვისი კვადრატული ფჩხილითაა (]) გამოყოფილი მეორე ხელნაწერში არსებული ვარიანტისაგან (მაგ., მოსლვაჲ $\xi\pi\alpha\nu\alpha\sigma\tau\acute{\alpha}\sigma\epsilon\iota\varsigma$ 3.14] მოსრვაჲ A| – ბერძნულის მომდევნო პირველი ციფრი შეესაბამება პარაგრაფს, ხოლო მეორე (წერტილის შემდეგი) – სტრიქონის ნომერს). გასათვალისწინებელია, რომ ბერძნულ გამოცემაში დანართ ეპისტოლეს, დოსითეს ცხოვრებასა და სწავლანს პარაგრაფების ინდივიდუალური ნუმერაცია აქვთ და ჩვენს გამოცემაშიც

ასევეა მითითებული. შესაბამისად, ესა თუ ის ბერძნული სიტყვა უნდა დაიძებნოს შესაბამისი ტექსტის პარაგრაფების მიხედვით.

2. როდესაც ხელნაწერები სინონიმურ ვარიანტებს გვაჩვენებენ, რომელთა პირველადობის გარჩევა ბერძნულის საფუძველზე შეუძლებელია, ვირჩევთ A-ს ჩვენებას.

3. ხელნაწერებში შეიმჩნევა ძველი ქართული ორთოგრაფიული ნორმების რღვევა. გამოცემულ ტექსტში ძველი ქართულის ორთოგრაფიულ ნორმებს ვიცავთ იმ შემთხვევაში, თუ ერთ-ერთი ხელნაწერი მაინც იცავს ამ ნორმას (მაგ., ღ-ს დანერილობა, ვ/უ მონაცვლეობა, მეორე სუბიექტისა და მესამე ობიექტის ნიშნები...).

4. ხელნაწერებში არსებულ მექანიკურ შეცდომებს არ ვაფიქსირებთ გამოცემის კრიტიკულ აპარატში.

5. გამოცემის ტექსტში წარმოდგენილია პარალელური ფორმები: მაგ., ესეოდენ – ესოდენ, ეგრევე – ეგრეთვე, ავსოვს – ავსოს (და მისთ.), იპოვა – იპოა (და მისთ.), უჩნს – უჩს (და მისთ.)... არჩევანს „სწორი“ ფორმის სასარგებლოდ ვაკეთებთ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ერთ-ერთი ხელნაწერი მაინც გვთავაზობს ასეთ წაკითხვას. თუ ორივე ხელნაწერი ერთნაირ „მცდარ“ წაკითხვას აჩვენებს, არ „ვასწორებთ“ და, შესაბამისად, გამოცემაშიც სწორედ ეს (ხელნაწერთა) ვარიანტია დაფიქსირებული.

6. ორივე ხელნაწერი ნაკლულია. ლაკუნები უმეტესწილად ავსებს ერთმანეთს. იმ იშვიათ შემთხვევებში, სადაც ძველი თარგმანი არც ერთ ხელნაწერში აღარაა შემონახული, ტექსტის ფრაგმენტები თარგმნილია ხელახლა. თავის – თქუმილი წმიდისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსი, რაათა შრომითა ფრთხილითა ვიდოდეთ გზათა ღმრთისათა – ნაკლული ნაწილები და ასევე, მე-7 – მე-16 ეპისტოლეები (ბერძნული გამოცემის 192-ე – 201-ე პარაგრაფები), რომ-

ლებიც ათონურ ხელნაწერებში არ არის,¹ გამოცემისათვის სპეციალურად ითარგმნა ძველი ბერძნულიდან ადა ტრაპაიძის მიერ. გამოცემაში ეს ეპისტოლეები მოთავსებულია ნიგნის ბოლოში.²

7. გამოცემის მიზნებიდან გამომდინარე აზრის გასაცხადებლად საჭირო ხდება გადანერის პროცესში დაზიანებული ტექსტისა თუ თარგმანის სტილის გამო ბუნდოვანი პასაჟებისათვის სიტყვისა თუ ფრაზის დამატება. ასეთი მატებანი, რომლებსაც არც ქართული ხელნაწერები უჭერს მხარს და ზოგჯერ არც ბერძნული, გამოცემაში ჩასმულია კვადრატულ ფრჩხილებში.

ზმნური ფორმების ორთოგრაფია

1. რთულ ზმნებს ვწერთ დეფისით. თუ რთული ზმნა გამოყენებულია სახელური ფუნქციით, მაგ., პირიან ზმნასთანაა შეწყობილი დამატებად ან ქვემდებარედ, ვწერთ ერთად.

2. რთულ ზმნისწინებს ვწერთ საკუთრივ ზმნისწინთა მსგავსად, ზმნის ფუძესთან ერთად, უდეფისოდ.

3. შედგენილი შემასმენელის სახელადი და ზმნური ნაწილები დანერილია ცალ-ცალკე.

¹ ამ ნაწილებს, თარგმნის სლავურიდან თუ რუსულიდან, შეიცავენ გვიანდელი წყაროები.

² წინამდებარე გამოცემაში არ შედის წმ. დოროთეს მხოლოდ ორი სწავლა (Gr 16,17), ისინი არ გვხვდება არც ერთ ქართულ ხელნაწერში. ამ სწავლებებში განმარტებულია წმ. გრიგოლ ღვთისმეტყველის ის ტექსტები, რომლებიც იგალობება აღდგომისა და მოწამეთა დღესასწაულებზე.

კომპოზიტების ორთოგრაფია

1. ერთცნებიან კომპოზიტებს ვწერთ ერთად.
2. არა- უარყოფითნაწილაკიან სიტყვებს, რომლებიც რეალურად ფუძით გამოხატული ცნების ანტონიმური მნიშვნელობის მატარებელი ერთი ცნებაა, ვწერთ ერთად. მაგ., არაწმიდა, არაკეთილად, არამინდობასა, არაშედეგობასა, არაზრუნვისაგან, არატირილისაგან და ა.შ.

თავების თანმიმდევრობა გამოცემაში:

გამოცემაში თავები თითქმის იმავე თანმიმდევრობითაა წარმოდგენილი, რა თანმიმდევრობაც მათ A ხელნაწერში აქვთ. ერთადერთ გამონაკლის შემთხვევაში ხელნაწერთა რიგით მე-3 (თქუმული წმიდისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსი, რაჲთა შრომითა ფრთხილთა ვიდოდეთ გზათა ღმრთისათა) და მე-12 თავებს (გამოსვლისათვის სოფლით) ადგილები აქვთ შენაცვლებული ბერძნული ტექსტის ხელნაწერებსა და გამოცემებში არსებული რიგის შესაბამისად. სულ ბოლოში კი მოთავსებულია ეპისტოლეების თანამედროვე თარგმანი.

1. ებისტოლჳჲ ძმისა მის მიმართ, რომელსა ეთხოვნეს პოვნილნი იგი სიტყუანი წმიდისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსნი¹

¹ თავები განლაგებულია იმ თანმიმდევრობით, რომლითაც წინამდებარე გამოცემაშია წარმოდგენილი. შემდეგ მოცემულია ხელნაწერის ნომერი, რიგით მერამდენა ესა თუ ის ტექსტი ამ ხელნაწერში და რომელი გვერდები უჭირავს. შემდეგ წერია თუ მერამდენა იგივე თხზულება ბერძნული ტექსტის ფრანგულ გამოცემაში (Dorothee de Gaza: Oeuvres spirituelles, Introduction, texte grec, traduction et notes par Dom L. Regnault et Dom J. de Préville. Sources chrétiennes, 92, 575 pp. Cerf, Paris, 1963.), რომელ გვერდებს იკავებს და რომელ პარაგრაფებს მოიცავს.

Ge Ath. 40 – 1: 1r-4v; Ath. 41 – 22: 110v-114r

Gr 1: გვ. 110-121 წწ 1-7

2. წხოვრება ნეჭარისა მამისა ჩუენისა დოსითქსი, რომე-
ლი-იგი იყო პირველი მონაფშ წმიდისა და ნეჭარისა მამისა
ჩუენისა დოროთქსი, ოდეს ჟერეთ იყო იგი მონასტერსა შინა
მამისა სერიფოძისა

Ge Ath. 40 – 2#: 4v-10v; Ath. 41 – 21: 102v-110v

Gr 2: გვ. 122-145 წწ 1-13

3. გამოსტვისათჳს სოფლით [თავი] იბ

Ge Ath. 40 – 12: 75r-94v; Ath. 41 – 10: 42r-55v

Gr 3: გვ. 146-185 წწ 1-25

4. [სიმაღლისათჳს თავი დ]

Ge Ath. 40 – 4#: 11r-20v; Ath. 41 – 2#: 5r-10v

Gr 4: გვ. 186-207 წწ 26-39

5. სუნიდისათჳს [თავი] ე

Ge Ath. 40 – 5: 20v-25r; Ath. 41 – 3#

Gr 5: გვ. 208-219 წწ 40-46

6. შიშისათჳს ღმრთისა [თავი] ვ

Ge Ath. 40 – 6: 25r-38r; Ath. 41 – 4#: 11r-14v

Gr 6: გვ. 220-249 წწ 47-60

7. თქუმული წმიდისა მამისა ჩუენისა დოროთქსი, რადთა
არა მივენდვნეთ განზრახვათა და გულისხმისყოფათა ჩუენ-
თა [თავი] ზ

Ge Ath. 40 – 7: 38r-47v; Ath. 41 – 5: 14v-21v

Gr 7: გვ. 250-267 წწ 61-68

8. თქუმული მისივე, არაგანკითხვისათჳს მოყუისა [თავი] ლ

Ge Ath. 40 – 8: 47v-55r; Ath. 41 – 6: 21v-27r

Gr 8: გვ. 268-287 წწ 69-78

9. თქუმული მისივე, თავისა თჳსისა განმარტოებნისათჳს
[თავი] თ

Ge Ath. 40 – 9: 55v-63r; Ath. 41 – 7: 27r-32v

- Gr 9: გვ. 288-305 გვ. 79-88
10. ძვრისცხენებისათვის [თავი] ი
Ge Ath. 40 – 10: 63r-69r; Ath. 41 – 8: 32v-37r
Gr 10: გვ. 306-319 გვ. 89-95
11. თქმული მისივე ტყუვილისათვის [თავი] ია
Ge Ath. 40 – 11: 69r-75r; Ath. 41 – 9: 37r-42r
Gr 11: გვ. 320-335 გვ. 96-103
12. თქმული წმიდისა მამისა ჩუენისა დოროთქსი, რამათა
შრომითა ფრთხილითა ვიდოდეთ გზათა ღმრთისათა [თავი] გ
Ge Ath. 40 – 3#; Ath. 41 – 1#: 1r-4v
Gr 12: 336-355 გვ. 104-112
13. თქმული მისივე, რამათა ვისწრაფდეთ მონყუდად ვნე-
ბათა, ვიდრელა იყვნენ მერიე და ვიდრე არლა ღაჩუელ იყ-
ნენ სულნი ჩუენნი საქმესა მათსა [თავი] იგ
Ge Ath. 40 – 13: 94v-106r; Ath. 41 – 11: 55v-63v
Gr 13: გვ. 356-379 გვ. 113-123
14. თქმული მისივე, მამისა ჩუენისა დოროთქსი, შიშისა-
თვს საყუწნომსა საშჯელისა თავი იდ
Ge Ath. 40 – 14: 106r-117v; Ath. 41 – 12: 64r-71v
Gr 14: გვ. 380-401 გვ. 124-137
15. თქმული მისივე, რამათა უშფოთველაჲ და მადლოზით
მოვითმენდეთ განსაწდელთა თავი იე
Ge Ath. 40 – 15: 117v-127r; Ath. 41 – 13: 71v-78r
Gr 15: გვ. 402-419 გვ. 138-148
16. თქმული მისივე, აღმწნენებისათვის სულისა სათნოებათა
და ვითარ ურთიერთას შეინყობვიან იგინი თავი იზ
Ge Ath. 40 – 16: 127r-139r; Ath. 41 – 14: 78r-86r
Gr 16: გვ. 420-445 გვ. 149-158
17. თქმული მისივე, რომელსა აქუნდეს მსახურებაჲ ოსტეი-
ნობისაჲ [თავი] იჴ
Ge Ath. 40 – 17: 139r-142r; Ath. 41 – 15: 86r-88r

Gr 22: ეპ. 3-6, გვ. 504-512 წგ 188-191

18. თქმული მისივე, მოსენაკეთა მიმართ, რაჟამს ჰკითხეს მას ურთიერთას მისლვისათჳს თავი ით

Ge Ath. 40 – 18: 142r-146r; Ath. 41 – 16: 88r-90v

Gr 20: ეპ. 1, გვ. 488-497 წგ 180-183

19. თქმული მისივე, უხუცესთა მიმართ მონასტრისათა და თუ ვითარ ჭერ-არს ზრძანებამ ძმისამ და კჳალად მათ ვითარ უქმს მორჩილებამ თავი კ

Ge Ath. 40 – 19: 146r-149v; Ath. 41 – 17: 90v-93r

Gr 21: ეპ. 2, გვ. 498-504 წგ 184-187

20. თქმული მისივე, წმიდათა მარხვათათჳს თავი კა

Ge Ath. 40 – 20: 149v-153v; Ath. 41 – 18: 93r-95v

Gr 17: გვ. 446-457 წგ 159-165

21. კითხვა-მიგება ნეჭარისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსი მამისა იოვანეს მიმართ, რომელსა ეწოდა წინამსწარმეტყუელ

Ge Ath. 40 – 21: 153v-157v; Ath. 41 – 19: 95v-99r

Gr –

22. თქმული მისივე, წმიდისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსი, სიტყუანი

Ge Ath. 40 – 22: 157v-162r; Ath. 41 – 20: 99r-102v

Gr 21: გვ. 526-531 წ 202

გამოცემაში გამოყენებული პირობითი აღნიშვნები

A – Ath. 40, ათონი, ივირონი, X-XI სს.

B – Ath. 41, ათონი, ივირონი, XI ს.

Gr – ბერძნული ტექსტი გამოცემის – Dorothee de Gaza: Oeuvres spirituelles, Introduction, texte grec, traduction et notes par Dom L. Regnault et Dom J. de Préville. Sources chrétiennes, 92, 575 pp. Cerf, Paris, 1963 – მიხედვით.

] – ლემის ნიშანი, რომელიც ერთმანეთისაგან გამოყოფს ძირითადი ტექსტის იკითხვის (ლემის შიგნით) და ხელნაწერში დადასტურებულ ვარიანტს (ლემის გარეთ).

+ – ემატება ლემაში მოთავსებულ სიტყვასა თუ ფრაზას.

> – ლემაში მოთავსებული სიტყვა თუ ფრაზა აკლია ამა თუ იმ ხელნაწერს.

homoiot(eleuton) – ტექსტის მონაკვეთის კლება ერთნაირი დაბოლოების გამო.

lac – კლება ხელნაწერის მექანიკური ხარვეზის, მაგ., ხელნაწერის ფურცლების დაკარგვისა თუ დაზიანების გამო.

* – ხელნაწერის თავდაპირველი (სწორებამდელი) იკითხვისი.

^c – ხელნაწერის გასწორებული იკითხვისი.

– ხელნაწერი ნაკლულია.

txt – გამოცემის ძირითადი ტექსტი.

app – გამოცემის კრიტიკული აპარატი.

[] – ტექსტი, რომელიც არაა ხელნაწერში და აღდგენილია გამომცემლის მიერ.

ნათია მიროტაძე

**ეპისტოლჱ ძმისა მის მიმართ, რომელსა ეთხოვნეს
პოვნილნი იგი სიტყუანი წმიდისა მამისა ჩუენისა
დოროთჱსნი**

ვაქებ გულსმოდგინებასა შენსა და ვჰნატრი მოსწრაფებასა შენსა კეთილთა საქმეთა მიმართ და კურთხეულსა მაგას სულსა შენსა, არა დიდებისმოყუარესა, არამედ სიმდაბლისმოყუარესა, ძმაო სასურველო. რამეთუ რომელიეგე ესრეთ ტკივილითა გულისაჲთა გამოეძიებ და ყოვლითა გულითა აქებ¹ საქმეთა და სიტყუათა ჭეშმარიტად სანატრელისა და წმიდისა მამისა ჩუენისა, მომცემელსა² ჩუენდა ნიჭსა მას ღმრთისასა. ამიერითგან საცნაურ არს, რამეთუ გიყუარს ღმერთი და ჰზრუნავ შენ საუკუნოჲსა მისთვის ცხოვრებისა. რამეთუ ვითარცა იტყვს დიდი გრიგოლი: „ქებაჲ სათნოებისაჲ წინამძღუარ არს შურისა, ხოლო შური მოატყუებს სათნოებასა და სათნოებაჲ ნეტარ-ჰყოფს კაცსა“. ხოლო ამისთვის მიხარის და მხიარულ ვარ ეგევითარსა მაგას წარმატებასა შენსა ზედა, რამეთუ მიემსგავსე შენ [მიმბაძველსა]³ მშჱდისა მის და მდაბლისა გულითა (მათ. 11,29), რომელმან მიჰხედნა საცნაურსა მას პეტრეს და მსგავსთა მისთა სოფლით განშორებასა. და ეგრეთვე მსგავსად მანცა შიშუელ-ყო თავი თჱსი სიყუარულისაგან ამის სოფლისა და მისცა თავი თჱსი საღმრთოთა მამათა თჱსთა, ვიდრემდე შემძლებელ იქმნა იგიცა კადნიერად თქუამად მაცხოვრისა მიმართ, ვითარმედ: „აჰა, ჩუენ ყოველივე დაუტევეთ და შეგიდევით შენ“ (მათ. 19,27). ამისთვისცა მცირედ ჟამ ღმრთისა მიერ სრულ-იქმნა და აღასრულნა ჟამნი მრავალნი (სიბრძნ. 4,13).

¹ აქებ] ვაქებ A; ἐπαίνειν 1.4

² მომცემელსა] მომცემ[ელ...] A; მოცემულისა B; φεράσμεον 1.5-6

³ მიმბაძველსა μίμνηται 1.11] > AB

არა იქცეოდა იგი უდაბნოსა ხილულსა, არცა დიდ უჩინ-
და მას წინამძღურობაჲ ჳორცისმჭამელთა მჴეცთაჲ, არა-
მედ ეძიებდა იგი სულისა მეუდაბნოებასა და ჳსუროდა
მას მიახლებაჲ მათათა მათ საუკუნეთა (ფსალმ. 75,5), რად-
თამცა განათლდა იგი მათ მიერ საკვრველად და რადთამ-
ცა დათრგუნნა მან თავნი სულთა მკლველთანი – გუელთა
და ღრიაკალთანი (ლუკ. 10,19), რომელსაცა მალიად მი-
ინია შეწევნითა ქრისტჳსითა მოკლვითა ნებისა თჳსისაჲთა
მონამეთაებრ, რომელიცა წინამძღუარ-ექმნა და მიიყვანა
იგი უცთომელსა მას მამათა გზასა. და დატევეებისა მიერ
ნებისა თჳსისა სანატრელი იგი ტვრთი სუბუქი და ტკბილი
იგი უღელი (მათ. 11,30) ტკბილად უჩნდა მას, რომლისა მიერ
ისწავა კეთილი იგი¹ და სიმაღლედ მიმყვანებელი გზად სი-
მდაბლისაჲ.

და ისწავა მან სიტყუად იგი მამათაჲ სიტყვოცა და სა-
ქმითცა, რომელსა იტყვან, ვითარმედ: „იქმენ მონყალე და
მჴუდ და ამათ მიერ შეიმკო ყოვლითა სათნოებითა“. ამისთჳს-
ცა ყოვლადვე ნეტარსა მას სიტყუად იგი ბერთაჲ პირსა შინა
თჳსსა ჳქონდა, ვითარმედ: „რომელი მიწვენულ არს დატე-
ვებასა ნებისა თჳსისასა, იგი მიწვენულ არს ადგილსა გან-
სუენებისასა“. რამეთუ პოვა მან, რომელიცა ღირსად იძია,
ვითარმედ ყოველთა ვნებათა ძირი არს ჳორცთა სიყუა-
რული და არს იგი განზავებულ ტკბილსა ამას და მწარესა
ნებასა ჩუენსა. ამისთჳსცა პოვა მან ფიცხელი ესე წამალი
და ამით დააჭვნა ძირთა თანა ბოროტნიცა² იგი რტონი
მისნი. და იქმნა იგი მუშაკ მჴნე უკუდავებისა და დაიუნჯა
მან ჳეშმარიტი იგი ცხორებაჲ. და აგარაკსა შინა დამალული
იგი საუნჯჳჲ კეთილად მოიძია და პოვა მან (მათ. 13,44). და

¹ რომლისა მიერ ისწავა კეთილი იგი] lac A

² ბოროტნიცა იგი რტონი მისნი ... მორჩილებაჲ იგი მისი, სარწმუ-
ნოებითა დამტკიცებული] lac A

მის მიერ განმდიდრდა იგი სიმდიდრითა მით დაუსრულებელითა.

ხოლო მე მივხედა, რაფთამცა მისწუთებოდა ენაჲ ჩემი და დაიტევდა გონებაჲ ჩემი, რაფთა ნულოლ-ნულოლადმცა აღვწერე ცხორებაჲ მის წმიდისა სარგებელად მრავალთა და სახედ სათნოებისა, თუ ვითარ ვლო ნეტარმან იწრო იგი და ფართოდ გზაჲ დიდებული. იწროჲ ამით – გონებისა მისისა უცთომელობითა და განუბნეველობითა, და ვითარი იგი ვიდოდა კაპანსა ზედა და დაიცვა თავი თჳსი ორკერძოვე გარდაჭრისაგან, რამეთუ ესრეთ დიდი იგი მოყუარჴ ღმრთისაჲ ბასილი გუასწავებს გზასა ამას იწროსა ცხორებისასა. ხოლო ფართოდ ამით, რამეთუ არა შეკრულ იყო იგი სიყუარულითა ამის სოფლისაჲთა, არამედ იყო იგი მოღუაწეობისა მიმართ ღმრთისა მიერ თავისუფალ. და უფროჲს ყოველისა სიმდაბლჴ იგი მაღალი, რომლითა, ვითარცა იტყჳს დიდი ანტონი, ყოველთაგანვე მახეთა ეშმაკისათა განერა. და მის ზედა აღესრულა ჭეშმარიტად წერილი იგი, ვითარმედ: „ფართო არიან მცნებანი შენნი ფრიად“ (ფსალმ. 118,96). ხოლო აწ საქმესა ამას, ვითარცა შეუძლებელსა, თანაწარგჴდე¹, რამეთუ ვიცი, ვითარმედ შეუძლებელ არს ჩემგან ყოველთა მათ კეთილთა მის ნეტარისათა მითხრობად, რამეთუ იგი, ვითარცა ბრძენი ფუტკარი, კრებდა ყუავილთა² და სადაცა პოვის საჭმარი რაჲმე, უზაროდ შეჴკრებნ და ასწავებნ იგი ყოველსავე კეთილსა ჟამსა შინა თჳსსა.

ამისთჳს, ჳ, ბრძენო, დაღაცათუ გონებაჲ ჩემი გულს-მოდგინე არს, არამედ შეუძლებელობაჲ ჩემი არა მიტევებს ჴელისმიყოფად საქმისა ამის, რომელი-ესე მოსწრაფემან და კეთილისმოყუარემან მაგან სულმან შენმან მიბრძანა. ესე მიხედობითა ვქმენ, რამეთუ შევშინდი მე სიმძიმისაგან

¹ თანაწარგჴდე ἑπείρισμαι 4.1] თანაწარგჴდე B; lac A

² ყუავილთა ἄνθη 4.4] ყუავილსა B; lac A

ურჩებისა და ფიცხელისა მის ზარმაცობისა კანონისაგან და ამისთჳს წარმოვეც თქუენ – ბრძენთა მიმართ ვაჭართა – ტალანტი ესე, რომელი ძეს ჩემ თანა, რომელ არიან სიტყუანი და რომელნიცა გჳპოვნიან ნეტარისა ამის, რომელნიცა მან თჳსთა მამათაგან ისნავლნა და მერმე თჳსთა მოწაფეთა დაუტევნა, მსგავსად მაცხოვრისა და ღმრთისა ჩუენისა, რომელნიცა ქმნნა და ასწავა (საქმე 1,1). ხოლო დაღაცათუ ყოველთავე თქუმულთა მისთა ვერ შემძლებელ ვიქმნნეთ პოვნად, არამედ მცირედნი ესე, რომელნი ვპოვნით, და ესენიცა განთესლებულად მრავალთა ადგილთა და შეკრებულნი მოსწრაფეთა მიერ ნებითა ღმრთისაჲთა. არამედ კმა არს ესეცა მცირედი შენისა სინმიდისა მიმართ, ვითარცა წერილ არს: „ეც ბრძენსა მიზეზ და უბრძნლს იყოს“ (იგავ. 9,9).

ხოლო ვითარი იყო წმიდაჲ იგი გულისმოდგინებითა, რამეთუ რაჟამს გამოვიდოდა იგი ღმრთისა მიერ სოფლით და გონებისაებრ მისისა მოიგო ცხორებაჲცა, რამეთუ მამათა მიმართ თჳსთა ჰქონდა მას პირველად სრული იგი ყოველთაგან ნივთთა ამის სოფლისათა განშორებაჲ, და მერმე – მარტივი იგი აღსარებაჲ მისი და განუკითხველობაჲ იგი სკნიდისისა მისისაჲ, და უფროჲს ყოვლისა – გულისხმისყოფით მორჩილებაჲ იგი მისი, სარწმუნოებითა დამტკიცებული და სიყუარულითა აღსრულებული. ხოლო ძმათა მათ¹ მიმართ, რომელი-იგი ჰქონდა სიმდაბლჳ იგი და უკადნიერებლობაჲ და სინრფოებაჲ და უცილობლობაჲ, და აღმოცენებულ იყვნეს მის შორის ძირნი იგი განუკითხველობისანი. და იყო მის თანა უფროჲს თაფლისა ტკბილი სიყუარული.

ხოლო მსახურებასა შინა იყო იგი მოსწრაფე და² შეკრძალულ გონებითა და ფრთხილ და უშფოთველ. ხოლო

¹ მათ] > A

² და] > A

ჭურჭელთა ზედა მონასტრისათა იყო იგი მოღუანე და წმიდა და კრძალულ და არა ფუდულ, და ყოველთა ძმათა განკითხვითა შემწე, და უფროდს ყოვლისა – სიმდაბლჴ და მხიარულებად და სულგრძელებად და წესიერებად და ფრთხილი იგი გონებად მისი და მწურთელი. არამედ რასა თითოეულად ვიტყვ სათნოებათა მათ მისთა? რამეთუ მსგავს ვარ მე კაცსა, რომელი ჰრაცხავნ წუეთთა წმისათა, გინა ღელვათა ზღვსათა, ამისთჴს ზედადავჴბეჭდო სიტყუად ესე ჩემი. არამედ თქუენ მიგიტხრნე ტკბილნი ესე სიტყუანი, რაჲთა იშუებდეთ ამითა და სცნათ, თუ რომლისა ცხორებისაგან და ნეტარისა მოქალაქობისაგან მოვიდა განგებითა ღმრთისაჲთა სწავლად და ზრუნვად სულთა. მოწყალებამან და შვილთმოყუარებამან მამამან (რომელ-იგი ჭეშმარიტად ღირს იყო მწყსად სულთა, რომელი-იგი დიდ იყო გულისხმისყოფითა და უზეშთაჴს შენდობითა, რომელი-იგი დიდ იყო სიბრძნითა და უზეშთაჴს¹ განკრძალვითა, რომელი-იგი მაღალ იყო ხედვითა და უმაღლჴს სიმდაბლითა, რომელი მდიდარ იყო ღმრთისა მიერ და გლახაკ იყო სულითა, რომელი ტკბილ იყო სიტყუთა და უტკბილჴს შემთხუევეითა, ჴელოვანი იგი მკურნალი ყოველსაჴე სენსა ზედა) რომელმან² მდიდართა და გლახაკთა, ბრძენთა და უსწავლელთა, მამათა და დედათა, ბერთა და ჴაბუკთა, ჴირვეულთა და მხიარულთა, უცხოთა და თჴსთა, ერისკაცთა და მონაზონთა, მთავართა და ხელმწიფეთა, მონათა და თავისუფალთა წმიდაჲ იგი და ღმრთისა მიერ მოცემული სწავლაჲ ასწავა და ტალანტი იგი განადიდა (მათ. 25,14-23) და ყოველთაჴე ყოვლად ექმნა და შეიძინა მრავალნი (1 კორ. 9,22).

ხოლო აწ მოწვეწულ არს ჟამი, საყუარელო, ტკბილთა ამათ სიტყუათა შენდა მითხრობად. ხოლო წმიდაჲ იგი ეგე-

¹ უზეშთაჴს Gr] + იყო A

² რომელმან] რომელი AB

ვითარი მაღალ იყო სიბრძნითა და სიტყუთა ძლიერ, არამედ მცნებისათჳს ღმრთისა სიმდაბლჳ იჴმია და ყოველნი სიტყუანი მისნი ყვნა ადვილ და არა ღრმა. ხოლო შენ, რომელი ისწრაფე და რომლისათჳს გსუროდა, ჰპოე. ხოლო სიტყუანი შენნი სიბრძნითა განაშუენენ და მიემსგავსე ცხორებასა სასურველისა მის შენისასა და ჩემისა უდბებისათჳს ილოცევდ.

ხოლო ჯერ-არს, რაჲთა პირველად ვთქუა ნეტარისა მის დოსითჴსთჳს, რომელი იყო პირველი მოწაფჳ მამისა დოროთჴსი, ოდეს იგი იყო მონასტერსა სერიდოჲსსა და ღუანლსა ქრისტჴს მსგავსისა მორჩილებისასა აღასრულებდა.

**ცხორება ნეტარისა მამისა ჩუენისა დოსითჳსი,
რომელი-იგი იყო პირველი მონაფჳ წმიდისა და
ნეტარისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსი, ოდეს ჯერეთ
იყო იგი მონასტერსა შინა მამისა სერიდოჲსსა**

ჭეშმარიტად დიდი და ნეტარი მამად ჩუენი წმიდად დო-
როთე გამო-რად-ვიდა სოფლით და იქმნა მონაზონ, მივიდა
იგი მონასტერსა მამისა სერიდოჲსსა და პოვნა მუნ მრავალ-
ნი და დიდნი მოლუანენი დაყუდებულნი, რომელთა შორის
იყვნეს ორნი დიდნი მნათობნი – წმიდად მამად ბარსანოფი
და მონაფჳ მისი და მისთანავე მოლუანჳ მამად იოვანე, რო-
მელსა ეწოდა წინაჲსწარმეტყუელ¹ მადლისა მისთვის წინაჲს-
წარმეტყუელობისა, რომელი აქუნდა ღმრთისა მიერ. ხოლო
ამათ ორთავე ბერთა შეჰვედრა თავი თჳსი ყოვლითა გულს-
მოდგინებითა და მამისა მის² სერიდოჲს განზრახვითა. ხო-
ლო მამისა იოვანჳს მსახურებასაცა ღირს-იქმნა.

და მაშინ განიზრახეს წმიდათა მათ ბერთა, რადთა აღაშე-
ნონ სახლი სასნეულოდ, რადთა არა იჭირვოდიან ძმანი, რა-
ჟამს დასნეულდენ, გინა მოუძღურდენ სიბერისაგან. და
აღაშენეს სახლი განსასუენებელი უძღურთა და სნეულ-
თად ნებითა ღმრთისაჲთა და თანაშენევნითა ძმისა მამისა
დოროთჳსითა. რამეთუ ესუა მას ძმად ერისკაცი, მოშიში
ღმრთისაჲ და ფრიად მოლუანჳ მონაზონთაჲ. და მისცნეს
მამასა დოროთეს სხუანიცა ძმანი სულიერნი თანაშემწედ
და დაადგინნეს იგინი³, რადთა ილუწიდენ ძმათა, რომელნი
იყვნენ უძღურებასა შინა.

ხოლო დღესა ერთსა განგებითა ღმრთისაჲთა მოვიდეს
ვიეთნიმე მოყუარენი მამისა სერიდოჲსნი და მოიყვანეს მათ

¹ წინაჲსწარმეტყუელ Gr] + და A

³ მამისა მის] მამისავე A

⁴ იგინი] იგი AB

თანა ჭაბუკი ერთი შუენიერი ფრიად და მოსილი სამოსლითა პატიოსნითა. და ჰრქუეს მამასა სერიდონს, ვითარმედ: „ჰნე-ბავს ჭაბუკსა ამას, რადთა იქმნეს ეგე მონაზონ შენ თანა“. ხოლო მამამან სერიდონ განიყვანა მამად დოროთე თესაგან და ჰრქუა მას, ვითარმედ: „ამათ კაცთა მოიყვანეს ჭაბუკი ესე და იტყვან, ვითარმედ ჰნებავს, რადთა იქმნეს იგი აქა მონაზონ. ხოლო მეშინის მე, ნუუკუე არს იგი ჴელმწიფისა ვისმე და ლტოლვილ არს აუგისა რადსათესმე და გამოცხად-ნეს და ვიპოვნეთ ჩუენ განსაცდელსა შინა, რამეთუ არცა სახზ და არცა შესახედავი მისი ჰგავს კაცსა, რომელსა უნებნ მონაზონყოფის“.

ხოლო იყო იგი ჴელმწიფისა ვისმე ფრიად საყუარელი და აღზრდილ იყო იგი მრავლითა შუებითა და განსუენებითა. და არაოდეს ასმიოდა მას სიტყუად ღმრთისად, გინა უბნობად რადმე სულიერი. ხოლო დღესა ერთსა უთხრეს მას რომელთამე კაცთა იერუსალჴმისათჴს და სხუათა მათ წმიდათა ადგილთათჴს. და მას გულმან უთქუა მისლვად და თაყუანისცემად აღდგომასა¹ ქრისტჴსსა და წმიდასა საფლავსა მისსა და ევედრა იგი ჴელმწიფესა მას, რადთა წარგზავნოს იგი მუნ. ხოლო მას არა უნდა შენუხებად მისი და პოვა მოყუარჴ თჴსი მიმავალი იერუსალჴმს და ჰრქუა მას: „ყავ სიყუარული და წარიყვანე ჭაბუკი ესე შენ თანა, რადთა მოილოცნეს წმიდანი იგი ადგილნი, რამეთუ სწადის“. ხოლო მან თავს-იდვა სიხარულით და წარიყვანა მის თანა და ჴყვა იგი მრავლითა პატივითა და განსუენებითა.

და ვითარცა მოვიდეს იერუსალჴმს, და თაყუანის-სცეს წმიდასა საფლავსა უფლისასა და ყოველთავე მათ ადგილთა წმიდათა. და მოვიდეს გესამანიად და იხილა მუნ ჯოჯოხეთი გამოხატვით. ხოლო ჭაბუკი იგი დგა და განიცდიდა მას განკვრევით და მიიქცა და იხილა მდგომარჴ მარჯუენ-

¹ აღდგომასა] ადგომასა AB

ნით მისა დედაკაცი ვინმე, სამოსლითა ისფერითა მოსილი, რომელი უჩუენებდა მას თითოეულსა მას შინა მყოფსა და გულისხმა-უყოფდა მას ძალსა მისსა და ასწავებდა მას სიტყუათა სულისა ცხორებისათა და შიშსა ღმრთისასა. ხოლო ჭაბუკსა მას ესმოდა რად ესე, დაუკვრდებოდა¹ ფრიად, რამეთუ, ვითარცა ვთქუ, არა ასმიოდა მას სიტყუად ღმრთისად და არცალა-თუ არს სატანჯველი. მიუგო და ჰრქუა მას: „დედუფალო, უკუეთუ ესე ესრეთ არს, ვითარ ვინ განერეს სატანჯველთა ამათგან?“ ხოლო მან ჰრქუა მას: „იმარხევდი და ნუ შჭამ ჯორცსა და ილოცევდი ღმრთისა მიმართ, რადთა მიგიძლუეს შენ ცხორებად“. და ვითარცა მისცნა მცნებანი ესე, მიეფარა მისგან.

მიერიტგან იწყო ნეტარმან დოსითე მარხვად და ლოცვად. და არა ჭამდა ჯორცსა და არცა იქცეოდა მათ თანა, ვითარცა იყო ჩუეულებად მისი, არამედ მჭმუნვარედ და გლოვით და ტირილით და დუმილით იყო ყოვლადვე. ხოლო კაცნი იგი მის თანა მყოფნი ხედვიდეს მას და უკვრდა და ევედრებოდეს მას, რადთამცა უთხრა გულისსიტყუად იგი მისი. და ვითარცა გულისხმა-ყვეს საქმჴ მისი, ჰრქუეს მას: „უფალო, საქმენი ეგე, რომელთა შენ იქმ, არა არიან კაცისანი, რომელსა ჰნებავნ ყოფად სოფელსა შინა და უფროდსად ჴელმწიფეთა თანა. ხოლო უკუეთუ ესრეთ გნებავს ცხორებად, წარვედ მონასტრად, რადთა სრულიად აცხოვნო სული შენი“. ხოლო მან ჰრქუა მათ: „მაშა ყავთ სიყუარული ღმრთისათჳს და მიმიყვანეთ მე, სადაცა იცით“. ხოლო იყვნეს ვინმე მათგანნი მეცნიერნი მამისა სერიდოხსნი, ვითარცა პირველად ვთქუ, და მოვიდეს მონასტრად და მოიყვანეს ჭაბუკი იგი მათ თანა.

¹ დაუკვრდებოდა ფრიად, რამეთუ, ვითარცა ვთქუ, არა ასმიოდა მას სიტყუად ღმრთისად ... ეუბნებოდა და გამოსწულილვიდა მას. და ვითარცა არარაჲ] და lac A

ხოლო ან მოვიდეთ პირველსავე მას სიტყუასა. და ვითარცა ჰრქუა მამამან სერიდონ მამასა დოროთეს, ვითარმედ: „ყავ სიყუარული და წარვედ და გულისსიტყუად ჭაბუკისად მის გულისხმა-ყავ“, და წარვიდა მამად დოროთე და ეუბნებოდა და გამოსწულილვიდა მას. და ვითარცა არარად იცოდა მან უბნობად სამონაზნოდ, არამედ ამას ოდენ ეტყოდა მას, ვითარმედ: „მინებს ცხორების და რაჟთა განერეს სული ჩემი სატანჯველთაგან“. მაშინ მოვიდა მამად დოროთე მამისა სერიდონის თანა და ჰრქუა მას: „უკუეთუ გნებავს შენყნარებად ჭაბუკისად იმის, ნურარას ერიდები მას, რამეთუ არა არს მის თანა ზაკუვად, არამედ ღმერთსა ჰნებავს ცხორებად მისი“. მაშინ ჰრქუა მას მამამან სერიდონ: „უკუეთუ ესრეთ არს, მაშა ყავ სიყუარული და აღილე იგი შენ თანა, რაჟთა ცხონდეს, რამეთუ არა მნებავს მისი ყოფად ძმათა თანა“. ხოლო მამად დოროთე ეტყოდა მას სიმდაბლისაგან მისისა, ვითარმედ: „ვერ შემძლებელ ვარ, რაჟთამცა ვიტკრთე სიმძიმჴ სხვსად, რამეთუ ჩემიცა ვერ მიტკრთავს“. და მამად სერიდო დაადგრა სიტყუასა მას ზედა და ფრიად აიძულებდა მას.

მაშინ ჰრქუა მას მამამან დოროთე: „მაშა, უკუეთუ გნებავს, მიბრძანე, რაჟთა ვჰკითხო მამასა ბარსანოფის“. და ჰრქუა მას მამამან სერიდო: „კეთილ, მაშა მე ვარქუა მას“. და წარვიდა და უთხრა მას საქმჴ ესე, მამასა ბარსანოფის დიდსა. ხოლო მამამან ბარსანოფი ჰრქუა მამასა დოროთეს: „შეინყნარე ჭაბუკი იგი შენ თანა, რამეთუ ღმერთსა შენ მიერ ჰნებავს ცხორებად მისი“.

მაშინ შეინყნარა იგი მამამან დოროთე გულსმოდგინებით და უბრძანა მას საქმედ მსახურებად უძღურთა. და ჰმსახურებდა იგი ყოველთა გულსმოდგინედ. და სახელად ერქუა მას დოსითე, რომელ არს თარგმანებით მოცემული ღმრთისად.

და დღესა ერთსა უბრძანა მას მამამან დოროთე, ვითარმედ: „იმარხე მწუხრამდის და ჭამე პური მაძლრივ და მითხარ მე, თუ რაფზომი შჭამო“. და მან ყო ეგრე და მოვიდა და უთხრა მამასა დოროთეს, ვითარმედ: „ვჭამე პური და ნახევარი“. ხოლო იყო პურსა მას და ნახევარსა შინა ექუსასის წონი. და ჰრქუა მას მამამან დოროთე: „ჭამდი პურსა და ნაოთხალსა მეორისასა და მეორეზ ნაოთხალი ორად განყავ და დღითი-დღედ ჭამდი მაგას“. და მან ყო ეგრე. და გამოწ-და ჟამი რაოდენიმე. მაშინ ჰრქუა მას მამამან დოროთე: „გშინა შვილო?“ ხოლო დოსითე მიუგო და ჰრქუა მას: „ჰე, მამაო, მშინა მცირედ რადმე“. ხოლო მცირედთა დღეთა შემდგომად ჰრქუა მას: „დაადგერა შიმშილსა მას ზედა?“ მიუგო მან: „არა, ლოცვითა შენითა, მამაო“. მაშინ კუალად ჰრქუა მას: „აღილე ნახევარი ნაოთხალისაჲ მის“. და მან ყო ეგრე. და მცირედთა დღეთა შემდგომად ჰრქუა მას: „აღილე იგიცა ნაოთხალი და ჭამდი პურსა ერთსა ოდენ“. და კუალად მცირე-მცირედ მისგანცა დატევებად-სცა და ესრეთ შეწევნითა ღმრთისაჲთა ექუსასისა წონისაგან მოიყვანა ოთხმეოცისა წონსა, რამეთუ ჩუეულებაჲ არს ჭამასაცა შინა.

ხოლო იყო ნეტარი ესე დოსითე ყოველსავე მსახურებასა შინა ფრთხილ და ყოველსავე წმიდად და გულსმოდგინედ იქმოდა და ჰმსახურებდა უძლურთა კეთილად და სარწმუნოებით და ყოველნივე განისუენებდეს მის ზედა. ხოლო უკუეთუმცა განრისხნა და ფიცხელი სიტყუაჲ მიუგო ძმასა ვისმე, მეყსეულად დაუტევის ყოველი და შევიდის საჭურჭლედ და დაჯდის და ტირნ. და მოვიდიან სხუანი ძმანი და ნუგეშინის-სცემდიან მას და ვერ შეუძლიან. მაშინ წარვიდიან და უთხრიან მამასა დოროთეს, ვითარმედ: „ყავ სიყუარული, მამაო, და ნახე ძმაჲ იგი, თუ რაჲ შჭირს, რომელ ესრეთ მწარედ ტირს“. ხოლო შე-რაჲ-ვიდის მამაჲ დოროთე, პოვის იგი მდებარეზ ქუეყანასა ზედა მტირალი და ჰრქვს მას:

„რად არს, დოსითე, რადსათჳს¹ ესრეთ სტირ?“ ხოლო მან მიუგის: „შემინდვე, მამაო, რამეთუ განვრისხდი და ვარქუ რისხვით სიტყუად ძმასა“. მაშინ ჰრქჳს მას მამამან დოროთე: „არა გრცხუენიანა, რამეთუ ესრეთ განჰრისხნები და ეტყჳ რისხვით სიტყუასა ძმასა შენსა? არა იცია, რამეთუ იგი არს ქრისტე და ქრისტესა შეაწუხებ?!“ ხოლო იგი ტირნ ოდენ და სხუასა არარას იტყჳნ. და იხილის რად იგი მამამან დოროთე, ვითარმედ იტირა ფრიად, მაშინ ჰრქჳს მას: „აღდეგ, შეგინდვენ ღმერთმან! და ამიერითგან ეკრძაღე და ღმერთი შეგენიოს“. ხოლო მას ვითარცა ესმის სიტყუად მისი, შეინწყნარის სარწმუნოებით, ვითარცა ღმრთისაგან, და აღდგის და სწრაფით წარვიდის თჳსსავე მსახურებასა.

და ცნეს რად ძმათა წესი იგი მისი, ოდესცა იხილიან იგი მტირალად, გულისხმა-ყვიან, ვითარმედ შეცთომილ რასმე არს და უთხრიან ნეტარსა დოროთეს. ხოლო მან ნახის რად იგი, ცნის, ვითარმედ ფიცხელი სიტყუად მიუგია ვისდამე და ჰრქჳს მას: „რად არს, დოსითე, კუალად შეაწუხებ ქრისტე? კუალად განჰრისხენ ძმისა მიმართ და არა გრცხუენიანა?!“ ხოლო იგი ვერას მიუგებნ მწარისა მისგან და ფრიადისა ტირილისა. და იხილის რად იგი ესრეთ ნეტარმან დოროთე, კუალად ჰრქჳს მას: „აღდეგ, შვილო, შეგინდვენ შენ ღმერთმან და დაიწყე პირველითგან და ეკრძაღე!“ და კუალად იგი აღდგის და სიხარულით წარვიდის მსახურებასავე თჳსსა.

ხოლო ესრეთ აქუნდა მას ჩუეულებად აღსარებისად, რომელ უკუეთუ დაუგებნ იგი ლოგინსა უძღურთა და წარმოჰვლინ წმიდად დოროთე, ჰრქჳს მას, ვითარმედ: „შემინდვე, მამაო, რამეთუ მეტყჳს მე გულისსიტყუად ჩემი, ვითარმედ კეთილად დავაგებ ამას“. ხოლო მან ჰრქჳს მას: „ეგე გულისსიტყუად ამჰარტავანებისაგან არს, შვილო, და ცუდად იქმ შრომასა და მსახურებასა შენსა“. და არაოდეს

¹ რადსათჳს მღ π[6.12] რადსა A

უტევა მას ყოფად ნებისა მისისა და არცა თუმცა ჰქონდა ჭურჭელი რაჲმე, რომელიმცა უყუარდა მას. ხოლო იგი შეინწყნარებდა ყოველსავე სიხარულით. და ოდეს ნახის იგი მამან დოროთე, ვითარმედ შიშუელ არს, მაშინ მისცის მას სამოსელი და უბრძანის: „აღიღე ეგე, შვილო, და შეკერე¹ და შეჰკაზმე კეთილად და შთაიციუ“. ხოლო მან აღიღის და შეკერის იგი. მაშინ ჰრქვს მას: „რაჲ ჰყავ სამოსელი იგი?“ ხოლო მან მიუგის: „შემიკაზმავს იგი, მამაო, კეთილად, ვითარცა მიბრძანე“. მაშინ ჰრქვს მას: „მიეც იგი მას ვისმე ძმასა!“ ხოლო მან მისცის სიხარულით. და კუალად მისცის სხუად, და ვითარცა შეკერის, კუალად უბრძანის: „მიეც იგი მას ვისმე უძლურსა“. და მან ეგრეთვე სიხარულით მისცის. და არაოდეს იდრტვნა ნეტარმან მან, ვითარმედ მე ოდენ ვიჭირვი და შევჰკერავ და იგი სხუათა მისცემს და მე ესრეთ შიშუელსა დამიტეობს შემდგომად შრომისა ჩემისა. და გულსაცა არა მიუშვს გულისსიტყუად ესევეთარი, არამედ ყოველივე, რადცა უბრძანის მას წმიდამან დოროთე, შეინწყნარის მან, ვითარმცა თვთ ღმრთისაგან ესმოდა და არა კაცისაგან.

მოართუა ვინმე კაცმან დანაჲ ნეტარსა დოსითეს, ხოლო მან მიართუა წმიდასა დოროთეს და ჰრქუა მას: „მან ვინმე ძმამან მომცა დანაკი ესე და თუ ჰბრძანო, მქონდის ესე, რამეთუ ფრიად კეთილ არს და ჰკუეთს კარგად“. და იხილა ბერმანცა და შეუყუარდა. არამედ არაოდეს მოიგის წმიდამან ჭურჭელი, რომელი უყუარნ გულსა მისსა და ჰრქუა ნეტარსა დოსითეს: „დოსითე, გნებავსა, რადთამცა იყავ მონა დანაკისა ამის და არა ქრისტჳსა? და არა გრცხუენიანა, თუ ამისთვის გეუფლოს² შენ ეშმაკი ანგაჰრებისად, რომელ არს

¹ შეკერე] შეიკერე A

² გეუფლოს შენ ეშმაკი ანგაჰრებისად ... და დაუტევა სრულიად ნებაჲ თჳსი ღმრთისათჳს, რომლისად არს სუფევად, ძალი და დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ] lac A

კერპთმსახურებაჲ?!“ ხოლო ნეტარი იგი ქუეყანად მიმართ ოდენ იხედავნ თავმოდრეკით და ვერ აღიხილავნ, რაჲთამცა შეხედნა ბერსა. და შემდგომად სიტყუათა ამათ მისცა მას დანაკი იგი და ჰრქუა მას: „ნარილე ეგე და დადევ სასნეულესა შინა, რაჲთა იმსახურებდენ ძმანი. ხოლო შენ ნუ იმსახურებ, ნუცა აღიღებ მაგას“. და ესრეთ დაიმარხა ნეტარმან დოსითე სიტყუად ბერისაჲ, რომელ თუცა სთხოვის ვინ იგი, არა მიყვის ჴელი, რაჲთა მისცეს იგი, არამედ უჩუენის ოდენ და ჰრქვს: „ყავ სიყუარული და თვთ აღილე, ძმაო“. და ყოველნი ძმანი იმსახურებდეს, ხოლო იგი ყოვლადვე არა შეეხებოდა. და არაოდეს იდრტვნა გულსაცა შინა თვსსა, თუ ყოველნი იმსახურებენ და მე ოდენ არა გამწყდების, არამედ ყოველივე, რაჲცა ესმინ, სიხარულით ქმნის.

და ესრეთ კეთილად დაყო მცირედი იგი ჟამი, რომელიცა დაყო მონასტერსა შინა, რამეთუ ხუთი ოდენ წელი დაყო. და ესრეთ აღესრულა და მიიწია სიხარულით უფლისა, რამეთუ არა ქმნა მან ნებაჲ თვსი, არცა დიდსა რას ზედა, არცა მცირესა ყოვლადვე, არამედ ყოველსავე ზედა იქმოდა ნებასა ბერისასა სიხარულით და სინწფოებით. ხოლო დასწეულდა იგი სწეულებითა მძიმითა და ფიცხელითა, რომელსაცა შინა შეისუენა, რამეთუ აღმოჰყრიდა იგი სისხლსა. იყო დუბელად სენი იგი მისი და ესმა მას ვიეთგანმე, ვითარმედ კუერცხი ერგების საღმობასა მაგას. და ჰრქუა მამასა დოროთეს, ვითარმედ: „მესმა, მამაო, ვიეთგანმე საქმისა რაჲსათვსმე, რომელი საღმობასა ამას ჩემსა ერგების, არამედ არა მნებავს, რაჲთამცა მომეც მისგანი, რამეთუ მტანჯავს მე გულისსიტყუად ჩემი მისთვს“. ჰრქუა მას მამამან დოროთე: „მითხარ ოდენ, რაჲთა ვცნა, თუ რაჲ არს იგი“. ჰრქუა დოსითე: „მომეც მე სიტყუად, რაჲთა არა მცე მისგანი, რამეთუ ფრიად მინებს იგი და გული მითქუამს“. მაშინ ჰრქუა მას მამამან დოროთე: „კეთილ, შვილო, ვითარცა გნებავს,

ეგრეთ ვყო“. მაშინ ჰრქუა მას: „მესმა, მამაო, ვითარმედ კუერცხი ერგების სენსა ამას, არამედ ვევედრები სინმიდესა შენსა, უკუეთუ ჯერ-არს, ნუ მცემ მას გულისთქუმისა ჩემისათჳს“. და ჰრქუა მას მამამან დოროთე: „ნუ გულსა გაკლს, ვინადთგან შენ არა გნებავს, არა მიგცე. და ღმერთმან შეიწირენ ღუანლი შენი“. ხოლო მამად დოროთე ისწრაფდა, რადთამცა სხუად რადმე მისცა მას კუერცხისა წილ წამალი, სარგებელი უფროჲს კუერცხისა.

იხილეთ აწ, ძმანო, რამეთუ ეგევეთარსაცა სიმძიმესა შინა საშინელსა ებრძოდა იგი წინააღდგომად ნებასა თჳსსა. ხოლო ჰქონდა მას მარადის ჴსენებაჲ ღმრთისად, რამეთუ წმიდასა დოროთეს მცნებაჲ მიეცა მისდა, რადთა მარადის ამას სიტყუასა იტყოდის: „უფალო, იესუ ქრისტე, შემინყაღე მე! ძეო ღმრთისაო, შემეწიე მე!“ და ვითარცა დამძიმდა იგი, ჰრქუა მას წმიდამან დოროთე: „იხილე, დოსითე, ნუ-უკუე წარსწყმიდო ლოცვაჲ შენი“. ჰრქუა მას: „ვილოცავ, მამაო, მადლითა წმიდითა შენითა“. ხოლო დამძიმდა რად უფროჲსად, კუალად ჰკითხა მას წმიდამან დოროთე: „რად არს, დოსითე, ჰგიესა ლოცვაჲ შენი?“ მიუგო ნეტარმან დოსითე: „ჰე, ლოცვითა შენითა, მამაო, ჰგიეს ჯერეთ“.

ხოლო მი-რად-ვიდა იგი ეგევეთარსა სიმძიმესა, რომელ სარეცელსა ზედა თჳსსა ვერღარა იძრვოდა, მაშინ ჰკითხა მას მამამან დოროთე: „ვითარ არს ლოცვაჲ შენი, დოსითე?“ მიუგო და ჰრქუა მას: „შემინდვე, მამაო, რამეთუ ვერღარა შემძლებელ ვარ დამჭირვად ლოცვისა“. ჰრქუა მას წმიდამან დოროთე: „განუტევე, შვილო, ლოცვაჲ და ჴსენებაჲ ოდენ ღმრთისად დაიმჭირე და გაქუნდინ ღმერთი წინაშე თუალთა შენთა“.

ხოლო იჭირვოდა რად იგი ფრიად, ჰრქუა მამასა დოროთეს: „უკუეთუ ჯერ-გიჩს, მამაო, არქუ მამასა ბარსანოფის, ვითარმედ: „ევედრე ღმერთსა, რადთა განმიყვანოს მე ამის

ცხოვრებისაგან, რამეთუ ვერღარა შემიძლია“. და უთხრა დოროთე მამასა ბარსანოფის დიდსა და მიავლინა მამამან ბარსანოფი, ვითარმედ: „მოითმინე, შვილო, რამეთუ ახლოს არს წყალობად ღმრთისაჲ“. და შემდგომად რაოდენთამე დღეთა კუალად ჰრქუა მამასა დოროთეს, ვითარმედ: „უკუეთუ გნებავს, მამაო, არქუ წმიდასა ბარსანოფის, ვითარმედ ვერღარა შემიძლია. ევედრე ღმერთსა, რადთა წარმიყვანოს მე“. მაშინ მიავლინა მისა წმიდამან ბარსანოფი: „ან წარვედ მშკდობით, შვილო, და წარმოუდეგ წმიდასა სამებასა და მეოხ-გუეყავ ჩუენ“. ხოლო მაშინ მისცა მან წმიდაჲ სული თჳსი უფალსა.

და ესმა ძმათა მის მონასტრისათა სიტყუად დიდისა მის ბერისაჲ, ვითარ-იგი ჰრქუა მას, ვითარმედ: „წარმოუდეგ წმიდასა სამებასა და მეოხ-გუეყავ ჩუენ“, და განუკჳრდა ფრიად და რომელნიმე იტყოდეს, თუ: „რად-მე საქმწ იყო მის ძმისა თანა, რომელ ეგევითარსა სიტყუასა ღირს-იქმნა ბერისაგან? განალა არას მოღუანებასა შინა ვხედევდით მას, რამეთუ არცა ორ-ორით იმარხვიდა იგი, ვითარ სხუანი ძმანი და არცა უწინარწს ჟამისრეკისა იღჳძებდა და არცა სხუად რად მოღუანებაჲ ვიხილეთ მის თანა, არამედ შემდგომად ჟამისრეკისა აღდგის იგი და მრავალგზის ორისაცა კანონისა შემდგომად მოვიდის ეკლესიად, და პურსა დღითი-დღედ ჭამნ, და უკუეთუ დაშთის მცირედ რადმე თევზი უძღურთაგან, იგიცა შეჭამის. და ვითარ ეგევითარსა სიტყუასა ღირს-იქმნა ბერისა მის წმიდისა და დიდისაგან?“ და არა იცოდეს მათ დიდი იგი და შეუოგულებელი მორჩილებაჲ მისი. რამეთუ დაღაცათუ განცხრომით რადმე არქჳს სიტყუად მამამან დოროთე, ეგრეთ შეჰრაცხის მან, ვითარცა ჭეშმარიტი და ვითარცა დიდად სარგებელი სულისა თჳსისაჲ. ხოლო დღესა ერთსა ჰრქუა მას წმიდამან დოროთე რეცა განცხრომით, ვითარმედ: „დოსითე, გიჴმს შენ ნებული,

მიიღე!“ ხოლო მან შეიწყნარა, ვითარცა ჭეშმარიტი და არა-
რად მიუგო სიტყუად, თუ: „არა მინებს“, ანუ-თუ: „რად იტყვ,
ვითარმედ გიჯმს შენ ნებული?“ რამეთუ ესრეთ ეძლია გონე-
ბისა თვსისადა წმიდასა მას, რომელ ყოვლად არა გამოიწუ-
ლილვიდა სიტყუასა წმიდისა დოროთქსსა, არამედ ყოველ-
სავე ესრეთ შეიწყნარებდა, ვითარცა პირისაგან ღმრთისა
სმენილსა, შეუორგულებელად და გამოუწულილველად.
ხოლო ვითარცა ჰრქუა მას წმიდამან დოროთე, ვითარმედ:
„მიიღე ნებული“, მსწრაფლ წარვიდა იგი და შექმნა ნებული
და მოიღო და მიუპყრა ბერსა, რადთამცა აკურთხა. ხოლო
წმიდასა დოროთეს ფრიად განუკურდა გამოუწულილველი
მორჩილება და კეთილი იგი სარწმუნოება და სინოფოე-
ბა. და ჰრქუა მას: „დოსითე, ცოფ ხარ შენ და არა იცი, რასა
იქმ!“ ხოლო ნეტარმან მან დოსითე მაშინლა გულისხმა-ყო,
ვითარმედ განცხრომით მრქუა მე და მოიდრიკნა მუჭლნი და
წარვიდა და ქუე დადგა იგი.

ოდესმე ჰკითხა ნეტარმან დოსითე წმიდასა დოროთეს
სიტყუად რადმე წერილისა. ხოლო ბერსა არა უნდა, რად-
თამცა ცნა მან იგი და ჰრქუა მას: „მე არა ვიცი ეგე, არა-
მედ ჰკითხე მამასა სერიდოსს“. ხოლო მამამან დოროთე
თვსაგან ჰრქუა მამასა სერიდოსს, ვითარმედ: „უკუეთუ
მოვიდეს დოსითე შენდა კითხვად მის რადსათვსმე სიტყვსა,
შეპრისხენ მას ფრიად“. ხოლო მი-რად-ვიდა დოსითე მამი-
სა სერიდოსს თანა და ჰკითხა სიტყუად იგი, და მეყსეულად
იწყო შერისხვად მისა მამამან სერიდოსს და ეტყოდა მას:
„იკადროა შენ კითხვად მაგისა? არა ზრუნვიდეა არანმი-
დებათა შენთა?“ და ორჯერ უხეტქნა მას ყურიმალსა და
განუტევა. ხოლო იგი წარვიდა მამისა დოროთქს თანა და
უჩუენებდა ყურიმალსა თვსსა განწითლებულსა ცემისა მის-
გან. და არა ჰრქუა მას, თუ: „შენ რად არა მამხილე, ვიდრე
მის თანა წარმავლინე?“ და არცა იდრტვინა მან, არამედ

ყოველსავე ზედა უხაროდა და მადლობით თავს-იდებდა, რამეთუ დიდი სარწმუნოებაჲ ჰქონდა მას წმიდისა დოროთჱს მიმართ, რომელ ოდეს ჰკითხვს მას გულისსიტყუად რადმე თქსი, და რად-იგი უბრძანის მან, ესრეთ შეინწყნარის, ვითარცა პირისაგან ღმრთისა სმენილი. და ესრეთ დაუვიწყებელად დაიმარხის, რომელ დღეთა მისთა ერთისა გულისსიტყვსათჱს ორჯელ არაოდეს უკითხავს ბერისა თქსისადა.

ხოლო, ვითარცა ვთქუ პირველად, ვითარმედ განუკრდა მრავალთა სიტყვსა მისთჱს წმიდისა ბარსანოფისა, რომელი იგი ჰრქუა მას, ვითარმედ: „წარვედ და წარმოუდეგ წმიდასა სამებასა და მეოხ-გუეყავ ჩუენ!“ და იტყოდეს: „რად-მე იყო საქმჱ მისი? რამეთუ არა გვინახავს ჩუენ მის თანა არცა დიდი რადმე მარხვად, არცა ლოცვად, გინა მღვდარებაჲ, და არცა სიმჴნჱ ესევეითარი“. ხოლო ამისთჱს ინება ღმერთმან, რად-თამცა გამოაცხადა დიდებაჲ იგი მისი, რომელი განუმზადა მორჩილებისა მისისათჱს და მადლი იგი, რომელი ჰქონდა წმიდასა დოროთეს ცხორებისათჱს სულთაჲსა, რომელმან-იგი ესრეთ მსწრაფლ აცხოვნა და უცთომელად წარგზავნა წინაჲ ღმრთისა. რამეთუ შემდგომად აღსრულებისა მისისა რაოდენითმე ჟამით ინება დიდმან ვინმე ბერმან, რადთამცა იხილნა ძმანი მის მონასტრისანი პირველ დაძინებულნი და ევედრა ამისთჱს ღმერთსა, რადთა გამოუცხადნეს ყოველნი. და იხილნა ყოველნივე ერთბამად დიდებასა შინა დიდსა, და შორის მათსა იხილა ერთი ვინმე მოყმჱ შუენიერი ფრიად დიდითა პატივითა და გვრგვნი ბრწყინვალჱ და პატიოსანი ფრიად ერქუა თავსა მისსა. და ვერ გულისხმა-ყო ბერმან მან, თუ ვინ არს იგი და ჰკითხა ანგელოზსა მას, რომელმან მიიყვანა იგი მუნ, ვითარმედ: „უფალო, ყოველთა ამათ მამათა ჩუენისა მონასტრისათა ვიცნობ, არამედ მიბრძანე მე, თუ მოყმჱ ესე გვრგვნოსანი ვინ არს, რომელი-იგი დგას შორის მათსა“. ხოლო ანგელოზმან მან ჰრქუა მას, ვი-

თარმედ: „იგი დოსითე არს, რომელმან-იგი ილუანა მორჩილებისათჳს, და ქრისტჳსთჳს და სიყუარულისათჳს მოძღუარისა დაუტევა ყოველი ნებაჲ თჳსი“. ხოლო მოიქცა რაჲ ბერი იგი ჩუენებისა მისგან, მოვიდა იგი ეკლესიად და ყოველივე უთხრა მამათა. მაშინ ყოველთავე მათ მამათა დიდითა საკრველებითა მაღლი შეწირეს ღმრთისა.

ხოლო ან იხილეთ, ძმანო, თუ რომლისა ცხორებისაგან რომელსა საზომსა მიიწია. და მცირედთა მათ ჟამთა ლუანლითა მიიღო გკრგკნი დაუჭნობელი და წარუვალი იგი დიდებაჲ ქრისტჳსგან, რამეთუ შეიკრძალა მან მორჩილებაჲ და დაუტევა სრულიად ნებაჲ თჳსი ღმრთისათჳს, რომლისაჲ არს სუფევაჲ, ძალი და დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

სწავლანი წმიდისა მამისა დოროთეუსნი
თითოსახენი მოწაფეთა თჳსთა მიმართ, რაჟამს
წარვიდა იგი მონასტრისაგან მამისა სერიდოქსა
და აღაშენა მონასტარი თჳსი ნაბითა ღმრთისადთა
შემდგომად აღსრულებისა მამისა იოვანე
წინაღსწარმეტყუელისა და სრულიად დადუმებისა
წმიდისა მამისა ჩუენისა ბარსანოფისა

თავი 1

გამოსლვისათჳს სოფლით

დასაბამსა, ოდეს დაჰბადა ღმერთმან კაცი, და დაადგინა იგი სამოთხესა შინა და შეამკო იგი ყოვლითა სათნოებითა და მისცა მას მცნებაჲ, რადთა არა ჭამოს ხისა მისგან, რომელი იყო შორის სამოთხესა (დაბ. 2,16-17). და იყოფოდა იგი ყოვლითა შუებითა და ღოცვითა და ყოვლითა კეთილითა და ჰქონდეს მას საცნობელნი თჳსნი წმიდად და იყო იგი ბუნებითა საქმეთა შინა, ვითარცა დაჰბადა იგი ღმერთმან, რამეთუ ხატად თჳსა დაჰბადა ღმერთმან კაცი (დაბ. 1,27). ესე არს, რამეთუ ყო იგი უკუდავ, თკთუფალ და შემკულ ყოვლითა სათნოებითა. ხოლო ოდეს გარდაჰჴდა მცნებასა და ჭამა ხისა მისგან, რომლისა ამცნო ღმერთმან, რადთამცა არა ჭამა მისგან, მაშინ განიძო სამოთხისაგან (დაბ. 3,23-24), რამეთუ დაეცა იგი ბუნებითა მისთა საქმეთაგან და შთავარდა იგი ცოდვასა და დიდებისმოყუარებასა და გემოღსმოყუარებასა ამის ცხორებისასა და სხუათა მათ ვნებათაგან იუფლა, რამეთუ ნებსით დაუმონა მათ თავი თჳსი გარდასლვითა მით მცნებისადთა. მაშინ აღორძნდა უკეთურებაჲ და სუფევდა სიკუდილი და არღარასადა იყო

ღმრთისმეცნიერებად, არამედ ყოველთაგან უგულისხმოებად ღმრთისად. ხოლო მცირედთა ვიეთმე უწყოდეს ღმერთი, რომელთა დაემარხა ბუნებითი იგი შჯული, ვითარ იყო აბრაჰამ და სხუანი იგი მამადმთავარნი: ნოე, იაკობ და ფრიად იშვთნი იყვნეს.

მაშინ ეშმაკმან განჰფინა ყოველივე უკეთურებად თჳსი და ეუფლა ცოდვად. მაშინ იწყო კერპთა მსახურებამან და მრავალღმრთეებამან და კაცისკლვამან და გრძნებამან და სხუათა ყოველთა უკეთურებათა სუფევად. მაშინ შეინყალნა სახიერმან ღმერთმან დაბადებულნი თჳსნი და მოსცა დაწერილი შჯული მოსცეს მიერ, რომელსა შინა რომელნიმე საქმენი ძაგნა და რომელნიმე აქნა. ხოლო ესე არს, ვითარმედ ამას რასამე იქმოდეთ და ამას რასამე ნუ იქმთ, რამეთუ მეყსეულად იტყვს: „უფალი ღმერთი შენი უფალი ერთ არს“ (2 სჯ. 6,4). ესე თქუა, რადთა გონებად კაცთად განაშოროს მრავალღმრთეებისაგან. და კუალად იტყვს: „შეიყუარო უფალი ღმერთი შენი¹ ყოვლითა გულითა შენითა და ყოვლითა გონებითა შენითა“ (2 სჯ. 6,5). ყოველგან იტყვს, ვითარმედ: „ღმერთი ერთ არს და არა არს სხუად“, რამეთუ თქუა-რა: „შეიყუარო უფალი ღმერთი შენი“, აჩუენა სიტყვთა ამით, ვითარმედ ერთი ღმერთი არს და ერთი უფალი. და კუალად ათთა მათ სიტყუათა შინა იტყვს: „უფალსა ღმერთსა შენსა თაყუანის-სცე და მას მხოლოსა შეეყო და სახელსა მისსა ჰმონებდე“ (2 სჯ. 6,13). და კუალად იტყვს: „არავინ იყოს ღმერთ შენდა არცა ცათა შინა, არცა ქუეყანასა ზედა“ (გამ. 20,3-4; 2 სჯ. 5,7-8). ხოლო ესე ამისთჳს თქუა, რამეთუ მაშინ ჰმსახურებდეს დაბადებულთა და არა – დამბადებელსა, ხოლო სახიერმან ღმერთმან მოსცა შჯული შეწვენად და მოქცევად და განმართლებად, და არავე განემართა. მოავლინნა წინაღსწარმეტყუელნი, და ვერცა

¹ შენი თჳს 1.7] > A

მათ განკურნეს ნყლულებად იგი დიდი, რამეთუ გარდაემატა ბოროტი, ვითარცა იტყვს ესადა: „არა არს არცა სენი, არცა მჯდომი, არცა ნყლული, რადთამცა დავასხთ წამალი ანუ ზეთი, ანუმცა შევხვეთ იგი“ (ეს. 1,6). ხოლო სიტყვსა ამის თარგმანი ესე არს, ვითარმედ არა მცირედი არს ბოროტი, არცა ერთსა ადგილსა, რადთამცა განვკურნეთ იგი, არამედ ყოველივე გუამი შეუპყრიეს, რომელ არს სული, და რამეთუ ყოველივე დაუმონებოეს ცოდვასა და ყოველივე დაუპყრიეს მას. და იერემია იტყვს: „ვჰკურნებდით ბაბილონსა და არა განიკურნა“ (იერ. 51,9). სახელი შენი გამოუცხადეთ და მცნებანი შენი¹ უთხრენით, ქველისმოქმედებანი და აღთქმანი უქადაგეთ, მტერთა მოსლვად² წინაღსწარვე მიუთხარო. ესე ყოველი უყავთ ბაბილონსა და არავე განიკურნა. ესე არს, ვითარმედ არა შეინანა, არა მოიქცა უკეთურებისაგან მისისა. და სხუასა ადგილსა იტყვს: „არა შეინწყნარეს მათ წურთილებად, არცა სწავლად, არცა მხილებად“ (იერ. 2,30). და ფსალმუნსა შინა იტყვს, ვითარმედ: „ყოველივე ჭამადი მოიძაგა სულმან მათმან და მიეახლნეს ბჭეთა სიკუდილისათა“ (ფსალმ. 106,18).

მაშინ სახიერმან და კაცთმოყუარემან ღმერთმან მოავლინა ძჴ თჴსი მხოლოდშობილი, რამეთუ ღმრთისა მხოლოდსად იყო განკურნებად ეგევითარისა მის სენისად. და წინაღსწარმეტყუელთა ესე უწყოდეს. ამისთჴსცა დავით იტყოდა: „რომელი ჰზი ქერობინთა ზედა, განცხადენ. და აღადგინე ძალი შენი და მოვედ ცხოვრებად ჩუენდა“ (ფსალმ. 79,2-3). და კუალად იტყვს: „უფალო, მოსდრიკენ ცანი და გარდამოჰყედ“ (ფსალმ. 143,5). და სხუანი მრავალნი ეგევითარნი სიტყუანი თქუნეს ამანცა და სხუათაცა წინაღსწარმეტყუელთა. რომელსამე იტყოდეს ვედრებით, რადთამცა მოვიდა, და რომელსამე

¹ მცნებანი შენი τὰς ἐντολὰς 3.12-13] მცნებად შენი A

² მოსლვად ἐπαναστάσεις 3.14] მოსრვად A

გულსმოდგინე ქმნულიყვნეს, ვითარმედ მოვალს, და ესრეთ იტყოდეს.

მოვიდა უფალი ჩუენი და ჩუენტჳს კაც-იქმნა, რადთა, ვითარცა იტყჳს წმიდაჲ გრიგოლი: „მსგავსითა მსგავსი განკურნოს, სულითა – სული და ჴორციითა – ჴორცინი“. რამეთუ, თჳნიერ ცოდვისა, ყოვლითურთ კაც იქმნა, არსებაჲ იგი ჩუენი მიიღო, დასაბამი იგი ცთომილებისა ჩუენისაჲ, და იქმნა იგი ახალი ადამ, ხატად დამბადებელისა¹ მისისა, და განაახლა ბუნებაჲ იგი და განწმიდნა საცნობელნი, ვითარცა იყვნეს პირველად. განაახლა დაცემული იგი კაცი, რაჟამს იქმნა იგი კაც, დამონებული იგი ცოდვასა, განათავისუფლა, მიმძლავრებული იგი მისგან, რამეთუ მიმძლავრებულ და უფლებულ იყო კაცი მტერისაგან და რომელთა არა უნდა ცოდვის, იგინიცა უნებლებით ცოდვიდეს, ვითარცა იტყჳს მოციქული, ვითარმედ: „არა-თუ რომელი მნებავს კეთილი, მას ვიქმ, არამედ რომელი არა მნებავს ბოროტი, მას აღვასრულებ“ (რომ. 7,19).

ხოლო იქმნა რად ღმერთი ჩუენტჳს კაც, განათავისუფლა კაცი მონებისაგან მტერისა, რამეთუ ყოველივე ძალი მისი შემუსრა და სიმჴნჴ იგი მისი მოაუძღურა და მიჴსნნა ჩუენ მონებისაგან მისისა და ჴელთაგან მისთა გამომიყვანნა ჩუენ. და უკუეთუ ჩუენ თჳთ არა გჴნდეს ცოდვის, ვერღარავინ გუპატიჟობს, რამეთუ განგუწმიდნა ჩუენ ყოვლისაგან ცოდჴსა წმიდითა ნათლისღებითა და მოგუცა ჩუენ ჴელმწიფებაჲ დათრგუნვად გუელთა და ღრიაკალთა და ყოველსავე ძალსა მტერისასა (ლუკ. 10,19), რამეთუ წმიდაჲ ნათლისღებაჲ განგუწმენდს ჩუენ ყოვლისაგან ცოდვისა.

ხოლო კუალად სახიერმან ღმერთმან უწყოდა, ვითარმედ შემდგომად ნათლისღებისა კუალად ვიქმთ ცოდვასა, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „გული კაცისაჲ სიჩჩოფთ-

¹ დამბადებელისა A*B* *κτίστης* 4.16] დაბადებელისა A^cB^c

გან მისით არს მალე ცოდვისა მიმართ“ (დაბ. 8,21). ამისთვის სახიერებისაებრ მისისა მოგუცნა მცნებანი მისნი წმიდანი, რაფთა დაღაცათუ ვცოდოთ, უკუეთუ გვნდეს, შემძლებელ ვართ განწმედად დამარხვითა მცნებათა მისთაფთა, არა ოდენ ცოდვათაგან, არამედ – ვნებათაგანცა. რამეთუ სხუანი არიან ცოდვანი და სხუანი არიან ვნებანი. ვნებანი არიან: გულისწყრომაჲ, ცუდადმზუაობრებაჲ, გემოფსმოყუარებაჲ, სიძულილი, გულისთქუმაჲ ბოროტი და სხუანი ეგევითარნი. ხოლო ცოდვანი არიან, ოდეს კაცმან ვნებანი იგი საქმით აღასრულნეს და ჴორცითა თვსითა ქმნნეს იგინი, რამეთუ მრავალნი არიან, რომელთა ჰქონან ვნებანი, ხოლო საქმით არა აღასრულებენ მათ. რამეთუ მოგუცნა ჩუენ მცნებანი, რომელნი განგუწმედენ ჩუენ ვნებათაგანცა, რომელნი არიან შინაგან ჩუენსა. რამეთუ გვჩუენა ჩუენ გზაჲ ბოროტისა და კეთილისაჲ და გვთხრა ჩუენ, თუ რაჲ მიგვყვანებს ცოდვასა. რამეთუ შჯული იტყვს: „არა იმრუშო“ (გამ. 20,14), ხოლო უფალი იტყვს: „ნუცა გულისთქუმასა შეიწყნარებ“ (შდრ. მათ. 5,28). რამეთუ უკუეთუ გულისთქუმაჲ გაქუნდეს, დაღაცათუ დღეს არა ჰქმნა, არამედ ოდეს იგი შინაგან იყოს, ბოლოდ დაგცემს. უკუეთუ გაქუნდეს გულისწყრომაჲ ძმისა მიმართ შენისა, ოდესმე შთავრდომად ხარ ძკრისზრახვასაცა, და ესრეთ მცირე-მცირედ მოხუალ კაცისკლვასაცა.

კუალად შჯული იტყვს: „თუალი თუალისა წილ და კბილი კბილისა წილ“ (გამ. 21,24; ლევიტ. 24,20), ხოლო უფალი გუამცნებს, რაფთა ოდეს ვინ გუცეს ყურიმაღსა, არა-თუ ოდენ მოვითმინოთ, არამედ მეორეცა მიუჰყრათ სიმდაბლით (მათ. 5,39). რამეთუ მაშინ შჯული იტყოდა, რაფთა ამის შიშისათვს არავინ იქმოდის ბოროტსა, ხოლო ან ეძიებს ჩუენგან განძებასა სიძულილისასა, გემოფსმოყუარებისასა და დიდებისმოყუარებისასა.

ხოლო ენება მეუფესა ჩუენსა ქრისტესა, რადთამცა გვ-
ჩუენა ჩუენ, თუ სადაჲთ შთავჳარდით ყოველთა ამათ ცოდ-
ვათა, ანუ სადაჲთ მოვინიენით ბოროტთა ამათ დღეთა.
პირველად, ვითარცა ვთქუ, წმიდითა ნათლისღებითა გან-
მათავისუფლნა ჩუენ ცოდვათა ჩუენთაგან და მოგუცა ჩუენ
ჴელმწიფებაჲ, რადთა უკუეთუ გკნდეს, არა ვცოდოთ, რა-
მეთუ ან ვერღარა მიგჴყვანებს ჩუენ ეშმაკი უნებლებით
ცოდვასა, ვითარ პირველად. რამეთუ მაშინ საბლითა ცოდ-
ვათა ჩუენთაჲთა შეკრულ ვიყვენით, ხოლო უფალმან მო-
გუცნა მცნებანი თჳსნი, რომელნი განმწმედნ ჩუენ ვნებათა
ჩუენთაგან, რადთა კუალად არა შთავცვენეთ ცოდვათა მათ
პირველთა. და პირველად გვჩუენნა ჩუენ მიზეზნი, რომელნი
მოგჴყვანებენ ჩუენ ურჩებასა და შეურაცხებასა მცნებათა
ღმრთისათა და მერმე გვჩუენებს ჩუენ წამალთა მათ, რომ-
ლითა შესაძლებელ არს განკურნებად მათდა.

ხოლო რად არს კურნებაჲ იგი, ანუ რად არს მიზეზი, რომ-
ლითა მოვალთ შეურაცხებასა მცნებათა ღმრთისათასა? იხი-
ლეთ, რასა იტყვს უფალი: „ისწავეთ ჩემგან, რამეთუ მშჳდ
ვარ და მდაბალ გულითა, და ჰპოოთ განსუენებაჲ სულთა
თქუენთაჲ“ (მათ. 11,29).

აჰა ესერა, ძმანო, გვჩუენა ჩუენ ერთითა სიტყვთა ძირი
იგი მიზეზი ყოვლისა ბოროტისაჲ და კუალად გვჩუენა ჩუენ
წამალი იგი მისი, ძირი ყოვლისა კეთილისაჲ, ვითარმედ
სიმაღლემან დაგუცნა ჩუენ და რამეთუ შეუძლებელ არს
სხჳთა სახითა პოვნაჲ წყალობისაჲ, გარნა წინააღდგომითა
მით მისითა, რომელ არს სიმდაბლჳ. რამეთუ სიმაღლჳ შობს
შეურაცხებასა მცნებათა ღმრთისათა და ურჩებასა ბო-
როტსა, ხოლო სიმდაბლჳ შობს მორჩილებასა და ცხორებასა
სულისასა. არა სიტყვთ, გინა სახით სიმდაბლესა ვიტყვ,
არამედ ჭეშმარიტსა მას სიმდაბლესა, რომელი დაენერგვის
გონებასა შინა კაცისასა.

ხოლო რომელსა უნებს ცხორებაჲ სულისა თქსისაჲ, ისწავენ სიმდაბლჳ და მაშინ იხილოს, ვითარმედ სიმდაბლესა შინა არს ყოველი განსუენებაჲ და სიხარული და დიდებაჲ. ხოლო ამპარტავანებისაგან იშვების ყოველი ბოროტი, რამეთუ სადაჲთ შთავვარდით ესეოდენთა ამათ ბოროტთა, არა ამპარტავანებისაგან დავეცენითა? არა ურჩებისათჳს ჩუენისა და აღსრულებისათჳს ბოროტთა ნებათა ჩუენთა წარგვეკიდაჲ ესე ყოველი? არა დაიბადაჲ კაცი ყოვლითა კეთილითა? და არა სამოთხესა შინა იყოა სიხარულით და განსუენებითა დიდითა და დიდებითა? და ჰრქუა მას ღმერთმან: „ამას რასმე ნუ იქმ!“ ხოლო მან ქმნა. ხედავთა ამპატრავანებასა მისსა? ხედავთა ურჩებასა მისსა? მაშინ ღმერთმან იხილა უგუნურებაჲ მისი და თქუა: „ესე ცოფ არს, და უკუეთუ არა იხილნეს ღლენი ბოროტნი, წარწყმდების სრულიად. უკუეთუ არა ცნას, თუ რაჲ არს ჭირი, ვერ სცნობს გემოსა განსუენებისასა“. მაშინ მიაგო მას, რომელსაცა ღირს იყო და გამოჴადა იგი სამოთხით. მაშინ მიეცა ჴორცთმოყუარებასა და ნებასა თქსსა, რაჲთა ამათ შემუსრნენ ძუალნი მისნი და რაჲთა ისწაოს არა მინდობაჲ თავისა თქსისაჲ, არამედ – მცნებასა ღმრთისასა, რაჲთა ჭირმან ურჩებისამან მოდრიკოს იგი, ვითარცა იტყჳს წინაღსწარმეტყუელი, ვითარმედ: „მოგწუართოს შენ განდგომილებამან შენმან“ (იერ. 2,19).

ხოლო უფალმან ღმერთმან, ვითარცა ვთქუ, არა უგულეხელს-ყო დაბადებული თჳსი, არამედ კუალად იტყჳს: „მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვრთმძიმენი და მე განგისუენო თქუენ“ (მათ. 11,28). ესე არს, ვითარმედ, აჰა ესერა, დაჰშუერით და გამოიცადენით ნაყოფითა მით ურჩებისა თქუენისაჲთა. ან მოიქეცით და ცანთ უძლურებაჲ თქუენი, რაჲთა მოხვდეთ კუალადცა პირველსა პატივსა და დიდებასა თქუენსა. მოვედით და ცხონდით სიმდაბლითა,

ვინაიდან მოჰყუდით ამპარტავანებითა, „ისწავეთ ჩემგან, რამეთუ მშვედ ვარ და მდაბალ გულითა და ჰპოოთ განსუენებად სულთა თქუენთა“ (მათ. 11,29).

ეჰა, ძმანო, რასალა იქმს ამპარტავანებად, ანუ რად ძალი უც სიმდაბლესა, რამეთუ უკუეთუმცა პირველად დამდაბლებულ იყო და ესმინა ღმრთისად, არამცა შემთხუეულ იყო ესე ყოველი. და კუალად შემდგომად დაცემისა მისცა მას მიზეზი სინანულისად, არამედ ქედი მისი ფიცხელ იყო და არა შეინანა. რამეთუ ჰრქუა მას: „ადამ, სადა ხარ?“ (დაბ. 3,9) ხოლო სიტყვსა ამის თარგმანი ესე არს, ვითარმედ: „რომლისა დიდებისაგან რომელსა სირცხვლსა მოხუედ?“ და მერმე ჰკითხა მას: „რად სცოდე?“ ხოლო ამას ყოველსა ეტყოდა, რადთამცა თქუა, თუ: „შემინდევ“. ხოლო მან არა შეინანა, არამედ სიტყუა-უგო და თქუა: „დედაკაცი ესე, რომელი მომეც მე“ (დაბ. 3,12). და არა თქუა, თუ ცოლმან ჩემმან მაცთუნა, არამედ „დედაკაცი ესე, რომელი მომეც მე“, ვითარმცა განსაცდელი ესე, რომელი მოაწიე ჩემ ზედა, დააბრალა ღმერთსა. რამეთუ ესრეთ არს, ძმანო, ოდეს კაცი თავსა თვსსა არა აბრალებდეს, მოვალს ღმრთისაცა ბრალობასა. მაშინ მოვიდა ღმერთი დედაკაცისა მის და ჰრქუა: „რად გარდაჰყედ შენ მცნებასა ჩემსა?“ (შდრ. დაბ. 3,13) რამეთუ ელოდა, ნუუკუე ამათ თქუას, თუ: „შემინდევ“, რადთამცა შეინყალა იგი, არამედ არა რომელსა მათგანსა თანა იპოვა, ვითარმედ: „შემინდევ“, არამედ მანცა თქუა, ვითარმედ: „გუელმან მაცთუნა მე“ (დაბ. 3,13), ვითარმცა გუელსა ეცოდა და არა მას.

რასა იქმთ, უბადრუკნო? მოიდრიკენით მუჴლნი¹, გულისხმა-ყავთ ცთომად თქუენი, გულისხმა-ყავთ სიშიშულჴ თქუენი! და არავინ მათგანი ღირს-იქმნა თავისა თვსისა ბრალობასა. არავის თანა მათგანსა იპოვა მცირედიცა სი-

¹ მუჴლნი Gr] + და A

მდაბლწ. ან იხილეთ, თუ რომელსა საზომსა ანუ რომელსა ბოროტსა მოგკცვანნა თავისა განმართლებამან და თავისა თვსისა მინდობამან და ნებისა თვსისა დამჭირვამან, რომელნი არიან შვილნი მტერისა ღმრთისა ამპარტავანებისანი.

ხოლო სიმდაბლისა შვილნი არიან თავისა თვსისა ბრალობად და არამინდობად თვსსა განზრახვასა და არადამჭირვად ნებისა თვსისად, რამეთუ ამათ საქმეთა მიერ შემძლებელ არს კაცი მიწევნად პირველსა საზომსა დაცვითა მცნებათა ქრისტესთადათა, რამეთუ თვნიერ სიმდაბლისა არა შესაძლებელ არს დაცვად მცნებათად, არცა აღსრულებად კეთილისად რადსამე, ვითარცა იტყვს წმიდად მამად მარკოზ, ვითარმედ: „თვნიერ გულისა შემუსრვისა შეუძლებელ არს განყენებად ბოროტთაგან და შეუძლებელ არს მოგებად სათნოებისად“. ამისთჳს ვიტყვ, ვითარმედ შემუსრვითა გულისადათა შეიწყნარებს კაცი მცნებათა¹ და განყენების ბოროტისაგან და მოიგებს სათნოებათა და მერმე მოვალს პირველსავე მას განსუენებასა. ესე უწყოდეს წმიდათა და ამისთჳს ისწრაფდეს, რადთამცა სიმდაბლითა მით მიეახლნეს ღმერთსა.

რამეთუ იყვნეს ვიეთნიმე ღმრთისმოყუარე, რომელთა შემდგომად წმიდისა ნათლისღებისა არა ოდენ აღსრულებად ვნებათად საქმით მოიწყდეს, არამედ თვთ ვნებათაცა ძლევადა ისწრაფეს და იქმნეს უვნებელ, ვითარ იყო წმიდად ანტონი და სხუანი იგი ღმერთშემოსილნი მამანი. რამეთუ² აქუნდა მათ გულისსიტყუად მჭურვალწ განწმედად თავთა თვსთა, ვითარცა იტყვს მოციქული: „ყოვლისაგანვე შეგინებისა სულისა და ჯორცთადას“ (2 კორ. 7,1). და უწყოდეს მათ, ვითარმედ დამარხვთა მცნებათადათა, ვითარცა ვთქუთ, განწმიდნების სული და ესრეთ გონებად გა-

¹ მცნებათა τὰς ἐντολὰς 10.14] ვნებათა A; ნებათა B

² რამეთუ ἐπεὶ οὖν 11.7] ხოლო A

ნათლდების და მოვალს პირველსა თქსსა საზომსა, რამეთუ მცნებანი უფლისანი ბრწყინვალე არიან და განანათლებენ თუალთა (ფსალმ. 18,9). რამეთუ გულისხმა-ყვეს მათ, ვითარმედ სოფელსა შინა უკუეთუ იყვნენ, ვერ ადრე წარჰმართებენ სათნოებათა, და გამონახეს თავთა მათთათჳს ცხორებად რადმე უცხოდ, რომელ არს მონაზონებად, და იწყეს სივლტოლად სოფლისაგან და ყოფად უდაბნოთა შინა მარხვითა და ლოცვითა და ჴმელსა ზედა ნოლითა და სხვთა მრავლითა მოღუანებითა, და განეშორნეს ყოვლითურთ მამულთა და ნათესავთა და საჴმართა. და რასა მრავალსა ვიტყოდი, ჯუარს-აცუნეს თავნი თქსნი სოფლისა (გალატ. 6,14) და არა ოდენ მცნებანი დაიმარხნეს, არამედ ძლუენიცა შეწირეს ღმრთისა.

და გითხრა, თუ ვითარ მცნებანი უფლისანი თანანადებნი არიან და თანააც ყოველსა ქრისტიანესა დამარხვად მათი, რამეთუ ხარკნი არიან, ვითარცა ხარკი მეფისად, რომელი თანააც ყოველთავე მიცემად. ხოლო ვინ არს, რომელმანცა თქუა, თუ მე მეფესა ხარკსა არა მივსცემ და განერამცა იგი ტანჯვასა? ხოლო არიან სოფელსა შინა კაცნი დიდნი და ბრწყინვალენი, რომელნი არა ოდენ ხარკსა, არამედ ძლუენსაცა შესწირვენ მეფისა და ღირს-იქმნებიან იგინი პატივთა და ნიჭთა დიდთა მეფისაგან. ხოლო ეგრეთვე წმიდათა მამათა არა ოდენ მცნებანი დაიმარხნეს, არამედ ძლუენიცა შეწირეს ღმრთისა. ხოლო ძლუენნი არიან ქალწულებად და უპოვარებად¹, რამეთუ არასადა წერილ არს, ვითარმედ ნუ იქორწინებთ, არცა მოგუცა ქრისტიმან მცნებად, თუ განყიდე მონაგები შენი. რამეთუ გულისხმა-ყვეს მათ, რაჟამს მოუჴდა მას შჯულისმეცნიერი იგი და ჰრქუა: „მოძლუარო სახიერო, რად ვქმნა კეთილი, რადთა დავიმკვიდრო ცხორებად საუკუნოდ?“ მიუგო უფალმან და ჰრქუა: „მცნე-

¹ უპოვარებად ἀχρηστόν 12.3] მონყალებად AB

ბანი იცნია? არა კაც-ჰკლა, არა იმრუშო, არა იპარო, არა¹ ცრუ-სწამო“ და შემდგომი ამისი. ხოლო მან ჰრქუა: „ეგე ყოველი დამიმარხავს სიყრმით ჩემითგან“. მაშინ ჰრქუა მას უფალმან, ვითარმედ: „უკუეთუ გნებავს სრულყოფად, განყიდე მონაგები შენი და მიეც გლახაკთა“ (მათ. 19,16-21; მარკ. 10,17-21) და შემდგომი ამისი. აჰა ესერა, არა ჰრქუა მას მცნებად, თუ განყიდე მონაგები შენი, არამედ ვითარმეცა განაზრახებდა მას, რამეთუ სიტყუად ესე: „თუ გინებს, ქმენ“, არა ამცნებს, არამედ განაზრახებს.

ხოლო, ვითარცა ვთქუთ, შენირეს წმიდათა მამათა ღმრთისა სხუათა სათნოებათა თანა ძღუენიცა – ქალწულე-ბად და უპოვარებად. ვითარცა პირველად ვთქუ, ჯუარს-აცუეს თავი თჳსი სოფელსა² და ისწრაფდეს, რადთა სოფლისათაცა ჯუარს-აცუან თავი თჳსი, ვითარცა იტყვს მოციქული, ვითარმედ: „ჩემდა სოფელი ჯუარცუმულ არს და მე – სოფლისა“ (გალატ. 6,14). ხოლო რად არს სიტყუად ესე? სოფელი ჯუარს-ეცუა მის კაცისა, ოდეს განეშოროს მისგან და ყოველთაგან საქმეთა მისთა, მამულთა და ნათესავთაგან, მაშინ ჯუარს-ეცუმის სოფელი კაცისა, რამეთუ განეშორა მისგან. და ესე არს, რომელსა იტყვს მოციქული, რამეთუ: „ჩემდა სოფელი ჯუარცუმულ არს“. ხოლო კუალად იტყვს, ვითარმედ: „და მე – სოფლისა“. ვითარ³ ჯუარს-ეცუმის კაცი სოფლისა? ოდეს შემდგომად განშორებისა გარეგანთა საქმეთაჲსა ისწრაფდეს კაცი, რადთა გულისთქუმადაცა მათ საქმეთად მოიწყდოს და სრულიად დაუტეოს ნებად თჳსი და მოაკუდინნეს ვნებანი თჳსნი, მაშინ იგი ჯუარს-ეცუმის სოფლისა და ღირს-იქმნების მოციქულისაებრ თქუ-

¹ არა B* იმ 12.9] და არცა A; არცა B^c

² ბერძნ. მიხედვით: ჯუარს-აცუეს თავისა მათისა სოფელი (იხ. ტექსტში ქვემოთ).

³ ვითარ πᾶς 13.12] ვითარმედ AB

მად, ვითარმედ: „ჩემდა სოფელი ჯუარცუმულ არს და მე – სოფლისა“.

ხოლო წმიდათა მამათა ჯუარს-აცუეს თავისა მათისა სოფელი, ისწრაფეს, რადთამცა თავნიცა მათნი სოფლისა ჯუარს-აცუნეს. ხოლო ჩუენ დაუტევეთ სოფელი და მოვედით მონასტრად და ვჰგონებთ, თუ სოფელი თავისა თვისისა ჯუარს-ვაცუთ, ხოლო თავთა ჩუენთა სოფლისა ჯუარცუმასა არა ვლამით, რამეთუ წუთ გუქონან გულისთქუმანი მისნი და გკყუარს დიდებაჲ, ჭამადი და სამოსელი. უკუეთუ რადმე იყოს ჭურჭელი შუენიერი, გვნებს ქონებაჲ მისი და მიუშუებთ, ვითარცა თქუა მამამან ზოსიმე, რადთა მცირემან ჭურჭელმან ყოს ჩუენ თანა ადგილი კინტინარისაჲ. და ვჰგონებთ, თუ დაგვტობიეს სოფელი და საქმენი მისნი, ხოლო მოვალთ მონასტრად და არარადთა საქმითა აღვასრულებთ სიყუარულსა მისსა. ხოლო ესე არს¹ უგუნურებისაგან ჩუენისა, რამეთუ დაუტევეთ ყოველივე, რადცა გუაქუნდა, გინა-თუ დიდი და გინა-თუ მცირე, და აწ ამით არარადთა აღვასრულებთ გულისთქუმასა ჩუენსა. ხოლო არა ჯერ-არს ჩუენდა ეგევითარისა საქმისა ქმნად, არამედ რადთა ვითარცა განვეყენენით სოფლისაგან და საქმეთა მისთაგან, ეგრეთვე განვეყენეთ გულისთქუმათა და სიყუარულსა მისსა და რადთა ვიცოდით, თუ რად არს გამოსლვაჲ სოფლით და თუ რად არს მონასტერი და რად არიან სახენი ესე ჩუენნი, რომელ გუმოსიან.

ხოლო სახენი ჩუენნი ესე არიან: სამოსელი უსაჯლოჲ და სარტყელი ტყავისაჲ და სქემაჲ და კუკული. ხოლო ესე ყოველნი სახენი არიან ჩუენნი და ჯერ-არს, რადთა უწყოდით, თუ რადსა მომატყუებელ არიან სახენი ესე. რად გუმოსია სამოსელი უსაჯლოჲ, ვინათგან ყოველთა ასხენ საჯელნი? ესე ამისთჳს, რამეთუ საჯელნი სახენი არიან ჴელთა. ხოლო ოდეს

¹ ესე არს] ესე A; τῷτο 14.13

მოგვცდეს გულისსიტყუად ქმნად რადსამე ჴელითა ჩუენითა, ძუელისა მის კაცისა, გინა მოპარვად, ანუ ცემად, ანუ სხუად რადმე საქმჴს, რომელიცა იქმნების ჴელითა, გვჴმს მიხედვად სახესა მას ჩუენსა, ვითარ არა გუასხენ საჴელნი, რომელ არიან სახე ჴელთა, რადთამცა რადმე ვქმენით ძუელისა მის კაცისად.

ხოლო არს სამოსელსა ჩუენსა ჴედა სახჴ რადმე ისფერი. და რად არს სახჴ იგი ისფერი? რამეთუ ყოველი, რომელი იყოს მჴედარი მეფისად, სამოსელსა მისსა არს სახჴ რადმე ისფერი ამისთჴს, რამეთუ მეფესა ისფერი სამოსელი აცჴა, რომელ არს პორფირი, და ეგრეთვე მჴედართა მისთა სახჴ რადმე ისფერი აქუს სამოსელსა მათსა, რადთა მით გამოჩნდენ, ვითარმედ მეფისანი არიან. ეგრეთვე ჩუენ გუაქუს სახჴ რადმე ისფერი სამოსელთა ჩუენთა, რადთა გჩნდეთ, ვითარმედ ქრისტჴს მჴედარნი ვართ და თანაგუაჴ მოთმენად ყოველთავე ვნებათა მისთად, რომელ მოითმინნა ჩუენთჴს. რამეთუ უფალმან ჩუენმან ოდეს ივნო, პორფირი შეჴმოსეს მას (იოან. 19,2), ერთად, ვითარცა მეუფესა, რამეთუ იგი არს მეუფჴ მეუფეთად და უფალი უფლებათად. და კუალად, რამეთუ ემდერდეს მას უშჴულონი იგი. ხოლო ეგრეთვე ჩუენ გვჴმს მოთმენად ყოველთავე ვნებათა მისთად, რომელთა გუაქუს სახჴ ისფერი. და ვითარცა მჴედარი არა¹ დაუტეობს მჴედრობასა თჴსსა და წარვალს და იქმნების იგი მუშაკ ანუ ვაჴარ, რადთა არა დაეცეს პატივისაგან თჴსისა, ვითარცა მოციქული იტყჴს: „არავინ მჴედარი შემემჴუალების სოფლისა უცალოებათა, რადთა უფალსა თჴსსა სათნო-ეყოს“ (2 ტიმ. 2,4), ეგრეთვე ჩუენ გვჴმს, რადთა ვილუაწოთ და უზრუნველ ვიყვნეთ ყოვლისაგან საქმისა, რადთა სათნო-ვეყვნეთ ღმერთსა, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „ქალწული იგი არსმცა უზრუნველ და მზა“ (შდრ. 1 კორ. 7,34).

¹ არა ოჴ 15.30] რად A; არად B

ხოლო რად გუარტყია ჩუენ სარტყელი ღუედისად? პირველად, რადთა მზა ვიყვნეთ საქმესა, რამეთუ ყოველი კაცი, ოდეს ლამოდის საქმისა რადსამე ქმნასა, პირველად მოირტყამს წელთა და ეგრეთ იწყებს საქმისა ქმნასა, ვითარცა წერილ არს: „იყვნენ წელნი თქუენნი მორტყმულ“ (ლუკ. 12,35). ხოლო მეორედ ამისთჳს, რადთა ვითარცა სარტყელი იგი ჩუენი არს მკუდრისა გუამისაგან, ეგრეთვე ჩუენ მოვაკუდინნეთ გულისთქუმანი ჩუენნი. ხოლო არს სარტყელი ჩუენი წელთა ზედა ჩუენთა და მუნ არიან თირკუმელნი. ხოლო თირკუმელთა შინა არს გულისთქუმაჲ სულისაჲ და ამისთჳს იტყჳს მოციქული: „მოაკუდინენით ასონი თქუენნი ქუეყანასა ზედა: სიძვაჲ, არანმიდებაჲ“ (კოლ. 3,5) და შემდგომი ამისი.

ხოლო გუაქუს ჩუენ სქემადცა და გარდაკცუამთ მას სახედ ჯუარისა მჯართა ზედა ჩუენთა. ხოლო ესე სახჳ არს, ვითარცა უფალი იტყჳს, ვითარმედ: „აღილე ჯუარი შენი და შემომიდეგ მე“ (მათ. 16,24; მარკ. 8,34). ხოლო რად არს ჯუარისა აღებაჲ და შედგომაჲ უფლისაჲ? სრულიად მოკუდინებაჲ თავისა თჳსისაჲ. ხოლო მოკუდინებაჲ თავისა თჳსისაჲ იქმნების ქრისტჳს მიმართ სარწმუნოებითა, ვითარცა წერილ არს მამათასა შინა, ვითარმედ: „სარწმუნოებაჲ გზასა მას სულიერსა განგვიფართებს, რომელი-იგი მიგკყვანებს ჩუენ მოკუდინებასა თავისა თჳსისასა, რადთა მოვაკუდინნეთ თავნი ჩუენნი სოფლისა საქმეთაგან“. და უკუეთუ დაგკტეობიან ნათესავნი, დაუტეოთ სურვილიცა მათი. და უკუეთუ დაგკტეობიან საჯმარნი მონაგებნი, რადთა დაუტეოთ სიყუარულიცა მათი. და ესე არს სრული იგი გამოსლვაჲ სოფლით.

ხოლო შევიმოსთ ჩუენ კუკულსაცა, რომელ არს სახჳ ჩჩკლობისაჲ, რამეთუ ჩჩკლთა უმანკოთა ჰმოსია კუკულები, ხოლო კაცსა სრულსა კუკული არა აცჳა. და ჩუენ ამისთჳს

გუაცკა, რადთა ჩჩკლ ვიყვენეთ ბოროტისა საქმეთათჳს, ვითარცა მოციქული იტყჳს: „ნუ ხართ ჩჩკლ გონებითა, არამედ ჩჩკლ იყვენით უკეთურებისათჳს“ (1 კორ. 14,20). ხოლო რად არს სიტყუად ესე? რამეთუ ჩჩკლი უმანკო არს: უკუეთუ იგინოს, არა განრისხნების და უკუეთუ იქოს, არა ამადღების და არცა თავსა განიმართლებს და არცა ეძიებს დიდებასა. და კუალად, კუკული არს სახჳ მადლისა ღმრთისად და ვითარცა კუკული დაჰფარავს თავსა ყრმისასა, ეგრეთვე მადლი ღმრთისად – გონებასა ჩუენსა, ვითარცა წერილ არს მამათასა შინა, ვითარმედ: „კუკული სახჳ არს მადლისა ღმრთისად, რომელი ჰფარავს გონებასა ჩუენსა და დაიცავს სიჩჩოსა ამას ჩუენსა საღმრთოსა მათგან, რომელნი გუბრძვანან ჩუენ“.

აჰა ესერა, არს სარტყელი წელთა ზედა ჩუენთა, რომელ არს მოკუდინებად გულისთქუმისად, და სქემად მჯართა ზედა ჩუენთა, რომელ არს სახჳ ჯუარისად, და კუკულიცა, რომელ არს სახჳ საღმრთოჲსა მის სიჩჩოჲსად. ან, ძმანო, ვიდოდით¹ სახეთაებრ ჩუენთა, ვითარცა თქუეს მამათა, რადთა არა უცხოჲ სახჳ² გუემოსოს, არამედ ვითარცა დაუტევეთ სოფელი, ეგრეთვე დაუტეოთ სიყუარული მისი, რადთა სიყუარულმან მცირეთა რათამე და უნდოთა საქმეთამან არა მიგკყვანნეს ჩუენ კუალად სოფლადვე.

ხოლო ან, ძმანო, უკუეთუ გჳნებს, რადთა განვერნეთ სიყუარულისაგან სოფლისა, ვისნაოთ დატევებად ნებათა ჩუენთად. ჰ, ძმანო ჩემნო, საყუარელნო, მოვედით და ვინსნრაფოთ დატევებად ნებათა ჩუენთა მცირე-მცირედ, რადთა ესრეთ შეწევნითა ღმრთისადთა მოვიდეთ სიძულილსა სოფლისასა და მაშინ დიდთაცა ვნებათა ზედა შეუძლოთ წინააღდგომად და დათრგუნვად ნებათა ჩუენთა, რამეთუ

¹ ვიდოდით πολιτευσάμεθα 19.5] ვიდოდეთ A

² სახჳ σχῆμα 19.6] > A

არარაჲ ესრეთ ერგების კაცსა, ვითარ დატევებაჲ ნებისა თჳსისაჲ და ამით წარემართების კაცი უფროჲს ყოველთა სათნოებათასა. ვითარცა კაცი, რომელი ისწრაფინ მისლვად სადამე და იცინ მან გზაჲ მოკლჳ, მიმავალი ადგილსა მას, სადა ჰნებავენ მისლვად, და დაღაცათუ იწროჲ არნ გზაჲ იგი, არამედ იწროდთა მით გზითა მსწრაფლ მიიწიის ადგილსა მას ვრცელსა და განსასუენებელსა თჳსსა კეთილსა. ხოლო ან ეგრეთვე არს კაცი, რომელმან დაუტეოს ნებაჲ თჳსი, რამეთუ ესრეთ მცირე-მცირედ დატევებითა ნებისა თჳსისაჲთა მოვალს სიძულილსაცა სოფლისასა და დათრგუნვად ვნებათა დიდთა. და მაშინ მოვალს სისრულედ და გულისხმისყოფად და აღსრულებად ნებასა ღმრთისასა. და უკუეთუ უნდეს კაცსა, ეპოების ყოველსავე ჟამს ჟამი, რაჲთა დაუტეოს ნებაჲ თჳსი და ესრეთ მცირე-მცირედ ისწაოს დატევებაჲ ნებისა თჳსისაჲ.

და მე გითხრა თქუენ, თუ ვითარ. რამეთუ უკუეთუ ვინმე ვიდოდის და ჰრქუას მას გულისსიტყუამან მისმან, ვითარმედ მიჰხედენ იქი, და არა მიხედნეს, აჰა ესერა, დაუტევა ნებაჲ თჳსი. და კუალად, უკუეთუ უბნობდენ ვინმე და ჰრქუას მას გულისსიტყუამან მისმან, ვითარმედ შენცა თქუ რაჲმე სიტყუაჲ, და არა თქუას, დაუტევებიეს ნებაჲ თჳსი. და კუალად ჰრქუას გულისსიტყუამან მისმან, ვითარმედ წარვედ და ნახე, თუ რასა-ძი აგბობს დღეს მზარეული, და არა წარვიდეს, დაუტევა ნებაჲ თჳსი. და კუალად ჰრქუას გულისსიტყუამან მისმან, ვითარმედ მიხედე გზით კერძო, ნუუკუე მო-ვინმე-ვიდოდის საყუარელი შენი, და არა მიხედნეს, დაუტევებიეს ნებაჲ თჳსი. და კუალად იხილოს რაჲმე და ჰრქუას მას გულისსიტყუამან მისმან, ვითარმედ ჰკითხე, თუ ვის მოუღებიეს ეგე, და არა ჰკითხოს, დაუტევა ნებაჲ თჳსი. ხოლო უკუეთუ ესრეთ იქმოდის მცირედთა და სუბუქთა ამათ საქმეთა ზედა, დაეჩვოს დატევებასა და

ძლევასა ნებისა თჳსისასა. მაშინ შეწევნითა ღმრთისაჲთა დიდთაცა და მძიმეთა საქმეთა ზედა ადვილად სძლოს და დაუტეოს ნებაჲ თჳსი, ვინაჲთგან ჰქონდის ჩუეულებაჲ. და ესრეთ ყოველსავე ზედა განისუენებს, რაჲცა¹ მოინიოს მის ზედა. და ყოველივე ჰნებაჲს და ერთად უჩნს, ვინაჲთგან არა იქმს ნებასა თჳსსა, რამეთუ რომელმან დაუტეოს ნებაჲ თჳსი, რაჲცა ვინ ჰრქუას და რაჲცა მოინიოს მის ზედა, ყოველივე უნებს და ყოველივე ნებაჲ მისი არს. და ამით საქმიითა, ვითარცა პირველად ვთქუთ, მოვალს სიძულელი სოფლისაჲ და სიძულელითა სოფლისაჲთა მოვალს სრულსა უვნებელობასა.

და უწყოდეთ, ვითარმედ მცირე-მცირედ დატეევებაჲ ნებისაჲ დიდსა საზომსა მიიყვანებს. და იხილეთ ნეტარი იგი დოსითე, თუ ვითარისა ცხორებისაგან და ვითარისა ფუფუნებისაგან და შუებისა რომელსა საზომსა მიიწია, კაცი, რომელსა არასადა ასმიოდა სიტყუაჲ ღმრთისაჲ ყოვლადვე. და გასმიოდის მისთჳს, ვითარსა მადლსა ღირს-იქმნა, რამეთუ დაიმჭირა მან, ჟამთა მათ მცირეთა, მორჩილებაჲ და დატეევებაჲ ნებისა თჳსისაჲ. ხოლო იხილეთ, ვითარ ადიდა იგი ღმერთმან, რამეთუ არა უტევა სათნოებისა მისისა დავინწყებად და დაფარვად ქუეყანასა ზედა, არამედ გამოუცხადა იგი დიდსა მას ბერსა მდგომარჴ დიდებითა დიდითა შორის წმიდათა სასუფეველსა ცათასა.

და გითხრა თქუენ სხუადცა საქმჴ განსაკვრვებელი, რომელი-იგი იქმნა ჩემზე, რაჲთა გულისხმა-ჰყოთ, ვითარ სიკუდილისაგანცა იჴსნის მორჩილებაჲ და დატეევებაჲ ნებისა თჳსისაჲ. რამეთუ ოდეს ვიყავ მონასტერსა შინა მამისა სერიდოჲსსა, მოვიდა მუნ მოწაფჴ დიდისა ბერისაჲ, რომელი-იგი იყოფოდა კერძოთაგან ასკალონისათა და წარმოვევლინა ბერსა ძმად იგი საქმედ მამისა თანა სერიდოჲსსა.

¹ რაჲცა] და A

და მეყსეულად იქმნა ჰაერი ფიცხელი და წკმა და აღიძრა საშინელად ჯევი იგი, რომელი იყო მახლობელად ჩუენსა. ხოლო ძმა იგი ლამოდა წარსლვასა, რამეთუ შეეთვალა ბერსა მისსა, რაფთა მას მწუხრსა მუნვე მიიქცეს. და ჩუენ ვევედრებოდეთ, რაფთამცა დაადგრა მას მწუხრსა ჩუენ თანა და ვეტყოდეთ მას, ვითარმედ შეუძლებელ არს დღეს განსლვაჲ კაცისაგან მდინარესა იმას. ხოლო იგი არა გუერჩ-და ჩუენ და გუეტყოდა, ვითარმედ: „მამასა ჩემსა უბრძანე-ბიეს, რაფთა ამასვე მწუხრსა მუნ მივიდე და ვერ შემიძლია უგულუბელსყოფაჲ სიტყუაჲ მისი, ძმანო“. ხოლო ჩუენ ვი-ხილეთ, ვითარმედ არა გკსმენს, ვთქუთ, ვითარმედ მიუშუათ ვიდრე მდინარედმდე და იხილოს რაჲ მდინარე იგი, მაშინ ნეფსით თვსით შეიქცეს. და ჩუენ შეუდეგით უკუანა მისსა. და ვითარ¹ მიიწია მდინარესა მას საშინელსა, მეყსეულად შთაიგდო თავი მისი მას შინა, ხოლო ჩუენ შევძრწუნდით და უყიოდეთ ტირილით, რამეთუ ყოვლად არა ვჰგონებდით განრომასა მისსა. ხოლო იგი მეყსეულად, მსწრაფლ იპოვა იმერსა კიდესა, მოიქცა და მოგკდრიკნა ჩუენ მუწლნი და გუევედრა ჩუენ ლოცვასა და წარემართა. ხოლო ჩუენ გან-გკკვრდა ძალი სათნოებისა მისისაჲ, რამეთუ ჩუენ ხედვითა-ცა ზარი დაგუეცემოდა და იგი ესრწთ უვნებელად განვი-დოდა სასტიკისა მისგან მდინარისა შეუორგულუბელისა მის მორჩილებისა მისისათჳს.

და კუალად, ძმა იგი, რომელი წარავლინა მამამან საწმ-რისა მათისათჳს მსახურისა მიმართ მათისა, და ოდეს იხი-ლა, რამეთუ ქალწულმან დაჰჴა კარი მის ზედა, ხოლო მან ესეოდენ თქუა: „ღმერთო, ლოცვითა მამისა ჩემისაჲთა გან-მარინე მე!“ და მეყსეულად იპოვა გზასა ზედა სკიტისასა მი-მავალად მამისა თვსისა. ან იხილეთ, ძმანო, ძალი სათნოები-საჲ ამის, თუ ვითარი შეწევნაჲ აქუს, უკუეთუ ხადოდეს კაცი

¹ ვითარ ზე 22.14] > A

ლოცვასა მამისა თჳსისასა, რამეთუ ესეოდენ თქუა ძმამან მან, ვითარმედ: „ღმერთო, ლოცვითა მამისა ჩემისაჲთა განმარინე მე“ და ამისთჳს მეყსეულად იპოვა გზასა ზედა სკიტისასა, მშჳდობით მიმავალი ბერისა თჳსისა.

ხოლო ან იხილეთ ორთავე ამათგან კრძალულებად და სიმდაბლჳ, რამეთუ იყვნეს იგინი იწროებასა შინა დიდსა და უნდა ბერსა მას, რადთამცა წარავლინა ძმად იგი მსახურისა მის მათისა, რამეთუ დაეყოვნა მას და არა მოართუა საზრდელი მათი. და იყვნეს იგინი ჭირსა და იწროებასა დიდსა და არა ეტყოდა ბერი იგი ძმასა მას, ვითარმედ: „წარვედ“, არამედ ამას ოდენ, ვითარმედ: „გინებსა, რადთა წარხვდე?“ და კუალად, ძმად იგი არა იტყოდა, თუ: „წარვიდე“, არამედ იტყოდა: „ვითარცა გნებავს, მამაო, ვყო“. რამეთუ ეშინოდა ორისაგანვე ვნებისა – დაცემისაგან სიძვითა და ურჩებისაგანცა მამისა თჳსისა. ხოლო ვითარცა ფრიად მისჭირდა მათ, მაშინ ჰრქუა მას ბერმან მან: „აღდეგ, შვილო, და წარვედ სახელითა უფლისაჲთა და ვესაჳ ღმერთსა, რადთა ლოცვითა მამისა ჩემისაჲთა დაგიფაროს შენ“. და არა ჰრქუა მას, თუ „ვესაჳ ღმერთსა, რადთა დაგიფაროს შენ“, არამედ ესრეთ, ვითარმედ: „ვესაჳ ღმერთსა, რადთა ლოცვითა მამისა ჩემისაჲთა დაგიფაროს შენ“. და მაშინ წარვიდა ძმად იგი და ვითარცა მივიდა, არა პოვა შინა მსახური იგი მათი. ხოლო ასულმან მისმან დაჰხშა მის ზედა კარი. და იხილა ძმამან მან, ვითარმედ განსაცდელი დიდი მოიწია მის ზედა. ხოლო არა თქუა, თუ: „ღმერთო ჩემო, განმარინე მე“, არამედ ესრეთ თქუა: „ღმერთო, ლოცვითა მამისა ჩემისაჲთა განმარინე მე“, და მეყსეულად იპოვა გზასა ზედა სკიტისასა.

ან იხილეთ, ჰ, ძმანო ჩემნო, ვითარ თითოეული მათი ლოცვასა მამათა მათთასა ესვიდეს და მას ხადოდეს, ოდეს იყვნიან განსაცდელსა შინა. იხილეთლა, ძმანო, ვითარ დააბნეს ერთსა უღელსა მორჩილებად და სიმდაბლჳ და ვი-

თარცა ორითა ფრთითა აღფრინდეს სიმაღლედ განსასუენე-
ბელად სულიერად. ხოლო ვითარცა უჴმან მფრინველსა ორ-
ნივე ფრთენი შეუღლებულად სწორად, რადთა ფრინვიდეს
კეთილად, რამეთუ ერთითა ვერ ფრინავს, ეგრეთვე ორ-
ნივე ესე სათნოებანი სწორად უჴმან მონაზონსა და თვნიერ
ამათსა ვერ შესაძლებელ არს, რადთამცა ცხონდა ვინ, ანუ
განერა სხვთა ღონითა საბრჴეთაგან ეშმაკისათა, უკუეთუ
არა შეაერთოს მორჩილება და სიმდაბლჴ. ხოლო ვერვინ
მოიგნეს სათნოებანი ესე დიდნი და შუენიერნი და საძირკუ-
ველნი ყოველთა სათნოებათანი, უკუეთუ არა, ვითარცა
ვთქუ, აიძულოს თავსა თვსსა და მისცეს სიკუდილად დატე-
ვებისათჴს ნებისა თვსისა.

და კუალად ვთქუათ, თუ ვითარ დაუტეოს ნება და თჴსი.
ხოლო მე ამას ვიტყჴ, რადთა ყოველითა ძალითა თჴსითა
მისცეს თავი თჴსი მამასა თვსსა სულიერსა და არარასა ზე-
და ურჩ-ექმნებოდის¹, არამედ ყოველსავე ზედა, ვითარცა
ღმერთსა, ეგრე ჰმორჩილობდეს.

ხოლო მე გითხრა, ძმანო, სხუად სახჴ მორჩილებისათჴს.
რამეთუ წარჴვლიდა ოდესმე წმიდა ბასილი მონასტერსა
ერთსა თვსსა და შევიდა მუნ და მოუწოდა მამასახლისსა და
ჰრქუა მას: „გყავს ვინა, რომელსა უნებს ცხორებად სულისა
თვსისაჲ ჭეშმარიტად?“ ხოლო მამასახლისმან ჰრქუა მას:
„ჴე, წმიდაო, ყოველთა უნებს ცხორებად ღოცვითა წმიდითა
თქუენითა“. მიუგო და ჰრქუა მას წმიდამან ბასილი: „უნყი,
ვითარმედ ყოველთა უნებს ცხორების, ხოლო მე გკითხავ
მისთჴს, რომელსა ჭეშმარიტად უნებს“. ხოლო მაშინ კუალ-
ად გულისხმა-ყო მამასახლისმან, რამეთუ იყო იგიცა ფრი-
ად სულიერი, და ჰრქუა მას: „ჴე, წმიდაო, მყავს, ვითარცა
ბრძანებ“. მაშინ ჰრქუა მას წმიდამან ბასილი: „მომგუარე
მე იგი აქა!“ და ვითარცა უჴმეს და მოვიდა, ჰრქუა მას წმი-

¹ ურჩ-ექმნებოდის *μιστῆρας* 23.31] არა ურჩ-ექმნებოდის A

დამან ბასილი: „მომართ წყალი, რადთა ჴელნი დავიბანნე“. და ვითარცა დაიბანნა ჴელნი წმიდამან ბასილი, აღიღო წყალი იგი და ჰრქუა მას: „აწ შენ მომიპყრენ ჴელნი, რადთა მე გისხა“. ხოლო მან ყო ეგრე, ვითარცა უბრძანა. და ვითარცა გამოცადა ამას ზედა და პოვა მორჩილად, კუალად ჰრქუა მას: „ოდეს შევიდოდი ჟამისწირვად, მოვედ და მითხარ, რადთა გაკურთხო შენ დიაკონად, და აღმოხვდე ჩემ თანა ჟამისწირვად“. ხოლო იგი მასცა ზედა შეუორგულებელად დაჰმორჩილდა. და შევიდოდა რად წმიდაჲ ბასილი ჟამისწირვად, ბრძანებისაებრ მისისა მოვიდა ძმაჲ იგი და მოაჴსენა მას. ხოლო მან აკურთხა იგი და წარიყვანა იგი და ყოვლადვე ჰყვა მის თანა, რამეთუ კურთხეულსა მას ძმასა ჭეშმარიტად ჰშუენოდა ესევეითარისა ღმერთშემოსილისა თანა ყოფად მარადის.

უწყოდეთ, ძმანო ჩემნო საყუარელნო, რამეთუ რომელსა არა აქუს გამოცდილებაჲ მორჩილებისაჲ შეუორგულებელისაჲ, მან არა იცის განსუენებაჲ სულიერი და კეთილი. ხოლო მე ოდესმე ვჰკითხე მამასა იოვანეს, ვითარმედ: „რად ვყო, მამაო, რამეთუ მესმის მე წერილთაგან, ვითარმედ მრავლითა ჭირითა უჴმს შესლვად კაცსა სასუფეველსა ცათასა (საქმე 14,22), და მე ვხედავ თავსა ჩემსა, ვითარმედ არარად მაქუს ჭირი და არცა გულისკლებაჲ, არცა რად ზრუნვაჲ“. და ჭეშმარიტად ეგრეცა იყო, არარად მაქუნდა ესევეითარი ურვაჲ. რამეთუ ოდეს მომიჴდის გულისსიტყუად რადმე, მუნთქუესვე აღვიხუნი ფიცარნი და დავწერი, რამეთუ წერით ვეუბნებოდე მას, ოდეს ჯერეთ არა შესრულ ვიყავ მსახურებასა მას მისსა. და ჭეშმარიტსა გითხრობ, ძმანო, რამეთუ უფროჲსჯერ ჯერეთ წერილი არა გამესრულის, გულისსიტუად იგი ოდეს მეღბინის. ესევეითარი მაქუნდა სარწმუნოებაჲ ბერისა მიმართ წმიდისა, ვითარცა იყო ჭეშმარიტად. და ვითარცა ვთქუ, ვჰკითხე მას, ვითარმედ:

„მესმის წერილთაგან, ვითარმედ მრავლითა ჭირითა უნ-
ებს შესღვაძ სასუფეველსა ცათასა და მე არარად მაქუს ჭი-
რი და ზრუნვად. რად იყოს ჩემდა?“ ხოლო ბერმან მრქუა:
„ნუ გულსა გაკლს, ძმაო, დაიჯერე ჩემი, რამეთუ ყოველ-
მან, რომელმან მისცეს თავი თჳსი მორჩილებასა მამათა-
სა, ესევეთარი უზრუნველობად და განსუენებად აქუს მას
შენევნითა ქრისტჳსითა“. რამეთუ მისი არს დიდებად თანა
მამით და სულით წმიდითურთ ან და მარადის და უკუნითი
უკუნისამდე, ამენ!

თავი 2

[სიმდაბლისათვის]

[თქუა ბერმან ვინმე, ვითარმედ: „უწინარეს ყოვლისა გვკმს ჩუენ სიმდაბლჳ, რადთა მზა-ვიყვნეთ ყოველსა სიტყუასა ზედა თქუმად, ვითარმედ: „შემინდვე“, რამეთუ სიმდაბლითა ყოველი ძალი მტერისად და წინააღმდეგობად მისი დაჴსნდების“. გამოვიძიოთ,¹ რად არს ძალი ბერისა ამის სიტყვსად, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „უწინარეს ყოვლისა გვკმს სიმდაბლჳ“. და არა იტყვს, თუ უწინარეს ყოვლისა გვკმს შიში ღმრთისად, რამეთუ იტყვს წერილი, ვითარმედ: „დასაბამი სიბრძნისად არს შიში უფლისად“ (იგავ. 1,7; 9,10; ფსალმ. 110,9). და სხუასა ადგილსა წერილ არს: „შიში ღმრთისად მოსდრეკს კაცსა ბოროტისაგან“ (იგავ. 15,27). ანუ რად არა იტყვს, თუ უწინარეს ყოვლისა გვკმს ჩუენ მოწყალება ანუ სარწმუნოება? რამეთუ წერილ არს: „მოწყალებითა და სარწმუნოებითა განწმდებიან ცოდვანი“ (იგავ. 15,27). და მოციქული იტყვს: „თვნიერ სარწმუნოებისა შეუძლებელ არს სათნოყოფად ღმრთისად“ (ებრ. 11,6). ხოლო უკუეთუ ესე ყოველი ეგრეთ არს და „თვნიერ სარწმუნოებისა შეუძლებელ არს სათნოყოფად ღმრთისად“, და უკუეთუ „სარწმუნოებითა და მოწყალებითა განწმდებიან ცოდვანი“, და უკუეთუ „შიში მოსდრეკს კაცსა ბოროტისაგან“, და უკუეთუ „დასაბამი სიბრძნისად არს შიში ღმრთისად“, და უკუეთუ მოღუანეთა მარადის უკმს მარხვა, რად არა თქუა ბერმან ამათ ყოველთაგანი ერთი, არამედ თქუა, ვითარმედ: „უწინარეს ყოვლისა გვკმს ჩუენ სიმდაბლჳ“ [და დატოვა სხვა ყოველივე, ასე საჭირო? ბერს სურს ამით გვიჩვენოს,

¹ სიმდაბლისათვის. თქუა ბერმან ვინმე... მისი დაჴსნდების“. გამოვიძიოთ Gr 26,27-31] lac AB

რომ ვერც თვით შიში ღმრთისა, ვერც მოწყალება, ვერც სარწმუნოება, ვერც მარხვა, ვერც რომელიმე სხვა სათნოება ვერ აღსრულებს სიმდაბლის გარეშე. ამიტომაც ამბობს: „უწინარეს ყოვლისა გვკმს ჩუენ სიმდაბლჳ¹“, რადთა მზა ვიყვნეთ ყოველსა სიტყუასა ზედა თქუმად, ვითარმედ „შემინდვე“, რამეთუ სიმდაბლითა ყოველი ძალი მტერისად და წინააღმდგომად მისი დაჴსნდების“. აჰა ესერა, იხილეთ, ძმანო, რადჴომი ძალი აქუს სიმდაბლესა და სიტყუასა ამას, ვითარმედ „შემინდვე“.

ხოლო რად ეწოდების ეშმაკსა არა ოდენ მტერ, არამედ წინააღმდგომცა? მტერ ამისთვის ეწოდების, რამეთუ არს იგი კაცთმოძულე და კეთილისმოძულე და ბოროტისგანმზრახ. ხოლო წინააღმდგომ ეწოდების, რამეთუ ყოველსა საქმესა კეთილსა ებრძვის დაყენებად. ოდეს ვის უნდეს ლოცვაჲ, იგი აყენებს ბოროტითა გულისსიტყუთა და წარტყუენვითა გონებისაჲთა და მოწყინებითა. უკუეთუ ვისმე უნდეს მოწყალებისა ქმნად, იგი ჰბრძავს ვეცხლისმოყუარებითა. უკუეთუ ვის უნდეს მღკდარების, იგი ჰბრძავს დაჴსნილობითა და სიცოწილითა. და ყოველსავე საქმესა ესრეთ წინააღუდგების. ამისთვისცა ეწოდების მას არა ოდენ მტერ, არამედ – წინააღმდგომცა. ხოლო სიმდაბლისა მიერ ყოველი ძალი მტერისად და წინააღმდგომისად დაიჴსნების.

ჭეშმარიტად დიდ არს სიმდაბლჳ და ყოველთა წმიდათა სიმდაბლითა ვლეს და შრომითა შეამოკლეს გზად მათი, ვითარცა წერილ არს: „იხილე სიმდაბლჳ ჩემი და შრომად ჩემი და შენ მომიტევენ ყოველნი ცოდვანი ჩემნი“ (ფსალმ. 24,18). ხოლო შემძლებელ არს სიმდაბლჳ მარტოდ შეყვანებად კაცისა სასუფეველსა, არამედ უგვიანესადრე, ვითარცა იტყოდა მამად იოვანე.

¹ და დატოვა სხვა ყოველივე... „უწინარეს ყოვლისა გვკმს სიმდაბლჳ Gr 26,21-25] lac A; > B: homoiot

ხოლო ან, ძმანო, დავმდაბლდეთ ჩუენცა მცირედ და ვცხოვნდეთ. დალაცათუ ვერ შემძლებელ ვართ შრომად უძლურებისაგან ჩუენისა, ვისწრაფოთ, რადთა დავმდაბლდეთ. და მრწამს ღმრთისაჲ, რომელ მცირედითა მით, რომელსა ვიქმოდით სიმდაბლით, ვიპოვნეთ წმიდათა მამათა ჩუენთა თანა, რომელნი-იგი ფრიად დაშურეს და ფრიად ჰმსახურეს ღმერთსა. ჰე, ვერ შემძლებელ ვართ შრომად, დამდაბლებად ვერ შემძლებელ ვართა? ნეტარ არს ჭეშმარიტად, რომელსა აქუს სიმდაბლჳ, ძმანო, რამეთუ დიდ არს სიმდაბლჳ.

ხოლო ესე არს ჭეშმარიტი სიმდაბლჳ, რომელი თქუა წმიდამან, ვითარმედ: „სიმდაბლჳ არა განრისხნების, არცა ვის განარისხებს“. მრავალთა უჩნს უცხო სიტყუაჲ ესე, რამეთუ სიმდაბლჳ ცუდადმზუაობრებასა ოდენ წინააღუდგების და მისგან ოდენ დაიცავს კაცსა, ხოლო განრისხებაჲ მოვალს არა ცუდადმზუაობრებისაგან, არამედ საწმართათჳსცა და ნაყროვნებისაგან. ხოლო რად იტყვს, თუ: „სიმდაბლჳ არა განრისხნების, არცა ვის განარისხებს“? ამისთჳს იტყვს, რამეთუ სიმდაბლჳ დიდ არს, ვითარცა ვთქუთ, და შემძლებელ არს იგი მოყვანებად მადლსა ღმრთისასა სულსა ზედა. ხოლო ოდეს მოვიდეს მადლი ღმრთისაჲ სულსა ზედა, იგი დაიცავს მას ორთაცა ამათ ვნებათაგან მძიმეთა, რამეთუ რად უმძიმჳს არს, ოდეს კაცი განრისხნეს, ანუ განარისხოს ძმად თჳსი? ვითარცა იტყვს ბერი ვინმე, ვითარმედ: „უცხო არს ყოვლადვე მონაზონისაგან რისხვაჲ“. რამეთუ ეგევითარმან მან, უკუეთუ ადრე არა შეიკრძალოს თავი თჳსი სიმდაბლითა, მცირედ-მცირედ მოვალს იგი საზომსა ეშმაკისასა შფოთითა და აღძრვითა. და ამისთჳს იტყვს, ვითარმედ: „სიმდაბლჳ არა განრისხნების, არცა ვის განარისხებს“.

რად ვიტყვ, თუ ორთა¹ ამათ ვნებათაგან დაიცავს კაცსა? ოდეს იხილნა მამამან ანტონი ყოველნი საფრჳენი ეშ-

¹ ორთა მსო 30.1] არა AB

მაკისანი ქუეყანასა ზედა განფენილნი და ჰკითხა ღმერთსა სულთქუმით, ვითარმედ: „რაჲ-მე თანაწარჰჳდეს ამათ?“ მიუგო მას ღმერთმან, ვითარმედ: „სიმდაბლჳ“. და სხუად საკრველი სიტყუად შესძინა, ვითარმედ: „არცა შეეხნენ მას“. იხილეთ, ძმანო, ძალი სათნოებისად ამის და მადლი იგი მისი. ჭეშმარიტად არარაჲ უძლიერჳს არს სიმდაბლესა და ვერცა რაჲ სძლევს მას, რამეთუ რაჲცა რაჲ გულისკლებად მოიწიოს მდაბალსა ზედა, მეყსეულად თავსა თვსსა აბრალეbs და უხარის და არავის სხუასა აბრალეbs, არცა ვის ზედა დასდეbs მიზეზსა. და ამისთჳს თანაწარჰჳდების ყოველსავე უშფოთველად და განსუენებით. და ამისთჳს არცა განრისხნების, არცა ვის განარისხებს. და ამისთჳს კეთილად თქუა ბერმან, ვითარმედ: „უწინარჳს ყოვლისა გჳჳმს ჩუენ სიმდაბლჳ“.

ხოლო არიან ორნი სიმდაბლენი და ორნი ამპარტავანებანი. პირველი ამპარტავანებაჲ არს, ოდეს კაცი შეურაცხ-ჰყოფდეს მოყუასსა თვსსა, ვითარცა არარასა, და თავი თჳსი უჩნდეს უფროჲს მისსა. ესევითარმან მან, უკუეთუ არა ადრე განიფრთხოს, მცირედ-მცირედ მოვალს მეორესაცა ამპარტავანებასა, რაჲთა თჳთ ღმერთსაცა ზედა ამპარტავან იქმნას და იტყოდის, ვითარმედ თჳსითა ძალითა იქმს სათნოებათა და არა შეწეწითა ღმრთისაჲთა. ზ, ძმანო, ვიხილე მე კაცი მოსრული, სანყალობელი, საზომსა ამას. ხოლო დასაბამსა უკუეთუმცა ვინმე აქო ძმაჲ მის თანა, მეყსეულად დაჰწერწყუდა მას და ეტყოდა: „არავინ არს დიდ, არამედ ზოსიმე და მსგავსნი მისნი“. და შემდგომად მცირედისა ჟამისა იწყო შეურაცხყოფად მისდაცა და იტყოდა, ვითარმედ: „არავინ არს დიდ, არამედ მამაჲ მაკარი“. და შემდგომად მცირედისა ჟამისა იწყო თქუმაჲ, ვითარმედ: „ვინ არს მაკარი? არავინ არს დიდ, არამედ ბასილი და გრიგოლი“. ხოლო შემდგომად მცირე-

დისა ჟამისა იწყო თქუმად: „ვინ არს ბასილი, ანუ ვინ არს გრიგოლი? არავინ არს დიდ, არამედ პეტრე და პავლე“. ხოლო მე ვარქუ მას: „ჭეშმარიტსა გეტყვ შენ, ძმაო, რომელ ეგენიცა შეურაცხყოფად გისხენ“. გრწმენინ, ძმანო¹, ვითარმედ მცირედისა ჟამისა შემდგომად იწყო თქუმად, ვითარმედ: „ვინ არს პეტრე ანუ პავლე? არავინ არს დიდ, არამედ სამებაჲ წმიდაჲ“. ხოლო უკუანაფსკნელ თვთ ღმერთსაჲ ზედა ამაღლდა და სრულიად წარწყმდა. ამის-თვსა გვჴმს ჩუენ, ძმანო, ღწოლაჲ, რაჲთა არა ვიძლინეთ პირველისა ამპარტავანებისაგან, რამეთუ პირველი მიიყვანებს ამპარტავანებასა სრულსა.

ხოლო არს სხუაჲ ამპარტავანებაჲ ერისკაცთაჲ და არს ამპარტავანებაჲ მონაზონთაჲ. ერისკაცთაჲ ესე არს, ოდეს კაცი ამაღლდებოდის მოყუასსა თვსსა ზედა და იტყოდის, ვითარმედ მე უმდიდრე ვარ, ანუ უშუენიერე ვარ, ანუ უფროჲს მისსა მმოსიეს კეთილი სამოსელი. ოდეს ვიხილნეთ თავნი ჩუენნი ამათ ესევითართა საქმეთა შინა, თუ მონასტერი ჩუენი უძლიერჴს არს, ანუ მრავალნი ძმანი მყვანან ჩუენ, იციტმცა, ვითარმედ ჯერეთ ერისკაცებრსა ამპარტავანებასა შინა ვართ. ხოლო მრავალნი ბუნებითა საქმეთა ზედა მაღლოვიან, გინა ჴმაკეთილობასა ზედა, ანუ-თუ იტყოდის, ვითარმედ კეთილად და წმიდად ვჴმსახურებ მე. ესენი წინაპართა მათ უსუბუქე არიან, გარნა ესენიცა ერისკაცებრისა ამპარტავანებისანი არიან. ხოლო მონაზნური ამპარტავანებაჲ არს, ოდეს ზუაოზდეს კაცი მღჴძარებისათჴს, გინა მარხვისათჴს, გინა სხჴსა რაჲსამე მოლუანებისათჴს. ხოლო არს კაცი, რომელი დამდაბლდების დიდებისათჴს. ესე ყოველნი არიან მონაზონთა ამპარტავანებისაგანნი. ხოლო უმჯობჴს არს, უკუეთუ ვზუაოზთ, რაჲთა ბარე სამონაზნო-თა საქმითა ვზუაოზდეთ და არა საერისკაცოჲთა.

¹ ძმანო Gr ძმაო A

აჰა ესერა, ვთქუთ ჩუენ, თუ რად არს პირველი ამპარტავანებად, ანუ რად არს მეორე, და თუ რად არს მონაზონთა ამპარტავანებად, ანუ რად არს ერისკაცთად. ხოლო ან ვთქუათ, თუ რომელნი არიან ორნი იგი სიმდაბლენი. პირველი სიმდაბლე არს, ოდეს უჩნდეს კაცსა ძმად თჳსი უგულისხმიერჳს თჳსსა და ყოველსა ზედა უკეთჳს, ვითარცა წერილ არს, რადთა „ჰქონდის თავი თჳსი ყოველთა უქუე“. ხოლო მეორე სიმდაბლე არს, ოდეს იგონებდეს კაცი, ვითარმედ რასაცა იქმს, შეწევნითა ღმრთისადათა იქმს და არა ძალითა თჳსითა. ესე არს სრული იგი სიმდაბლე წმიდათად. ესე ბუნებით მოვალს სულსა ზედა აღსრულებითა მცნებათად. რამეთუ ვითარცა ხესა, რომელსა ჰქონდის ნაყოფი ფრიადი, იგი ნაყოფითურთ დასდრეკს რტოსა მას ქუე, ხოლო რომელსა რტოსა არა ესხას ნაყოფი, აღვალს იგი მართლ ზე. ხოლო არიან ხენი რომელნიმე, და რადჳომცა ზე აღვიდოდის რტოჲ მისი, არა გამოიღებს ნაყოფსა, და უკუეთუ ვინმე აღიღოს ქვაჲ და დაჰკიდოს იგი რტოთა მისთა და დადრიკოს იგი ქუე, მაშინ გამოიღებს იგი ნაყოფსა. ეგრეთვე სული, რადჳომცა დამდაბლდებოდის, გამოიღებს ნაყოფსა, და რადჳომცა გამოიღოს ნაყოფი, ეგეზომცა დამდაბლდების, რამეთუ რადჳომცა მიეახლებიან წმიდანი ღმერთსა, ეგეზომცა უჩნს თავი თჳსი ცოდვილად.

მაჴსოს მე, რამეთუ ოდესმე უბნობდით სიმდაბლისათჳს და იყო ჴელმწიფე ვინმე ქალაქისა ღაზისად და ესმა ჩუენი, რამეთუ ვიტყოდეთ სიტყუასა ამას, ვითარმედ რადჳომცა კაცი მიეახლებოდის ღმერთსა, ეგეზომცა უჩნს თავი თჳსი ცოდვილად. და უცხო უჩნდა მას საქმე ესე და გუკითხვიდა ჩუენ, რადთამცა უთხართ მას სიტყუაჲ იგი, თუ ვითარ არს. ხოლო მე მიუგე და ვარქუ მას: „მითხარლა, უფალო, თუ ვითარ გიჩს შენ თავი შენი ქალაქსა შინა შენსა?“ ხოლო მან მომიგო, ვითარედ: „მიჩს თავი ჩემი, ვითარცა პირველი

და თავი მის ქალაქისად“. ხოლო მე ვარქუ მას: „უკუეთუმ-
ცა წარხუედ კესარიად, ვითარ გიჩს მუნ თავი შენი?“ და
მრქუა მე, ვითარმედ: „მიჩს თავი ჩემი უქუეს მუნ მყოფთა
მათ დიდთა“. და მე ვარქუ მას: „ხოლო უკუეთუ წარხვდე
ანტიოქიას, ვითარ გიჩს თავი შენი მუნ?“ ხოლო მან მრქუა
მე: „მიჩს მუნ თავი ჩემი ვითარცა ერთი გლახაკი“. ხოლო მე
ვარქუ მას: „უკუეთუ წარხვდე კოსტანტინეპოლის, მახლო-
ბელად მეფისა, მუნ ვითარ გიჩს თავი შენი?“ მომიგო და
მრქუა მე: „მიჩს თავი ჩემი მუნ, ვითარცა ერთი დავრდომი-
ლი“. მაშინ ვარქუ მას: „აჰა, ესრეთ არიან წმიდანი, რაჲზომ-
ცა მიეახლებიან ღმერთსა, ეგეზომცა უჩს თავი თჳსი ცოდ-
ვილად“. რამეთუ აბრაჰამ, ოდეს იხილა ღმერთი, მიწად და
ნაცრად უწოდა თავსა თჳსსა (დაბ. 18,27). და ესაია იტყო-
და, ოდეს იხილა ღმერთი: „ვაჲ, მე უბადრუკსა, რამეთუ
არანმიდა ვარ მე“ (ეს. 6,5). და დანიელ, ოდეს იყო მღვმესა
შინა, მწეცთა შორის, და მივიდა მისა ამბაკუმ და მხართუა
მას პური და ჰრქუა: „მიიღე პური ესე, რომელი წარმომცა
შენთჳს ღმერთმან“, ხოლო მან თქუა: „რამეთუ მომიწეს-
ნა მე ღმერთმან“ (დან. 14,36-37). იხილეთ, თუ რომელი
სიმდაბლჳ ჰქონდა გულსა თჳსსა, რამეთუ იყო იგი მწეც-
თა შორის, მღვმესა შინა, და არა ავნებდეს მას, და თვტცა
უკვრდა და იტყოდა: „რამეთუ მომიწესნა მე ღმერთმან“.

იხილეთ სიმდაბლჳ იგი წმიდათაჲ, თუ ვითარ იყვნეს
გულნი მათნი, რამეთუ მრავალთა წარავლენნ ღმერთი შე-
ნევნად კაცთა და მათ არა უნებნ, რამეთუ ივლტიედ იგი
დიდებისაგან. რამეთუ ვითარცა კაცსა, რომელსა ემოსის
პორფირი, უკუეთუ მივარდეს მის ზედა ძონძი არანმიდაჲ,
ივლტის იგი, რაჲთა არა შეიგინოს სამოსელი იგი მისი პატი-
ოსანი, ეგრეთვე წმიდათა, რომელნი შემკულ არიან სათნოე-
ბითა, ივლტიან იგინი კაცობრივისაგან დიდებისა, რაჲთა არა
შეიგინენნ მისგან. ხოლო რომელსა უყუარდეს დიდებაჲ კა-

ცობრივი, მსგავს არს იგი შიშუელსა, რომელი ეძიებნ მცირე-სა ძონძსა, რადთამცა დაიბურა სარცხენელი თვსი. ეგრეთვე შიშუელი სათნოებათაგან ეძიებს დიდებასა კაცთაგან.

ხოლო წმიდათა, რაჟამს წარავლენნ ღმერთი შეწევნად კაცთა, არა უნებნ მათ სიმდაბლისაგან მათისა. რამეთუ მოსე ეტყოდა ღმერთსა: „გევედრები შენ, მიავლინე სხუად, უძლიერჴსი ჩემსა, რამეთუ მე ჴმანულილ ვარ და ენამძიმე“ (გამ. 4,10). და იერემია იტყოდა: „ჴაბუკ ვარი მე“ (იერ. 1,6). და ყოველთა წმიდათა ესევეთარი სიმდაბლჴ მოიგეს, ვითარცა ვთქუთ, აღსრულებითა მცნებათადათ.

ხოლო სიმდაბლესა ამას სიტყვთ ვერვინ გამოსთარგმნის. ოდესმე მამად ზოსიმე იტყოდა სიმდაბლისათვს, ხოლო იპოვა მუნ ვინმე ფილაფოზი და ინყო კითხვად მისა: „მითხარ მე, ვითარ გიჩს თავი შენი ცოდვილად? არა იცია, ვითარმედ გქონან შენ სათნოებანი? არა იცია, რამეთუ ხარ შენ წმიდად და, აჴა ესერა, ხედავ¹ თავსა შენსა, რამეთუ აღასრულებ მცნებათა? ვითარ გიჩს თავი შენი ცოდვილად?“ ხოლო ბერი ვერ ჰპოებდა, რადმცა გამოუთარგმანა მას, არამედ იტყოდა: „არა ვიცი, თუ ვითარ გითხრა შენ, არამედ ესრეთ მიჩს მე, ვითარმედ ცოდვილ ვარ“. ხოლო ფილაფოზი იგი წინააღუდგებოდა მას, რამეთუ უნდა მას, რადთამცა ცნა, თუ ვითარ არს. ხოლო ბერი ვერ ჰპოებდა, რადთამცა უთხრა მას, თუ ვითარ არს. ჰრქუა მას წმიდითა მით მისითა სინწოვობითა: „ნუ გარდამაქცევ მე, რამეთუ მე ესრეთ მაქუს“. ხოლო მე ვარქუ მას²: „ნუუკუე ეგრეთ არს, ვითარცა საფილოსოფო და ვითარცა სამკურნალო? რამეთუ ოდეს კაცი ისწავლიდეს მას კეთილად და შურებოდის მას, იქმნების რადმე ჩუეულებად მის შორის და ვერღარა გამოსთარგმნის სიტყვთ, თუ ვითარ იქმნა ჩუეულებად იგი მის შორის, რამე-

¹ ხედავ βλέπει 36.5] ვხედავ A; > B

² ხოლო მე ვარქუ მას λέγω ἀπὸ 36.14] ჰრქუა მას A

თუ, ვითარცა ვთქუ, მცირე-მცირედ მიიღო მან ჩუეულებად იგი უცნაურად ზედადსზედა ქმნისაგან. ნუუკუე ესრეთ არს სიმდაბლცა, რამეთუ აღსრულებისაგან მცნებათადასა დაენერგვის კაცსა თანა გონებად მდაბალი და სიტყვით არა ითქუმის იგი“.

ხოლო ვითარცა ესმა ესე მამასა ზოსიმეს, განიხარა და მეყსეულად შემიტკბო მე და თქუა: „ვპოე შენგან, თუ ვითარ არს საქმც ესე. ეგრეთ არს, ვითარცა სთქუ“. ხოლო დაიჯერა ფილოსოფოსმანცა სიტყუად იგი.

მამათა მრავალთა თქუეს, რადთამცა გულისხმა-ვყავთ ჩუენ სიმდაბლც ესე. გარნა თვთ ვითარ არს და ვითარ დაენერგვის იგი გულსა შინა კაცისასა, ვერვინ თქუა. რამეთუ მამად აღათონ ოდეს აღსრულებოდა, ჰრქუეს მას ძმათა: „შენცა გეშინიანა, მამაო?“ ჰრქუა მათ, ვითარმედ: „მე ძალისაებრ ჩემისა ვილუანე დამარხვად მცნებათა, არამედ კაცი ვარ, რად ვიცი, თუ საქმც ჩემი სათნო-უჩს ღმერთსა? რამეთუ სხუად არს საშჯელი ღმრთისად და სხუად არს საშჯელი კაცთად“. აჰა ესერა, გულისხმა-გკყო ჩუენ ცნობად მისა და გკჩუენა ჩუენ გზად მიწვენად მისა. ხოლო თუ ვითარ არს იგი, ანუ ვითარ მოვალს იგი სულსა ზედა, ვითარცა მრავალგზის ვთქუთ, ვერვინ თქუა, ვერმცა ვინ მისწუთა მას სიტყვით, არამედ მარტოდ სული იგი, რომელი ღირს-იქმნა საქმით მიწვენად და ცნობად მისა.

ხოლო თუ რად არს, რომელი მოიყვანებს მას ჩუენ თანა, თქუეს მამათა. რამეთუ წერილ არს, ვითარმედ ძმამან ჰკითხა ბერსა და ჰრქუა მას: „რად არს სიმდაბლც?“ მიუგო მას ბერმან და ჰრქუა: „სიმდაბლც ღიდი საქმც არს და საღმრთოჲ, ხოლო გზანი სიმდაბლისანი არიან: შრომანი ჳორციელნი გულისხმისყოფით, რადთა ემჭიროს კაცსა თავი თვსი ყოველთა ქუეშე და რადთა ევედრებოდის ღმერთსა მარადის“. ხოლო სიმდაბლც საქმც არს საღმრთოჲ და მი-

უნდომელი. და რად იტყვს, თუ შრომანი ჯორციელნი მოიყვანებენ კაცსა სიმდაბლედ? ამისთჳს იტყვს, რამეთუ ჯორციელნი შრომანი სათნოებანი არიან სულისანი. ხოლო ყოველთა ქუეშე დამჭირვად თავისა თჳსისად, ვითარცა ზემო ვთქუთ, წინააღუდგების იგი პირველსა ამპარტავანებასა, რამეთუ რომელსა ემჭიროს თავი თჳსი ყოველთა ქუეშე, ვითარცა ჰქონდა მას თავი თჳსი უფროდს მოყუისისა თჳსისა, ანუ ვითარ ვის აბრალებდეს, ანუ ვითარ ვინ შეურაცხ-ყოს მან?

ხოლო ვედრებად ღმრთისა მარადის ამისთჳს თქუა ბერმან, რამეთუ წინააღუდგების იგი მეორესა ამპარტავანებასა, რამეთუ რომელი იყოს მდაბალი, მან უწყის, ვითარმედ თჳნიერ შეწევნისა ღმრთისა ვერას წარჰმართებს, და ამისთჳს ევედრების ღმერთსა მარადის. და რომელი მარადის ევედრების ღმერთსა, უკუეთუ რადმე სათნოებად წარჰმართოს, იცის, ვითარმედ შეწევნითა ღმრთისადათა წარუმართებიეს იგი და არა ამაღლდების იგი, არცა იტყვს, თუ ჩემითა ძალითა წარმიმართებიეს საქმჴს ესე, არამედ ღმრთისადათა. და მას ჰმადლობს და ევედრების ძრწოლით, რადთა არა დაუტეოს იგი და გამოჩნდეს უძლურებად და ძალი მისი. და ესრეთ სიმდაბლისა მიერ ილოცავს და ლოცვისა მიერ დამდაბლდების. და რადზომცა დამდაბლდებოდის, უფროდს შეწევნის მას ღმერთი და წარემართების სიმდაბლითა.

ხოლო რად იტყვს, თუ ჯორციელნი შრომანი მიიყვანებენ კაცსა სიმდაბლედ, ანუ რასა შეწევნიან ჯორციელნი შრომანი სიმდაბლესა? რამეთუ სიმდაბლე სულსა შინა კაცისასა არს და ვითარ მოიღებენ მას ჯორციელნი შრომანი? მე გითხრა თქუენ. ოდეს დაეცა¹ სული მცნებისაგან დასაბამსა, დაემონა უბადრუკი იგი თვთრჩულობასა ცთომისასა და გემოფთმოყუარებასა, ვითარცა იტყვს წმიდად გრიგოლი. და შეიყუარა

¹ დაეცა ἐκπεσῖσα 39.3] დაეცეს A

მან ჯორციელი და იქმნა იგი ყოვლითურთ ჯორც, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „არა დაადგრეს სული ჩემი კაცთა მათ თანა, რამეთუ არიან იგინი ჯორც“ (დაბ. 6,3). ხოლო სული დაემონა ჯორცთა და იჭირვის იგიცა ჯორცთავე თანა და ნებასა ჯორცთასა იქმს მის თანავე. ამისთჳს თქუა ბერმან, ვითარმედ ხორციელნი შრომანი მოიყვანებენ სიმდაბლესა. რამეთუ სხუად არს სული მრთელისად და სხუებრ – უძლურისად, და სხუებრ არს მაძლრისად და სხუებრ – მშიერისად, და სხუებრ არს ცხენსა ზედა მჯდომარისად და სხუებრ – ვირსა ზედა მჯდომელისად, სხუებრ არს გონებად საყდართა ზედა მჯდომელისად და სხუებრ – ქუეყანასა ზედა მჯდომელისად, სხუებრ არს გონებად, რომელსა ემოსოს სამოსელი კეთილი და სხუად არს, რომელსა ემოსოს ხენგში.

ხოლო შრომად დაამდაბლებს ჯორცთა და და-რად-მდაბლდენ ჯორცნი, დამდაბლდების სულიცა. ამისთჳს მართლად თქუა, ვითარმედ ჯორციელი შრომად მოიღებს სიმდაბლესა. ამისთჳს ბერსა მას ებრძოდა გმობად. იყო იგი გულისხმის-მყოფელ და იცოდა, ვითარმედ გმობად მოვალს ამპარტავანებისაგან და ოდეს დამდაბლდენ ჯორცნი, დამდაბლდების სულიცა. ორმეოცსა დღესა არა შევიდა სართულსა ქუეშე, ვითარმედ ჯორცთა მისთა გამოესხა თმად, ვითარცა პირუტყუთა. ხოლო არა გულისსიტჳსა გმობისათჳს ქმნა ესე, არამედ სიმდაბლისათჳს. ხოლო კეთილად თქუა ბერმან, ვითარმედ ჯორციელი შრომად მოიყვანებს სიმდაბლესა.

ღმერთმან სახიერმან მოგუეცინ ჩუენ სიმდაბლე, რამეთუ დიდთაგან განსაცდელთა იწსნის კაცთა და დაჰფარავს მრავალთაგან ბოროტთა.

თავი 3

სკნიდისისათვის

ოდეს დაბადა ღმერთმან კაცი, და დასთესა მის შორის წმიდა რამე გულისსიტყუად, მჭურვალჳ და განათლებული, მსგავსი ნაკუერცხალისად, რომელი-იგი განანათლებს გონებასა და უჩუენებს ბოროტსა კეთილისაგან. ამისთვის ეწოდების სკნიდის, რომელ არს შჯული ბუნებითი. ამისთვის იტყვან მამანი: „ჯურღმულნი, რომელთა წმედდა იაკობ და აღმოავსებდეს მას ფილისტიმელნი“ (დაბ. 26,15). ამით შჯულითა, რომელ არს სკნიდისი, ყოველნი მამადმთავარნი და ყოველნი წმიდანი უწინარჳს დაწერილისა შჯულისა სათნო-ეყვნეს ღმერთსა. ხოლო ესე რად დაითრგუნა კაცთა მიერ გარდასლვითა მცნებისაჲთა და ქმნითა ცოდვისაჲთა, მაჲინ გკჳმდა ჩუენ განსაკურნებელად დაწერილი შჯული და გკჳმდეს ჩუენ წმიდათა წინაჲსწარმეტყუელთა სიტყუანი და გკჳმდა ჩუენ თვთ უფლისა ჩუენისა მოსლვად, რაჲთამცა გამოაბრწყინვა და აღადგინა და განაცხოველა დათრგუნვილი იგი ნაკუერცხალი, რომელ არს სკნიდისი, დაცვითა წმიდათა მისთა მცნებათაჲთა.

ხოლო აწ ჩუენ შორის არს იგი. და უკუეთუ გკნდეს, დაესრთგუნავთ მას კუალად, და უკუეთუ გკნდეს და უსმენდეთ მას, ბრწყინვიდეს იგი და განგუანათლებდეს ჩუენ. რამეთუ ოდეს გუეტყოდის ჩუენ სკნიდისი ჩუენი, თუ ქმენ ესე რამე და ჩუენ არა უსმენდეთ მას, და კუალად გუეტყოდის და უგულებელს-ვჰყოფდეთ მას, მერმე დავსთრგუნავთ მას და ვერღარა შეუძლებს მხილებად ჩუენდა სიმძიმისა მისგან მის ზედა მდებარისა, არამედ ვითარცა სანთელი, რომელი ჰნათობნ ჭიქასა შინა, ეგრეთ იწყებნ ნათობად ჩუენდა უბნელესადრე და არა გკჩუენებს ჩუენ საქმეთა

წმიდად. და ვითარცა წყალსა შინა აღმრლუეულსა ვერვინ
ჰნახავს ხატსა თვსსა, ეგრეთვე ვიპოვებით ჩუენცა და ვერ-
ლარა გავიგონებთ, თუ რასა გუეტყვს ჩუენ სვნიდისი ჩუენი,
და ეგეზომსა სიბნელესა შინა შევვარდებით, ვიდრელა
გუეგონოს, თუ ყოვლადვე არა არს იგი ჩუენ თანა. ხოლო
არა არს კაცი, რომელსამცა თანა არა იყო იგი, რამეთუ, ვი-
თარცა ვთქუ, წმიდაჲ რაჲმე არს იგი და არაოდეს წარწყმ-
დების იგი, არამედ ყოვლადვე გუეტყვს ჩუენ კეთილსა,
ხოლო ჩუენ, ვითარცა ვთქუ, ჩუენისა უგულსიხმოებისაგან
ვერ გავიგონებთ, რამეთუ დაგვტრგუნავს იგი. ამისთვისცა
იგლოვდა წინაღსწარმეტყუელი ეფრემისთვის და იტყოდა:
„ეუფლა და მძლავრ-ექმნა ეფრემ წინააღმდგომსა თვსსა
და დათრგუნა საშჯელი“ (ოსე 5,11). წინააღმდგომ უწოდა
სვნიდისსა. ამისთვის სახარებაჲ იტყვს: „ეკრძალე კეთილად
მსაჯულსა შენსა, ვიდრე ხვდოდი გზასა ზედა მის თანა, რა-
თა არა მიგცეს შენ მსაჯულსა და მსაჯულმან – მსახურთა,
და შეგაგდონ შენ საპყრობილესა. ამენ გეტყვ შენ, ვერლარა
გამოხვდე მიერ, ვიდრემდის მიაგო უკუანაღსკნელი დანგისა
კოტორი“ (მათ. 5,25-26).

ხოლო რად უწოდა სვნიდისსა წინააღმდგომ? ამისთვის
ენოდების მას წინააღმდგომ, რამეთუ იგი მარადის წინა-
აღუდგების ნებასა ჩუენსა ბოროტსა და გუამხილებს ჩუენ,
რამეთუ რომელი თანაგუაჲ ქმნად, არა ვიქმთ. და კუალად,
რომელი არა თანაგუაჲ ქმნად, ვიქმთ. იგი წინააღმდგების
ჩუენ და ამისთვის ენოდების მას წინააღმდგომ და ამისთვის
გუამცნობს და იტყვს: „განეკრძალე კეთილად მსაჯულსა
შენსა, ვიდრელა იყო გზასა ზედა მის თანა“. ხოლო გზაჲ არს,
ვითარცა წმიდაჲ ბასილი იტყვს, სოფელი ესე.

არამედ ვისწრაფოთ, ძმანო, დამარხვად სვნიდისისა
ჩუენისა, ვიდრელა ვართ სოფელსა ამას და ნუ უტევებთ
მას მხილებად ჩუენდა ნურასა ზედა საქმესა, ნუცამცა

დავსთრგუნავთ მას ყოვლადვე, დაღაცათუ მცირე რაღმე საქმე იყოს.

ხოლო ესე იცოდეთ, რომელ მცირეთა ამათგან, რომელ ჩუენ გვგონია, თუ არარაჲ არს იგი, მოვალთ დიდთაცა. რამეთუ ოდეს იტყოდის კაცი, თუ არარაჲ არს, უკუეთუ ვთქუა ესე რაღმე სიტყუად, ანუ რაჲ არს, თუ შევეჭამო ესე მცირედი რაღმე, ანუ რაჲ არს, უკუეთუ მივხედნე იმას რასამე, ამით საქმით მიიღებს კაცი ბოროტსა ჩუეულებასა და მერმე იწყებს დიდთაცა საქმეთა უგულებელსყოფად და დათრგუნვად სკნიდისისა თვისისა. და ესრეთ ოდეს წარემართებოდის, ცოდვასა შინა დაინთქმის და სრულსა უგულისხმოებასა შინა.

ამისთჳს, ძმანო, გევედრები თქუენ, ნუმცა უდებ-ვიქმნებით მცირედთა ამათ ზედა. არა მცირენი არიან, არამედ ბოროტი ჩუეულებაჲ არს ძნელ.

განვიფრთხოთ, ძმანო, და ვჰბრძოდეთ ცოდვასა, ვიდრელა იყოს იგი სუბუქ, რაღთა არა იქმნენ იგინი მძიმე. და სათნოებაცა და ცოდვაიცა მცირისაგან დაიწყების და დიდსა მოვალს. ამისთჳს უფალი ჩუენი გუამცნებს დამარხვად სკნიდისისა ჩუენისა და, ვითარმცა პირისპირ ვის ეტყოდა, ესრეთ იტყვს: „იხილე, უბადრუკო, და განეკრძალე მსაჯულსა შენსა, ვიდრე ხარლა გზასა ზედა მის თანა“. და გკთხოვს ჩუენ შიშსაცა მის საქმისასა და იტყვს: „რაღთა არა მიგცეს შენ მსაჯულსა და მსაჯულმან – მსახურთა, და შეგაგდონ შენ საპყრობილესა. ამენ გეტყვ, არა გამოხვდე მიერ, ვიდრე მისცე უკუანაღსკნელი დანგისა კოტორი“.

ხოლო, ვითარცა ვთქუ, სკნიდისი ჩუენი გვამხილებს ჩუენ ბოროტსაცა და კეთილსაცა და გკჩუენებს ჩუენ, თუ რაჲ ჯერ-არს ჩუენდა ქმნად. და უკუეთუ არა უსმინოთ მას, იგივე შეგვასმენს ჩუენ დღესა მას. და მისთჳს იტყვს: „რაღთა არა მიგცეს შენსა მსაჯულსა“, და შემდგომი ამისი.

ხოლო დაცვასა მისსა ფრიადი განყოფად აქუს. უნებს კაცსა დამარხვად სვნიდისი თჳსი ღმრთისა მიმართ და მოყუსისა მიმართ და საჯმართა მიმართ. ღმრთისა მიმართ ესრეთ, რაჲთა არა უგულებელს-ჰყვენეს მცნებანი მისნი, არამედ რაჲთა რომელსა კაციცა ვერ ხედვიდეს მას და რომლისათჳს არავისგან ეშინოდის, რაჲთა მას ზედა დაიცვას სვნიდისი თჳსი. ესევეითართა საქმეთა ზედა: ოდეს ილოცვიდეს, უკუეთუ მოუწდეს მას გულისსიტყუად ბოროტი და არა შეიკრძალოს თავი თჳსი, არამედ დაამტკიცოს იგი. გინა-თუ იხილოს მოყუასი თჳსი, რომელი იტყვნ რასამე, ანუ იქმნ, და განიკითხოს იგი. ამათ ზედა და ამათთა მსგავსთა, რომელთა ვერვინ სცნობს, გარნა ღმერთი, უწმს დამარხვად სვნიდისისა თჳსისად. ესე არს ღმრთისა მიმართ სვნიდისი.

ხოლო მოყუსისა მიმართ ესე არს, რაჲთა არარაჲ ქმნას კაცმან, რომელსა ზედა იცოდის, ვითარმედ დაჰბრკოლდების მოყუასი გინა-თუ საქმით, გინა-თუ სიტყვით, გინა სახით, გინა შეხედვით, რამეთუ იქმნების სახითცა დაბრკოლებად მოყუსისად და შეხედვითცა, და რასაცა ზედა იცოდის, ვითარმედ დაჰბრკოლდების მოყუასი, რაჲთა არა ქმნას იგი. ესე არს მოყუსისა მიმართ დაცვაჲ სვნიდისისად.

ხოლო საჯმართა მიმართ არს, რაჲთა არა უტეოს ჭურჭელისა რაჲსამე განრყუნად, არამედ დაღათუ იხილოს დაგდებული რაჲმე, რაჲთა აღილოს იგი და დადვას თჳსსა ადგილსა, დაღაცათუ მცირე რაჲმე იყოს. და რაჲთა არა განჰრყუნიდეს თჳსსა სამოსელსა, რამეთუ არს კაცი, რომელსა შეუძლია სამოსლისა თჳსისა მოსად სხუასა ხუთსა თუესა და ზედაღს-ზედა რცხითა განსცუეთს მას. და არს ესე სვნიდისისაგან გარეგანი. და კუალად, არს კაცი, რომელსა ეყოფის ერთი სასთაული და იგი ეძიებს დიდსა საგებელსა. და უკუეთუ ჰქონდის სამოსელი ძაძისად და ენებოს მას სამოსელი ახალი ანუ შუენიერი ამჰარტავანებისაგან, ანუ მოწყინებისა.

და ეყოფინ მას ერთი ქილი და იგი ეძიებნ ლანატსა და იქმს მისთვის შფოთსაცა. ხოლო უკუეთუ იწყოს მიხედვად ძმისა თვისისა და იტყოდის, თუ: „მას აქუს ესე რადმე და მე – არა“, ეგევეთარი იგი [არა]¹ სანატრელ არს. და კუალად, განჰფენს კაცი თვსსა სამოსელსა მზესა და უდებ-ჰყოფს იგი მას და დაიწუვის, და ესეცა სკნიდისისაგან გარეგანი არს. და კუალად, საჭამადსა ზედა შემძლებელ იყოს განძლომად მცირედითა მხლითა ანუ ცერცვთა, გინა მცირედითა ზეთისხილითა და იგი ეძიებნ საჭამადსა უჰამოვნესსა, და ესე ყოველნი სკნიდისისაგან გარეგან არიან.

ხოლო თქუეს მამათა, ვითარმედ: „არა ჯერ-არს მონაზონისა, რადთა უტყოს სკნიდისსა თვსსა მხილებად მისა რასაცა ზედა საქმესა. ჯერ-არს ჩუენდა, ძმანო, რადთა ფრთხილ ვიყვნეთ ყოვლადვე და რადთა დავიცვნეთ თავნი ჩუენნი ამათ ყოველთაგან, რადთა არა დავინთქნეთ, რამეთუ თვთ უფალი გუამცნებს ჩუენ, ვითარცა ზემო ვთქუთ.

ღმერთმან ღირს-მყუენინ ჩუენ სმენად და ქმნად სიტყუათა ამათ, რადთა არა დასაშჯელად გუექმნენ ჩუენ სიტყუანი მამათა ჩუენთანი.

¹ არა სანატრელ არს *μακάριός οὐκ ἔστι* 45.18^{app}] სანატრელ არს A; *μακάριός ἔστι* 45.18^{ext}; lac B

თავი 4

შიშისათვის ღმრთისა

იტყვს კათოლიკესა შინა წმიდად იოვანე, ვითარმედ: „სრული სიყუარული გარე განაძებს შიშსა“ (1 იოან. 4,18). იხილეთ, თუ რასა იტყვს წმიდად ესე და რომელსა სიყუარულსა იტყვს ანუ რომელსა შიშსა. რამეთუ წინადაწარმეტყუელი ფსალმუნსა შინა იტყვს: „გეშინოდენ უფლისა ყოველთა წმიდათა მისთა“ (ფსალმ. 33,10), და სხუათა ბევრეულთა ეგევითართა იტყვან წმიდანი წერილნი. ხოლო უკუეთუ წმიდათა, რომელთა უყუარს უფალი, მათ ეშინიანცა მისგან, ვითარ იტყვს, თუ: „სიყუარული გარე განაძებს შიშსა“? უნებს წმიდასა ამას, რადთამცა გკჩუენა ჩუენ, ვითარმედ ორნი არიან შიშნი: ერთი იგი ახალთად და მეორე იგი სრულთად, რომელნი-იგი განსრულებულ არიან და მიწევნულ საზომსა მას სიყუარულისასა. რამეთუ არს კაცი, რომელი იქმს ნებასა ღმრთისასა შიშისათვის სატანჯველთადას. ესევეითარი ესე, ვითარცა ვთქუ, ჯერეთ ახალი არს. ესევეითარი არა იქმს კეთილისათვის, არამედ შიშისათვის წყლულებათადას. ხოლო სხუად არს, რომელი იქმს ნებასა ღმრთისასა სიყუარულისათვის ღმრთისა, რადთამცა სათნო-ეყო ღმერთსა. ამან იცის, თუ რად არს კეთილი, და ესე არს, რომელსა აქუს ჭეშმარიტი სიყუარული, რომელსა იტყვს წმიდად ესე. ხოლო ესევეითარი იგი სიყუარული მიიყვანებს მას სრულსა შიშსა, რამეთუ ესევეითარსა მას ეშინიან ღმრთისაგან და იქმს ნებასა მისსა არლარა შიშისათვის სატანჯველთადას, არამედ, ვითარცა ვთქუ, უხილავს გემოდ სიტკბოებისად მის ღმრთისა თანა ყოფისად და ეშინიან, რადთა არა დაეცეს მისგან. ხოლო ესევეითარი იგი შიში, შობილი სიყუარულისად, განაძებს შიშსა მას პირველსა. ამისთვის

იტყვს, ვითარმედ: „სრული სიყუარული გარე განაძებს შიშსა“. ხოლო შეუძლებელ არს მოსლვად შიშისა მის სრულისად, უკუეთუ პირველად არა მოვიდეს შიში იგი ახალთად.

ხოლო სამნი საზომნი არიან, ვითარცა წმიდა ბასილი იტყვს, რომლითა სათნო-ვეყოფით ღმერთსა: ანუ შიშისათვს სატანჯველთადსა, ანუ მადლისათვს, ანუ კეთილისა საქმისათვს. ხოლო სამთა ამათვს ვიქმთ მცნებათა. უკუეთუ ვიქმოდით შიშისათვს სატანჯველთადსა, ვართ ჩუენ საზომსა მონისასა. და უკუეთუ ვიქმთ მადლისათვს, ვართ ჩუენ საზომსა მუშაკისასა. ხოლო უკუეთუ ვიქმთ კეთილისათვს, ვართ საზომსა ძისასა, რამეთუ ძმ, ოდეს მოვიდეს ცნობასა, იქმს ნებასა მამისა თვსისასა არა შიშისათვს ცემისა, არცა მისთვს, რადამცა აღილო მისგან ფასი, არამედ სიყუარულისათვს მისისა, რამეთუ დაუმარხავს მას სიყუარული და პატივი, რომელი უფმს ძესა მამისა მიმართ თვსისა დამარხვად და იცის მან, რამეთუ ყოველივე მამისად მისი არს. ხოლო ესევეთარსა მას არლარა ეწოდების მონა, არამედ ძედ და თანამკვდრად ღმრთისა ქრისტეს მიერ (გალატ. 4,7). ხოლო ეგევეთარსა მას არლარა ეშინიან ღმრთისაგან შიშითა მით პირველითა, არამედ უყუარს ღმერთი, ვითარცა თქუა მამამან ანტონი, ვითარმედ: „მე არა მეშინიან ღმრთისაგან, რამეთუ მიყუარს იგი“.

და კუალად, უფალი აბრაჰამს ეტყოდა, ოდეს შესწირვიდა ძესა თვსსა: „ან ვიცი, რამეთუ გეშინის შენ ღმრთისაგან“ (დაბ. 22,12). სრულსა მას შიშსა ოდენ ეტყოდა, რომელი-იგი მოვალს სიყუარულისაგან. ხოლო ვითარ ეტყოდა მას, თუ: „ან ვიცი, რამეთუ გეშინის შენ ღმრთისა“? ეგოდენნი ჭირნი მოითმინნა და ჰმორჩილობდა ღმერთსა და დაუტევა თვსი ქუეყანად და მივიდა იგი უცხოთა ქუეყანასა და ნათესავსა კერპთმსახურსა, სადა არა იყო კუალი ღმრთისმეცნიერებისად, და ამას ყოველსა ზედა მოითმინა

საქმცცა იგი შვილისა თვისა დაკლვისად. და ამას ყოველსა ზედა ეტყოდა მას ღმერთი: „ან ვიცი, რამეთუ გეშინის შენ ღმრთისა“. საცნაურ არს, ვითარმედ შიშსა მას სრულსა წმიდათასა იტყოდა, რამეთუ წმიდათა არა ეშინის ღმრთისაგან შიშისათჳს საშჯელისა, არცა მადლისა მიღებისათჳს, არამედ სიყუარულისათჳს ღმრთისა, რადთა არად ქმნან გარეგან ნებისა ღმრთისა. და ამისთჳს იტყჳს, ვითარმედ: „სიყუარული გარე განაძებს შიშსა“ (1 იოან. 4,18), რამეთუ არა შიშისაგან იქმან, არამედ სიყუარულისაგან ეშინიან. ესე არს სრული შიში.

ხოლო სრული იგი, ვითარცა ვთქუ, არა მოვალს, უკუეთუ პირველად არა მოვიდეს მცირე იგი, რამეთუ წერილ არს: „დასაბამი სიბრძნისად არს შიში უფლისად“ (იგავ. 1,7; 9,10; ფსალმ. 110,10). და კუალად იტყჳს: „დასაბამი და დასასრული არს შიში ღმრთისად“ (ზირ. 1,14,18). დასაბამად იტყჳს პირველსა მას შიშსა, ხოლო დასასრულად – მეორესა მას შიშსა სრულსა ღმრთისასა.

ხოლო შიში იგი პირველი არს საზომისა ჩუენისად, რომელი დასცავს სულსა ყოვლისაგან ბოროტისა, რამეთუ წერილ არს, ვითარმედ: „შიში უფლისად მოსდრეკს კაცსა ბოროტისაგან“ (იგავ. 15,27). ხოლო უკუეთუ შიში საშჯელთად მოსდრეკს კაცსა ბოროტისაგან, ვითარცა მონასა, რომელსა ეშინინ უფლისაგან თვისა, ამის მიერ მოვალს კაცი კეთილისა საქმესა და მერმე მცირე-მცირედ მოვალს სასოებასა კეთილისა საქმისასა, ვითარცა მუშაკი. ხოლო ოდეს ეშინოდის, ვითარცა მონასა, და ივლტოდის ბოროტისაგან, და კუალად იქმოდის კეთილსა სასოებისათჳს, ვითარცა მუშაკი. ხოლო ოდეს ესრეთ დაეყოვნოს კეთილსა შინა, შეეყოფვის იგი ღმერთსა და გემოსა იხილავს კეთილისასა და მერმე ვერღარავინ განაშორებს მას მისაგან, რამეთუ, ვითარცა მოციქული იტყჳს: „ვინ განაშოროს იგი სიყუარულისაგან

ქრისტესისა?“ (რომ 8,35) და მერმე მიენევის იგი საზომსა მას ძისასა. და ესე არს სრული იგი შიში.

ამისთჳს წინადსწარმეტყუელი გუასწავებს ჩუენ განყოფასა ამათ შიშთასა და იტყჳს: „მოვედით, შვილნო, ისმინეთ ჩემი, და შიში უფლისაჲ გასწაო თქუენ“ (ფსალმ. 33,12). გულისხმა-ვყოთ სიტყუაჲ ესე წინადსწარმეტყუელისაჲ, ვითარ თითოეულსა სიტყუასა მისსა აქუს ძალი. პირველად გვწოდს ჩუენ სათნოებისა მიმართ და იტყჳს: „მოვედით“, და შესძინა ესეცა, ვითარმედ: „შვილნო“. შვილ უწმობენ წმიდანი სიტყჳთა მათითა მოქცეულთა უკეთურებისაგან სათნოებად, ვითარცა იტყჳს მოციქული: „შვილნო, რომელთათჳს მე ვიჭირვი, ვიდრემდის ქრისტე განბრწყინდეს თქუენ შორის“ (გალატ. 4,19). და მერმე იტყჳს, ვითარმედ: „შიში უფლისაჲ გასწაო თქუენ“. ჰხედავთა კადნიერებასა წმიდისა ამისსა? ჩუენ ოდეს რასა ვიტყოდით, ესრეთ ვიტყჳთ, ვითარმედ: „გინებსა, რადთა ვთქუათ შიშისათჳს ღმრთისა გინა სხჳსა რადსათჳსმე სათნოებისა?“ ხოლო წმიდაჲ ესე არა ესრეთ, არამედ კადნიერებით იტყჳს: „მოვედით, შვილნო, ისმინეთ ჩემი, და შიში უფლისაჲ გასწაო თქუენ. ვინ არს კაცი, რომელსა ეშინის უფლისა და უყუარან მას ხილვად დღენი კეთილისანი?“ ხოლო ვითარმცა ვინმე ეტყოდა, თუ: „მე მინებს, მასწავე შიში უფლისაჲ“, ესრე იტყჳს: „დააცხრვე ენაჲ შენი ბოროტისაგან და ბაგენი შენნი ნუ იტყჳან ზაკვასა“. აჰა ესერა, გვჩუენა ჩუენ საქმე ბოროტისაჲ, რადთა არა ვიქმოდით მას, რამეთუ „დააცხრვე ენაჲ შენი ბოროტისაგან“ არს, რადთა არა დააბრკოლოს კაცმან მოყუასი თჳსი და რადთა არა ძკრი-უზრახოს. ხოლო „ბაგენი შენნი ნუ იტყჳან ზაკვასა“ ესე არს, [რადთა არა] ჰზაკოს მოყუასსა თჳსსა. პირველად თქუნა ცოდვანი სახელდებით: ძკრისზრახვაჲ და ზაკვად, და მერმე თქუნა ყოვლისათჳსვე ცოდვისა, ვითარმედ: „მოიქეც ბოროტისაგან“. ესე არს, ვითარმედ ივლტოდე

ყოვლისაგან ბოროტისა და მოიქეც ყოვლისაგან საქმისა მომყვანებელისა ცოდვასა. და არა ესოდენ თქუა, არამედ იტყვს: „ქმენ კეთილი“, რამეთუ არს კაცი, რომელი არა იქმს ბოროტსა, არცა კეთილსა. და არს კუალად, რომელი არავის თანა იქმს უსამართლოსა, არამედ არცა მოწყალებასა. და არს კაცი, რომელსა არავინ სძულს, არცა უყუარს.

ხოლო კეთილად იტყვს წმიდაჲ ესე, ვითარმედ: „მოიქეც ბოროტისაგან, ქმენ კეთილი“. აჰა ესერა, გვჩუენა ჩუენ, ვითარ შეუდგა ერთმანერთსა სამნი ესე საზომნი, რომელნი პირველად ვთქუენით, ვითარ შიშითა ღმრთისაჲთა გუასწავებს ჩუენ მოქცევასა ბოროტისაგან, და კუალად გუასწავებს ჩუენ ქმნად კეთილისა, რამეთუ ოდეს ღირს-იქმნას კაცი მოქცევად ბოროტისაგან, მერმე თვთ ბუნებაჲ მისი მიჰზიდავს მას კეთილისა მიმართ.

ხოლო ესე რაჲ გვასწავა ჩუენ წმიდამან ამან (მოქცევად ბოროტისაგან და ქმნად კეთილისაჲ), მეყსეულად იტყვს: „მოიძიე მშკდობაჲ და მისდევდი მას“. და არა თქუა ესე ოდენ, თუ „მოიძიე“ იგი, არამედ ესეცა თქუა, ვითარმედ: „მისდევდი მას“ მსწრაფლ, რაჲთა მიენიო. გულისხმა-ყავთ სიტყუაჲ ესე წმიდისაჲ მის და იხილეთ გამონულილვაჲ მისი. ოდეს ღირს-იქმნას კაცი მოდრეკად ბოროტისაგან და ქმნად კეთილისა, მეყსეულად მოვლენ მის ზედა ჭირნი მრავალნი და ბრძოლანი მტერისანი, და ამისთჳს იჭირვის იგი და დაშურების არა-თუ ამისთჳს ოდენ, რაჲთამცა არა შეიქცა კუალად ბოროტისა საქმესა, ვითარცა ვთქუთ მის მონისათჳს, არამედ სასოებისათჳსცა მადლისა მიღებისა, ვითარცა მუშაკი. ხოლო ოდეს ჰბრძოდის მტერსა თჳსსა და ისწრაფდეს, მერმე იქმს კეთილსა, გარნა ჭირით და ინროებით. ხოლო ოდეს დაეჩჳოს იგი კეთილისა საქმესა ღმრთისა მიერ, მაშინ იხილავს გემოსა მშკდობისასა და განსუენებასა მისსა, მაშინ სცნობს, თუ რაჲ არს ჭირი ბრძოლისაჲ, ანუ-

თუ რად არს განსუენებად და სიხარული მშკდობისად, და მა-
შინ ისწრაფის, რადთა მიიწიოს მას და რადთა მოიგოს იგი,
რადთა დაიმტკიცოს იგი თავსა თვსსა შორის. და მიერთგან
იქმნების იგი სანატრელ, რამეთუ რადლამცა უსანატრელეს
იყო მის კაცისა, რომელი ღირს-ქმნულ იყოს მის საზომისა.
ესევეთარი იგი, ვითარცა მრავალგზის ვთქუთ, არს საზომ-
სა ძისასა, ვითარცა წერილ არს: „ნეტარ იყვნენ მშკდობის-
მყოფელნი, რამეთუ იგინი ძედ ღმრთისა იწოდნენ“ (მათ.
5,9). ესევეთარი იგი არღარა იქმს სხვსა რადსათვსმე კეთილ-
სა, არამედ განსუენებისათვს მის კეთილისა. არავინ¹ იცის
სიხარული იგი, არამედ მანვე, რომელმან უწყის და იცნობს
მას. ხოლო მან იცის, თუ რად არს სრული² იგი შიში.

აჰა ესერა, გვთქუამს პირველიცა იგი შიში და მეო-
რეცა და თუ რადსაგან მოგუაქცევს ჩუენ შიში ღმრთისად,
ანუ რასა მოგვყვანებს. ხოლო ან ვთქუათ, თუ რადთა მო-
ვალს შიში ღმრთისად, ანუ რად არს, რომელი განაძებს მას
ჩუენგან. თქუეს მამათა, ვითარმედ შიში ღმრთისად მოიგებ-
ვის ჳსენებითა სიკუდილისადათა და სატანჯველთადათა, და
რადთა ყოველთა მწუხრთა გამოეძიებდეს, თუ ვითარ გარ-
დავლო დღ^ჲ იგი, და ყოველთა დილეულთა გამოეძიებდეს,
თუ ვითარ გარდავლო ღამ^ჲ იგი. და რადთა არა ჰქონდის
კადნიერებად და რადთა შეეყოს კაცსა მოშიშსა ღმრთისასა,
რამეთუ წერილ არს, ვითარმედ ძმამან ჰკითხა ბერსა ვისმე
და ჰრქუა: „ვითარ მოვიგო, მამაო, შიში ღმრთისად?“ ჰრქუა
მას ბერმან: „წარვედ და შეეყავ კაცსა მოშიშსა ღმრთისასა
და ოდეს მას ეშინოდის ღმრთისაგან, შენცა გასწაოს შიში
ღმრთისად“.

ხოლო განაძებენ ჩუენგან შიშსა ღმრთისასა არაჳსენ-
ბად სიკუდილისად და სატანჯველისად და რამეთუ არა ვე-

¹ არავინ τίς 51.23] არა A; lac B

² სრული τέλειον 51.25] სიხარული A; lac B

კრძალებით თავთა ჩუენთა, არამედ უნესოდ ვცხონდებით და უნესთა თანა ვიქცევით, და კადნიერებად, რომელი არს სრული წარწყმედად, რამეთუ ესრეთ არარად განაძებს შიშსა ღმრთისასა სულისაგან, ვითარ კადნიერებად. ამისთჳს ოდეს ჰკითხეს მამასა ალათონს კადნიერებისათჳს, მაშინ ჰრქუა: „მსგავს არს კადნიერებად ხორშაკსა დიდსა, რომელმან, ოდეს იკსინნის, ყოველნი ივლტიედ პირისაგან მისისა და ხეთა ნაყოფი განხრწნის“. ჰხედავა ძალსა ამის ვნებისასა? და კუალად ჰკითხეს მას, ვითარმედ: „ესრეთ ფიცხელ არსა კადნიერებად?“ ხოლო მან თქუა: „არა არს ვნებად, უძკრესი კადნიერებისად, რამეთუ მშობელი არს იგი ყოვლისა ვნებისად, რამეთუ იგი განაძებს შიშსა ღმრთისასა“. ხოლო, ვითარცა წერილ არს, უკუეთუ „შიში უფლისად მოსდრეკს კაცსა ყოვლისაგანვე ბოროტისა“ (იგავ. 15,27), მაშინ საცნაურ არს, ვითარმედ, სადა არა იყოს შიში ღმრთისად, მუნ არს ყოველი ბოროტი. ღმერთმან გკწსნენი ჩუენ ბოროტისა ამის ვნებისაგან კადნიერებისა.

ხოლო კადნიერებად მრავალსახე არსო. არს კადნიერებად სიტყვით და ჴელისმიყოფით და შეხედვით. და მოიყვანებს კადნიერებად კაცსა ცუდადმეტყუელებასა და ცუდადუბნობასაცა საერისკაცოსა და სიცილსა უნესოსა საქმესა ზედა. კადნიერებად არს შეხებად ვისიმე თჳნიერ ჭირისა და მიყოფად ჴელისად სიცილით, გამოტაცებად რაჲსამე მეორისაგან, შეხედვად ვისიმე ურცხვნელად. ამას ყოველსა იქმს კადნიერებად. ესე ყოველი ამისგან იქმნების, ოდეს არა იყოს შიში ღმრთისად სულსა შინა. ხოლო ამათგან მოვალს კაცი უგულებელსყოფასა მცნებათა. ამისთჳს ღმერთი, ოდეს მისცემდა მცნებათა შჯულისათა, იტყოდა: „კრძალულ-ყვენიით ძენი ისრაელისანი“ (ლევ. 15,31), რამეთუ, თჳნიერ კრძალულებისა, არცა თვით ღმერთსა ვინ პატივ-სცემს, არცა რას მცნებასა დაიმარხავს. ამისთჳს არად უძკრეს არს კად-

ნიერებისა და ამისთვის მშობელი არს იგი ყოველთა ბოროტ-
თად, რამეთუ განაძებს კრძალვასა და შიშსა ღმრთისასა, და
რამეთუ შობს იგი უგულებელსყოფასა მცნებათასა, რამეთუ
კადნიერებისაგან მოვალს ურცხვნოებასა და ერთმანერთისა
ბოროტად ზრახვასა. და კადნიერებისაგან, უკუეთუ ნახოს
ვინმე საქმეზე რადმე უსარგებლოდ, მეყსეულად წარვალს და
უთხრობს მას სხუასა ძმასა და არა ოდენ თვთ ივნებს, არა-
მედ ძმასაცა თვსსა ავნებს, რამეთუ ჩაუთესს გულსა მისსა
გესლსა ბოროტსა. და ნუუკუე იყო გონებად მისი ლოცვასა
ანუ სხუასა რასმე კეთილსა და იგი მივალს და შთაუთესს
გულსა მისსა ბოროტსა გულისსიტყუასა, არა-თუ ოდენ
სარგებლისაგან დაახრწნეს მას, არამედ განსაცდელსაცა
შეაგდებს.

არარად არს ამის საქმისა უმძიმეს, არცა უბოროტეს,
ოდეს კაცი არა თავსა თვსსა ოდენ, არამედ მეორესაცა
ავნებდეს. გუაქუსმცა კრძალვად, ძმანო, და გუეშინოდენ
ვნებასა თავთა ჩუენთასა და მოყუსისასა, პატივ-[ვ]სცემ-
დეთ ერთმანერთსა, ვისწრაფდეთ არაშეხედვად ერთმანერ-
თისა პირთა ყოვლადვე, რამეთუ ესეცა კადნიერებისა სახე
არს, ვითარცა იტყოდა ბერი ვინმე. და უკუეთუ იხილო
ძმად თვსი ცოდვასა შინა, ნუ უგულებელს-ჰყოფ მას და
თანანარჰვდები, ნუცა კუალად განიკითხავ მას და ძვრსა-
უზრახავ, არამედ სიყუარულითა და შიშითა ღმრთისადათა
უთხარ იგი, ვის შეეძლოს განმართლებად მისი, ანუ შენ არქუ
მას სიყუარულით და სიმდაბლით, ვითარმედ: „შემინდვე,
ძმაო, რამეთუ არა კეთილად ვიქმთ საქმესა ამას“. და უკუ-
ეთუ არა გისმინოს შენ, უთხარ, რომლისად იცოდნი, ვი-
თარმედ აქუს გულსმოდგინებად მისა მიმართ, ანუ უხუ-
ცესსა მისსა, გინა-თუ მამასახლისსა, უკუეთუ იყოს ცთო-
მად ეგევითარი, და უზრუნველმცა ხარ. არამედ, ვითარცა
ვთქუთ, ამით გულისსიტყვთა, რადთამცა განემართა ძმად

იგი, უთხარ ცთომად იგი მისი და ნუ ძკრსა-უზრახავ მას, ნუცა შეურაცხ-ჰყოფ და ნუ გამოსახავ გარეგნით, ვითარმცა გინდა კეთილი მისი და შინაგან გაქუნდეს ვნებად რადმე. რამეთუ დაღაცათუ მოძღუარსა ვინ უთხრობდეს და არა კეთილისათვს მის ძმისა იტყოდეს, გინა თვსსა ვნებასა აღიარებდეს, ძკრისზრახვად არს. არამედ გამოიძიოს გული თვისი და უკუეთუ ბოროტისა რადსათვსმე იყოს გულსა მისსა და მისთვს ლამოდის თხრობასა, ნუ უთხრობს. ხოლო უკუეთუ დასტკრობით იცოდის, ვითარმედ სარგებლისათვს ძმისა ლამის თხრობასა, ხოლო იყოს შინაგან გულისსიტყუად რადმე ვნებული, უთხრას თვისცა და ძმისადცა მამასა და ჰრქუას, ვითარმედ: „მენამების მე სვნიდისი ჩემი, რამეთუ სარგებლისათვს მის ძმისა ვიტყვ, არამედ შინაგან ვხედავ, ვითარმედ მაქუს გულისსიტყუად ვნებული. არა ვიცი, თუ ძკრისვსენებად არს, არა ვიცი, თუ ეშმაკისაგან არს, რადთამცა არა იქმნა სარგებელი მის ძმისად“. და მაშინ მამამან გითხრას შენ, თუ ჯერ-იყოს თქუმად, ანუ არა.

ხოლო მრავალგზის უთხრობს კაცი არა კეთილისათვს მის ძმისა, არცა ძკრისვსენებით, არამედ ცუდადმეტყუელებისაგან. და ესეცა რად საჭმარ არს? ნუუკუე ესმეს ძმასა ამას, ვითარმედ თქუა რადმე მისთვს და აღიძრას და იქმნეს საქმე სავენებელი. ხოლო ოდეს იტყოდის სარგებელისათვს, არა მიუშუებს ღმერთი, რადთამცა იქმნა შფოთი, გინა გულისკლებად.

ხოლო, ვითარცა პირველად ვთქუთ, ისწრაფეთ დამჭირვად ენისა თქუენისა, რადთა არა ბოროტსა იტყოდით მოყუსისათვს და რადთა არავინ დააბრკოლოთ, ნუცა სიტყვთ, ნუცა სახით, ნუცა ხართ თქუენ უთმინო, რადთა ოდეს გესმეს რადმე სიტყუად ძმისაგან, არა აღიძვოდით მეყსეულად და მიუგებდეთ სიტყუასა ფიცხელსა, ანუ დაადგრებოდით გულკლებულად, რამეთუ ესე საქმენი არა არიან

მოლუაწეთანი, რომელთა უნებს მოგებაჲ შიშისა ღმრთისაჲ, არამედ კრძალულებით შეემთხუეოდეთ ერთმანერთსა და თავთა თქუენტა მოუდრეკდით ურთიერთას და დამდაბლდებოდეთ წინაშე ღმრთისა და ძმისა თქუენისა, და დაუტეობდით ნებათა თქუენტა.

კეთილ არს, უკუეთუ კაცი იქმოდის რასმე და იხილოს ძმაჲ თჳსი, ვითარმედ უნებს საქმჴ იგი, რაჲთა მიეშუას მას. და უკუეთუ ესრეთ ქმნას მან, უფროჲს ირგოს მის ძმისა. მე ვიცი, ვითარმედ კეთილი არარაჲ მიქმნიეს, გარნა ამისგან დაცვულ ვარ მე, რამეთუ არარასა ზედა პატივ-ვეც თავსა ჩემსა უფროჲს ძმისა ჩემისა.

ოდეს ვიყავ მე მონასტერსა მამისა სერიდოჲსსა, დასნეულდა მონაფჴ მამისა იოვანჴსი და მიბრძანა მე მამამან, რაჲთა ვჰმსახურებდე მას*. ხოლო ესევეთარი სარწმუნოებაჲ მაქუნდა მისა მიმართ, რომელ კარსა სენაკისა მისისასა, ვითარცა ჯუარსა, ესრეთ შევემთხუეოდე. რამეთუ ვისმცა არა უნდა მსახურებაჲ ეგევეთარისა წმიდისაჲ?! ხოლო ჰქონდა მას სიტყუაჲ კეთილი. რამეთუ მარადის, ოდეს აღვასრული მსახურებაჲ მისი, და მოუდრიკნი მას მუჴლნი, რაჲთა ვიკურთხო მისგან და წარვიდე. ხოლო ჰქონდეს მას სამნი სიტყუანი კეთილნი და ერთსა მათგანსა მეტყოდა: „ღმერთმან, ძმაო, დაიცვენი სიყუარული შენი. იტყჳან მამანი, ვითარმედ დაცვაჲ სჯინდისისაჲ მოყუსისაგან შობს სიმდაბლესა“. და კუალად მეორესა მწუხრსა მრქეს მე: „ღმერთმან, ძმაო, მოგმადლენ სიყუარული. ივლტოდე კაცობრივისა საქმისაგან და სცხონდე“. და კუალად მეტყოდა მე: „ღმერთმან, ძმაო, მოგეცინ სიყუარული. ერთმანერთისა სიმძიმესა იტკრთევდით და ესრეთ აღასრულოთ შჯული ქრისტჴსი (გალ. 6,2)“. ამათ სამთაგან ერთსა რასმე მეტყოდა ბერი ყოველთა მწუხრთა და მე მაქუნდიან იგინი დასაცველად ცხორებისა ჩემისა.

* მამა იოანეს.

და ვითარცა მექონდა მე ეგევითარი გულსმოდგინებად მისა მიმართ და ესრეთ მინდა მსახურებად მისი. და ოდესმე ვცან ძმისა ერთისათვის, რამეთუ გულს-აკლდა, რამეთუ უნდა, რადთამცა იგი ჰმსახურებდა მას. არამედ არა ინება არცა მამამან, არცა ბერმან, არამედ მე ძალისაებრ ჩემისა პატივ-ვეც ძმასა მას. და დავყავ მონასტერსა მას შინა ცხრად წელი და არა მაჯსოს მე, თუ მითქუამს ვისდამე სიტყუად ხენეში. და მეპყრა მე მსახურებად.

და გრწმენინ, ძმანო, რომელ ერთსა დღესა სასნეულოთ ეკლესიადმდე მოვიდოდა ძმად ვინმე უკუანადო ჩემსა და მაგინებდა მე, ხოლო მე არარად მიუგე მას. და უკუანადს, ოდენ ცნა მამამან და უნდა განკანონებად მისი, ხოლო მე დავვარდი პირსა ზედა და ვეტყოდე: „ნუ, მამაო, ღმრთისათვის, რამეთუ მე ვსცეთ“. და კუალად, სხუად ძმად, არა ვიცი, თუ ეშმაკისაგან, და თუ სინრფოებისა მისისა, წელიწადსა ერთსა წყალსა თვსსა სასთუნალსა ჩემსა გუერდით დასთხევდა, ვიდრელა ლოგინიცა ჩემი დასოვლდებინ. და კუალად, სხუანი ძმანი ვიეთნიმე მოვიდოდეს დღისი და ჭილებსა მათსა კართა ზედა სენაკისა ჩემისათა დაჰბერტყედეს, და ვხედვიდი მე კორიდთა სიმრავლესა, რომელნი შევიდოდიან სენაკსა ჩემსა და ვერ ვეწიფებოდე კლვასა მათსა სიმრავლისაგან. და ოდეს წარვიდი დაძინებად, შემოკრბიან იგი ყოველნი ჩემ ზედა. ხოლო ფრიადისა შრომისაგან მოვიდის ძილი, არამედ ოდეს აღვდგი, ვპოვი ყოველი გუამი ჩემი შეჭმული და არავის ვარქუ, თუ: ნუ იქმ მაგას და არავისდა მითქუამს სიტყუად შემანუხებელი. ეგრეთვე თქუენცა ისწრაფეთ ტკრთვად ერთმანერთისად, ისწავეთ კრძალვად ერთმანერთისად და უკუეთუ ვისმე თქუენგანსა ესმეს ძმისაგან თვსისა სიტყუად გულისსაკლებელი, ნუ სულმოკლე იქმნების და მეყსეულად აღიძრვის, რადთა არა იპოოს ლოცვასა შინა დაჯსნილ და უძლურ და ვერ თავს-

იდვას და წინააღმდეგს ერთსაცა გულისსიტიყუასა, ვითარცა ნესკ, რომელსა უკუეთუ მცირე ჭიამ მიეახლოს, მეცხელად იქმნების იგი წელულება დიდ და დაღპების, არამედ გაქუსმცა გული მყარი და სულგრძელება გაქუნდინ და სიყუარულიმცა თქუენი ურთიერთას სძლევს ყოველსავე.

ხოლო უკუეთუ ვისმე ჰქონდის მსახურება რამე, გინათუ ვისმე ედვას საქმე ჯელოსანსა ვისმე თანა, გინათუ ოსტიგანსა, გინათუ სხუასა ვისმე თანა, ისწრაფისმცა იგიცა, რომელი ითხოვდეს და იგიცა, რომელი მისცემდეს, რადთა უწინარეს ყოვლისა თვსსა წესსა ეკრძალნენ, რადთა არა იქმნეს შფოთი და რადთა არა წინააღმდეგენ ერთმანერთსა, რადთა არა მიდრკენ მცნებისაგან ღმრთისა, არამედ რადცა იყოს საქმე იგი, უმჯობეს არს, რადთა იგი წარწყმედეს, ვიდრე წესი თქუენი, რადთა არა ევნოს სულთა თქუენთა.

ხოლო რასაცა საქმესა იქმოდით, დაღაცათუ სასწრაფოდ რამე იყოს და საჭიროდ, არა მინებს, რადთა იქმოდით მას სიტყვსგებით და ცილობით. ხოლო ესემცა უწყით, ვითარმედ, რადცა იყოს საქმე იგი, გინათუ დიდი, გინათუ მცირე, მერვესა ნაწილსა ეძიებს ღმერთი თქუენგან საქმისა მის, ხოლო დამარხვასა წესისა თქუენისასა შვდ წილ ეძიებს. ხოლო უკუეთუ გინებს სრული სარგებელი, რასაცა იქმოდით, ისწრაფეთ, რადთა რასაცა იქმოდით, იგიცა აღასრულოთ, და რადთა თქუენიცა წესი დაიმარხოთ და შეიძინოთ რვა ნაწილი.

ხოლო უკუეთუ კაცმან არა დაიმარხოს წესი თვსი, არამედ ავნოს და ივნოს საქმისა მის აღსრულებისათვს, შვდსა წილსა წარწყმედს და ერთსა წილსა შეიძენს. და რად კეთილი არს ესე? რამეთუ ესე არა არს გულისხმისყოფად, არამედ ანუ ცუდადმზუაობრებისათვს ანუ კაცთმოთნებისათვს იქმს და აცილობს და წინააღმდეგების, რადთამცა თქუეს კაცთა, თუ: „აჰა, ვერ აჯობა მას მან ვინმე, არამედ

მან სძლია“. ეჰა, საკვრველი! ესე არსა ძლევად? არა არს
ესე ძლევად, ძმანო. ნუ იყოფინ! არამედ – დაჭირვებად და
წარწყმედად. მე ამას ვიტყვ: უკუეთუ ვინმე თქუენგანი წარ-
ვიდეს საქმედ რადსამე და იხილოს მუნ შფოთი ანუ ვნებად
რადმე სულისად, დაუტევენ საქმწ იგი და სულსა თვსსა ნუ
ივნებნ, ნუცა მეორესა ავნებნ, რამეთუ უგუნურება არს ერ-
თისა ნაწილისა შეძინებად და შვდისა დაჭირვებად. ხოლო
ამას ვიტყვ არა ამისთვის, რადთა სულმოკლე იქმნებოდით და
უგულებელს-ჰყოფდეთ საქმესა მონასტრისასა და დასთრ-
გუნვიდეთ სვნიდისსა თქუენსა, არცა რადთა ურჩ იქმნებო-
დით და იტყოდით, ვითარმედ ვერ შემიძლია მე ესე საქმწ,
რამეთუ მევენების. და სიტყვთა ამით ვერას მსახურებასა
იქმთ და ვერცა აღასრულებთ მცნებასა ღმრთისასა. არამედ
რადთა ილუანოთ ქმნად საქმეთა თქუენთა სიყუარულით და
სიმდაბლით, ერთმანერთისა თავისა მოდრეკითა, რამეთუ
სიმდაბლისა უძლიერჴსი არარაჲ არს.

ხოლო უკუეთუ ვინ იხილოს ძმად თჴსი გულკლებულად,
დაუტევენ ნებად თჴსი, რადთა არა ივნოს¹ სულითა, რამე-
თუ მრავალჯერ ვთქუ, უმჯობჴს არს, რადთა იქმნეს საქმწ
იგი, არა ვითარცა თქუენ გინდეს, არამედ ვითარცა ჟამმან
მოიღოს. და თავისა განმართლებისათჴს და დაჴსნილობისა
ნუ დააბრკოლებთ ერთმანერთსა, რადთა არა დაგჭირდეს
შვდი იგი ნაწილი. ხოლო მრავალგზის შვდსა მას წილსა
წარსწყმედს კაცი და ვერცა ერთსა მას შეიძენს და ცარიელი
დარჩების. ყოველსა საქმესა, რასაცა ვიქმოდით, [ამისთვის
ვიქმთ,]² რადთამცა ვირგეთ რადმე მისგან. ხოლო რად ვირ-
გოთ, ოდეს ერთმანერთსა არა დაუშედაბლდეთ, არამედ და-
ვაბრკოლოთ ერთმანერთი. არა იცითა, რამეთუ წერილ არს,
ვითარმედ: „მოყუისისაგან არს ცხორებად და სიკუდილი“?

¹ ივნოს] ივნოთ A

² ამისთვის ვიქმთ ποιούμεν 60.22] > AB

ინურთიდით სიტყუათა ამათ გულთა შინა თქუენთა, ძმანო, და ისწრაფდით სიყუარულითა და შიშითა ღმრთისაჲთა და ეძიებდით სარგებელსა თქუენსა და ერთმანერთისსა, რამეთუ უკუეთუ ესე საქმე დაიმჭიროთ, რაჲცა მოინიოს თქუენ ზედა, ირგებდეთ და წარემართებოდით შეწევნითა ღმრთისაჲთა.

და¹ მან, თავადმან ღმერთმან ჩუენმან, კაცთმოყუარემან, მოგეცინ შიში მისი, რამეთუ წერილ არს, ვითარმედ: „გე-შინოდენ უფლისაგან და მცნებანი მისნი დაიმარხენ, რამეთუ ჴელთა შინა მისთა არს ყოველი ჴორციელი“ (ეკლ. 12,13).

¹ და მ¹ 60.32] > A

თავი 5

თქმული წმიდისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსი, რადთა არა მივენდვნეთ განზრახვათა და გულისხმისყოფათა ჩუენთა¹

საყუარელნო ძმანო და მამანო ჩემნო, გულისხმა-ყავთ, ვითარ წერილ არს სიბრძნესა შინა სოლომონისსა, ვითარმედ: „რომელთა არა აქუს მწყემსი, დაცვენ იგინი, ვითარცა ფურცელნი. ხოლო ცხორებად არს განზრახვითა მრავლითა“ (იგავ. 11,14). იხილეთ, ძმანო, ძალი სიტყვსა მის. იხილეთ, თუ რასა გუასწავებენ ყოველნი წერილნი წმიდანი. უცთომელყოფად ჩუენი ჰნებაჲს მათ და ფრიად განგუაკრძალებენ, რადთა არა მივენდვნეთ თავთა ჩუენთა და განზრახვათა ჩუენთა, და არა გკჩნდენ ჩუენ თავნი ჩუენნი ბრძენ და არა ვირწმუნოთ გულისსიტყუად ესე ბოროტი, ვითარმედ შეგკძლია ჩუენ თავთა ჩუენთა მწყსად.

უნყოდეთ, ძმანო, რამეთუ გკჳმს ჩუენ შეწევნად სხუათაგან და თვნიერ ყოვლისა ცილობისა გკჳმს ჩუენ მწყემსი, რადთა გუმწყსიდეს ჩუენ, რამეთუ არად არს უბოროტჳსი და არცა რად არს უფროჲს ამისსა ნებაჲ ეშმაკისად, რადთამცა არა გუყვა ჩუენ მწყემსი, რომელ არს მოძღუარი ჩუენი. ხოლო რად იტყვს: „რომელთა არა ჰყავს წინამძღუარი, დაცვენ ვითარცა ფურცელნი“? გულისხმა-ყავთ ძალი სიტყვსად ამის, რამეთუ ფურცელი პირველად არს მწუანე, შუენიერ და ნედლ, ხოლო მერმე მცირე-მცირედ განჴმის და დაცვის და დაითრგუნის იგი ყოველთაგან. ეგრეთვე არს მონაზონი, რომელსა არა ჰყვეს მოძღუარი და არა შეუდგეს ნებასა მამისა თჳსისასა. რამეთუ დასაბამსა არს მჴურვალე ლოცვისათჳს, მარხვისათჳს და ყუდროებისათჳს, მღკდარებისათჳს

¹ გულისხმისყოფათა ჩუენთა] გულისხმისყოფასა ჩუენსა A

და ყოვლისა საქმისა კეთილისათჳს, და მერმე მცირე-მცირედ მჭურვალებაჲ იგი დაივსების. რომელი შედგომილ იყოს ნებასა თჳსსა და არა ჰყვეს მას წინამძღუარი, რადთამცა კუალად აღანთო მჭურვალებაჲ იგი მისი, ესრეთ უცნაურად განწმების და დაეცემის, რომელი ნებასა თჳსსა მონაზონებდეს, და იქმნების დასათრგუნველ ეშმაკთა.

ხოლო რომელნი შეუდგენ მოძღუართა თჳსთა ნებასა და არა მიენდვნენ თავთა თჳსთა, არამედ განზრახვასა და ნებასა მამისა თჳსისასა შეუდგენ, ესევეითარნი არა დაეცნენ, რამეთუ ჴელისამპყრობელი მათი ქრისტე არს. და ვითარცა ვთქუთ, ვითარმედ: „ცხორებაჲ არს მრავლითა განზრახვითა“, არა-თუ ესრეთ იტყვს, თუ ყოველთა კაცთა განაზრახვიდეს, არამედ მოძღუარსა თჳსსა თანა ოდენ განიზრახვიდეს ყოვლისავე საქმისათჳს, და უთხრობდეს მას და აღუარებდეს ყოველთა გულისსიტყუათა თჳსთა, და უფროჲსად, რომელი იყოფოდის, გინა ყოფილ-რადმე-იყოს საქმით, ანუ ყოფილ-იყოს ბოროტსა რასმე ჩუეულებასა შინა, ანუ აღზრდილობასა. უკუეთუ არაკეთილად აღიარებდეს ესევეითარი, მაშინ ჰპოებს ეშმაკი ერთსა რასმე ნებასა მისსა და მით დასცემს მას.

უნყითმცა, ძმანო, უკუეთუ ნებასა ჩუენსა შეუდგეთ, დაღაცათუ მარჯუენით კერძო ვჰბრძოდით, არამედ ადრე დავეცნეთ, რამეთუ ეშმაკი მანქანაჲ არს და არა გუეტყვს ჩუენ სიძვისათჳს ანუ პარვისათჳს, რამეთუ იცის, ვითარმედ არა უსმენთ მას ეგევეითარისათჳს. არამედ პირველად გუეტყვს ჩუენ კეთილისა რადსამე საქმისათჳს, რომელი ჩუენცა ფრიად გზნდეს და ესრეთ დაგუაჩუევს შედგომად ნებასა ჩუენსა და მას შინა უეჭუელად დაგუცემს ჩუენ ანუ მარჯუენით, ანუ მარცხენით და უფროჲს ხოლო მარჯუენით, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „უფროჲსად მაშინ იქმს ეშმაკი ბოროტსა, რაჟამს სიმართლჴცა თანაშეჰრთის“ (იგავ. 11,15).

ხოლო ესე იგი არს, ოდეს შეუდგეთ ნებათა ჩუენთა და თვთ გამოვირჩევდეთ სათნოებათა, რამეთუ ვჰგონებთ, ვითარმედ კეთილსა ვიქმთ, არამედ მაშინ უფროდს ვსცთებთ და სულთა ჩუენთა წარესწყმედთ. უწყოდეთ, ძმანო, და დაჯერებულ-ყვენით გონებანი თქუენნი, ვითარმედ კაცი, რომელი ნებითა თვსითა მონაზონებდეს და შეუდგეს მას, იგი ნებასა ღმრთისასა ვერ იქმს და შორავს მისგან, და სიტყუასა ამას ჩემსა მენამების წმიდაჲ იგი მამაჲ ჩუენი პიმენ, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ: „ნებაჲ კაცისაჲ ზღუდე არს შორის მისა და შორის ღმრთისა“. და კუალად შესძინა და თქუა, ვითარმედ: „კლდჳ არს წინააღმდეგომი“.

იხილეთ, ძმანო, ძალი სიტყვსაჲ ამის. იხილეთ და გულისხმა-ყავთ, თუ ვისა წინააღმდეგომად იტყვს წმიდაჲ იგი. იტყვს წინააღმდეგომად ნებისა ღმრთისა და ყოველთა გზათა მისთა წმიდათა. ხოლო უკუეთუ დაუტეოს კაცმან ნებაჲ თვსი, თანაჲც თქუმაჲ, ვითარმედ: „ღმრთისა ჩემისა მიერ გარდავჰედ ზღუდესა, ღმერთო ჩემო, უბინო არიან გზანი შენნი“ (ფსალმ. 17,30-31). იხილეთ, ძმანო, საკვრველი ესე საქმჳ, იხილეთ და ილუანეთ მისთვის, გევედრები. რამეთუ ოდეს დაუტეოს კაცმან ნებაჲ თვსი, მაშინ იხილავს გზათა ღმრთისათა უბინოდ და წრფელად, და მისთვის შეუდგინა სიტყუაჲ ესე, ვითარმედ: „ღმერთო ჩემო, უბინო არიან გზანი შენნი“.

და კუალად, განმართლებისათჳს თავისა იტყვს, ვითარმედ: „უკუეთუ განმართლებაჲ თავისაჲ შეეყოს ნებასა თანა კაცისასა, უწყოდეთ, ვითარმედ კაცი იგი ვერას იქმს კეთილსა ყოვლადვე“. იხილეთ, ზ, ძმანო, თუ რომელნი ძალნი ჰქონან სიტყუასა წმიდათასა, რამეთუ ჭეშმარიტად სიკუდილ უკუე არს ნებაჲ კაცისაჲ და განმართლებაჲ თავისაჲ, უკუეთუ ერთად შეკრბენ, და დიდი შიში უვმს კაცსა მას, რომელი იყოს შორის ორთა ამათ ღელვათა ბოროტ-

თა, რამეთუ მაშინლა დაეცემის სრულიად უბადრუკი იგი, რომელი იყოს მოყუარე ორთა ამათ ეშმაკთა, რომელ არიან ორნი ესე ვნებანი, შედგომად ნებისა თვსისა და განმართლებად თავისა თვსისაჲ. რამეთუ ვინლა შეუძლოს მაშინ რწმუნებად მისა, ვითარმედ სცთები მაგას რასამე საქმესა ანუ სიტყუასა? და მაშინ სრულიად შეუდგების უბადრუკი იგი ნებასა და გულისსიტყუასა თვსსა და ესრეთ მიეცემის ჴელთა ეშმაკისათა შეუწევნელად, რამეთუ პირველად თვთ ექმნა ეშმაკ თავსა თვსსა. უწყოდეთ, ძმანო, რამეთუ ფრიად სძულს ეშმაკსა გზად იგი უცთომელობისა და არა-თუ ეძულების ოდენ, არამედ სახელსაცა მისსა ვერ ისმენს და ჴმასა მისსა.

ხოლო¹ რად არს უცთომელობად? ესე იგი არს, რადთა არა შეუდგეს კაცი ნებასა თვსსა და ყოველსავე, რასაცა იქმოდის, განკითხვით იქმოდის. და არა ვიტყვ, თუ ქმნას და ეგრეთ ჰკითხოს, არამედ პირველად საქმისა ჰკითხოს, რადთა არა ცნას ეშმაკმან, ვითარმედ იქმს ნებასა თვსსა, რამეთუ ფრიად უმძიმს მას განკითხვად სარწმუნოებით და გამოცხადებად გულისსიტყუათად, და არა-თუ უმძიმს ოდენ მას გამოცხადებად გულისსიტყუათად, არამედ ვითარცა ცეცხლისაგან, ივლტის ადგილისა მისგან სრულიად, რამეთუ ყოველი ძალი მისი დაიჴსნების და სირცხვლეულ იქმნების სრულიად გამოცხადებისაგან და აღსარებისა გულისსიტყუათადსა და ყოვლისა საქმისა, რამეთუ გამოცხადების უკეთურებად მისი და ვერღარა მიიყვანებს იგი კაცსა ნებასა და სიმარჯუესა თვსსა. რამეთუ ღმერთსა ესრეთ ჰნებავს, რადთა არა ნებასა და განზრახვასა ჩუენსა შეუდგეთ, არამედ მოძღუართა ჩუენთა ვჰკითხვიდეთ და მათ უცთომელ-გუყვენენ ჩუენ. რამეთუ გუეტყვს: „ესე რადმე ქმენ, იმას რასამე ნუ იქმ! ესე კეთილ არს და იგი ბოროტ

¹ ხოლო] > A

არს. ამისი რადსადმე ან ჟამი არს და¹ ჯერ-არს“. უკუეთუ ესრეთ ჰკითხვიდეს კაცი მოძღუარსა თვსსა და რასაცა იგი ეტყოდის, მასცა იქმოდის, მაშინ ვერლარა ჰპოებს ეშმაკი ჟამსა, თუმცა რადცალა ავნო მას და ყოველნი ღონენი მისნი ამით საქმიტა დაიწსნებიან. და ნუ გიკვრს, რამეთუ ღმერთსა ესრეთ ჰნებავს და ესრეთ განაგო საქმჴ ესე.

ხოლო ბოროტსა ეშმაკსა ფრიად უყუარან იგინი, რომელთა არა ჰყავს მოძღუარი და არა გამოაცხადებენ გულისსიყუათა თვსთა, რამეთუ დაეცემიან იგინი მსთუად, ვითარცა ფურცელნი. და ამისთვს უყუარდა ეშმაკსა ძმა იგი, რომლისათვს ეტყოდა იგი მამასა მაკარის, ვითარმედ: „არს ძმა ერთი და ფრიად მიყუარს იგი და მარადის ვიხარებ მის თანა“. ან იხილეთ, ძმანო, ვითარ უყუარს ეშმაკსა იგი, რომელსა არა ჰყავს მწყემსი, რამეთუ არა-თუ არა ყოველთა თანა მივიდოდა ეშმაკი იგი, რომელი იხილა წმიდამან მაკარი, რომელსა-იგი ეკიდნეს მრავალნი იგი აყირონი, არა-თუ ყოველთავე არა მიაართუნა იგინი, არამედ თითოეული მათი უთხრობდა მამასა თვსსა და განეკრძალებოდეს სიტყვთა მოძღუართა მათთადათა. რამეთუ ვინაფთგან არა მინდობილ იყვნეს თავთა თვსთა, არამედ თითოეული მინდობილ იყო მოძღუარსა თვსსა, და ამისთვს ჰფარვიდა მათ ღმერთი ყოველთაგან მახეთა და ჴელოვნებათა ეშმაკისათა და ვერარაჲ ვის ვერ ავნო ეშმაკმან. არამედ იგი ოდენ უბადრუკი პოვა მინდობილი თავსა თვსსა უმწყემსოდ და მისთვს ჰყვა ეშმაკსა მას სამღერელად თვსა და ყოვლადვე აკურთხევენ მას და სხუათა სწყევნ.

ხოლო ოდეს უთხრა ეშმაკმან წმიდასა მაკარის საქმჴ იგი და სახელი ძმისაჲ მის, რამეთუ ერქუა მას თეოპემჴტოს, მაშინ მეყსეულად ცნა წმიდამან მაკარი მიზეზი იგი წარწყმედისა მისისაჲ, ვითარმედ არა ჰყვეს მას მწყემსი. და

¹ და] > A

მსწრაფლ წარვიდა სენაკსა მისსა და პოვა იგი, რამეთუ არა ჰქონდა ჩუეულებად აღსარებისად. და ჰკითხვიდა მას მამად მაკარი, ვითარმედ: „ვითარ ხარ, შვილო?“ ხოლო იგი ეტყოდა მას: „კეთილ ვარ ლოცვითა შენითა, მამაო“. და კუალად წმიდა იგი ჰკითხვიდა მას: „და არა გბრძვანანა გულისსიტყუანი?“ და ჰრქუა¹ მას, ვითარმედ: „ჯერეთ არარად მაქუს ეგევითარი ბრძოლა“. და არა უნდა მას აღსარების. მაშინ წმიდამან იჴმია ჴელოვნებად სიბრძნისად და იწყო აღსარებად და გამოცხადებად გულისსიტყუათა მის თანა, ვითარმედ: „ლოცვა-ყავ ჩემთჳს, ძმაო, ფრიად მბრძავს მე ეშმაკი“. და ესრეთ კარი იგი კეთილი აღსარებისად განუღო მას და იწყო მანცა გამოცხადებად გულისსიტყუათა. მაშინ უცთომელ-ყო იგი წმიდამან მაკარი და წარვიდა. ხოლო ეშმაკი იგი კუალად მივიდა ჩუეულებისაებრ თჳსისა და უნდა დაცემად მისი და ვერ შეუძლო, რამეთუ პოვა იგი განკრძალული და არ-ლარა მინდობილი თავსა თჳსსა, და ესრეთ წარვიდა ეშმაკი იგი უქმად და სირცხჳლუელი მისგან. და კუალად იხილა წმიდამან მაკარი ეშმაკი იგი და ჰკითხა: „ვითარ არს ან ძმად იგი მოყუარჴ შენი?“ მაშინ არლარა უწოდა მას მოყუარედ, არამედ მტერად და დანყევა იგი და თქუა, ვითარმედ: „იგი-ცა გარდამექცა და არლარას მისმენს, არამედ ყოველთასა უფროსად განდგომილ-იქმნა იგი ჩემგან“.

ხოლო ან გულისხმა-ყავთ, ძმანო, რამეთუ ამისთჳს უმძიმს ეშმაკსა გამოცხადებად გულისსიტყუათად და ჴმასაცა აღსარებისასა ვერ ისმენს, რადთამცა გუეუფლა ჩუენ იგი სრულიად. და კუალად გულისხმა-ყავთ, თუ რად უყუარ-ან მას იგინი, რომელნი მინდობილ არიან თავთა თჳსთა და შეუდგან ნებასა თჳსსა. რამეთუ ესევეითარნი ნებასა ეშმაკ-ისასა შეუდგან და ეშმაკსა შესწევენ წარწყმედად სულთა მათთა.

¹ ჰრქუა ἀπεχρίματο 65.23] იგი ეტყოდა A

უნყოდეთ, ძმანო, ვითარმედ ესრეთ სრულიად დაეცემის მონაზონი, უკუეთუ ირწმუნნეს გულისსიტყუანი თვსნი და შეუდგეს მათ. რამეთუ რომელნიმე იტყვან სხვთა სახითა დაცემასა მონაზონისასა, ხოლო მე ვიტყვ, ვითარმედ არარაჲსაგან დაეცემის მონაზონი, ვითარ ესრეთ, რომელი მიენდოს თავსა თვსსა და შეუდგეს ნებასა თვსსა. და უკუეთუ ვინმე იხილოთ დაცემული სრულიად, ცანთ, ვითარმედ მიენდო თავსა თვსსა და შეუდგა ნებასა თვსსა. რამეთუ არარაჲ არს უბოროტჳს და მსწრაფლდამცემელ მონაზონისაჲ, ვითარ მინდობაჲ თავისა თვსისაჲ და შედგომაჲ ნებისა თვსისაჲ.

დამფარა მე ღმერთმან ღელვისა ამისგან წარმწყმედელისა, და ყოვლადვე მეშინოდა მე ვნებისა ამისგან ბოროტისა. და ოდეს ვიყავ მე მონასტერსა მამისა სერიდოჲსსა, ყოველსავე გულისსიტყუასა ჩემსა უთხრობდი მამასა იოვანეს და თვნიერ განზრახვისა მისისა არარას ვიქმოდე. და ზოგჯერ მრქვს მე გულისსიტყუამან ჩემმან, ვითარმედ: „მასვე გეტყვს შენ ბერი, რომელი-ეგე თვთ იცი, მას რასალა აჭირვებ?“ ხოლო მე მიუგი გულისსიტყუასა მას ჩემსა, ვითარმედ: „წყელმცა ხარ შენ და გულისხმისყოფაჲ შენი და გამონახვაჲ შენი და სიბრძნჳ შენი, რამეთუ რომელიცა იცი, ყოველი ეშმაკთაჲ იცი“. და წარვიდი და ვჰკითხი ბერსა, და ზოგჯერ მრქვს მე იგივე, რომელსა მე ვჰგონებდი. მაშინ კუალად მრქვს მე გულისსიტყუამან ჩემმან: „არა იგივე გრქუაა შენ ბერმან, რომელსა შენ თვთ იგონებდი? ნუუკუე არა ცუდად დაჰსაჯეა ბერი?“ ხოლო მე კუალად მიუგი მას, ვითარმედ: „ან კეთილ არს, ვინათგან სიტყვთა მის წმიდისა მამისაჲთა არს, რამეთუ შენი ყოველივე ეშმაკთაგან იყო და ვნებულებისაგან შენისა“. და ესრეთ არარასა ზედა არა შეუნდობდი გულისსიტყუასა ჩემსა, რადთამცა ყო ნებაჲ თვსი თვნიერ კითხვისა ბერისა და არარას მივენდევბოდე თავსა

ჩემსა, თუმცა ვყავ რაღმე თავის გულით მცირედიცა რაღმე თვნიერ კითხვისა. და გრწმენინ ჩემი, ძმანო, რამეთუ დიდ-სა განსუენებასა შინა ვიყავ საქმისა ამის მიერ და გულსაცა მაკლდა ეგეზომი იგი განსუენებად და უზრუნველობად ჩემი, ვითარცა სხუასა ადგილსა გითხარ თქუენ. რამეთუ მეს-მოდა წერილთაგან, ვითარმედ: „მრავლითა ჭირითა გკვმს ჩუენ შესლვად სასუფეველსა ღმრთისასა“ (საქმე 14,22) და მე ვხედვედი თავსა ჩემსა, ვითარმედ დიდი განსუენებად მაქუნ-და და მეშინოდა ფრიად, რამეთუ არა უწყოდე მადლი ესევი-თარისა განსუენებისად, ვიდრე მრქუა მე ბერმან, ვითარმედ: „ნუ გულსა გაკლს, რამეთუ ყოველმან, რომელმან მისცეს თავი თვსი მორჩილებასა მამათასა, ეგევითარი კეთილი გან-სუენებად და უზრუნველობად აქუს მას“.

ხოლო თქუენცა, ძმანო, ისწრაფეთ, რაფთა არა მიენდვ-ნეთ თავთა თქუენტა და შეუდგეთ ნებათა თქუენტა. იხი-ლეთ, თუ რაფთომი განსუენებად და უზრუნველობად აქუს საქმესა ამას.

ხოლო რომელი გარქუ თქუენ, ვითარმედ არარად ჭირი მაქუნდა, ან ისმინეთ, თუ რად მოიწია ამისთვის ჩემ ზედა. რამეთუ ვიყავ რად მე მონასტერსა მას შინა, მოიწია ჟამსა შინა ერთსა ჩემ ზედა გულისკლება დიდი შურისაგან ეშ-მაკთაფსა და ვიყავ მე ჭირსა შინა დიდსა. ხოლო განსაცდე-ლი, რომელი იყოს შურისაგან ეშმაკთაფსა, დაღაცათუ მძიმე არს, არამედ მცირედ ჟამ არს ჭირი იგი, რამეთუ ღმერთმან მსწრაფლ მოავლინის წყალობად და შეწევნად თვსი. ხოლო მე, ვითარცა ვთქუ, ვიყავ რად ჭირსა მას შინა, დღესა ერთსა ვდეგ კართა თანა ეკლესიისათა და ვევედრებოდე ღმერთსა განსაცდელისა მისთვის ჩემისა. და შევიხედენ ეკლესიად და ვიხილე კაცი ვინმე საშინელი სახითა ეპისკოპოსისაფთა და შევიდა საკურთხეველად. ხოლო მე ჩუეულება მაქუნდა, რომელ უცხოთა არავის მივეახლებოდე თვნიერ საჭიროფსა

რადსამე საქმისა, ანუ მრქეს რად ვინმე. ხოლო მაშინ ვითარცა რამანმე მიმზიდა და შევედ უკუანა მისა. და დადგა იგი ჴელგანპყრობით მყოვარჴამ ცად მიმართ და მოიწია ჩემ ზედა შიში დიდი ხედვისაგან მისისა. და დაასრულა რად ლოცვად, მოიქცა და მოვიდა ჩემდა მომართ. და რადზომცა მომეახლებოდა, ეგეზომცა გულისხმა-ვჴყოფდი, ვითარმედ განმეშორებოდა შიშიცა და მწუხარებაცა იგი ჩემი. ხოლო მო-რად-ინია ჩემდა, დადგა წინაშე ჩემსა და ჴელითა თჴსითა მცა მკერდსა ჩემსა და თქუა: „თმენით დაუთმე უფალსა და¹ მომხედნა მე და ისმინა ლოცვისა ჩემისაჲ. აღმომიყვანა მე მღვმისაგან გლახაკებისა, თიჯისაგან და უყისა, დაამტკიცნა კლდესა ზედა ფერჴნი ჩემნი და წარჴმართნა ყოველნი სლვანი ჩემნი. აღავსო პირი ჩემი გალობითა ახლითა, ქებაჲ ღმრთისა ჩუენისაჲ. იხილეს მრავალთა, შეეშინა და ესვიდეს უფალსა“ (ფსალმ. 39, 2-4). და მუჴლნი ესე თქუნა სამჯერ და ესრეთ განვიდა. და მეყსეულად შემოვიდა გულსა ჩემსა ნათელი, სიტკბოებაჲ და სიხარული და ვიქმენ, ვითარცა პირველ ვიყავ. და განვედ უკუანა მისსა, რადთამცა ვპოე, და ვერღარა ვიხილე იგი, რამეთუ მიმეფარა. და მიერითგან არღარა მოსრულ არს ჩემ თანა არცა მოშიშებაჲ, არცა მწუხარებაჲ, ლოცვითა მათ წმიდათა ბერთაჲთა.

ხოლო ესე ყოველი ამისთჴს გითხარ თქუნენ, ძმანო, რადთა სცნათ, თუ რადზომი ნუგეშინისცემად და განსუენებაჲ და უცთომელობად აქუს არამინდობასა თავისა თჴსისასა და არაშედგომასა ნებისა თჴსისასა. და ამისთჴს მიანდობენ, რომელნი არიან ბრძენნი და ღმრთისმოშიშნი, თავთა თჴსთა სხუათა და შეუდგებიან კაცსა ძლიერსა, რომელსა შეეძლოს მწყსად მათი შეწევნითა ღმრთისაჲთა.

ხოლო ან თქუნენცა ისწრაფეთ, ძმანო, რადთა არა მიენდვნეთ თავთა თქუნთა და არა შეუდგეთ ნებათა თქუნთა,

¹ და καὶ 67.32] > A

რამეთუ ესე არს სიმდაბლჳ იგი სრული და სიხარული სულისაჲ და განსუენებაჲ უვნებელი. და უწყითმცა, რამეთუ ცხორებაჲ კაცისაჲ თჳნიერ ამისა არა ეგების. ხოლო არს კაცი, რომელი იტყვს, ვითარმედ: „უკუეთუ არავინ მყვეს, რომელსა ვჰკითხო, რაჲ ვყო?“ და ამით ლამის ნუგეშინისცემასა თავისა თჳსისასა. ხოლო მე ესრეთ ვიტყვ: უკუეთუ ჭეშმარიტად ვინმე დაიმდაბლოს თავი თჳსი და დაუტეოს ნებაჲ თჳსი და ენების და შეუდგეს ღმრთისათჳს ნებასა მასწავლელისა თჳსისასა სარწმუნოებით, დაღაცათუ ჩჩკლსა ყრმასა ჰკითხოს, არა დაუტეობს მას ღმერთი, არამედ მიუძღვს ნებასა თჳსსა და განანათლებს გონებასა მის ყრმისასა, რადთა ასწაოს მას ნებაჲ ღმრთისაჲ. ხოლო უკუეთუ არა სარწმუნოებით და სიმდაბლით ჰკითხვიდეს კაცი იგი, დაღაცათუ წინაღსწარმეტყუელსა ჰკითხოს, გულისაებრ მისისა დრკუჲსა უთხრობს. დაღაცათუ კეთილი ჰრქუას, იგი ვერვე იქმს და უფროდსი საშჯელი მიიღოს. და ამისთჳს გვჳმს ჩუენ, რადთა არა მივენდვენთ განზრახვათა ჩუენთა, არამედ ყოვლითა გულითა ჩუენითა სიმდაბლით და სარწმუნოებით ვჰკითხვიდეთ მამათა ჩუენთა და რომლისაჲ მათ გვბრძანონ, ესრეთ ერთითა გულითა შევინწყნაროთ, ვითარცა ღმრთისაგან სმენილი და ვყოთ იგი შეუორგულებელად.

ხოლო კუალადცა გვჳმს ჩუენ გულისხმისყოფაჲ ქმნასაცა შინა კეთილისასა. ხოლო გულისხმისყოფასა მე ამას ვიტყვ, რამეთუ დაღაცათუ გვბრძანონ ჩუენ მოძღუართა ჩუენთა გინა სხუათა ვიეთმე წმიდათა ბერთა საქმჳ რადმე კეთილი და ჩუენ ვყოთ იგი ბრძანებისაებრ მათისა, არამედ არა გვჳმს ჩუენ მოგონებაჲ, ვითარმედ კეთილად ვიქმთ საქმესა ამას, არამედ საქმჳ იგი ოდენ გვჩნდინ კეთილად, ხოლო ქმნაჲ ჩუენი ნუ გვჩნ კეთილად, ვითარმედ, ვითარცა ჳამს, და ჩუენ ეგრეთ ვიქმთ კეთილად, არამედ ვიტყოდით გულთა შინა ჩუენთა, ვითარმედ საქმჳ ესე ფრიად კეთილ

არს და სათნო ღმრთისა, არამედ ჩუენ არა ვიქმთ კეთილად, ვითარცა ჯერ-არს და ვითარცა სხუანი მამანი იქმან საქმესა ამას. და კუალად ოდეს ვიქმოდით რასამე სათნოებასა, გვჯმს ჩუენ, რადთა ვიქმოდით მას ყოვლითა ძალითა ჩუენითა და თანავჰკითხვიდეთ მისთვის მამათა ჩუენთა და მათგან ვსცნობდეთ, თუ ვითარ ვიქმთ მას. და კუალად, ყოველსა საქმესა ზედა საშჯელსა ღმრთისასა მოველოდით, ვითარცა წმიდად აღათონ, რამეთუ ჟამსა სიკუდილისა მისისა ჰკითხვიდეს მას, ვითარმედ: „შენცა გეშინიანა, მამაო?“ ხოლო მან ჰრქუა მათ, ვითარმედ: „მე რომელი ვიცოდე, ძალისაებრ ჩემისა მიქმნია, არამედ არა უწყი, ღმერთსა სათნო-ეყო, ანუ არა, რამეთუ სხუად არს საშჯელი ღმრთისად და სხუად არს საშჯელი კაცთად“.

ჴ, ძმანო, ან გულისხმა-ეყოთ ძალი საქმისად ამის, რამეთუ ოდესღა წმიდად იგი და ღმრთივგანბრძნობილი მამად ვერ მინდობილ იყო საქმეთა თვსთა, ჩუენ უგუნურთად ვითარ ჯერ-არს მინდობად თავთა ჩუენთად, არამედ ვევედრნეთ ღმერთსა, რადთა დაგვცვენეს მინდობისაგან თავთა ჩუენთაჲსა და შედგომისაგან ნებათა ჩუენთაჲსა, რამეთუ მისი არს სუფევაჲ, ძალი და დიდებაჲ ან და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

თქუმული მისივე, არაგანკითხვისათჳს მოყუისისა

უკუეთუმცა ვიხსენებდით, ძმანო, სიტყუასა წმიდათა ბერთასა და უკუეთუმცა ვინურთიდით მათ მარადის, არამცა შთავარდებოდეთ ცოდვასა და არამცა უდებ-ვიქმნებოდეთ, რამეთუ უკუეთუმცა, ვითარცა მათ თქუეს, ვეკრძალებოდეთმცა მცირედთა ცოდვათა, და არცამცა შთავარდებოდეთ ცოდვათა დიდთა და მძიმეთა. მარადის გეტყვ თქუენ, ვითარმედ მცირედთაგან, ოდეს ვიტყოდით, თუ რად არს, უკუეთუ ვქმნა ესე რადმე გინა იგი რადმე, დაეჩუვის სული ბოროტისა საქმესა და მერმე ინყებს დიდთაცა უგულებელსყოფად.

იხილეთ, რამეთუ არარად უმძიმჴს არს მოყუისისა განკითხვასა და არცა რად სძულს ესრეთ ღმერთსა, ვითარცა თქუეს მამათა, ვითარმედ: „არარად უძკრჴს არს განკითხვასა“. ხოლო ოდეს კაცმან ინყოს ჰაზრითა გამონახვად და იტყოდის, თუ რად არს, უკუეთუ ყური მიუჴყრა, რასა უბნობს ისი ვინმე, ანუ რად არს, უკუეთუ ვთქუა მეცა ესე რადმე, ამათ ესე ვითართა საქმეთაგან ინყებს გონებად დატევებად თჳსთა ცოდვათა და წურთად მოყუისისათა და მერმე ამისგან იქმნების განკითხვად და ძკრისზრახვად და შეურაცხყოფად მოყუისისად. და მერმე რადსათჳს მოყუასსა განკითხვიდეს, მასვე შინა შევარდების იგიცა, რამეთუ არაზრუნვისაგან თჳსთა ცოდვათაჲსა, ვითარცა თქუეს მამათა, და არატირილისაგან თჳსისა მკუდრისა ვერ წარჴმართებს კაცი ვერას კეთილსა, არამედ ყოვლადვე მოყუასსა განკითხავს. და არარად ესრეთ განარისხებს ღმერთსა და არცა რად ესრეთ განაშიშვლებს კაცსა შეწევნისაგან ღმრთისა, ვითარ ძკრისზრახვად და განკითხვად და შეურაცხყოფად მოყუისისად.

ხოლო სხუად არს ძკრისზრახვად და სხუად არს განკითხვად და სხუად არს შეურაცხყოფად. ძკრისზრახვა¹ ესე არს, ოდეს თქუას კაცმან, ვითარმედ მან ვინმე ტყუვა, ანუ განრისხნა, გინა-თუ ისიძვა, ანუ-თუ სხუად რადმე ეგევითარი. აჰა, ამან ძკრი უზრახა, რამეთუ თქუა ვნებულად ცოდვად იგი მისი. ხოლო განკითხვად არს, ოდეს თქუას კაცმან, ვითარმედ იგი ვინმე მტყუვარი არს, ანუ-თუ მრისხანს არს, ანუ-თუ მსიძავი არს. აჰა ესერა, თქუა საქმს მისი ყოველისათსვე ცხორებისა მისისა და თქუა, ვითარმედ ეგევითარი რადმე არს. აჰა ესერა, ესე არს განკითხვად მძიმს, რამეთუ სხუად არს თქუამად, თუ განრისხნა და სხუად არს, თუ მრისხანე არს. და ეგეზომ უმძიმე არს ესე ყოველსავე ცოდვასა, რომელ ქრისტე თვთ იტყვს: „ორგულო, აღმოიღე პირველად ღვრს თუალისაგან შენისა და მერმე მიხედენ აღმოღებად წუელი თუალისაგან ძმისა შენისა“ (ლუკ. 6,42). სახელ-სდვა ცოდვასა მოყუსისასა წუელად, ხოლო განკითხვასა – ღვრედ, ეგეზომად უძნელს არს ყოველსა ცოდვასა. ხოლო ფარისეველი იგი, რომელი ილოცვიდა და ჰმადლობდა ღმერთსა სათნოებათათს მისთა, არა-თუ ტყუოდა და მისთს დაისაჯა, რამეთუ გვკმს ჩუენცა მადლობად ღმრთისად, რადცა სათნოებად ვქმნეთ, რამეთუ იგი არს მომნიჭებელი კეთილისად, და ამისთს, ვითარცა ვთქუ, არა დაისაჯა, არცა ოდეს თქუა, ვითარმედ: „არა ვარ მე ვითარცა ვიეთნიმე კაცნი“. არამედ ოდეს მოიქცა მეზუერისა მის მიმართ და თქუა: „და არცა ვითარცა მეზუერს ესეო“. მაშინ დამძიმდა იგი, რამეთუ განიკითხა პირისპირ და ყოველივე ცხორებად მისი. ამისთს „გარდამოჭდა მეზუერს იგი უმართლს მისსა“ (ლუკ. 18,11). რამეთუ² არარად უძკრს არს განკითხვასა და შეურაცხყოფასა მოყუსისასა.

¹ ძკრისზრახვად *καταλαλῆσαι* 70.2] განკითხვად AB

² რამეთუ *γὰρ* 71.1] ხოლო A

რად არა თავთა ჩუენთა განვიკითხავთ და ბოროტთა ჩუენთა, რომელნი დასტურობით და ჴელოვნად ვიცნით და რომელთათჳს გვნებს სიტყჳსმიცემაჲ ღმრთისაჲ? რად მოვიტაცებთ საშჯელსა ღმრთისასა? რად გვნებს დაბადებულისაგან მისისა? არა ვძრწით, ოდეს გუესმეს, რად წაეკიდა დიდსა მას ბერსა, რომელსა ესმა ძმისა ვისთჳსმე, ვითარმედ დაეცა სიძვითა, და თქუა: „ჴ, ბოროტი საქმჴ ქმნა“. არამე უწყითა, რად წერილ არს მისთჳს მამათასა შინა? რამეთუ წარიყვანა წმიდამან ანგელოზმან სული იგი მის ძმისაჲ ბერისა მის და ჰრქუა: „აჴა, რომელი-იგი განიკითხე, აღესრულა. სადა ჰბრძანო შთაგდებაჲ მისი – სასუფეველსა ანუ ჯოჯოხეთსა?“ არს-მე რაჲა ამის სიმძიმისა უსაშინელჴსი? რამეთუ ესე არს სიტყუაჲ იგი ანგელოზისაჲ ბერისა მიმართ, ვითარმედ: „ვინათგან შენ ხარ მსაჯული ცოდვილთა და მართალთაჲ, რად სთქუა სულისა ამისთჳს, შეინყალებ ამას, ანუ სტანჯავ ამას?“ ვიდრელა წმიდაჲ იგი განტყდა და დაყვნა ყოველნი დღენი ცხორებისა მისისანი სულთქუმით და ტირილით, რადთამცა შეუნდო მას ღმერთმან ცოდვაჲ იგი. და ესე ქმნა შემდგომად შენდობისა, რამეთუ ჰრქუა მას ანგელოზმან, ვითარმედ: „აჴა ესერა, გიჩუენა შენ ღმერთმან სიმძიმჴ განიკითხვისაჲ. ნულარა იქმ ამას!“ ხოლო სიტყუაჲ ესე შენდობისაჲ არს, გარნა სულსა მის ბერისასა არა ნუგეშინის-ეცემოდა ვიდრე სიკუდილადმდე.

ხოლო აწ, ძმანო, ჩუენცა რად გვნებს მოყუსისაგან? რასა ვეძიებთ უცხოთა ცოდვათაგან? თითოეული ჩუენი თჳსსა თავსა და ბოროტთა თჳსთა ზრუნევდინ, რამეთუ მხოლოდსა ღმრთისაჲ არს განმართლებაჲ და შჯაჲ, რომელმან უწყის თითოეულისა ცხორებაჲ და ძალი და აღზრდილობაჲ და მადლი და თითოეულსა, ვითარცა მან იცის, განიკითხავს. რამეთუ სხუებრ შჯის ღმერთი უხუცჴსსა და სხუებრ – მოწაფესა, სხუებრ – ბერსა და სხუებრ – ჭაბუკსა, სხუებრ –

უძლურსა და სხუებრ – ძლიერსა. და ვინ უწყნის საშჯელნი ესე, არამედ მან მხოლომან, რომელსა დაუბადებიან ყოველნივე და უწყის ყოველივე.

მაჯსოს მე საქმეჲ ესევეთარი, რამეთუ მივიდა ოდესმე ნავი ქალაქსა ერთსა, რომელსა ჰყვა ტყუჲ ფრიადი. ხოლო იყო ქალაქსა მას შინა ქალწული ერთი წმიდაჲ, განკრძალული ფრიად. და ვითარცა ცნა ნავისა მისთვის, განიხარა, რამეთუ გული უთქუმიდა მას, რადთამცა იყიდა მან ქალი ერთი მცირე, რამეთუ იტყოდა, ვითარმედ: „აღვზარდო იგი, ვითარცა მინდეს და არა უჩუენო მას გემოჲ უკეთურებათა ამის სოფლისათაჲ“. და წარავლინა და უვმო ნავისუფალსა მას და პოვნა მის თანა ორნი ქალნი, დიად მცირენი, ვითარნი თვთ მას უნდეს. და მეყსეულად მისცა ფასი და აღიღო ერთი იგი ქალი. ხოლო ვითარცა წარმოვიდა ნავისა უფალი იგი და ვლო მცირედ, შეემთხვა მას მეძავი ერთი ბოროტი და იხილა მეორე იგი ქალი მის თანა და მიიყიდა იგი. იხილეთ საშჯელი ღმრთისაჲ, რად ვინ თქუას საქმისა ამისთვის?

ხოლო აღიღო წმიდამან ქალი იგი და ასწავა შიში ღმრთისაჲ და ყოველივე კეთილი და აღსრულებად მცნებათა ღმრთისათაჲ და ყოველივე წესი სამონაზნოჲ. ხოლო მეძავმან მან აღიღო უბადრუკი იგი და ყო იგი ჭურჭელ ეშმაკისა, რამეთუ რადმცა ასწავა რისხვამან მან, არამედ წარწყმედაჲ სულისა მისისაჲ. ხოლო აწ რად ვთქუათ, საშინელისა ამის საშჯელისათჳს? ორნივე მცირენი იყვნეს, ორნივე განისყიდნეს, და არა იცოდეს, თუ სადა წარვლენ, და ერთი იგი იპოვა ჴელთა ღმრთისათა და მეორე იგი – ჴელთა ეშმაკისათა. შესაძლებელ არსა თქუმაჲ, თუ რასა ეძიებს ღმერთი მისგან, მასვე ეძიებს მეორისაგან? უკუეთუ ორნივე დაეცნენ სიძვითა, შესაძლებელ არს თქუმაჲ, თუ ორთავე ერთი საშჯელი აქუს, დაღაცათუ ერთი იყოს ცთომად მათი? ვითარ შესაძლებელ არს ესე, რამეთუ იგი ისწავებ-

და საშჯელისათვის და სასუფეველისათვის და დღვ და ღამვ ინურთიდა სიტყუათა ღმრთისათა, ხოლო მას უბადრუკსა არაოდეს ასმიოდა სიტყუად კეთილი, არამედ – ყოველივე საეშმაკოდ და საძაგელეზა. და ვითარ შესაძლებელ არს, თუმცა ორნივე სწორად დასაჯნა ღმერთმან? ხოლო ამისთვის ვიტყვ, ვითარმედ ვერვინ მისწუთების საშჯელსა ღმრთისასა, არამედ თვთ იგი მხოლოდ, რომელსა ყოველივე ძალ-უც და ყოველივე უწყის.

ხოლო თუ ქმნას ძმამან რადმე საქმვ სინრფოებით და ჰქონდის მას სათნოებაჲ ერთი, რომელ სათნო-ეყოფოდის ღმერთსა უფროდს ყოვლისა ცხორებისა შენისა და შენ განიკითხავ მას და ავნებ სულსა შენსა, და რად იცი, თუ მას უწინარვს მის საქმისა რადზომი ეღუანა და ნუუკუე ღმერთმან უწინარვსისა მის შრომისათვს¹ შეუნდვის მას ცოდვაჲ იგი. და რად იცი, თუ რადზომი ცრემლნი დაუთხვიან წინაშე ღმრთისა მის საქმისათვს შემდგომად ქმნისა. და შენ ცოდვაჲ იგი ჰნახე და სინანულსა² ვერ ჰხედავ, და ღმერთი შეინყალებს მას, ხოლო შენ განიკითხავ მას და წარსწყმედ სულსა შენსა.

ხოლო მრავალგზის არა ოდენ განვიკითხავთ, არამედ შეურაცხ-ვჰყოფთცა, რამეთუ სხუად არს განკითხვაჲ და სხუად არს შეურაცხყოფაჲ. [შეურაცხყოფაჲ არს]³ ოდეს სძაგდეს კაცსა მოყუასი თვსი. და არს ესე განკითხვისა უძვრვსი.

ხოლო რომელთა უნებს ცხორების, იგინი ყოვლადვე არა მიხედვენ სხვსა ცოდვათა, არამედ თვსთა, და ესრეთ მარადის წარემართებიან, ვითარცა ძმაჲ იგი, რომელმან იხილა მეორე ცოდვასა ზედა და სულთ-ითქუნა და თქუა: „ვადმი,

¹ მის შრომისათვს *πρὸ τοῦ ἐνεργῆσαι* 74.12] შრომისა მისისათვს A

² სინანულსა Gr] + მისსა A

³ შეურაცხყოფაჲ არს *ἢ ἐξουδένωσις* 74.19] > AB

რამეთუ ესე დღეს ცოდავს, ხოლო მე – ხვალე“. იხილეთ უცთომელობად და განმზადებულებად მისი, ვითარ განერა განკითხვასა მოყუსისასა სიტყვთა ამით, ვითარმედ მე ხვალე შთავრდომად ვარ ცოდვასა. მოიპოვა შიში და ზრუნვად და ესრეთ განერა განკითხვასა მოყუსისასა და თავიცა თჳსი დაიმდაბლა და თქუა, ვითარმედ: „ესე შეინანებს, ხოლო მე – არა“. ხედავა განათლებულებასა მისსა? რამეთუ არა-თუ ოდენ არა განიკითხა იგი, არამედ თავიცა მისი ქუეშე მისსა მოაქცია. ხოლო ჩუენ, უბადრუკნი ესე, მარადის განვიკითხავთ ძმათა ჩუენთა და შეურაცხ-ვჰყოფთ, უკუეთუ მცირედიცა რაჲმე ვნახოთ, ანუ გუესმეს, ანუ ჰაზრ-ვყოთ. და უბოროტჴსი ესე არს, რომელ არა ოდენ თვთ ვივნებთ, არამედ უკუეთუ ძმასა ვისმე შევემთხვნეთ, მეყსეულად ვეტყვთ, ვითარმედ ესე რაჲმე იქმნა, და ვავნებთ მასცა და ჩაუგდებთ გულსა მისსა ბოროტსა, და არა გუეშინის მისგან, რომელმან თქუა: „ვად მისდა, რომელმან ასუას ძმასა თჳსსა სასუმელი აღმამრლუეველი“ (ამბ. 2,15). და ვიქმთ ჩუენ საქმესა ეშმაკთასა, რამეთუ ეშმაკისა საქმჴს ესე არს, რაჲთა ავნოს კაცმან და აღაშფოთნეს, და ვიპოვებთ ჩუენ შემწედ ეშმაკთა და წარსაწყმედელად თავთა ჩუენთა და მოყუასთაცა ჩუენთა, რამეთუ რომელი ავნებდეს სულსა მეორისასა, იგი ეშმაკთა შემწე არს. ეგრეთვე, რომელი არგებდეს სულსა, ანგელოზთა შემწე არს.

ხოლო ესე ყოველი ბოროტი სადაჲთ წაგუეკიდების? ამისგან, რამეთუ არა გუაქუს სიყუარული. რამეთუ უკუეთუმცა გუაქუნდა სიყუარული, და ცთომათაცა მოყუსისათა სიყუარულით და ტკივილითა გულისაჲთა ვხედევდითმცა, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „სიყუარული ბოროტსა არა იგონებს“ (1 კორ. 13,5), და შემდგომი ამისი.

ხოლო, ვითარცა ვთქუ, უკუეთუმცა გუაქუნდა სიყუარული, იგიმცა ყოველთავე ცთომათა ჩუენთა დაჰფარვიდა.

არა-თუ წმიდანი ცოდვასა კაცთასა არა ხედვიდეს და არა-თუ ცოდვანი არა სძაგდეს, არამედ ცოდვილი არა სძულდა და მის თანა იჭირვოდიან და ასწავებდიან და ჰკურნებდიან, ვითარცა ასოსა უძლურსა და ყოველივე ღონს ყვიან, რადთამცა აცხოვნეს იგი. რამეთუ ვითარცა მეთევზურთა, ოდეს შთააგდიან სამჭედური ზღუასა და შეიპყრიან თევზი დიდი, ცნიან, ვითარმედ აღშფოთებულ არს და კრთის. არა მეყსეულად ხოლო მოჰზიდიან, რადთა არა განწყვდოს საბელი და სრულიად წარწყმიდონ იგი, არამედ მიუშუებენ ჭელოვნად საბელსა, რადთა წარვიდეს იგი სადაცა უნდეს, და ოდეს ცნიან, ვითარმედ დაშურა და დასცხრა კრთომისაგან მისისა, მაშინლა ჰამო-ჰამოდ მოჰზიდვედ მას. ეგრევე წმიდანი სიყუარულითა და სულგრძელებითა მოჰზიდვენ ძმასა უძლურსა და არა გარემიაქცევენ მას და არცა სძაგს იგი, არამედ ყოველსავე ღონესა იქმან, რადთამცა შეიძინეს იგი. და ისწრაფიან, რადთა მასცა არგონ და რადთა არცა სხუასა ევნოს მისგან და რადთა თვთ იგინი წარემართნენ სიყუარულითა ქრისტესითა.

რად ქმნა მამამან ამონა, ოდეს მოვიდეს ძმანი იგი მის თანა და ჰრქუეს მას, ვითარმედ: „მოვედ და იხილე, ვითარმედ სახლსა მის ვისმე ძმისასა დედაკაცი არს“. იხილეთ სიყუარული მისი, იხილეთ მონყალეზა მისი, რამეთუ ცნა, ვითარმედ ჭურსა შინა დაუმაღავს იგი, წარვიდა და დაჯდა მას ზედა და ჰრქუა მათ: „მოძებნეთ ყოველსა სახლსა შინა“. და ვითარ არად პოეს, მაშინ ჰრქუა მათ: „ღმერთმან შეგინდვენ თქუენ“. და არცხვან იგინი, რადთა არა დაიჯერებდენ ადრე მოყუისისა ბოროტსა. ხოლო მასცა არგო არა ოდენ ამით, რომელ დაიცვა იგი, არამედ შემდგომად განსლვისა ყოველთაჲსა ჰრქუა მას: „იზრუნე, ძმაო, თავისათჳს შენისა“. და მეყსეულად კაცთმოყუარებამან ღმრთისამან მოდრიკა გული მისი.

ხოლო ან, ძმანო, ჩუენცა მოვიგოთ სიყუარული და სინყალული, რაჲთა განვერნეთ ბოროტსა ძკრისზრახვასა და განკითხვასა და შეურაცხყოფასა მოყუსისასა. შევეწინეთ ერთმანერთსა, ვითარცა თჳსთა ასოთა. ვინ არს კაცი იგი, რომლისადმცა წყლულ იყო ჴელი, ანუ ფერჴი, ანუ სხუად რაჲმე ასოჲ და მასმცა¹ სძაგდა იგი, ანუმცა მოიკუეთა იგი, დაღაცათუ დაღპეს, არამედ ისწრაფის განწმედად მისა და წამალთა იდეზს და ევლოგიათა დაისხამს და წმიდათა ევედრების, რაჲთა ულოცონ მას, ვითარცა თქუა მამამან ზოსიმე. ეგრეთვე ჩუენ გვჴმს ქმნად, რაჲთა ერთმანერთისათჳს ვიჭირვოდით და ჴელსა აღუპყრობდეთ და ყოველსავე ღონესა ვიქმოდით შეწვენისათჳს ერთმანერთისა, რაჲთა ჩუენცა ვირგოთ, რამეთუ, ვითარცა მოციქული იტყჳს, ჩუენ ყოველნი ერთჴორც ვართ და თითოეული ჩუენი ერთმანერთისა ასოებ (რომ. 12,5), და უკუეთუ ერთსა ასოსა შჭირდეს რაჲმე, მის თანა ელმის ყოველთა ასოთა (1 კორ. 12,26).

რაჲ გგონია თქუენ, მონასტერნი არა ერთჴორც არიანა და ერთმანერთისა ასოებ? რამეთუ რომელნი ეურვიან მონასტერსა, იგინი არიან თავ. ხოლო რომელნი ხედვენ და ყოველსავე უწესოსა საქმესა განჴმართებენ, იგინი არიან თუალ. და რომელნი სიტყჳთ ერგებიან, იგინი არიან პირ. და რომელნი ისმენენ, იგინი არიან ყურ. რომელნი შურებიან, იგინი არიან ჴელ. რომელნი ჴმსახურებენ, იგინი არიან ფერჴ. უკუეთუ თავი ხარ, იურვოდე. უკუეთუ თუალი ხარ, ეკრძალე. უკუეთუ პირი ხარ, ასწავე. უკუეთუ ჴელი ხარ, შუერ. უკუეთუ ფერჴი ხარ, ჴმსახურე. ყოველნივე ჴმსახურებდით გუჲმსა, თითოეული ძალისაებრ თჳსისა. ისწრაფდით, რაჲთა ერგებოდით ერთმანერთსა გინა სიტყჳთ, გინა საქმით, გინა სხჳთა რაჲთმე. ვითარცა ვთქუთ, თითოეული ძალისაებრ თჳსისა ისწრაფდით მიახლებად ძმისა თჳსისა სი-

¹ მასმცა] მასცა A

ყუარულით, რამეთუ რაფზომცა კაცი შეერთებოდის ძმასა თჳსსა, ეგეზომცა შეერთების ღმერთსა.

და გითხრა თქუენ სახჳ რაჲმე მამათაგან სწავლული, რაჲთა გულისხმა-ჰყოთ ძალი სიტყჳსაჲ მის. გამონერეთ-ლა რაჲმე მრგუალი, კარაკინითა მოვლებული და შორის მისსა დასკოტ წერტილი, და გამონერენით გზანი შემავალნი წერტილისა მის მიმართ. და ვითარმცა არს მოვლებული იგი მრგუალად – სოფელი, ხოლო წერტილი იგი – ღმერთი, და გზანი იგი არიან სათნოებანი. ხოლო რაფზომცა შევლენ შეღმართ მიახლებად ღმრთისა, ეგეზომცა მიეახლებიან ერთმანერთსა, და რაფზომცა მიეახლებიან ურთიერთას, მიეახლებიან ღმერთსაცა. და კუალად, რაფზომცა განეშორებოდინ ღმერთსა, ეგეზომცა განეშორებიან ერთმანერთსა, და რაფზომცა განეშორებოდინ ურთიერთას, განეშორებიან ღმერთსაცა.

აჰა ესერა, ცანთ, ვითარმედ ესრეთ არს ბუნებაჲ სიყუარულისაჲ, – რაფზომცა კაცმან შეიყუაროს ღმერთი, ეგეზომცა შეიყუარებს მოყუასსა თჳსსა, და რაფზომცა შორს იყოს კაცი ღმრთისაგან, ეგეზომცა შორს არს სიყუარულისაგან მოყუისსა. ხოლო რაფზომცა კაცსა უყუარდეს მოყუასი თჳსი, ეგეზომცა მიეახლების ღმერთსა.

ღმერთმან მოგუმადლენ ჩუენ სმენაჲ უმჯობჳსისაჲ და ქმნაჲ მისი, რამეთუ რაფზომცა ვიქმოდით კეთილსა, იგი უფროდსლა შეგუენვევის ჩუენ და გუასწავებს ნებასა მისსა.

თქმული მისივე, თავისა თვისა განმართლებისათვის

გამოვიძიოთ, ძმანო, თუ ვითარ, რომელ ოდეს ესმეს ძმასა ვისმე სიტყუად გულისსაკლებელი და თავს-იდვას იგი უშფოთველად, ხოლო ოდესმე ესმის და მეყსეულად აღშფოთნის. რად-მე არს მიზეზი საქმისად ამის? ანუ მრავალნი მიზეზნი არიან, ანუ – ერთი? მე ვჰგონებ, თუ მრავალნი მიზეზნი არიან, არამედ ერთი არს მშობელი მათ ყოველთად. ხოლო ვთქუა, თუ ვითარ. პირველად ესე არს: ანუ იყოს გონებად მისი ლოცვასა შინა ანუ სხუასა რასამე კეთილსა და ოდეს ესმეს სიტყუად გულისსაკლებელი, აიძულებს თავსა თვისსა და არა აღშფოთნების. ანუ ჰქონდის ჯორციელი სიყუარული მისა მიმართ და მისთვის, უკუეთუ ჰრქუას მას სიტყუად გულისსაკლებელი, აიძულებს თავსა თვისსა და¹ არა აღშფოთნების. ანუ-თუ უგულებელს-ჰყოფდეს შემანუხებელსა მას მისსა და არა უჩნდეს იგი ადგილსა კაცისასა და მისთვის სიტყუად მისი არად განაკვრვოს.

და გითხრა თქვენ საქმე ეგევიტარი, რადთა განგიკვრდეს. იყო ძმად ვინმე მონასტერსა შინა უწინარეს წარმოსლვისა ჩემისა მიერ და ვხედევდი მე მას, ვითარმედ არა-ოდეს აღშფოთნებინ. ხოლო მრავალნი აგინებდეს და შეურაცხ-ჰყოფდეს, და ესრეთ მოითმენდა ჭაბუკი იგი თითოეულისაგან, ვითარმცა ყოვლადვე არას ვინ უზმიდა მას. და მე ვხედევდი მას, ესრეთ ძვრუწსენებელობასა მისსა, მიკვრდა და მინდა, რადთამცა ვცან, თუ ვითარ მოუგია სათნოებად იგი. ხოლო ერთგზის განვიყვანე იგი თვსაგან და მოუდრიკენ მას მუწლნი და ვარქუ: „გვედრები შენ, ძმაო, მითხარ მე, რადთა გულისსიტყვთა მოითმენ ყოველთაგან

¹ აიძულებს თავსა თვისსა და] > A

გინებასა და შეურაცხებასა ესრეთ?“ ხოლო მან მრქუა მე ამპარტავანებით: „და მემცა ყურსა მიუპყრობდია ამათ არათა, და შევიწყნარებდიმცა სიტყუასა მათსა, ვითარცა კაცთასა?“ ხოლო მე, ვითარცა მესმა ესე, დავიდრიკე თავი ჩემი ქუე და ვთქუ გულსა შინა ჩემსა, ვითარმედ პოვა გზად ძმამან ამან. და დავინერე ჯუარი პირსა ჩემსა და წარვედი და ვილოცევი, რადთა ღმერთმან მეცა დამფაროს და იგიცა. ამისთჳს ვთქუ, ვითარმედ შეურაცხყოფისაგანცა მოითმენს კაცი სიტყუასა გულისსაკლებელსა.

ხოლო კუალად აღშფოთებად ძმისა მიმართ შემანუხებელისა მისისადა იქმნების ამისგან, ოდეს კაცი იყოს ჟამსა მას არაკეთილითა გულისსიტყუთა და, ვითარცა ესმეს სიტყუად გულისსაკლებელი, მეყსეულად აღიძრვის, ანუ ჰქონდის მტერობად მისა მიმართ და, ვითარცა ესმეს მისგან სიტყუად რადმე, მეყსეულად აღიძრვის. ხოლო არიან სხუანიცა მიზეზნი, არამედ ჭეშმარიტი მიზეზი ყოვლისა დაბრკოლები-სად არს არაბრალობად თავისა თჳსისად.

ამისთჳს ვერ ვპოებთ განსუენებასა, რამეთუ თავთა ჩუენთა არა ვაბრალებთ. საკვრველ არს, რამეთუ გუესმის წმიდათაგან, ვითარმედ სხუად გზად არა არს, თჳნიერ ამისა, და ვხედავთ, ვითარმედ არავინ ვლო სხუასა გზასა ამისგან კიდე და პოვა განსუენებად, და ჩუენ ველით თჳნიერ ამისა განსუენებასა და ვაგონებთ, თუ გზად წრფელი გვპყრიეს, რომელნი-ესე თავთა ჩუენთა ყოვლადვე არა ვაბრალებთ. ჭეშმარიტად, უკუეთუ აღასრულნეს კაცმან მრავალნი სათნოებანი და არა დაიმჭიროს გზად ესე, ვერ პოოს განსუენებად და არცა ოდეს დასცხრეს გულისკლებისაგან და შფოთისა, და წარსწყმედს ყოველთა შრომათა მისთა. ხოლო რომელსა ჰქონდის იგი, მას მარადის აქუს განსუენებად და სიხარული, ვითარცა იტყჳს მამად პიმენ, ვითარმედ: „რომელი თავსა თჳსსა აბრალებდეს, რადცა მოიწიოს მის ზედა:

გინა-თუ უპატიოებად, გინა-თუ დაჭირვებად, ყოველსავე ზედა თავი თვსი უღირსად უჩს და ყოველსავე განსუენებით თანანარჰვდების“. არს-მე რად ამისა უუზრუნველჴსი საქმჴ?

ხოლო არს კაცი, რომელი იტყვს, ვითარმედ უკუეთუ გულსა მაკლოს ძმამან ჩემმან და გამოვიძიო და ვერად ცთომად ვჰოო თავსა ჩემსა თანა, ვითარ ვაბრალობდე მასო? ხოლო მე ამას ვიტყვ, ვითარმედ უკუეთუ გამოიძიოს კაცმან თავი თვსი შიშითა ღმრთისადათა, [და] ჰოოს, ვითარმედ არად მიზეზი მიუცემია მას ჟამსა შინა, მაშა სხუასა ჟამსა გულსა ეკლო მისდა, ანუ სხუასა ძმასა, და თანადედა, რადთამცა მასცა გულსა შეაკლდა, ანუ-თუ სხვსა რადსათვსმე ცოდვისა. და ამისთვის ვიტყვ, უკუეთუ კაცმან შიშითა ღმრთისადათა გამოიძიოს, ჰოოს თავი თვსი ბრალეულად.

და კუალად, ჯდეს კაცი სენაკსა თვსსა და ეგონოს, ვითარმედ მშვდობით ზის, და ჰრქუას მას ძმამან სიტყუად გულისსაკლებელი, მეყსეულად აღშფოთნის და იტყვნ, ვითარმედ: „მე მშვდობით ვჯედ სენაკსა ჩემსა და უკუეთუმცა არა ერქუა ჩემდა სიტყუად იგი, არამცა აღშფოთებულ ვიყავ“. და ამანცა უწყოდენ, ვითარმედ ეშმაკნი ემღერიან, რამეთუ არა-თუ რომელმან ჰრქუას მას სიტყუად იგი, მან შთაუგდო გულსა მისსა ვნებად იგი, არამედ უჩუენა მას ვნებად იგი, რადთა თუ უნდეს, შეინანოს. რამეთუ მსგავს არს იგი სიმინდსა წმიდასა, რომელი შინაგან დაგესლებულ არნ და გარეგან ჩნდის წმიდა, ხოლო ოდეს განტეხიან იგი, მაშინ გამოჩნდის გესლი იგი მისი. ეგრეთვე მას ეგონა, ვითარმედ ზის მშვდობით, ხოლო შინაგან მისა იყო ვნებად იგი და არა იცოდა. და ვითარცა ჰრქუა მას ძმამან მისმან სიტყუად იგი მცირჴ, მეყსეულად გამოჩნდა გესლი იგი მის შორის დამალული, და უკუეთუ უნდეს, შეინანოს და განწმიდოს გესლი იგი. და უფროდსლა უჴმს, რადთა ჴმადლობდეს ძმასა მას,

რომელი-იგი მიზეზ-ექმნა მას ეგევითარისა სარგებელისა, რამეთუ არღარა დამძიმდებიან მის ზედა განსაცდელნი, არამედ რაფომცა წარემართებოდის, უფროდსლა აუსუბუქდებიან მას, რამეთუ რაფომცა სული წარემართებოდის, უფროდსლა ძლიერ იქმნების წინააღდგომად ვნებათა. რამეთუ ვითარცა პირუტყვ, უკუეთუ იყოს ძლიერ, მძიმესა ტვრთსა აღიკიდებს, და დაღაცათუ შებრკოლდეს, მალე აღდგების. ხოლო უკუეთუ იყოს უსუსურ, სუბუქიცა ტვრთი უმძიმს მას აღებად, და უკუეთუ შებრკოლდეს იგი და დაეცეს, უჭმს შეწვენა ფრიადი, რაფთა აღდგეს. ეგრეთვე არს სული: რაფომცა იქმოდის ცოდვასა, ცოდვად იგი მოაუსუსურებს მას, რამეთუ ცოდვად მომაუძღურებელი არს სული-სად და ამისთვის, რაფცა მოინიოს მის ზედა, ყოველივე უმძიმს მას. ხოლო უკუეთუ იწყოს ქმნად სათნოებათა, რომელნი-იგი ოდესმე უმძიმდეს, აუსუბუქდებიან მას. და ამისთვის არა-რაჲ ესრეთ გუერგების ჩუენ, ვითარ თავთა თვსთა ბრალ-ბად. და რაფცა მოინევის ჩუენ ზედა, განგებითა ღმრთისაფთა არს, რამეთუ თვნიერ განგებისა ღმრთისა არარაჲ მოინევის ჩუენ ზედა.

ხოლო მრავალნი იტყჳან, ვითარმედ: „უკუეთუ მიწმდეს რაჲმე საქმჳ და ვერ ვპოო იგი და მიწმდეს იგი საჭიროდ, ვითარ არა გულსა შემაკლდეს?“ არცა ამას ზედა აქუს სიტყუად, თუმცა ვისმე აბრალა, რამეთუ უკუეთუ უწმდეს რაჲმე საჭიროდ და ვერ მიემთხვოს მას, ჯერ-არს, რაფთა თქუას, ვითარმედ: „ღმერთმან უფროდს იცის ჩემსა და უკუეთუმცა იყო უმჯობჳსი ჩემი¹, რაფთამცა ვპოე საქმჳ ესე, მანმცა მომცა იგი“. ძეთა ისრაჴლისათა ჭამეს მანანად უდაბნოს ორმეოცსა წელსა და სახჳ იგი მანანად-სად მის ერთი იყო, ხოლო თითოეულსა, ვითარცა უყუარნ, ეგრეთ აუჩნდის: რომელსა უყუარნ მარილიანი, აუჩნდის

¹ ჩემი Gr] + მიმ-ცა-მიძლუა მე A

მას მარილიანად, და რომელსა უყუარნ ტკბილი, ექმნის მას ტკბილ. და თითოეულსა ექმნის შეზავებულ გონებასა მისსა. ამისთვის ვიტყვ, ვითარმედ, უკუეთუ ვის გული უთქუმიდეს კუერცხსა და პოოს მან მხალი, უჭმს, რადთა თქუას, ვითარმედ: „უკუეთუმცა უმჯობჳს იყო ჩემთვის კუერცხისა პოვნად, ღმერთსამცა კუერცხი მოეცა ჩემდა, რამეთუ მას შეუძლია ქმნად მხლისა ამის კუერცხად“. და მრწამს ღმრთისად, ვითარმედ გულისსიტყუად ესე ექმნეს მას სანამებელად, რამეთუ ჭეშმარიტსა ვიტყვ: უკუეთუ ღირს იყოს კაცი განსუენებასა და უმჯობჳს იყოს სულისა მისისათვის განსუენებად, სარკინოზთაცა გულსა მოსდრეკს ღმერთი განსუენებად მისა. ხოლო უკუეთუ არა ღირს იყოს განსუენებასა, ანუ-თუ არა ჯერ-იყოს მისდა განსუენებად, დაღაცათუ ქმნას ახალი ცაჲ და ახალი ქუეყანად, ვერ ჰპოებს იგი განსუენებასა. სადაჲთ იქმნების ესე, რამეთუ ოდესმე ჰპოებს კაცი უფროჲს საწმრისა თვისისა, ხოლო ოდესმე ვერცა საწმარსა თვსსა ჰპოებს? რამეთუ ღმერთი მოწყალე არს და ყოველთაჲე მისცემს საწმარსა მათსა. ხოლო რომელსამე მისცემს უფროჲს საწმრისა მისისა და ასწავებს მას მადლობასა. ხოლო ოდესმე არა მისცემს საწმარსა თვსსა და ასწავებს მოთმინებასა. და ამის ყოვლისათვის გკჳმს, რადთა ღმერთსა ვჰმადლობდეთ, თუ კეთილი ვინმე გკყოს გინა ბოროტი, რადთა ღმერთსა ვჰმადლობდეთ და თავთა ჩუენთა ვაბრალებდეთ, ვითარცა თქუეს მამათა: „რადთა უკუეთუ კეთილი რაჲმე მოიწიოს, ვიტყოდით, ვითარმედ განგებითა ღმრთისაჲთა არს ესე, ხოლო უკუეთუ ბოროტი რაჲმე მოიწიოს, რადთა ვთქუათ, ვითარმედ ცოდვათა ჩუენთაგან არს“. ჭეშმარიტად, რაჲცა ბოროტი მოიწიოს, ცოდვათა ჩუენთაგან არს, რამეთუ წმიდანი ღმრთისათვის იჭირვოდეს, ანუ რადთამცა გამოჩნდა სათნოებაჲ მათი, ხოლო ჩუენ უბადრუკნი ესე – ცოდვათა ჩუენთათვის, რომელნი-ესე მარადის ვცო-

დავთ და დაგკტეობია წრფელი გზად (რომელი თქუეს მამათა თავისა თვსისა ბრალობად), და ვალთ გზასა ამას დრკუსა, რომელ არს ბრალობად ერთმანერთისად, და ყოველნივე ვისწრაფით, რადთამცა მოყუასსა ზედა მივაგდეთ მიზეზი და ცთომად, რამეთუ ჩუენ თვთ უდბებასა შინა ვართ და მოყუ-სისაგან ვეძიებთ მცნებათა აღსრულებასა.

მოვიდეს ჩემ თანა ოდესმე ორნი ძმანი დაბრკოლებულ-ნი ერთმანერთისა მიმართ და უხუცჳსი იგი იტყოდა უმრწე-მჴსისათჳს, ვითარმედ: „ვეტყჳ მას საქმესა რასამე და არა მისმენს მე და გულსა მაკლს და ვიტყჳ, უკუეთუმიცა ჰქონ-და ჩემდა მომართ სარწმუნოებად და სიყუარული, მისმენ-დამცა¹ მე გულსმოდგინებით, რასაცა ვეტყოდი“. და კუა-ლად უმრწემჴსი იგი იტყოდა, ვითარმედ: „შემინდვე, მა-მაო, რამეთუ არა მეტყჳს ეგე, რასაცა მეტყოდის, შიშითა ღმრთისადთა, არამედ უფლებით, და ამისთჳს არა გულს-მოდგინე ვიქმნები, ვითარცა თქუეს მამათა“. იხილეთ, ვი-თარ ერთმანცა მათგანმან არა აბრალა თავსა თვსსა, არამედ – მოყუასსა თვსსა.

კუალად სხუანი ორნი ძმანი დაბრკოლდეს ერთმანერ-თისა მიმართ და მოუდრიკნეს ურთიერთას მუჴლნი და არავე დამჴდნეს გულნი მათნი. და ერთი იგი იტყოდა, ვი-თარმედ: „არა ყოვლითა გულითა მომიდრიკნა მე² მუჴლნი და ამისთჳს არა გულსმოდგინე-ვიქმენ, ვითარცა თქუეს მა-მათა“. და მეორე იგი იტყოდა, ვითარმედ: „უნინარეს მუჴლ-თა მოდრეკისა არა იყო სიყუარული ჩემი გულსა მისსა და ამისთჳს არა გულსმოდგინე-ვიქმენ მე“.

ხედავთა, ძმანო, ვითარ გუაცთუნებენ ჩუენ ეშმაკნი და ვითარ განდრეკილ არიან გულნი ჩუენნი? ღმერთმან უწყ-ის, განტეხილ ვარ საქმესა ამას ზედა, რამეთუ სიტყუასაცა

¹ მისმენდამცა ἐμῆχρη 85.4] მისმინამცა A

² მე μοι 85.13] > A

მამათასა მოვიღებთ ნებათა ჩუენთაებრ ბოროტთა და წარ-
საწყმედელად სულთა ჩუენთა. რამეთუ უვმდა თითოეულსა
მათსა თავისა თვსისა ბრალობად, და ერთსა მას უვმდა
თქუმად, ვითარმედ: „არა ყოვლითა გულითა მოუდრიკენ
ძმასა ჩემსა მუვლნი და ამისთვის არა გულსმოდგინე-ყო იგი
ღმერთმან“. და მეორესა მას უვმდა თქუმად, ვითარმედ:
„არა მქონდა მე სიყუარული მისა მიმართ და ამისთვის არა
გულსმოდგინე-ვიქმენ მე“. ეგრეთვე ორთა მათ, რომელნი-
იგი პირველ ვაწსენენ, უვმდა თქუმად: ერთსა მას – ვი-
თარმედ: „მე უფლობით უბრძანებ ძმასა ჩემსა და ამისთვის
არა გულსმოდგინე-იქმნების სიყუარულსა ჩემსა ზედა“. და
კუალად, მეორესა მას უვმდა თქუმად, ვითარმედ: „ძმად
ჩემი სიყუარულით და სიმდაბლით მეტყვს მე, არამედ მე ვარ
ურჩი და უშიშ ღმრთისა“. არამედ ერთმანცა მათგანმან არა
აბრაღა თავსა თვსსა, ვერცა პოვა გზად, არამედ მოყუასსა
თვსსა აბრაღებდა თითოეული მათი.

აჰა ესერა, ვითარცა ვთქუ, ამისთვის ვერ წარვჰმართებთ
ვერარას სათნოებასა, ვერცა რას ვირგებთ, რამეთუ თითო-
ეული ჩუენი თავსა თვსსა განიმართლებს. და დაუტეობთ
თავთა ჩუენთა, ვითარცა ვთქუ, და არცა ერთსა რას მცნე-
ბასა აღვასრულებთ და მოყუსისაგან ვეძიებთ მცნებათა¹
აღსრულებასა. ამისთვის ვერ გულისხმა-ვყოფთ, თუ რად
არს კეთილი, რამეთუ დაღაცათუ მცირედი რაჲმე სათნო-
ებად წარვჰმართოთ, მეყსეულად მოყუსისაგან ვეძიებთ
მას და ვიტყვთ, თუ რად არა იგიცა იქმს ესრეთ? და რად
არა უფროდსლა თავთა ჩუენთაგან ვეძიებთ სათნოებათა
და თავთა თვსთა ვაბრაღებთ, რომელნი-ესე არა აღვას-
რულებთ ყოვლადვე ერთსაცა მცნებასა?

სადა-მე არს ბერი იგი, რომელსა ჰკითხეს, ვითარმედ:
„რად წარგიმართებიეს გზასა ამას?“ ხოლო მან თქუა, ვი-

¹ მცნებათა τὰς ἐντολάς 86.6-7] სათნოებათა A

თარმედ: „ყოველსავე ზედა თავისა თქსისა ბრალობად“. ამისთვისცა მკითხველმან მან აქო და თქუა: „სხუად გზად არა არს, თვნიერ ამისა“. და კუალად მამამან პიმენ თქუა, ვითარმედ: „სულთქუმით ყოველნი სათნოებანი სოფელსა ამას შემოვიდეს, თვნიერ ერთისა, და თვნიერ მისა შრომით ჰგიეს კაცი“. და ჰკითხეს მას, ვითარმედ: „რომელი?“ ხოლო მან თქუა: „რადთა კაცი აბრალებდეს თავსა თქსსა“. და კუალად მამამან ანტონი თქუა, ვითარმედ: „ესე არს დიდი საქმე, რადთა კაცმან ცთომად თქსი თავსა ზედა თქსსა დაიკრიბოს წინაშე ღმრთისა და მოელოდის განსაცდელსა ვიდრე უკუანადსკენელად სულთქუმადმდე“.

ყოველთაგან ვჰპოვებთ, ვითარმედ მამათა ესე დაიმარხეს და, რადცა მოინიის, ყოველივე ღმრთისა მიმართ მიაგდიან, და ამისთვის განისუენეს. იხილეთ, რად-იგი თქუა წმიდამან ბერმან. ოდეს დასნეულდა, ძმამან ცთომით ურთო საქმელსა მისსა თავფლისა წილ ზეთი სელისაჲ. ხოლო ბერმან ჭამა იგი დუმილით და არა აბრალა ძმასა მას. ხოლო მან ცნა, რად-იგი ექმნა, შეწუხნა და ჰრქუა მას: „მამაო, მოგკალ შენ და შენ მოაგდე ცოდვად ჩემ ზედა, რამეთუ არაჲ მარქუ მე“. იხილეთ, ვითარ სიმშვიდით ჰქრუა მას: „ნუ გულისა-გაკლს, შვილო, რამეთუ უკუეთუმცა უნდა ღმერთსა, რადთამცა ეჭამე თაფლი, თაფლიმცა გესხა“. და მეყსეულად გონებაჲ მისი მიიყვანა ღმრთისა თანა. ვითარ არა მოეგონა მას, თუ ძმად ესე შესცთა და რად საქმე უც ამას შინა ღმერთსა. არამედ თქუა, ვითარმედ უკუეთუმცა უნდა ღმერთსა, თაფლიმცა ერთო ძმასა ამას. საკრველ არს, რამეთუ ეგებომსა უძღურებასა შინა და ეგოდენთა მათ დღეთა არაჲ ეჭამა და არცა ესრეთ დაჰბრკოლდა ძმისა მიმართ, არამედ ჰმადლობდა ღმერთსა და განისუენა. ხოლო ჩუენ ყოველსა საქმესა ზედა მოყუასსა ჩუენსა ვაბრალებთ და გვჩს იგი, ვითარცა მოძულჳ ჩუენი. არამედ დაღაცათუ სიტყუად რადმე გუესმეს,

მას მეყსეულად ვიტყვო, ვითარმედ: „თუმცა არა უნდა გულისკლება ჩემი, არამცა ერქუა ჩემდა სიტყუად ესე“.

სადა-მე არს წმიდა იგი, რომელი იტყოდა სემისთჳს: „უტევეთ იგი, რაჲთა მწყეოს მე, რამეთუ ღმერთმან უბრძანა მას, რაჲთა სწყეოს დავითს“ (2 მეფ. 16,10)? კაცსა კაცისმკლველსა ეუბნებისა¹ ღმერთი, რაჲთამცა სწყევდა წინაჲსწარმეტყუელსა? ნუ იყოფინ! არამედ წინაჲსწარმეტყუელი იყო გულისხმისყოფითა სავსე და უწყოდა, ვითარმედ, ვითარ განსაცდელნი, ესრჳთ არარაჲ სხუად მოიყვანებს წყალობასა ღმრთისასა სულსა ზედა და ამისთჳს იტყოდა, ვითარმედ: „უფალმან უბრძანა მას, რაჲთა სწყევდეს დავითს, რაჲთა იხილოს უფალმან სიმდაბლჳ ჩემი და მომცეს მე კეთილი წყევისა წილ მისისა“ (2 მეფ. 16,12). იხილეთ გულისხმისყოფად მისი, ვითარ ეტყოდა მათ, რომელნი-იგი ლამოდეს შურისძიებასა მის ზედა, რომელი-იგი სწყევდა მას. ხოლო იგი ეტყოდა: „რაჲ არს ჩემდა და თქუენდა, ძენო შაროელისანო? უტევეთ მას, რაჲთა მწყევდეს, რამეთუ უფალმან უბრძანა მას, რაჲთა სწყევდეს“ (2 მეფ. 16,10).

ხოლო ჩუენ, უკუეთუ რაჲმე გურქუას ძმამან ჩუენმან, არა ვიტყვო, თუ უფალმან უბრძანა მას, არამედ მეყსეულად მივემსგავსებით ძაღლსა, რამეთუ იგი, უკუეთუ ვინმე სტყორცის მის ზედა ქვაჲ, დაუტეობს მას, რომელსა ეტყორცოს და მივალს და უკბენს ქვასა მას. ეგრეთვე ჩუენ დაუტეობთ ღმერთსა, რომელი მოუშუებს ჩუენ ზედა განსაცდელსა შესანდობელად ცოდვათა ჩუენთა და ვჰბრძავთ ძმასა ჩუენსა და ვიტყვო, ვითარმედ: „რად მრქუა, ანუ რად მიყო ესე რაჲმე?“ და სარგებლისა წილ ვივნებთ და არა უწყით, ვითარმედ ყოველი განგებითა ღმრთისაჲთა მოინევის ჩუენ ზედა სარგებლისათჳს ჩუენისა. არამედ ღმერთმან გულისხმა-გკყოს ჩუენ მეოხებითა ყოველთა წმიდათაჲთა, ამენ.

¹ ეუბნებისა] ეუბნების A

ძვრისწესენებისათვის

თქუა ბერმან ვინმე, ვითარმედ: „უცხო არს მონაზონისა-
გან რისხვად, გინა-თუ შეწუხებად მეორისა“. და კუალად
ნერილ არს, ვითარმედ: „რომელმან გულისწყრომასა სძლო,
მან ეშმაკსა სძლო. ხოლო რომელი ვნებისა ამისდა დამო-
ნებულ არს, იგი ყოვლად მონაზონთა წესისაგან უცხო არს“,
და შემდგომი ამისი. ხოლო რად ვთქუათ ჩუენ, საწყალო-
ბელთა ამათ, რომელნი-ესე არა ხოლო რისხვითა და გუ-
ლისწყრომითა ოდენ ვიძლევიტ, არამედ ძვრისწესენებადცა
მოვალთ? სხუად არარად გუაქუს სიტყუად, არამედ რად-
თა ვსტიროდით საწყალობელთა ამათ სულთა და კაცთა
ბუნებისა გარეგანსა ამას ცხორებასა ჩუენსა.

ვისწრაფოთ, ძმანო, და განვიფრთხოთ, რადთა განვერ-
ნეთ ბოროტისა ამის ვნებისაგან¹. რამეთუ მრავალგზის,
რაჟამს აღშფოთნენ ურთიერთას ვიეთნიმე და მოუდრიკ-
ნენ ერთმანერთსა მუჭლნი, დაადგრებიან შემდგომად შე-
ნდობისა მათისა ძვრისწესენებასა ზედა. ხოლო ეგევიტართა
მათ უჴმს ღწოლად, რადთა არა დაადგრეს იგი გულსა მათსა
და დაინთქნენ, რამეთუ მოუდრიკნეს რად ურთიერთას მუ-
ჭლნი მცნებისათვის ღმრთისა, რისხვად იგი მას ჟამსა განა-
ქარვეს, ხოლო ძვრისწესენებისათვის არა ილუანეს და ამისთვის
დაადგრა გულსა მათსა ერთმანერთისა ძვრი.

ხოლო სხუად არს ძვრისწესენებად და სხუად არს რისხ-
ვად და სხუად არს გულისწყრომად და სხუად არს შფოთი. და
გითხრა თქუენ სახჴ რადმე, რადთა განიგონოთ. რომელი
აღაგზნებდეს ცეცხლსა, პირველად აქუს მცირე ნაკუერ-
ცხალი, ხოლო ნაკუერცხალი არს სიტყუად ძმისა მიმართ

¹ ვნებისაგან *πᾶσις* 89.11] ნებისაგან A

გულისსაკლებელი და, უკუეთუ გინდეს, შემძლებელ ხარ დავსებად მისა მოთმინებითა. ხოლო უკუეთუ დაადგრე და იგონებდე, თუ რად მრქუა მე ესე რამე და მეცა ვრქუა მას სიტყუად გულისსაკლებელი, აჰა ესერა, ამით გულისსიტყუთა დაჰრთავ შეშასა, გინა-თუ სხუასა რასამე და აღადგენ კუამლსა.

ხოლო კუამლად ვიტყვ შფოთსა. ხოლო შფოთი არს აღძრვად და განზრახვად გულისსიტყუათად მოყუსისათჳს, რომელი აღსძრავს და განაფიცხებს გულსა. ხოლო სიფიცხლჳ არს წურთად ნაცვალისა მიგებისად შემანუხებელისა თჳსისად, რომლისაგან იქმნების კადნიერებად, ვითარცა იტყვს წმიდად მარკოზ, ვითარმედ: „სიბოროტჳ გულსა შინა მონურთილი განაფიცხებს გულსა, ხოლო რაჟამს ლოცვითა და სასოებითა განქარდეს იგი, მაშინ შეიმუსრვის გული“. რამეთუ უკუეთუმცა გეტჳრთა მცირჳ იგი სიტყუად ძმისა შენისად, დაგვესომცა ნაკუერცხალი იგი, ვიდრე არღა მოსრულ იყო შფოთი, არამედ, უკუეთუ გინდეს, შემძლებელ ხარ მისდაცა დავსებად დუმილითა და ლოცვითა და ერთითა გულითა მუჳლთა მოდრეკითა.

ხოლო უკუეთუ იწყო კუამლისა მის აღძრვად, რომელ არს სიფიცხლჳ გულისად, მერმე, ვითარცა ვთქუ, ურთიერთას ცემისაგან გულისსიტყუათაჲსა განჯურდების გული და მერმე აღენტების გულისწყრომად, რამეთუ გულისწყრომად არს აღდუღებად გულითადისა მის სისხლისად, ვითარცა იტყვს წმიდად ბასილი. აჰა ესერა, ესე არს გულისწყრომად, რომელსა ეწოდების ნავლელფიცხლობად. ხოლო შესაძლებელ არს ამისიკა დავსებად. არამედ უკუეთუ დაადგრე შფოთსა და გულისწყრომასა ზედა, ვითარცა რომელი დაურთვიდეს შეშასა და უფროჲსღა აღაგზებდეს ცეცხლსა, და მერმე იქმნებიან ნაკუერცხალნი, რომელ არს რისხვაჲ. ხოლო ესე არს, რომელსა იტყოდა მამად ზო-

სიმე, რაჟამს ჰკითხეს მას, ვითარმედ: „რად არს სიტყუად ესე: „სადა [არა]¹ არს გულისწყრომად, მუნ დაყუდდების შფოთი“ (იგავ. 26,20)?“ რამეთუ უკუეთუ პირველად, ვითარცა ვთქუ, ოდეს იწყოს აღგზებად კუამლისა, უკუეთუ ვინმე უსწრას და აბრალოს თავსა თვსსა, ვიდრე არა აღგზებულ იყოს გულისწყრომად², იქმს მშკდობასა. ხოლო უკუეთუ შემდგომად გულისწყრომისა არა დაყუდნეს, არამედ დაადგრეს შფოთსა და სიფიცხლესა ზედა, იქმნების იგი მსგავს მისა, რომელი ურთვიდეს ცეცხლსა ზედა შეშასა, ვიდრემდე იქმნენ ნაკუერცხალნი დიდროვანნი. ხოლო ვითარცა ნაკუერცხალნი იქმნებიან ნაწშირ და დაიმარხვიან იგინი მრავალთა ჟამთა და არცაღა-თუ წყალი ვინ დაახას მათ ზედა, დალპებიან, ეგრეთვე რისხვად, უკუეთუ დადგრეს, იქმნების ძკრისცსენებად, და მიერიოთგან, უკუეთუ არა დაიწუთინოს კაცმან სისხლი თვსი, ვერ განერეს ვნებისა ამისგან.

აჰა ესერა, გითხრენ თქუენ თითოსახენი იგი განყოფანი და გითხარ³ თქუენ, თუ რად არს პირველი იგი შფოთი, ანუ-თუ რად არს გულისწყრომად, ანუ რად არს რისხვად, ანუ რად არს ძკრისცსენებად. იხილეთ, ვითარ ერთისა სიტყვსაგან მოვიდა ეგეზომსა ბოროტსა, რამეთუ უკუეთუმცა პირველითგანვე ებრაღა თავსა თვსსა და ეტკრთა სიტყუად იგი ძმისა თვსისად და არა განემართღა თავი თვსი და მიეგო ერთისა წილ სიტყვსა ხუთი გინა ათი, არამცა წარჰკიდებოდეს ეგეზომნი ბოროტნი. ამისთვს მე გეტყვ თქუენ, ვითარმედ ჰბრძოდეთ ვნებათა, ვიდრელა არიან ჩჩვლ, რადთა არა განდიდნენ და მერმე იჭირვოდით, რამეთუ სხუად არს აღმოფხურად მცირისა თივისად და სხუად არს დიდისა ხისად.

¹ არა იჲ 91.2] > AB

² გულისწყრომად Gr] + და A

³ გითხარ] გითხრა A

ესე მაკრვებს მე, რამეთუ არა ვიცით, თუ რასა ვილოცავთ, რამეთუ მარადის ვიტყვთ: „უკუეთუ მი-მცა-სადა-ვაგე ყოველთა, რომელთა მომაგეს მე ბოროტი, გან-სადა-ვვარდე მე მტერთა ჩემთაგან ცუდი“ (ფსალმ. 7,5). რად არს განვრდომა მტერთაგან? ოდეს კაცი დგეს, უც მას ძალი ბრძოლად მტერისა თვისისა, დაღაცათუ ოდესმე სძლევდეს და ოდესმე იძლეოდეს, არამედ ჯერეთ დგას. ხოლო უკუეთუ დაეცეს, ვერლარა ჰბრძავს მტერსა თვისსა. ხოლო ჩუენ ვილოცავთ, რადთა არა ოდენ დავეცნეთ, არამედ ამასცა ვილოცავთ, რადთა¹ ცუდად დავეცნეთ.

ხოლო რად არს მტერისაგან ცუდად დაცემა? ვთქუთ, ვითარმედ დაცემა არს, რომელ არლარა ჰქონდის ძალი წინააღდგომად მტერისა, ხოლო ცუდი არს, რომელ არად კეთილი ჰქონდის, რომლითა შემძლებელ იყოს კუალად აღდგომად, რამეთუ რომელი აღდგეს, მას შეუძლია კუალად ზრუნვად თავისა თვისისა.

ხოლო კუალად ვიტყვთ: „დევნოს მტერმან სული ჩემი და ენიოს მას“ (ფსალმ. 7,6). არა-თუ ოდენ დევნოს, არამედ ენიოსცა მას, რადთა ვიქმნეთ ქუეშე ფერჭთა მისთა და რადთა ჰქონდის მას ჩუენ ზედა ჴელმწიფება, უკუეთუ მივაგოთ ბოროტისა მყოფელთა ჩუენთა ბოროტი. და არა ოდენ ამას ვილოცავთ, არამედ ვიტყვთცა: „დათრგუნოს ქუეყანასა ზედა ცხორება ჩემი“ (ფსალმ. 7,6). რად არს ცხორება ჩუენი? ცხორება ჩუენი არიან სათნოებანი, და ვილოცავთ, რადთა დაითრგუნოს ცხორება ჩუენი ქუეყნად, რადთა იქმნეს გონება ჩუენი და ცნობა ჩუენი ქუეყანისა და „დიდება ჩუენი მიწასა ზედა დაემკვდრენ“ (ფსალმ. 7,6).

ხოლო რად არს დიდება ჩუენი? დიდება ჩუენი არს გულისხმისყოფად იგი, რომელი მოვალს ჩუენ ზედა დაცვითა მცნებათადთა, და ამისთჳს ვიტყვთ, რადთა იქმნეს დი-

¹ რადთა Gr] + არა AB

დებად ჩუენი, ვითარცა იტყვს მოციქული, სირცხულ ჩუენ-
და (ფილიპ. 3,19) და დაითრგუნოს ცხორებად ჩუენი¹ და
დიდებად ჩუენი მიწასა, რადთა ვერღარას საღმრთოსა გან-
ვიგონებდეთ, არამედ ყოველსავე ჯორცთასა, ვითარცა წე-
რილ არს, ვითარმედ: „არა დაემკვდროს სული ჩემი კაცთა
ამათ თანა, რამეთუ არიან იგინი ჯორც“ (დაბ. 6,3). აჰა ესე-
რა, ამას ყოველსა ვილოცავთ და თავთა ჩუენთა ვსწყევთ,
უკუეთუ მივაგებდეთ ბოროტსა ბოროტისა წილ.

ხოლო ვითარ მივაგებთ ბოროტსა ბოროტისა წილ და
ვერ გულისხმა-ვჰყოფთ, რამეთუ არს ბოროტისა მიგე-
ბად არა ოდენ საქმით, არამედ სიტყვითა და სახითცა. ხო-
ლო არს, რომელსა ჰგონიეს, ვითარმედ არა მიაგებს ბო-
როტსა საქმით, ხოლო მიაგებს იგი სიტყვითა, გინა სახითა,
გინა შეხედვითა, რამეთუ არს შეხედვადცა, რომლითა
შესაძლებელ არს დაბრკოლებად მოყუისისად და არს ესეცა
ბოროტისა მიგებად. არს კაცი, რომელი არცა საქმით, არცა
სიტყვით, არცა სახით მიაგებს ბოროტსა, ხოლო არს გულსა
მისსა ძკრი მისა მიმართ. არს სხუად, რომელსა არცა გულ-
სა შინა უც ძკრი მისა მიმართ, ხოლო უკუეთუ ესმეს მისი
რადმე ბოროტი, უხარიან, და არს ესეცა ბოროტისა მიგებად
გულსა შინა. არს სხუად, რომელსა არცა ძკრი რად უც გულ-
სა შინა, არცა უხარიან ბოროტი მისი, არამედ გულსა აკლს
და არა უნებს კეთილი მისი, და ესეცა ძკრისწესნებად არს,
უსუბუქჴსი სხუათა, გარნა ესეცა არს ძკრივე. ხოლო არს,
რომელსა უხარიან კეთილი ძმისად და ყოველსა ღონესა იქმს
პატივისცემად და დიდებად მისა.

ხოლო ვითარცა ვთქუთ პირველ, არს სხუად, ოდეს დაჰ-
ბრკოლდენ ურთიერთას, მოუდრიკნა მას მუჴლნი და რისხ-
ვად იგი მას ჟამსა განკურნა, ხოლო ძკრისწესნებისათჴს არა
ილუანა, არამედ დაადგრა ძკრი მისი გულსა მისსა. ხოლო

¹ ჩუენი ἡμῶν 92.33] > A

არს სხუად, უკუეთუ ვისდამე მიმართ დაჰბრკოლდეს, და შეუვრდენ და შეუნდონ ურთიერთას¹, იქმს მშკდობასა და არა დაიძირავს გულსა თვსსა ძვრსა. ხოლო უკუეთუ შემდგომად დღეთა რავდენთამე იქმნეს მათ შორის დაბრკოლება, მეყსეულად მოიწსენებს პირველსა მასცა და აღიდრვის არა მეორისათვს ოდენ, არამედ პირველისათვსცა. ხოლო ესევეითარი მსგავს არს კაცისა მის, რომელსა ჰქონდის წყლულება რადმე და განეკურნოს იგი, არამედ ჯერეთ იყოს უძღურადგილი იგი, და უკუეთუ რადმე ეცეს მას, მეყსეულად იწყებს იგი უფროჲს ყოვლისა გუამისა ტკივილად. ეგრეთვე ამას აქუნდა წყლულება და განკურნა იგი სინანულითა, ვითარცა პირველმან მან რისხვად. ხოლო იწყობრძოლად ძვრისწსენებამან, რამეთუ არა აქუნდა გულსა მისსა ძვრი, ხოლო ჯერეთ არა სრულიად განკურნებულ იყო იგი, არამედ წუთ იყო ნეშტი ძვრისწსენებისაჲ მის თანა და ამისთვს მალედ აღიდრა ყოველივე იგი წყლული. ხოლო უჴმს მას, რადთა ილუანოს სრულიად განკურნებად წყლულისა მის, რადთა თმადცა გამოუჴდეს ადგილსა მას და არა ჩნდეს ყოვლადვე, თუ ყოფილ არს წყლული ადგილსა მას. ხოლო ამას წარჰმართებს მარადის ლოცვითა შემანუხებელისა თვსისადთა, რადთა იტყოდის: „ღმერთო, შეენიე ძმასა ჩემსა და მეცა დამიცევ ლოცვითა მისითა“. და აღასრულებს იგი ღმობიერებასა და სიყუარულსა, რამეთუ ულოცავს ძმასა თვსსა და სიმდაბლით ითხოვს ლოცვითა მისითა ღმრთისაგან შეწვენასა.

ხოლო სადა არს ღმობიერება და სიყუარული და სიმდაბლჴ, მუნ ვერარად ძალ-უც გულისწყრომასა და ძვრისწსენებასა, არცა სხუასა რას ვნებასა, ვითარცა თქუა მამამან ზოსიმე, ვითარმედ: „უკუეთუ აღძრნეს ყოველნი მანქანე-

¹ და შეუვრდენ და შეუნდონ και βλάσω μετένοιαν και διαλλαγήσιν 94.6-7] და შეუნდონ A; და შეუვრდენ B

ბანი უკეთურებისა მისისანი ეშმაკმან, ყოველთა ეშმაკთა მისთა თანა, ყოველნივე მოუძღურდებიან და შეიმუსრვიან სიმდაბლისა მიერ მცნებისა ქრისტჳსისა“. და კუალად წერილ არს: „რომელი ულოცვიდეს მტერთა თჳსთა, იგი ძკრუჴსენებელ არს“. იქმოდეთ და გულისხმა-ყავთ კეთილად, რადცა გესმოდის კეთილი. რამეთუ უკუეთუ საქმით არა იქმოდით, სიტყვთ ვერარას კეთილსა ისწავებთ. ვინ არს კაცი, რომელი ისწავებდეს ჴელსა რასმე და სიტყვთ ოდენმცა დაისწავა იგი? არამედ პირველად დაშურების და იჭირვის და რომელსამე იქმს და განჰრყუნის. და ესრეთ ოდეს იჭირვოდის, ღმერთი შეენევის მას და ისწავებს.

ხოლო ჴელოვნებასა მას ჴელოვნებათასა სიტყვთ ჴლამით დასწავლასა. და ვითარ იქმნეს ესე? ვეკრძალნეთ თავთა ჩუენთა, ძმანო, და ვიქმოდით მოსწრაფებით კეთილსა, ვიდრელა გუაქუს ჟამი.

ღმერთმან მოგუმადლენ დამარხვად, რომელიცა გუესმოდის კეთილი, რადთა არა დასაშჯელად გუექმნეს ჩუენ დღესა მას საშჯელისასა.

თქუმული მისივე ტყუვილისათვის

მნებავს, ძმანო, თქუმად თქუენდა ტყუვილისათვის მცირედ რაჲმე, რამეთუ გხედავ თქუენ, ვითარმედ არა ისწრაფით დამარხვად ენისა თქუენისა და ამის საქმისაგან მრავალთა ბოროტთა შთაიჭრებით. იხილეთ, ძმანო ჩემნო, რამეთუ ყოველსავე საქმესა ზედა ჩუეულებად არს – კეთილსაცა ზედა და ბოროტსაცა, ხოლო გვკვს ჩუენ ბრძოლად, რაჲთა არა წარვიტაცებოდით ტყუვილისაგან, რამეთუ არავინ მტყუვარი მიეახლების ღმერთსა, რამეთუ წერილ არს, ვითარმედ: „ტყუვილი ეშმაკისაგან არს“. და კუალად წერილ არს, ვითარმედ: „მტყუვარ არს მამადცა მისი“ (იოან. 8,44). აჰა ესერა, მამად ტყუვილისად იტყვს ეშმაკსა. ხოლო ჭეშმარიტებად არს ღმერთი, რამეთუ იტყვს: „მე ვარ გზად და ჭეშმარიტებად და ცხორებად“ (იოან. 14,6). იხილეთ, თუ ვისგან განვეშორებით, ანუ ვის შვეყყოფით ტყუვილითა: საცნაურ არს ესე, ვითარმედ ეშმაკსა. ხოლო უკუეთუ გნებავს ჭეშმარიტად ცხორებად, ვეკრძალნეთ ყოვლითა ძალითა ჩუენითა ტყუვილსა და დავიმჭიროთ ჭეშმარიტი, რაჲთა არა განვეშორნეთ ჭეშმარიტისა ცხორებისაგან.

ხოლო სამნი ტყუვილნი არიან: არს ტყუვილი გონებით და სიტყვთ და საქმით. გონებითი არს, ოდეს კაცი დაიჯერებდეს ჰაზრსა და ოდეს ვინ იხილოს, ვითარმედ უბნობს მეორისა თანა, იტყვს, ვითარმედ: „ჩემთვის უბნობენ“. და უკუეთუ არღარა უბნობდენ, იტყვს: „ჩემთვის დაუტევეს უბნობად იგი“. და უკუეთუ ვინმე თქუას სიტყუად რაჲმე, იტყვს, ვითარმედ: „გულისკლებისა ჩემისათვის თქუა“. და ესრეთ, რაჲცა იხილოს საქმე, მოიგონებს, ვითარმედ: „ჩემთვის ქმნა მან ვინმე ესე საქმე“. ესე არს გონებითი ტყუვილი, რა-

მეთუ არარას ჭეშმარიტსა იგონებს. ხოლო ამისაგან მოვალს განკითხვაჲ მოყუსისაჲ, ყურის მიპყრობაჲ, შფოთი, ძკრისზრახვაჲ. ხოლო ნუჟუკუე რომელი-იგი მან ჰაზრ-ყვის, არნ ეგრე, და მიერითგან ინყის დაჯერებად და სცთებინ იგი მიზეზითა კეთილისაჲთა და იტყვნ, ვითარმედ: „უკუეთუ ვინმე იტყოდის ჩემთვის ბოროტსა რასმე, რაჲთა უკუეთუ მინთომილ ვიყო, განვმართლდე“. ხოლო ვითარ შესაძლებელ არს ესე? რამეთუ მან პირველად ტყუვილით ინყო გამონახვად ჰაზრითა და, რომელი არა იცოდა, მოიგონა. ხოლო ვითარ შესაძლებელ არს, თუმცა ხემან ხენეშმან ნაყოფი კეთილი გამოიღო (მათ. 7,18)? გარნა უკუეთუ უნებს განმართლებაჲ ბოროტისაგან, ოდეს ჰრქუას მას ძმამან მისმან, ვითარმედ: „მაგას რასამე ნუ იქმ, ანუ ეგე რაჲმე არა კეთილად ჰქმენ“, ნუ აღშფოთნების, არამედ მოუდრიკნეს მას მუჴლნი და ჰმადლობდეს, და უკუეთუ იხილოს ღმერთმან ეგევიტარი მისი გულსმოდგინებაჲ, არა უტეოს იგი შთავრდომად ცოდვასა, არამედ მოუვლინოს მას კაცი, რომელი ეტყოდის უმჯობესსა მისსა. ხოლო ესე საქმჴ თუ აგონოს, ვითარმედ ამისთვის დავიჯერებ ჰაზრთა, რაჲთამცა ბოროტისაგან განვიკრძალე, ეშმაკისა მანქანებაჲ არს ესე, რაჲთამცა გუაჯთუნნა.

ოდეს ვიყავ მე მონასტერსა შინა, მაცთუნებდა მე გულისსიტყუაჲ ჩემი, ვითარმედ შეხედვით ვსცნობ საზომსა კაცისასა. ხოლო ერთ შემემთხვა მე საქმჴ ესევიტარი: ოდესმე ვდეგ და ვიხილე დედაკაცი ერთი, რომელი წარმოჰვლიდა და ჰქონდა მას წყალი კოკითა. და არა ვიცი, თუ ვითარ აღმიტაცა გონებამან¹ ჩემმან და შევხედენ თუალთა მისთა და ვაგონე, ვითარმედ მეძავი არს, და ესე რაჲ მომეგონა, ფრიად გულსა შემაკლდა და უთხარ ბერსა, მამასა იოვანეს, ესრეთ: „მამაო, უკუეთუ ვისიმე ქცევაჲ ვიხილო და მომეგო-

¹ აღმიტაცა გონებამან *συνήρατος* 98.5] აღმიტაცა ბუნებამან A

ნოს, თუ ეგევიტარი რადმე არს კაცი ესე, კეთილ არსა?“ და მომიცნო ბერმან ესრეთ: „ნუ დაიჯერებ ჰაზრსა, რამეთუ მრუდი ჩუეულებად მართალსაცა განამრუდებს და მტყუ-
ვარ არიან ჰაზრნი და მავნებელ“. ხოლო მიერითგან უკუე-
თუმცა მრქუა გულისსიტყუამან მზისათჳს, თუ მზჳ არს, ანუ
ლამისათჳს, თუ ღამჳ არს, არა დავიჯერი. ეგეზომ ბოროტ
არიან ჰაზრნი, რომელ ოდეს დაეყოვნოს ჩუენ თანა, ესეზომ
ვიძლევიტ, რომელ საქმესაცა, რომელი არა იყოს, გუეჩუენე-
ბოდის.

და გითხრა თქუენ საქმჳ ეგევიტარი, რომელი მე თჳთ
მიხილავს, ოდეს ვიყავ მე მონასტერსა მას შინა. იყო მუნ
ძმად ვინმე, ფრიად უფლებული ვნებისა ამისგან და ესრეთ
დაირწმუნებდა, რომელ არღარა ეგებოდა მისი დაჯერებად
საქმისა მისთჳს, რომელი მოეგონის, თუ ესრეთ არს. ხოლო
ვითარცა ჟამითი-ჟამად ბოროტი იგი წარემატებოდა, და
ერთსა დღესა შევიდა მტილსა, რამეთუ მას უმზირდა იგი
და ყურსა უპყრობდა, რადთამცა ვინმე იხილა ბოროტისა
რადსამე საქმესა ზედა. და იხილა მან ძმად ერთი, რომელი
რეცა თუ ჭამდა ლელუსა. ხოლო იყო პარასკევი და იყო
ჟამი, ვითარ მეორჳ. ხოლო ღუმილით განვიდა იგი მუნიტ
და ვითარცა წარვიდეს ჟამისზიარებად, და უგო მან თუალი,
რადთამცა იხილა, თუ ეზიარების-ძია ძმად იგი. და ვითარცა
იხილა იგი, ვითარმედ იბანდა ჴელთა, რადთამცა შევიდა და
ეზიარა, მეყსეულად წარვიდა და ჰრქუა მამასახლისსა, ვი-
თარმედ: „იხილე ძმად ესე, ვითარ ჰნებაჳს ზიარებად? და მე
ვიხილე იგი დღეს მტილსა შინა, რამეთუ იპარვიდა ლელუსა
და ჭამდა“. ხოლო ვითარ შემოვიდა ძმად იგი ღმობიერებითა
დიდითა ზიარებად, რამეთუ იყო იგი სულიერი ფრიად, მოუ-
წოდა მას მამამან, ვიდრე არა მიახლებულ იყო მღდელისა,
და განიყვანა იგი თჳსაგან და ჰრქუა მას: „მითხარ, ძმაო,
რად არს, რომელი ჰქმენ დღეს?“ ხოლო მან ჰრქუა: „სადა,

მამაო?“ ჰრქუა მას მამამან: „ოდეს შეხუედ მტილსა, რასა იქმოდე?“ ხოლო მას განუკვრდა სიტყუასა ამას ზედა და ჰრქუა მას: „მამაო, მე დღეს არცა მტილი მიხილავს, არცა ვიყავ მე აქა, არამედ ანლა მოვედ გზით, რამეთუ ვითარცა გამოვედით ეკლესიით, წარმავლინა მე იკონომოსმან მას რომელსამე საქმესა“. ხოლო იყო საქმე იგი, რომელი თქუა, შორს მრავლითა მილიონითა. და უწმო მამასახლისმან იკონომოსსა და ჰრქუა, ვითარმედ: „სადა წარავლინე ძმაჲ ესე დღეს?“ ხოლო მანცა იგივე თქუა, რომელი თქუა ძმამან მან და მოიდრიკნა მუწლნი და ჰრქუა: „შემინდვე, მამაო, რამეთუ განისუენებდით თქუენ მცირედ და ამისთჳს დავაცადე და არა მოვიყვანე იგი, რადთამცა აილო ლოცვაჲ თქუენი“. ხოლო ვითარცა გულსმოდგინე იქმნა მამაჲ, და წარავლინნა იგინი ლოცვით, რადთა ეზიარნენ. და მოუწოდა ძმასა მას და დასდვა მას კანონი და განაყენა იგი ზიარებისაგან, და არა ესეოდენ, არამედ წინაშე ყოველთასა ამხილა მას და ცრემლით ასწავებდა ყოველთა. ხოლო ქმნა ესე სამისა სარგებლისათჳს: ერთად, რადთა ეშმაკსა ჰრცხუენეს, რომელმან მოაგონა მას იგი. და მეორედ, რადთა შეენდოს ძმასა მას ცოდვაჲ იგი სირცხულითა მით და მიერითგან შეენიოს მას ღმერთი. ხოლო მესამედ, რადთა ერგოს ძმათა და ეკრძალებოდიან ვნებასა მას. და ფრიად გუასწავა ჩუენ და ძმასა მას და იტყოდა, ვითარმედ: „არარაჲ უმძიმჴს არს ჰაზრთა“, და გკრუენებდა ჩუენ საქმისა მისგან და სახეთა მრავალთა სხუათა გკთხრობდა, რადთა არა დავიჯერებდეთ ჰაზრთა.

არამედ ვისწრაფოთ, ძმანო, ყოვლითა ძალითა ჩუენითა, რადთა არა დავირწმუნებდეთ ჰაზრთა, რამეთუ არარაჲ ესრეთ განაშორებს კაცსა ზრუნვისაგან ცოდვათა თჳსთაჲსა, არამედ მარადის გამოეძიებს საქმეთა, რომელნი არად სარგებელ არიან მისა. ამის საქმისაგან არარაჲ კეთილი მოვალს, არამედ ყოვლადვე შფოთი და გულისკლებაჲ, ამისგან

ვერ მოვიგებთ შიშსა ღმრთისასა. დაღაცათუ ბოროტი რაჲმე ჰაზრ-ვეოთ, გარდა-ხოლო-ვაქციოთ იგი კეთილად, რამეთუ ბოროტ არს იჭკ და ფრიად ავნებს სულსა. და ესე არს გონე-ბით ტყუვილი.

ხოლო სიტყვთ ტყუვილი არს, ოდეს კაცსა სცონოდის აღდგომად ლოცვასა და არა იტყვს, ვითარმედ: „შემინდვე, რამეთუ უდებებისაგან ვერ აღვდეგ“, არამედ იტყვს ათსა სიტყუასა, რაჲთამცა არა დამდაბლდა და მოიდრიკა ერთი მუჭლი. და კუალად, უკუეთუ ვინმე აბრალოს მას საქმისა რაჲსათგსმე, იწყებს მეყსეულად სარჩლად და განმართ-ლებად თავისა თვისისა, ვითარმედ: „შენ სთქუ“, ანუ-თუ: „შენ ქმენ და არა – მე“. და მრავალთა სხუათა იტყვს, რა-თამცა არა დამდაბლდა. და კუალად, უკუეთუ რასმე გული უთქუმიდეს, არა იტყვს, თუ ამას რასმე გული მითქუამს, არამედ იწყებს სიტყუათა მოქცევად, თუ ესე რაჲმე მჭირს, ანუ-თუ იგი რაჲმე მჭირს და ესე რაჲმე მინებს, ვიდრემდის აღასრულის გულისთქუმად თვსი. რამეთუ ყოველი ცოდვაჲ იქმნების ანუ გემოთმოყუარებისაგან, ანუ ვეცხლისმოყუა-რებისათვს, ანუ დიდებისმოყუარებისათვს. და ეგრეთვე ტყუვილი სამთა ამათგან იქმნების. ანუ ამისთვს ტყუვის კა-ცი, რაჲთამცა არა აბრალეს და დამდაბლდა, ანუ რაჲთამცა ყო ნებაჲ თვსი, ანუ რაჲთამცა შეიძინა რაჲმე. ესევეთარისა ამისგან არაჲსაჲ ეგების დაჯერებაჲ, არამედ დაღაცათუ ჭეშმარიტსა იტყოდის, საეჭუელად იპოების იგი.

ხოლო უკუეთუ იყოს საქმე ესევეთარი რაჲმე, რომელ უკუეთუ არა დაფაროს, მოვიდოდის იგი უფროჲსსა შფოთსა და გულისკლებასა, მაშინ ჭირისა მაგიერ თქუას სიტყუად ტყუვილით უმეტესისა ბოროტისათვს, ვითარცა ჰრქუა მა-მამან ალონი მამასა აღათონს, ვითარმედ: „აჰა ესერა, ორთა კაცთა წინაშე შენსა კაცი მოკლეს, და ერთი იგი წარვიდა და დაიმალა სენაკსა შინა შენსა, და მსაჯული ეძიებს მას და

გკითხეს შენ, ვითარმედ: „რად იქმნა კაცი იგი?“ და შენ უკუ-
ეთუ არა დაჰფარო, მისცემ კაცსა მას სიკუდილად“.

ხოლო ოდეს ჭირი ეგევეთარი მოიწიოს, ნუცა მაშინ
უზრუნველ იქმნების კაცი, არამედ რადთა ევედრებოდის
ღმერთსა ცრემლითა და რადთა უჩნდეს ჟამი იგი ჟამად
განსაცდელისა. არამედ ზედადსზედა ნუცა ამას იქმან. რა-
მეთუ ვითარცა თერიად და ვითარცა ნამალი განსაჴსნელი,
უკუეთუ ზედადსზედა ვინმე მიიღებდეს მათ, ავნებენ, ხო-
ლო უკუეთუ წელიწადსა შინა ერთგზის მიიღებდეს ჭირისა
რადსათჳსმე, ერგებიან ფრიად. ეგრეთვე საქმჴს ესე ჭირისა
მაგიერ, რადთა ტყუოს შიშით და ძრწოლით და რადთა უჩუე-
ნოს ღმერთსა გულსმოდგინებაჲცა თჳსი და ჭირიცა იგი და
მან დაიცვას, და უკუეთუ არა, ამისგანცა ევნების.

აჰა ესერა, ვთქუთ, თუ რად არს გონებითი ტყუვილი,
ანუ-თუ რად არს სიტყვთ ტყუვილი. ხოლო ან ვთქუათ, თუ
რად არს ცხორებასა შინა თჳსსა ტყუვილი. ცხორებასა შინა
თჳსსა ტყუვილი არს, ოდეს კაცი მსიძე იყოს და აჩუენებდეს
მარხვასა, ანუ ოდეს იყოს ანგაჰრ და ასწავებდეს მოწყალე-
ბასა, ანუ ამჰარტავან იყოს და უკვრდეს სიმდაბლისათჳს.
და არა ქებისათჳს მის სათნოებისა უკვრს იგი, რამეთუ
უკუეთუმცა ამით გულისსიტყვთა იტყოდა, პირველადმცა
უძლურებაჲ თჳსი აღიარა და თქუა: „ვაჲ, მე, უბადრუკსა,
რამეთუ დაცუდებულ ვარ ყოვლისა კეთილისაგან“, და მერ-
მემცა აქებდა სათნოებასა მას, არამედ არა ამისთჳს აქებს
სათნოებასა მას. ხოლო უჴმდა მას კრძალვად, რადთამ-
ცა არავინ დააბრკოლა და რადთამცა იტყოდა, ვითარმედ:
„დალაცათუ მე უკეთურ ვარ, არამედ სხუასა არა ვავნო“.
და დალაცათუმცა თჳთ ცოდვიდა, არამედ თავისა თჳსისა
ბრალობაჲ სიმდაბლჴს არს და კეთილ არს ესე, რამეთუ მო-
ყუისა რიდობაჲ ღმობიერებაჲ არს. არამედ არადსათჳს¹ ამ-

¹ არადსათჳს ὅς κατὰ τινὰ τοῦτων 103.20-21] რადსათჳს A

ათგანისა აქებს სათნოებასა მას, არამედ რადთამცა დაფარა სირცხვლი თვსი. და ამისთვის შეიმოსს სახელსა სათნოებისასა და უბნობს მისთვის, ანუ რადთამცა ავნო ვისმე, რამეთუ ვერარად ბოროტი, ვერცა მწვალებელნი, ვერცა თვთ ეშმაკი რადთ აცთუნებს ვის, უკუეთუ არა შეიმოსოს სახლს სათნოებისად, ვითარცა იტყვს მოციქული, ვითარმედ: „უკუეთუ ეშმაკი იცვალოს ანგელოზად ნათლისა, არა დიდ არს, უკუეთუ მსახურთა მისთა შეიმოსონ სახლს მსახურთა სიმართლისათად“ (2 კორ. 11,14-15). ეგრეთვე არს მტყუვარი – ანუ შიშისათვს სირცხვლისა აქებს სათნოებასა, ანუ-თუ ვისიმე უნდეს ცთუნებად და ამისთვის აქებდეს სათნოებასა, ვითარმცა თვთ იგი იქმოდა მას. ესე არს, რომელი ტყუვის ყოველსავე შინა ცხორებასა თვსსა. ესე არა არს კაცი მარტივი, არამედ – ორკეცი, სხუად არს შინაგან და სხუად არს გარეგან, ორკეცი არს ცხორებად მისი და ორივე ცთუნებული.

აჰა ესერა, ვთქუთ ტყუვილისათვს, რამეთუ ეშმაკისაგან არს, და ვთქუათ ჭეშმარიტებისათვს, ვითარმედ ჭეშმარიტებად ღმერთი არს. ხოლო ან, ძმანო, ვივლტოდით ტყუვილისაგან, რადთა განვერნეთ ნაწილისაგან ეშმაკისა და მოვილოთ ჭეშმარიტებად, რადთა მივეახლნეთ მას, რომელმან თქუა: „მე ვარ ჭეშმარიტებად“ (იოან. 14,6). ღმერთმან ღირს-მცვენი ჩუენ¹ ჭეშმარიტებასა თვსსა.

¹ ჩუენ ჲჷმჷ 103.43] > A

[თქუმული წმიდისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსი, რადთა შრომითა ფრთხილთა ვიდოდეთ გზათა ღმრთისათა]¹

[საკუთარ თავზე ვიზრუნოთ, ძმებო, წინდახედულება გამოვიჩინოთ. ვინ დაგვიბრუნებს ამ დროს, თუ დავკარგავთ? ჭეშმარიტად, საძებარი გაგვიხდება ეს დღეები და ველარ ვიპოვით. აბა არსენი გამუდმებით ეკითხებოდა თავს: „არსენი, რაისთვის მოხველ [ამ ქვეყნად]?“ ჩვენ კი იმგვარ უდარდებლობას მივცემივართ, რომ არც ის ვიცით, რისთვის მოვსულვართ და არც ის, გვინდა თუ არა საერთოდ რამე. ამიტომაც არათუ წინ ვერ წავწეულვართ, გამუდმებით ვჭმუნვართ. ეს კი იმის გამო გვემართება, რომ კრძალვა არ გვაქვს: არადა, თუ მოვინდომებდით, რომ ცოტათი მაინც გველონა რამე, ზედმეტად არც ჭმუნვა მოგვინევდა და არც დიდი შრომა.

მართლაც, თუ ვინმე დასაწყისისთვის ძალას დაატანს თავს, მერე, საქმეში ჩართული, ნაბიჯ-ნაბიჯ წაიწევს წინ, ხოლო როცა ღმერთი მის თავგამოდებას დაინახავს, შეწევნას არ მოაკლებს და გაასრულებინებს კიდევ საქმეს გაუჭირვებლად.

მაშ, ჩვენც დავატანოთ თავს ძალა, შევუდგეთ საქმეს და ვინებოთ კეთილად გარჯა. მართალია, ამით ჯერ კიდევ არ ვართ სრულყოფილებას მიწევნულნი, მაგრამ თვით ეს სურვილი, რომელიც გაგვიჩნდა, ჩვენი ხსნის დასაწყისია. ამ სურვილის გაჩენით ჩვენ უკვე ღმერთთან ერთად ვართ და ღვანლისკენ მივისწრაფით; გარჯა-მოღვაწეობას კი მოსდევს [ღვთის] შეწევნა სათნოებათა მოსაპოვებლად. ამის-

¹ თქუმული წმიდისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსი, რადთა შრომითა ფრთხილთა ვიდოდეთ გზათა ღმრთისათა A-1386] lac AB

თვის ამბობს ერთი მამა: „გაიღე სისხლი და მიიღე სული“. ანუ ეს ნიშნავს: იღვანე და მოიპოვე სათნოება.

როცა გარეშე მეცნიერებათა შესწავლას ვენაფებოდი, თავიდან მეტად მიმიძიდა და წიგნის ასაღებად ისე მივდიოდი, როგორც ოდესღაც მხეცის დასაჭერად. მას შემდეგ, რაც თავს ძალა დავატანე და განვმტკიცდი [ჩემს ღვანლში], ღმერთი შემენია და ამ საქმეს იმდენად დავეუფლე, რომ კითხვის წადილით ანთებულს აღარც კი მახსოვდა, რას ვჭამდი, რას ვსვამდი, ან როგორ მეძინა. ვერასოდეს დამიყოლიებდა რომელიმე მეგობარი, რომ სატრაპეზოდ მასთან ერთად წავსულიყავი; კითხვის დროს მათთან საუბარშიც კი არ ვებმებოდი, მიუხედავად იმისა, რომ ურთიერთობებიც მიყვარდა და ამხანაგებიც.]¹

ხოლო ოდეს წარვიდი სასწავლოთ, დავიბანი, რამეთუ მრავლისა კითხვისაგან ვერ მოვითმენდი უბანელად, და მერმე წარვიდი სანოლად ჩემდა. ხოლო მცვა მე მოყუარვ ერთი და იგი განმიმზადებდა მე საჭამადსა და რააცა რაჲ განემზადის, მას ვჭამი. და ვჭამდი რაჲ, წიგნი თანამიცნ და ვიკითხვიდი. და ოდეს დავიძინი, მახლობელად ჩემსა ძენ, საკარცხულთა ზედა. მცირედ რაჲ დავიძინი, მეყსეულად აღვდგი და ვიკითხვიდი. და კუალად მწუხრსა აღვინთი სანთელი და შუვალამემდე ვიკითხვიდი. ხოლო ოდეს მოვედ მონასტრად, ვეტყოდე თავსა ჩემსა, უკუეთუ საფილოსოფოსოსა სწავლასა ზედა ეგევითარი სიმწნ მქონდა, ვითარმედ უფროესლა ან ჯერ-არს, რაჲთა მქონდის მჭურვალეზაჲ ეგევითარი სულიერთა სათნოებათა ზედა. და მომეცემოდა ფრიადი ძალი საქმისა ამისაგან.

ხოლო ესრეთ უწყოდეთ, ვითარმედ რომელსა უნდეს მოგეზაჲ სათნოებათაჲ, არა უწყს მას განცხრომაჲ, არცა

¹ საკუთარ თავზე ვიზრუნოთ... ურთიერთობებიც მიყვარდა და ამხანაგებიც Gr 104-105] lac AB

უნესოება, არამედ რადთა მას ოდენ ებრძოდის. რამეთუ ვითარცა კაცსა, რომელსა უნდეს სწავლად ხუროებისაჲ, არა ებრძვის სხუასა ჳელსა, არამედ – მას ოდენ, ეგრეთვე უჳმს, რომელსა უნდეს მოგებაჲ სათნოებისაჲ რადსამე, რადთა სხუასა საქმესა არარას მიხედვიდეს, არამედ რადთა ღამე და დღე მას ინურთიდეს, თუ ვითარ მოიგოს იგი. ხოლო რომელი არა ამით სახითა ებრძოდის საქმესა სულიერებრსა, იგი ურგებად იჭირვის. რამეთუ უკუეთუ კაცმან არა ფრთხილად დაიცვას თავი თჳსი, მალე მიდრკეპის იგი მართლისა გზისაგან, რამეთუ სათნოებანი საშუვალნი არიან, ვითარცა თქუა წმიდამან ბერმან, ვითარმედ: „გზასა სამეუფოსა ვიდოდეთ და მილთა თუალევედითო“. ხოლო, ვითარცა ვთქუ, სათნოებანი საშუვალნი არიან, რამეთუ არცა მეტი არს კეთილ, არცა ნაკლული. ამისთჳს წერილ არს, ვითარმედ: „ნუ მისდრკები მარჯუნ, ნუცა მარცხნ, არამედ გზასა სამეუფოსა ვიდოდე“ (შდრ. რიცხ. 20,17; 2 სჯ. 5,32; იგავ. 4,27). და წმიდაჲ ბასილი იტყჳს, ვითარმედ: „წრფელი გულითა იგი არს, რომლისა გული არა იყოს მოყუარე მეტისა, გინა ნაკლულისა, არამედ რადთა დგეს იგი საშუვალსა გზასა ზედა სათნოებათასა“. რამეთუ მე ამას ვიტყჳ, ვითარმედ ცოდვაჲ თავით თჳსით არარაჲ არს, არცა არსება არს იგი, არცა ჳორცნი ასხენ, ნუ იყოფინ! არამედ ოდეს სული მიდრკეს სათნოებისაგან, იქმნების იგი ვნებულ და მერმე აღასრულებს იგი ბოროტსა და მერმე მის მიერ იტანჯვის, რამეთუ ბუნებითსა განსუენებასა ვერას ჰპოებს მის თანა. ვითარცა შეშაჲ, არა-თუ თვთ შეშასა შინა არს ჭიაჲ, არამედ იქმნების მას შინა მცირედი სიმჰალჳ და სიმჰალისა მისგან იშვების ჭიაჲ და ჭიაჲ იგი შეშჰამს მას. და ვითარცა სპილენძი თვთ იქმს გესლსა და თვთვე გესლისა მისგან განილევის. და ვითარცა სამოსელი თვთ იქმს გრკილსა და მერმე მისგან შობილი იგი გრკილი განხრწნის მას. ეგრევე სული

თვით შობს ბოროტსა, და რომელი-იგი არასადა ჩდა და არცა სადა იყო, და მერმე თვით სული იტანჯვის ბოროტისა მისგან. ვითარცა ჯორცნი უძლურნი, რამეთუ ოდეს რაიმე ევნოს სნეულსა და არა განიკურნოს თავი თვისი სიმრთლესავე თვისსა, ნივთთა მისთაგანი ერთი ანუ აღემატების, ანუ დააკლედების და მისგან დასნეულდების. და კუალად, ოდეს განმრთელდეს, არასადა იპოების სნეულებად იგი. ეგრეთვე ცოდვად სენი არს სულისაჲ. რაჟამს დააკლდეს სული სიმრთლისაგან თვისისა ბუნებითისა, რომელ არს სათნოებაჲ, მეყსეულად მოუძლურდების.

ხოლო, ვითარცა ვთქუთ, სათნოებანი საშუევალნი არიან, რამეთუ სიმჴნჴ საშუევალნი არს მოშიშებისა და სიფიცხლისა, და სიმდაბლჴ საშუევალნი არს [ამჴარტავანებისა და კაცთმოთნებისა, კრძალულებაჲ საშუევალნი არს]¹ სირცხვლისა და ურცხვნოებისა, და ეგრეთვე მსგავსად – ყოველნი სათნოებანი. და უკუეთუ იპოოს კაცი, რაჲთა ღირს-იქმნას დამარხვად სათნოებათა ამათ, იგი იპოოს პატიოსანი წინაშე ღმრთისა. ხოლო უკუეთუ არა იმარხვიდეს კაცი თავსა თვისსა ფრთხილად, ადრე მიდრკეს იგი მარჯულ ანუ მარცხლ. ესე არს: ანუ სიმადლედ, ანუ სიმდაბლედ, და მერმე მოუძლურდების სული.

აჴა ესერა, ესე არს გზად იგი სამეუფოჲ, რომელი ვლეს ყოველთა წმიდათა. ხოლო მილნი ესე არიან ცხოვრებანი თითოსახენი, რომელთაჲ უნებს კაცსა თუალვად ყოვლადვე და ხედვად, თუ რომელსა-ღი მილსა მიწევნულ არს. რამეთუ ყოველნივე მსგავს ვართ კაცთა, რომელთა აქუნ გულისსიტყუად წარსლვად იერუსალჴმდ. და გამოვიდეს ერთი ქალაქით. და რომელთამე ვლეს ხუთი მილიონი და დადგეს, და რომელთამე ვლეს ათი, და რომელთამე ვლეს ვიდრე ნა-

¹ ამჴარტავანებისა და კაცთმოთნებისა, კრძალულება საშუევალნი არს] lac A; > B: homoiot

ხევრადმდე გზისა, და რომელნიმე გამო-ოდენ-ვიდეს ქალაქით თჳსით და ყოვლადვე არა ვლეს, მუნ, გარეგან ქალაქსა დაადგრეს და ქალაქად არა შევიდეს. ეგრეთვე ვართ ჩუენ. რამეთუ არიან ვიეთნიმე ჩუენგანნი, დაუტევეს სოფელი და მოვიდეს მონასტრად გულისსიტყვთა სათნოებათა მოგებისადთა. და რომელთამე წარჰმართეს მცირედი და რომელთამე უფროდსირე წარჰმართეს და დარჩეს, და რომელთამე ნახევარი ვლეს სრბად იგი მათი და დარჩეს, და რომელთამე ყოვლადვე არა წარჰმართეს, არამედ გამოვიდეს იგინი სოფლით და დაადგრეს იგი საქმეთავე შინა სოფლისათა და სიმყრალესა შინა ვნებათასა.

ხოლო არიან ვიეთნიმე, რომელნი აღაშენებენ სათნოებასა რასმე და კუალად დაარლუევენ მას. და კუალად, არიან სხუანი, რომელნი უფროდს აღშენებულისა მის მათისა დაარლუევენ. ხოლო სხუანი არიან, რომელთა წარჰმართნეს სათნოებანი, არამედ აქუნდა მათ ამჰარტავანებად და შეურაცხყოფად მოყუსისად და დაშთეს იგინი გარეგან ქალაქსა და შინა ვერ შევიდეს, და ვერცა მათ ჰოეს გულისსიტყვსაებრ მათისა, დაღაცათუ ბჭეთა ქალაქისათა მიიწინეს, არამედ შინა ვერ შევიდეს, და იგინიცა ვერ მიემთხვნეს გულისთქუმასა თჳსსა. ხოლო ამისთჳს ვიტყვ, ვითარმედ თითოეულმან ჩუენმან ცანნ, თუ სადა არს. უკუეთუ გამოვიდა ქალაქით თჳსით და დაშთა გარეგან ბჭისა, სიმყრალესა შინა ქალაქისასა, ანუ-თუ წარ-ძი-უვლია მცირედი რაჲმე, ანუ-თუ ნახევარი წარუვლია, ანუ-თუ უვლია ორი მილიონი და უფროდს სრულა ხუთის მილიონისა, ანუ-თუ მიიწნია ბჭეთა ქალაქისათა და შინა ვერ შევიდა, ანუ-თუ შესრულ არს ქალაქსა მას წმიდასა იერუსალჴმს. თითოეულმანმცა იცის საზომი თჳსი, თუ რომელსა საზომსა არს.

რამეთუ სამნი საზომნი არიან კაცისანი. არს, რომელი აღასრულებდეს ვნებასა, და არს, რომელი დააყენებს მას, და

არს, რომელი აღმოჰფხურის მას. აღმასრულებელი ვნებისად არს, რომელი იქმოდის მას და იყოს გონებად მისი დამტკიცებულ მას ზედა. ხოლო დამაყენებელი ვნებისად არს, რომელი არცა იქმოდის მას, არცა გარდაჰკუთედეს მას, გარნა თანანარჰჴდებოდის მას, ხოლო ვნებად იგი არს მას შორის. და რომელი აღმოჰფხურის ვნებასა, არს, რომელი წინა-აღუდგებოდის მას.

ხოლო სამთა ამათ საქმეთა აქუს ფრიადი განყოფად და სივრცე. რამეთუ, აჰა ესერა, ვთქუათ, რომლისათჳსცა გინებს ვნებისა: თუ გინებს ამჰარტავანებისათჳს, თუ გინებს სიძვისათჳს, თუ გინებს, ვთქუათ, უფროჲს ყოვლისა ცუდადმზუაობრებისათჳს, რამეთუ უფროჲს ყოვლისა ვიდრე ვით მისგან. ცუდადმზუაობრებისაგან ვერ თავს-იდებს კაცი, რომელი ოდეს რამე ესმას ძმისაგან თჳსისა სიტყუად შეურაცხი, და ერთისა სიტყჳსა წილ მიუგებს ხუთსა გინა-თუ ათსა, და შემდგომად ამისა დაიჭირავს გულსა შინა თჳსსა და ინანის, თუ რად არა ჰრქუა მას უფროჲსი, და ჰმზადებს სიტყუათა უფიცხლჴსთა და იტყჳს, თუ რად არა ვარქუ მას ესე რამე და იგი რადმეო. აჰა, ერთი საზომი, რომლისა გული დამტკიცებულ არს ბოროტსა ზედა. ღმერთმან გჴჴსნენინ ჩუენ საქმისა მისგან ეგევითარისა. ესე საქმჴ არს ჯოჯოხეთსა ქუეშე, რამეთუ ყოველი საქმით ცოდვად ჯოჯოხეთისა თანამდებ არს. ხოლო ესევითარსა ამას, დაღაცათუ უნდეს სინანული, ვერ შემძლებელ არს მარტოჲ სინანულად, უკუეთუ არა ჰქონდის შეწევნად ვიეთგანმე წმიდათა, ვითარცა მამანი იტყჳნ. ეგრეთვე მე ვიტყჳ: ისწრაფეთ, რაჲთა სძლოთ ვნებათა, ვიდრე არა დაეჩჴნეთ მათ.

ხოლო არს სხუად, რომელსა, ოდეს ჰრქუას ვინმე სიტყუად რამე, მეყსეულად აღიძრვის და მიუგებს ხუთსა გინა ათსა ერთისა წილ და გულსა-აკლს, თუ რად არა ჰრქუა სხუად უფროჲსი, არამედ გამო-რად-ჴდენ მცირედნი დღენი,

დამშკდების იგი. ხოლო არს სხუად, რომელი დაჰყოფს მსგეფსა ერთსა და დამშკდების. და არს სხუად, რომელი აღიძრვს და აგინებს და მეცსეულად დამშკდების. ხოლო ან იხილეთ, რაოდენნი საზომნი არიან და ყოველნივე ესე თანამდებ არიან ჯოჯოხეთსა, რამეთუ საქმით იქმან ვნებასა.

ვთქუათ ან მათთვისცა, რომელნი დააყენებენ ვნებასა. არს კაცი, რომელსა, ოდეს ესმას რადმე სიტყუად, გულსა შეაკლდების და შეწუხნების იგი არა-თუ გინებისათჳს, არამედ თუ „რად არა მოვითმინე“. ესევეთარი საზომსა შინა არს მოღუანეთასა, რომელნი დააყენებენ ვნებასა. არს სხუად, რომელი ილუნის და იჭირვის და უკუანაჲსკნელ იძლევის იგი სიმძიმისა მისგან ვნებისა მის. არს სხუად, რომელსა არა უნებს ბოროტისა სიტყვსმიგებად, არამედ აღიტაცების იგი ჩუეულებისაგან. არს სხუად, რომელი ილუნის არამიგებად ბოროტისა ყოვლადვე. ხოლო გულსა აკლს მას, რომელ იგინა, არამედ აბრალებს გულსა თჳსსა, თუ რად გულსა აკლს გინებისათჳს. არს სხუად, რომელსა არა გულსა აკლს, უკუეთუ იგინოს, არამედ არცა კულა უხარიან.

აჲა ესერა, ესე ყოველნი არიან, რომელნი დააყენებენ ვნებასა, ხოლო ორთა მათ აქუს განყოფად სხუათა[გან]. [ერთი, რომელიც მოღვაწეობისას მარცხს განიცდის და მეორე, რომელიც ჩვევით გატაცებას ვერ ღალატობს. მათაც იგივე საფრთხე ემუქრებათ, რაც ვნებით აღძრულებს; მათზე ვამბობდი, ვნებასთან ჭიდილში სიმტკიცეს იჩენენ-მეთქი. [ვგულისხმობდი], რომ ისინი შინაგანი განწყობით ვნებას ეწინააღმდეგებიან და არ სურთ ვნებით იყვნენ აღძრულნი, მაგრამ [ვერ ახერხებენ და] თან მწუხარებენ და თან იღვნიან. ამბობდნენ კიდევ მამები, რომ ხანმოკლეა ყოველი საქმე, რომელიც სულს არ სწადია. ასეთები მოვალენი არიან ღრმად ჩაუკვირდნენ საკუთარ თავს და გაერკვნენ,

თუ თვით ვნებას არა, რაღაც მის გამომწვევს ხომ არ ემორჩილებიან და ამიტომაც ან მარცხს განიცდიან თავიანთ მოღვაწეობაში, ან ჩვევით გატაცებას ვერ ღალატობენ.

მაგრამ არიან ისეთი მოღვაწენიც, რომლებიც ვნებასთან ჭიდილში სიმტკიცეს კი იჩენენ, თუმცა სხვა ვნების გამო. მართლაც, ზოგი დუმს, მაგრამ ქედმაღლობის გამო, ზოგი დუმს, მაგრამ კაცთმოთნეობის, ან სხვა რამ ვნების გამო. ასეთები ცდილობენ ბოროტება ბოროტებით განკურნონ. აბბა პიმენი კი ამბობდა, რომ ბოროტებას ბოროტება ვერა-ნაირად ვერ აღმოფხვრის. ესენი ვნების კარნახით მოქმედ-თა რიგს მიეკუთვნებიან, თუმცა კი თავს იტყუებენ.

იმათზეც გვინდა ვთქვათ, რომლებმაც ვნება საერთოდ ამოძირკვეს. მათ შორის არის ვინმე, ვისაც უხარია, რომ წყენა მიაყენეს, მაგრამ უხარია იმიტომ, რომ ჯილდოს ელო-დება. ეს იმათგანია, ვინც ვნება კი აღმოფხვრა, მაგრამ შეუგნებლად. არის სხვა, რომელსაც წყენა მიაყენეს და უხა-რია, მაგრამ უხარია იმიტომ, რომ წყენა დამსახურებულად მიადგა, ვინაიდან წყენის მოსაყენებლად მიზეზი თავადვე მისცა. ასეთი შეგნებულად აღმოფხვრის ვნებას. მართ-ლაც, წყენის დათმენა, მისი მიზეზის საკუთარ თავში პოვნა და თავისდა კუთვნილად მიღება ყოვლისა, რაც მოგეწევა, გონივრული განსჯის შედეგია. ყოველი მლოცველი, რო-მელიც ღმერთს ევედრება: „უფალო, მომეც მე სიმდაბლე“, მოვალეა იცოდეს, რომ ეს ასე უნდა გავიგოთ: მლოცველი ღმერთს სთხოვს, გამოუგზავნოს ვინმე, ვინც მას წყენას მიაყენებს და მას შემდეგ, რაც წყენა მიადგება ვინმესგან, მოვალეა გონებაში თვითონაც განიკითხოს და დაიკნინოს თავი. ანუ სხვამ გარედან უნდა დაამდაბლოს, თვითონ კი თავისი თავი შინაგანად უნდა დაიმდაბლოს. არის კიდევ სხვა, რომელსაც არა მხოლოდ უხარია, რომ წყენა მიაყენეს, და [არა მხოლოდ] თავის თავს მიიჩნევს წყენის მიყენების

მიზეზად, არამედ წუხს კიდეც იმის გამო, რომ თავისი მანყინების შეშფოთება მოუხდა. დაე, ჩვენც ამგვარ სულიერ მდგომარეობას მიგვაახლოს ღმერთმა.

ნახეთ, რაოდენ ფართოა ამ სამი სახის სულიერი მდგომარეობის სივრცე. როგორც ვთქვი, თითოეულმა ჩვენგანმა უნდა გაიაზროს, რომელ სულიერ მდგომარეობაშია თვითონ: ან სწორედ საკუთარი სურვილით მოქმედებს ვნების კარნახით და ცოდვას ეძლევა; ან სურვილი აქვს, არ გააკეთოს ეს, მაგრამ [ამ ჭიდილში] დამარცხებული ან ჩვევით გატაცებული მაინც ემორჩილება ვნებას, და მას შემდეგ, რაც ვნებით დაეცემა, ითრგუნება და ნანობს, რომ მისი კარნახით იმოქმედა; ან გააზრებით იღვწის, რომ ვნებას წინ აღუდგეს; ან ერთი სახის ვნებას ებრძვის სხვა ვნების მეშვეობით, როგორც უკვე ვთქვით: ზოგი დუმს, მაგრამ ქედმაღლობის გამო, ზოგი დუმს, მაგრამ კაცთმოთნეობის, ან, მარტივად რომ ვთქვათ, სხვა რამ ადამიანური გათვლის გამო. აგრეთვე, თუ დაიწყო ვნების ამოძირკვა, თუ ძირკვავს მას შეგნებულად და თუ აკეთებს რამეს ვნების საწინააღმდეგოდ. თითოეულმა უნდა გაიაზროს, სად, რომელ ასპარეზზე იმყოფება, ვინაიდან ჩვენ მოვალენი ვართ არა მხოლოდ ყოველდღიურად, არამედ ყოველწლიურად, ყოველთვიურად და ყოველკვირეულადაც თვალყური ვადევნოთ ჩვენს თავს და ვკითხოთ მას: წინა კვირაში მე როგორღაც გულს მიღრღნიდა ესა და ეს ვნება. ან კი ნეტავ როგორ ვარ? ასევე ყოველ წელს უნდა ვკითხოთ ჩვენს თავს: ერთი წლის წინ ჩემზე მძლავრობდა ესა და ეს ვნება. ან კი როგორ ვარ? და ასე ყოველდღიურად უნდა ვამოწმოთ ჩვენი თავი, მცირედ მაინც თუ წავინიეთ წინ, თუ იმავე ადგილს ვტკეპნით, ან უარესობაში ხომ არ ჩავცვივდით.

ღმერთმა მოგვცეს ძალა, თუ ვნება ჯერაც ვერ ამოვიძირკვეთ, ვნების კარნახით მაინც არ ვიმოქმედოთ და წინ

აღუდგეთ მას. ჭეშმარიტად მძიმეა, მოქმედებდე ვნების კარნახით და წინ არ აღუდგებოდე მას. მე გეტყვით მაგალითს, თუ ვის ემსგავსება ადამიანი, რომელიც ვნების კარნახით მოქმედებს და ცოდვას ეძლევა. იგი მსგავსია იმ ადამიანისა, რომელიც მტრისგან ნატყორცნი ისრებითაა განმსჭვალული, ამოიღებს ამ ისრებს საკუთარი ხელით და გულში იძგერებს. ის, ვინც ვნებას წინ აღუდგება, ჰგავს იმ ადამიანს, ვისაც მტერმა სტყორცნა ისრები, მაგრამ მან ჯაჭვი შემოიცვა და გულიდან აიციდინა. ის კი, ვინც ამოძირკვა ვნება, ისარნატყორცნ და ისრით გამსჭვალულ ადამიანს ედრება, რომელმაც ან დალენა ისინი, ან სულაც, უკუმიმართა მტრის გულისკენ, როგორც ფსალმუნშია ნათქვამი: „მახვლი მათი განენონენ გულსა მათსა, და მშკლდი მათი შეიმუსრენ“ (ფსალმ. 36,15). მაშ, ჩვენც საგულდაგულოდ შევეცადოთ, ძმებო, სანამ ის ვერ მოგვიხერხებია, რომ მტრების იარაღი მათივე გულებისკენ უკუვაქციოთ, ნურც იმას ვიზამთ, რომ ეს ისრები მივიღოთ და ჩვენსავე გულში ვიძგეროთ, არამედ ჯაჭვით შევიმოსოთ, რათა მათგან იარა არ გაგვიჩნდეს. გვფარავდეს მათგან სახიერი ღმერთი, მოგვცეს მღვიძარება და დაგვაყენოს თავის გზაზე. ამინ.]¹

¹ იმათგან, რომლებიც ვნებასთან ჭიდილში... და დაგვაყენოს თავის გზაზე. ამინ. Gr 109-112] lac AB

**თქუმული მისივე, რაფთა ვისწრაფდეთ მონყუედად
ვნებათა, ვიდრელა იყვნენ მცირე და ვიდრე არლა
დაჩუეულ იყვნენ სულნი ჩუენნი საქმესა მათსა**

ეკრძალენით, ძმანო, თავთა თქუენთა ყოვლითა ძალითა თქუენითა და სძლოთ ვნებათა, ვიდრელა იყვნენ მცირე, რამეთუ მცირედიცა უდებჲა დიდთა ცოდვათა მოგკცვანებს ჩუენ.

მივედ დღეთა მათ ძმისა ვისამე და ვპოე იგი ნასნებად. და უბნობასა შინა ჩუენსა ვცან, ვითარმედ შკდსა ოდენ დღესა შეიპყრა იგი მჭურვალეზამან და, აჰა ესერა, აქუს ორმეოცი დღჳ და ვერ განმრთელდა. იხილეთ, ძმანო, ვითარ ბოროტ არს, ოდეს კაცი შევარდეს უძლურებასა შინა, რამეთუ პირველად არა ეკრძალებინ მავნებელთა მისთა საქმელთა და არა იცის, თუ უკუეთუ მოუძლურდენ ჳორცინი მისნი და უფროდსლა, უკუეთუ თვთ პირველითგან უძლურ იყვნენ, ძნიადლა იქმნების განმრთელეზა მისი.

იხილეთ, ვითარ შკდსა ოდენ დღესა განაჳურვა ძმა იგი და, აჰა ესერა, ორმეოცი დღჳ აქუს და ვერ გამომრთელდა. ხოლო ეგრეთვე არს საქმჳ სულისაჲ, რამეთუ პირველად იქმს კაცი მცირესა რასმე ცოდვასა და ესრეთ მრავალჟამ იჭირვის, რაფთამცა მოინყვდა იგი. და ჳორციელთა საქმეთა ზედა მრავალთა მიზეზთა ვჰპოებთ: ანუ-თუ წამალნი ძუელნი იყვნიან და ვერ გუარგიან, ანუ-თუ მკურნალი გამოუცდელი არნ და სხუაჲ სხვსა წამლისა წილ მოგუცის, ანუ-თუ თვთ უძლურმან არა უსმინის სიტყუასა მკურნალისასა, არამედ ქმნის რაფმე საქმჳ მავნებელი თვსი და ამისთვს ვერ განმრთელდის. ხოლო სულიერთა საქმეთა ზედა არა ესრეთ არს, რამეთუ არცა მკურნალი გამოუცდელი

არს (ამას ვიტყვ, ნუ იყოფინ!) და არა მოგუცნა ჩუენ წამალ-
ნი თითოეულისა სენისაებრ შეზავებულნი, რამეთუ ქრისტე
არს მკურნალი სულთა ჩუენთაჲ და მან უწყის თითოეულისა
ვნებისა წამალი. რამეთუ ამპარტავანებისა წამლად მოგუცა
ჩუენ სიმდაბლჳ, ხოლო გემოდთმოყუარებისათჳს – მარხ-
ვაჲ, და ვეცხლისმოყუარებისათჳს – მოწყალებაჲ, და ესრეთ
თითოეულისა ვნებისათჳს მოგუცა წამალი შეზავებული,
და საცნაურ არს, ვითარმედ მკურნალი იგი ჩუენი არა არს
გამოუცდელ და არა-თუ წამალნი იგი მისნი სიძუელისაგან
ურგებ არიან, რამეთუ მცნებანი ქრისტჳსნი არაოდეს და-
ძუელდებიან, არამედ რაჲზომცა ვინ იქმოდის მათ, ეგებომ-
ცა განახლდებიან.

ხოლო ან უკუეთუ მკურნალი იგი არა გამოუცდელი არს
და არცა წამალნი იგი მისნი სიძუელისაგან ურგებ არიან,
ძმანო ჩემო, რაჲლა არს დამაყენებელ ჩუენდა განკურ-
ნებისაგან? იცითმცა, ვითარმედ არაარაჲ არს, არამედ –
სიბოროტჳ ჩუენი, რამეთუ ვიქმთ საქმეთა მავნებელთა
ჩუენთა.

ხოლო ან ვეკრძალნეთ თავთა ჩუენთა, ჰ, ძმანო, განვი-
ფრთხოთ და ვისწრაფდეთ, ვიდრელა ჟამი გუაქუს. რად
უდბებასა შინა ვართ? მოვედით, ვქმნეთ კეთილი რაჲმე,
რაჲთა ვპოოთ ჟამსა განსაცდელისასა შეწვენაჲ. რად წარ-
ვსწყმედთ ცხორებასა ჩუენსა? ესეზომთა წიგნთა ვიკით-
ხავთ და არა გუტკივის ჩუენ, არამედ თანაწარვჳდებით.
ვხედავთ ძმათა ჩუენთა ჩუენ შორის, ვითარ სიკუდილი წა-
რიტაცებს და არა გუეშინის, და ვიცით, ვითარმედ ჩუენცა
მცირე-მცირედ მივეახლებით სიკუდილსა.

აჰა ესერა, ვინაჲთგან ვინწყეთ სიტყუად, გარდავჳადეთ
ორი ჟამი, გინა სამი ცხორებისა ჩუენისაჲ და მივეახლენით
სიკუდილსა და ვხედავთ, ვითარ წარვლენ ჟამნი ჩუენნი და
არა გუეშინის და არა მოვიწსენებთ სიტყუასა მის ბერი-

სასა, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „ოქროდ ანუ ვეცხლი უკუეთუ ვინ წარსწყმიდოს, შემძლებელ არს მისა ნაცვლად სხვსა პოვნად, ხოლო ჟამი რომელმან წარსწყმიდოს, მისა ნაცვლად სხუასა ვერ ჰპოებს“. ჭეშმარიტსა ვიტყვ, რომელ ვეძიებდეთ ჟამთა ამათაგანსა ერთსა ჟამსა და არა ვჰპოებდეთ. რაოდენთა უნებს, რაფთამცა ესმა ერთი სიტყუად ღმრთისად და არა ეპოების მათ და ჩუენ ესეზომნი სიტყუანი ღმრთისანი გუასამიენ და უგულებელს-ვჰყოფთ მათ და არა განვიღვძებთ. გრწმენინ ჩემი! მიკვრს ესეზომი ესე სიბრძნე ჩუენი, რამეთუ შეგვძლია ცხორებად და არა გუნებავს. შემძლებელ ვართ, ვიდრელა არიან ვნებანი ჩუენნი ჩჩვლ, მონყუედად მათდა და არა გუნებავს, არამედ მიუშუებთ მათ განფიცებად, რაფთა უკუანაფსკნელი ჩუენი უბოროტჳს იყოს პირველისა. რამეთუ სხუად არს აღმოფხურად მცირისა თივისად და სხუად არს დიდისა ხისად.

ჯდა ბერი ვინმე დიდი მონაფეთა თჳსთა თანა ადგილსა ერთსა, რომელსა იყვნეს კჳპაროზნი თითოსახენი, დიდროვანნი და მცირენიცა. და ჰრქუა ბერმან ერთსა მონაფეთა მისთაგანსა: „აღმოჰფხურა კჳპაროზი ესე!“ ხოლო იგი იყო ფრიად მცირე და მეყსეულად ერთითა ჳელითა აღმოფხურა იგი. მაშინ უჩუენა მას სხუადცა უფროფსი. ხოლო დიდითა შრომითა აღმოფხურა იგიცა. და კუალად უჩუენა მას სხუად დიდი, და მივიდა და ფრიად შურა და აღმოფხურა იგიცა. ხოლო მერმე უჩუენა მას სხუად უფროფსი, და ფრიად დაშურა და ვერ აღმოფხურა იგი. მაშინ, ვითარცა იხილა იგი, ვითარმედ ვერშემძლებელ არს, უბრძანა სხუასაცა ძმასა შენვენად მისა და ესრეთ ორთავე აღმოფხურეს იგი. მაშინ ჰრქუა ბერმან ძმათა მათ: „აჰა ესერა, ძმანო, ესრეთვე არიან ვნებანი, რაფზომცა იყვნენ მცირე, შემძლებელ ვართ უჭირველად მოკუეთად მათდა. ხოლო რაფზომცა განფიცდენ, უფროფსი შრომად გჳნებს. ხოლო უკუეთუ უმეტესადრე

განფიცდენ, ვერცალა შრომით ვსძლევთ მათ, უკუეთუ არა გუაქუნდეს ჩუენ შეწვენაჲ კაცთა წმიდათაგან. იხილეთ, თუ რაჲზომი ძალი აქუს სიტყუასა წმიდათა ბერთასა.

და კუალად წინაღსწარმეტყუელი იტყვს ამისთჳს: „ასუ-ლო ბაბილონისაო, უბადრუკო, ნეტარ არს, რომელმან მიგაგოს შენ მისაგებელი შენი, რომელ შენ მომაგე ჩუენ. ნეტარ არს, რომელმან შეახეთქნეს ჩჩკლნი შენნი კლდესა“ (ფსალმ. 136,8-9). გამოვიძიოთ უკუე, რაჲ არს სიტყუაჲ ესე. ბაბილონად უწოდს გულისთქუმასა, რამეთუ ესრეთ გამოითარგმანების ესე, რამეთუ სულსა პირველად გული-უთქუამს და ესრეთ აღასრულებს ცოდვასა. ხოლო უბადრუკ ამისთჳს უწოდს მას, რამეთუ, ვითარცა პირველად ვთქუ, ცოდვაჲ უჯორცოჲ არს და არარაჲ და ჩუენისა უდბებისაგან მოვალს არსად. და კუალად, უკუეთუ ვისწრაფოთ, მოსწრაფებითა ჩუენითა იქმნების იგი უჩინო და არარა. ხოლო ეტყვს მას წინაღსწარმეტყუელი: „ნეტარ არს, რომელმან მიგაგოს მისაგებელი შენი, რომელ შენ მომაგე ჩუენ“. გულისხმა-ვყოთ უკუე რაჲ მივეცით¹, ანუ მან რაჲ მოგუაგო, ანუ რაჲ გვნებს ჩუენ მიგებაჲ. მივეცით ნებაჲ ჩუენი და ნაცვალად მოვიღეთ ცოდვაჲ.

ხოლო აწ ჰნატრის წინაღსწარმეტყუელი მათ, რომელთა კუალად მიაგონ იგი. ხოლო რაჲ არს მიგებაჲ მისი? რაჲთა არღარა ქმნას იგი. და კუალად იტყვს: „ნეტარ არს, რომელმან შეუპყრას ჩჩკლთა შენთა და შეახეთქნეს იგინი კლდესა“. ესე არს, ვითარმედ ნეტარ არს, რომელმან ნაშობნი შენნი, რომელ არიან ბოროტნი გულისსიტყუანი, არა უტევნა მის შორის აღზრდად და აღსრულებად ბოროტისა, არამედ ვიდრელა იყვნეს იგინი ჩჩკლ, ვიდრე არღა აღზრდილ იყვნეს და განფიცებულ მის ზედა, შეიპყრნა და შეახეთქნა იგინი კლდესა, რომელ არს ქრისტჳ.

¹ რაჲ მივეცით τὴ μὲν ἔδωκαμεν 116.11-12] რაჲმე ვიცით AB

აჰა ესერა, ძმანო, იხილეთ, ვითარ წმიდანი მამანი და წმიდანი წერილნი ერთბამად გუასნავებენ მოწყუედად, ვიდრელა არიან ვნებანი ჩჩვლ და ვიდრე არლა გუეხილოს გემოჲ სიმნარისა და¹ უკეთურებისა მათისაჲ. ვისწრაფოთ, ძმანო, რაჲთა ვპოოთ წყალობაჲ, დავშურეთ მცირედ, რაჲთა ვპოოთ განსუენებაჲ მრავალჟამ. თქუეს მამათა, ვითარმედ უჴმს კაცსა, რაჲთა ყოველთა მწუხრთა გამოეძიებდეს, თუ ვითარ გარდავლო დღჳ იგი. და კუალად, ყოველთა დილეულთა გამოეძიებდეს, თუ ვითარ გარდავლო ღამჳ იგი და რაჲცა ცოდვაჲ ექმნას, ინანდეს მას წინაშე ღმრთისა. ხოლო ჩუენ, მოვიწყეთა ამათ გონებათა ჩუენთათჳს, გვნებს ყოველთა ჟამთა გამოწულილვაჲ თავთა ჩუენთაჲ, თუ რასა ზედა გვცოდავს, და რაჲთა თითოეული ჩუენი იტყოდის თავისა თჳსისა შორის: ნუუკუე დავაბრკოლე რასამე ზედა ძმად ჩემი, ანუ-თუ ვიხილე იგი საქმესა რასამე ზედა და განვიკითხე იგი, ანუ-თუ წუენი არა ჰამო იყო და ვთქუ რაჲმე და ვარცხვნი ოსტიგანსა და ვავნი მას, ანუ მე თვთ გულსა შინა ჩემსა ვიდრტვნი, რამეთუ გულსა შინაცა თჳსსა დრტვნივად ცოდვაჲ არს. და კუალად რაჲთა ვიტყოდით: ნუუკუე მრქუა მე დეკანოზმან ანუ სხუამან ვინმე ძმამან სიტყუად და არა ვიტვრთე იგი, არამედ წინააღუდეგ მას. და ესრეთ გვნებს გამოძიებაჲ ყოვლადვე, თუ ვითარ გარდავჴადეთ დღჳ იგი, და კუალად, ვითარ უკუე გარდავლეთ ღამჳ იგი, და რაჲთა ვიტყოდით: „ნუუკუე ლოცვად არა გულსმოდგინებით ვდეგ, ანუ-თუ მიჴმო ძმამან ვინმე ლოცვად და აღვშფოთენ მისთჳს, ანუ ვიდრტვნი“.

ხოლო უწყითმცა, ვითარმედ რომელმან აღადგინოს ძმად თჳსი ლოცვად, დიდსა კეთილსა უყოფს მას, რამეთუ აღადგენს უბნობად ღმრთისა და თხოვად შენდობასა ცოდვათა თჳსთასა და განათლებაჲ სულისა მისისა. და უფროჲსლა

¹ და καὶ 117.4] > A

უნებს მისდა მადლობად და რადთა იგონებდეს, ვითარმედ მის მიერ არს ცხორებად მისი.

და გითხრა თქუენ საქმჴ დიდი, რომელი მითხრა მე ბერ-
მან წმიდამან, დიდმან წინაჲსწარმცნობელმან, ვითარმედ:
„ოდეს იწყიან ძმათა ლოცვად, ვხედევდ მე კაცსა ვისმე
შუენიერსა, რომელსა ემოსა სამოსელი სამღდელოჲ, რომე-
ლი გამოვალნ საკურთხევლით და აქუნ ჴელთა მისთა ევ-
ლოგიაჲ კოლოფითა და დაანის პატრუკი და მოჴვლინ ყო-
ველთა ძმათა და ყოველთავე დაჴბეჴდავენ მითა ჯუარის
სახედ. ხოლო რომელნი არა პოვნის, რომელთამე ადგილები
ეგრეთვე დაჴბეჴდის, ხოლო რომელთასამე თანაწარჴჴდის.
და კუალად, ოდეს მოვიდიან ჟამსა გამოსლვისასა ეკლე-
სიით, ხედავენ მას ბერი იგი გამომავალსა საკურთხეველით,
და იქმნ ეგრეთვე. ხოლო ერთსა შინა დღესა შეიპყრა იგი
ბერმან და შეუვრდა ფერჴთა მისთა და ევედრა, რადთამცა
უთხრა მას, თუ ვინ არს იგი, ანუ რად არს, რომელსა იგი
იქმს. მიუგო და ჰრქუა მას: „მე ვარ ანგელოზი ღმრთისაჲ და
მაქუს ბრძანებაჲ, რადთა მივსცემდე ევლოგიასა ამას ყოველ-
თა ძმათა, რომელნიცა დაწყებითგან ვიდრე განშორებამდე
არიან ლოცვასა შინა გულსმოდგინებისა მათისათჴს. ხოლო
ბერმან ჰრქუა მას: „და ვითარ რომელთამე ვერ ჰპოებ და
ადგილსა მათსა დაჴბეჴდავ და, რომელთასამე – არა?“ მიუ-
გო მას წმიდამან ანგელოზმან და ჰრქუა: „რომელნიცა ძმანი
არიან მოსწრაფენი ლოცვასა და უძღურ არიან და სიტყუთა
მამათაჲთა განისუენებენ, მათცა მიეცემის ევლოგიაჲ. და
კუალად, რომელნი არიან მსახურებასა შინა და არა სცალს
მოსლვად ეკლესიასა, მათცა მიეცემის. ხოლო მარტოდ მათ
არა ხუდების, რომელთა შეუძლია აღდგომაჲ და ლოცვაჲ და
უდებებისაგან არა აღდგებიან. მათ ოდენ არა ხუდების, რა-
მეთუ იგინი თჴთ უღირს-ჴყოფენ თავთა მათთა“. აჴა ესერა,
იხილეთ, ძმანო, თუ ვითარისა კეთილისა წინამძღუარ ექმ-

ნების ძმასა თქსსა, რომელი აღადგინებდეს მას კანონსა ეკლესიისასა.

ხოლო ან ისწრაფეთ, ძმანო, რაათა არა დაგჭირდეს თქუენ ბეჭედი იგი წმიდისა ანგელოზისაჲ, არამედ დაღაცათუ ვისმე თქუენგანსა ეძინოს და უდებ-იქმნას აღდგომად, ოდეს უვმოს მას მეორემან ძმამან, ნუ აღშფოთნებინ, არამედ რაათა ჰმადლობდეს მას, ვინცა იყოს.

ოდეს ვიყავ მე მონასტერსა შინა, დამადგინა მე მამასახლისმან ქსენადოქად. და ვიყავ მე ნასნები და მოვიდოდეს უცხონი მრავალნი და მინდა მათი შეწყნარებაჲ. და კუალად მოვიდიან მეაქლემენი და შევიწყნარნი და დავილუაწნი იგინიცა. და ფრიადი ჟამი გამოვდის ღამისაგან, და ვითარცა წარვიდი და დავწვი ოდენ, მოინიის სხუად რაჲმე საქმჴ და მოვიდიან და აღმადგინიან მე და წარვიდი და ვქმნი საქმჴ იგი. და მერმე წარვიდი და ვითარცა ოდენ თუალთა მიმტაცნის, მეყსეულად მოვიდის მნათჴ და მივმის მე ლოცვად. ხოლო მე ვიყვი დამაშურალ და ნასნებ, რამეთუ წუთ მაქუნდა ჴურვებაჲ თავქედისაგან და ვიყვი დაჴსნილ და ვჰრქჴ მას: „კეთილ, ღმერთმან მიგეცინ შენ მაღლი სიყუარულისაჲ. ბრძანე, მოვალ, უფალო“. ხოლო ვითარცა წარვიდის იგი, კუალად მიმეძინის და ფრიად გულსა-მაკლნ, ოდეს დამეყოვნის ლოცვასა მისლვად. ხოლო იგი ოდენ არა მეყოფოდა მე ჴმობად. მაშინ ვითხოენ მე მამისაგან ორნი ძმანი – ერთი იგი, რაათა განმალჴებდეს მე და მეორჴ იგი, რაათა არა მიმიშუებდეს ფრიად დაძინებად. და გრწმენინ ჩემი, ძმანო, რომელ ეგრე მიჩნდეს იგი ორნივე, ვითარმედ მათ მიერ არს ცხორებაჲ ჩემი. ხოლო ესრეთვე გივმს თქუენცა, რაათა ჰმადლობდეთ მათ, რომელნი აღგადგინებდენ თქუენ ლოცვად ანუ სხუად რადმე კეთილისა საქმედ.

ხოლო, ვითარცა ვიტყვთ, უვმს კაცსა, რაათა გამოეძიებდეს მას, თუ ვითარ გარდავლო დღჴ იგი გინა ღამჴ, ანუ-

თუ ფრთხილად დგა ლოცვასა, ანუ უკუე წარიტყუნა გონებად მისი, ანუ უკუეთუ არა გულსმოდგინედ მოისმინა წიგნისა სიტყუანი, ანუ-თუ დაუტევა ეკლესიად და განვიდა განცხრომად. და ესრეთ, უკუეთუ კაცი გამოეძიებდეს თავსა თვსა და რასაცა ცოდვასა ჰპოებდეს თავსა თვსა შორის, მეყსეულად ინანდეს მას წინაშე ღმრთისა და მოიწყუედდეს მას, ესრეთ მცირე-მცირედ სძლევს ვნებათა, და უკუეთუ იქმოდა ცხრასა, იწყებს ქმნად რვასა. და ესრეთ, შეწევნითა ღმრთისაჲთა, არა უტევებს ვნებათა აღზრდად და განფიცებად. რამეთუ, ვითარცა ვთქუ, ბოროტი და მძიმე საქმე არს, ოდეს კაცი დაეჩვოს ბოროტსა რასმე, რამეთუ ეგევითარსა მას ვერ შეუძლია განკურნებად, უკუეთუ არა აქუნდეს ვიეთგანმე წმიდათა კაცთა შეწევნად.

გნებავს, რაჲთა გითხრა თქუნ საქმე ესევითარი, რომელი ღირს არს ფრიადისა ტირილისა? ოდეს ვიყავ მე მონასტერსა შინა, არა ვიცი, თუ ვითარ სცთებოდეს ძმანი თხრობად ჩემდა გულისსიტყუათა მათთა. ხოლო მამამანცა მიბრძანა მე საქმისა ამის საურავი. ხოლო ერთსა დღესა მოვიდა ჩემდა ძმად ერთი და მრქუა: „შემინდვე, მამაო, და ლოცვა-ყავ ჩემთვს, რამეთუ ვიპარავ და ვჭამ“. ხოლო მე ვარქუ მას: „რად, შვილო, მოგემშევისა?“ ხოლო მან მრქუა მე: „ჰე, მომემშევის, რამეთუ არა მეყოფის მე ძმათა თანა ჭამად და მე ვერ ვითხოვ“. მიუგე და ვარქუ მას: „და რად არა წარხუალ და უთხრობ მამასა?“ ხოლო მან მრქუა მე: „მრცხუენიან“. და მე ვარქუ მას: „გინებსა, რაჲთა მე უთხრა მას?“ ხოლო მან მრქუა: „ვითარცა გნებავს“. მაშინ წარვედ და უთხარ მამასა, ხოლო მან მრქუა მე: „ყავ სიყუარული და ქმენ, ვითარცა იცი უმჯობესი მისი“. მაშინ წარვიყვანე იგი ოსტიგანსა თანა და ვარქუ მას მისა წინაშე: „ყავ სიყუარული და ოდესცა მოვიდეს ძმად ესე შენ თანა, მისცემდი მას, რაჲცა უნდეს“. ხოლო მას ვითარცა ესმა, მრქუა მე: „გიბრ-

ძანებია!“ ხოლო დაყვნა ძმამან მან ესრეთ მცირენი დღენი და მოვიდა და მრქუა მე: „შემინდვე, მამაო, რამეთუ კუალად ვინყე პარვად“. ხოლო მე ვარქუ მას: „რად? ნუუკუე არა მიგცემს შენ ოსტიგანი, რადცა გინდეს?“ ხოლო მან მრქუა მე: „მომცემს, გარნა მე მრცხუენიან“. მიუგე და ვარქუ მას: „მაშა ჩემგან გრცხუენიანა?“ ხოლო მან მრქუა¹: „არა“. მაშინ ვარქუ მას: „მოვიდოდე და აღიღებდი ჩემგან“, რამეთუ მაქუნდა მაშინ მსახურებაჲ იგი უძლურთაჲ და მქონდა საჭმარი და მივსცემდი, რადცა უნებნ.

ხოლო შემდგომად მცირედთა დღეთა იწყო კუალად პარვად და მოვიდა და მრქუა მე მწუხარებით: „აჰა ესერა, კუალადცა ვიპარავ“. ხოლო მე ვარქუ მას: „რად? არა მიგცემა, რადცა გინდეს?“ ხოლო მან მრქუა მე: „ჰე, მომცემ“. მიუგე და ვარქუ მას: „ნუუკუე გრცხუენიან?“ ხოლო მან მრქუა მე: „არა“. მაშინ ვარქუ მას: „და რადლა იპარავ?“ მომიგო და მრქუა მე: „არა ვიცი, თუ რად. რომელ ვიცი, ვიპარავ“. მაშინ ვარქუ მას: „ჭეშმარიტი მითხარ მე, რასა უკუე უზამ მას, რომელსა იპარავ?“ მომიგო და მრქუა მე: „ვირსა ვსცემ მას“. ხოლო იპოვა, ვითარმედ იპარვიდა ძმად იგი პურსა და ფინიქსა და ლელუსა და ხაზუსა და სხუად, რადცა პოვის, დამალის იგი ქუეშე საგებელსა მისსა, გინა-თუ სხუასა ადგილსა, და ვითარცა იხილის იგი, რამეთუ განირყუნებინ, წარიღის და დაყარის იგი, ანუ საწყდართა დაუდვის იგი. იხილეთ, ვითარ ბოროტ არს, ოდეს კაცი დაეჩვოს ვნებისა რადსამე ქმნად. იცოდა, ვითარმედ ბოროტსა იქმს და გულსა აკლდა და ტიროდა, არამედ ჩუეულებაჲ იგი მიჰზიდვიდა უბადრუკსა მას. ხოლო კეთილად იტყოდა მამად ნისტერეონ, ვითარმედ: „რომლისაგანცა ვნებისა კაცი იძლიოს, მონა მისა იქმნების“. ღმერთმან გვჴსნენინ ჩუენ ბოროტისა ჩუეულებისაგან, რადთა არა ჩუენცა გურქუას:

¹ მრქუა λεγει μοι 121.24] თქუა A

„რად-მე სარგებელ არს შენდა სისხლთა ჩემთათჳს, რაჟამს შთავიდე მე განსახრწნელად?“ (ფსალმ. 29,10)

აჰა ესერა, მრავალგზის გითხარ თქუენ, თუ ვითარ მოვალს კაცი ჩუეულებისაგან გინა კეთილსა, გინა ბოროტსა. რამეთუ არცა ოდეს კაცი ერთგზის განრისხნეს, ეწოდების მას მრისხანე. არცა ოდეს ერთგზის ისიძვოს, ეწოდების მას მსიძავ. არცა ოდეს ერთგზის ქმნეს მონყალებაჲ, ეწოდების მას მონყალე. არამედ კეთილიცა და ბოროტიცა ზედადსზედა ქმნითა იქმნების ჩუეულებაჲ სულსა შინა და მერმე იგი ჩუეულებაჲ ანუ სტანჯავს მას, ანუ განუსუენებს მას.

ხოლო ვითარ განუსუენებს სულსა სათნოებაჲ, ანუ ვითარ სტანჯავს მას ცოდვაჲ, მე გითხრა თქუენ. მრავალგზის ვთქუ, სათნოებანი ჩუენნი არიან და ჩუენისა ბუნებისანი, ხოლო რადზომცა იქმოდის კაცი კეთილსა, მოვალს სათნოებად, თჳსად ბუნებად და თჳსად სიმრთელედ, ვითარცა კაცი სნებისაგან მოვალს სიმრთელედ, ვითარცა ბრმაჲ – ნათელსავე თჳსსა ბუნებითსა. ხოლო ოდეს ვიქმოდით ბოროტსა, უცხოთა რასმე და ბუნებისა ჩუენისა გარეგანსა, ჩუეულებასა მოვალთ ზედადსზედა ქმნითა ბოროტისაჲთა, შთავგარდებით ჩუენ სენსა ბოროტსა, რომელ ვერღარა გავმრთელდეთ თჳნიერ შეწევნისა წმიდათასა და თჳნიერ ღოცვისა და ცრემლთა მრავალთა, რომელნი შემძლებელ იყვნენ ჩუენ ზედა მოყვანებად წყალობასა ღმრთისასა. რამეთუ ვითარცა ჯორციელნი სნეულებანი, რამეთუ არიან ვიეთნიმე საჭმელნი შავისა ნავდლისა მომატყუებელნი, რომელ არს კალნაბი გინა ოსპნი, ანუ-თუ სხუაჲ რადმე ეგევითარი. ხოლო ერთგზის ჭამითა კალნაბისა გინა ოსპნისაჲთა, არა იქმნების კაცი შავისა ნავდლისა უფალ, არამედ ოდეს მრავალგზის ჭამდეს საჭმელსა შავისა ნავდლისა აღმაორძინებელსა, გარდაემატების შავი ნავდელი და მისგან მოვალს კაცი მჭურვალეებასა. ხოლო მჭურვალეებაჲ იგი

დასწუავს მას და მისგან მოვალს კაცი მრავალთა სენთა. ეგრევე სული, ოდეს ზედადსზედა იქმოდის ცოდვასა რასმე, მერმე ცოდვად იგი სტანჯავს მას, რამეთუ დაეჩუევის საქმესა მისსა.

ესე უწყოდეთ, ვითარმედ არს კაცი, რომელსა თვთბრძოლად აქუს ცოდვისა რაფსამე მიმართ და უკუეთუ წარეკიდოს იგი ერთგზის, მეყსეულად იქმნების მის შორის ჩუეულებად ერთგზის ქმნითა მისითა და ვერლარა მოიწყუედს მას, ვითარცა კაცი, რომელი თვთ არნ შავისა ნავლლისა უფალი და შემძლებელ არს ერთგზისცა ჭამად საქმლისა მავნებელისა მისისად მეყსეულად აღძრვად ნავლლისა მისისა.

ხოლო ან ჯერ-არს ჩუენდა განფრთხოზად და სწავლად და შიში, რადთა არა შთავვარდეთ ბოროტსა ჩუეულებასა. გრწმენინ, ძმანო, რომელ, დალაცათუ ერთი ვნებად აქუნდეს კაცსა ჩუეულებით, საშჯელსა ქუეშე არს, რამეთუ მრავალგზის იქმს კაცი ათსა კეთილსა და ერთსა ბოროტსა ჩუეულებით, და ერთი იგი ბოროტი, რომელი ჩუეულებით იქმნას, სძლევს ათთა მათ კეთილთა¹. რამეთუ ვითარცა არნივი, დალაცათუ ყოველი გუამი მისი განერეს მახისაგან და ერთი ფრჩხილი მისი იყოს დაბმულ მახესა, მით მცირითა დიდი იგი და მწნწ ძალი მისი დაეცემის. ნუუკუე, დალაცათუ ყოველი გუამი მისი გარე იყოს და მარტოდ ფრჩხილი მისი შეკრულ იყოს, არა მახესა ქუეშე არსა, ანუ არა ოდესცა უნდეს მონადირესა, დასცემს მას? ეგრეთვე სულსა, უკუეთუ ერთიცა ვნებად აქუნდეს, ოდესცა უნდეს მტერსა², დასცემს მას, რამეთუ მით ვნებითა აქუს მის ზედა ჯელმნიფებად. ამისთჳს მარადის გეტყჳ თქუენ: „მოიწყდეთ ყოველივე ჩუეულებად ბოროტი“. ხოლო ან წმიდა-ვყვნეთ თავნი ჩუენნი ყოვლისაგანვე საქმისა ბოროტისა და ვევედრებო-

¹ ათთა მათ კეთილთა τῶν θέων καλῶν 123.14] ათსა მას კეთილსა A

² უნდეს მტერსა θένῃ τῷ ἐχθρῷ 123.20] უნდეს მტერი A

დით ღმერთსა დღჳ და ღამჳ, რაჲთა არა შთავგარდეთ განსაცდელსა.

ხოლო უკუეთუ ვიძლინეთ, ვითარცა კაცნი და ვქმნეთ ცოდვად, ვისწრაფოთ, რაჲთა ადრე მოვინწყდოთ იგი და შევინანოთ წინაშე ღმრთისა და ცრემლნი დავსთხინეთ. განვიღუძოთ და წმიდა-ვცვენეთ თავნი ჩუენნი. და ღმერთი, ოდეს ხედვიდეს გულსმოდგინებასა ჩუენსა და სიმდაბლესა ჩუენსა და შემუსრვილებასა ჩუენსა, აღგკჳყრას ჩუენ ჴელი და ყოს ჩუენ თანა წყალობად. ამენ, იყავნ!

**თქუმული მისივე, მამისა ჩუენისა დოროთჳსი,
შიშისათჳს საუკუნოჲსა საშჳჯლისა**

უჳმს კაცსა, რომელსა უნდეს ცხორებაჲ, რაჲთა არაოდეს
უზრუნველ იქმნეს, არამედ რაჲთა მარადის ზრუნვიდეს
ცხორებისათჳს სულისა თჳსისა.

ოდეს ვიყავ მე სნეულ ფერჳთა ჩემთაგან, რამეთუ რო-
მელნიმე ძმანი მოვიდეს ნახვად ჩემდა და მკითხვიდეს მე,
რაჲთამცა უთხარ მათ მიზეზი, თუ სადაჲთ წარმეკიდა სენი
იგი. და მე ვითარცა ვჰგონებ, რამეთუ ორისა საქმისათჳს
მკითხვიდეს. ერთად, რაჲთამცა ნუგეშინის-მცეს მე და მცი-
რედმცა რაჲმე აღმისუბუჲდა ტკივილი იგი, ხოლო მეორედ,
რაჲთამცა მოიღეს მიზეზი სულიერისა უბნობისათჳს. და მე
მაშინ ტკივილისაგან ვერ შემეძლო თქუმად მათდა სიტყუა-
თა სულიერთა.

ხოლო ან მის წილ ვინჳო თქუენდა სიტყუად, რამეთუ
ოდეს კაცსა ჭირი რაჲმე შეემთხვოს და გარდაჳდეს ჭირი
იგი, მერმე სიხარულით მიუთხრობნ მას მოყუასთა თჳსთა,
ვითარცა ნავი ოდეს იღელვებინ ზღუასა შინა და მერმე
განერნიან და განვიდიან ქუეყანად, სიხარულით უთხრობ-
დიან ჭირსა მას მათსა.

კეთილ არს, ძმანო, ვითარცა მრავალგზის გითხარ თქუ-
ენ, რაჲთა კაცი ყოველსავე ღმრთისა მიმართ მიაგდე-
დეს და იტყოდის, ვითარმედ: „თჳნიერ ღმრთისა არა-
რაჲ იქმნების, არამედ იცის ღმერთმან, ვითარმედ ესე
არს უმჯობჳსი და ამისთჳს ქმნა ესე“, დაღაცათუ მიზეზი
საქმისაჲ მის ჩნდეს, არამედ კაცსა უჳმს, რაჲთა ღმრთისა
მიმართ მიაგდოს საქმჳ თჳსი. რამეთუ მეცა მაქუნდა მიზეზი
თქუმად, რამეთუ ვჰამე უცხოთა თანა ძმათა და მცირედ

დავიპატიჟე თავსა ჩემსა, რადთამცა განუსუენე მათ და მის-
გან დამიმძიმდა სტომაქი ჩემი და შთავიდა სისხლი ფერვთა
ჩემთა და შემექმნა წყლულება და დავსნეულდი. და სხუა-
ნიცა მრავალნი მიზეზნი მქონდეს, რამეთუ უკუეთუ კაცი
მიზეზსა ეძიებდეს, არა დააკლდების, არამედ ჭეშმარიტი და
კეთილი მიზეზი ესე არს, რამეთუ ღმერთსა უნდა და იცო-
და, ვითარმედ ესრეთ არს უმჯობესი სულისა ჩემისა და
ამისთვის ქმნა.

ხოლო ყოველნი საქმენი ღმრთისანი კეთილ არიან და
სარგებელ ფრიად, არამედ, ვითარცა ვთქუ, არა უწმს კაც-
სა გულისკლება, უკუეთუ რაჲმე მოიწიოს მის ზედა და
რადთა ყოველისათვისვე იტყოდის, ვითარმედ: „ღმერთსა ნუ-
უკუე ესრეთ ჰნებავს“, და ესრეთ განისუენოს შეწევნითა
უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა. რამეთუ არიან ვიეთ-
ნიმე, რომელ, ოდეს რაჲმე მოიწიოს მათ ზედა, ესეზომ
შეშჩირდების, ვიდრემდის სიკუდილსაცა ინატრიან და
ურჩევია სიკუდილი ცხორებასა და ჰგონებენ, ვითარმედ
უკუეთუ მოკუდენ, განერებიან ჭირისაგან. ხოლო ესე არს
სულმოკლებისაგან და ფრიადისა უგულისხმოებისა, რამე-
თუ არა უწყიან მათ ჭირი იგი საშინელი, რომელი მოიწევის
სულსა ზედა შემდგომად გამოსლვისა მისისა ჯორცთაგან.

დიდი კაცთმოყუარება ღმრთისა და არს, ძმანო, რომელ
ვართ სოფელსა ამას, არამედ ჩუენისა უგულისხმოებისა-
გან არა ვხედავთ საუკუნეთა მათ საშჯელთა, ვითარ მძიმე
არიან და ამისთვის აქანი იგი ჭირნი მძიმე გკჩან. არა იცი-
თა¹, ვითარ წერილ არს მამათასა შინა? ვითარმედ ძმამან
ჰკითხაო, ფრიად მოსწრაფემან, ბერსა ვისმე და ჰრქუა:
„რადსათვს არს, რომელ სულსა ჩემსა უნებს სიკუდილი?“
და ჰრქუა მას ბერმან: „რამეთუ ივლტის იგი ჭირისაგან და
არა იცის, ვითარმედ საუკუნოდ იგი ჭირი უძგრვს არს“. და

¹ იცითა] იცით A

სხუამან კუალად ჰკითხა, ვითარმედ: „რად მეწყინების მე სენაკსა შინა ჯდომად?“ ჰრქუა მას ბერმან: „რამეთუ წუთ არა გიხილავს გემოდ არცა განსუენებისად მის, რომელსა ვესავთ, არცა ჭირისად მის, რომელ ყოფად არს, საუკუნოდ-სად. რამეთუ უკუეთუმცა ესე იცოდე, დაღაცათუმცა მატ-ლითა სავსე იყო სენაკი შენი და ვიდრე ყელადმდეცა მოვი-დოდეს, არამცა მოგენყინა, არამედ მოითმინემცა“. ხოლო ჩუენ ძილითა და განსუენებითა გუნებაჲს სასუფეველსა შესლვაჲ და ამისთვის სულმოკლე-ვიქმნებით. უკუეთუ რამე მოიწიოს ჩუენ ზედა, ვჰმადლობდეთ ღმერთსა და ვჰნატრი-დეთ თავთა ჩუენთა, რამეთუ ღირს ვიქმნენით მცირედსა რასმე ჭირსა აქავე, რადთა მუნ ვპოვოთ მცირედ რამე ლხი-ნებაჲ. იტყოდა¹ ევაგრეცა, ვითარმედ: „ვნებულო, რომელი ევედრებოდის ღმერთსა, რადთამცა ადრე განვიდა სოფლი-საგან, მსგავს არს იგი კაცსა, რომელი ევედრებინ ხუროსა, რადთამცა შემუსრა სარეცელი სნეულისაჲ“. რამეთუ ოდეს კაცი იყოს ჯორცთა ამათ შინა, ნუგეშინის-ეცემის, ჭამს სუამს და იძინებს, უბნობს, წარვალს მოყუარეთა თჳსთა თანა და მრავალთა საქმეთა შეექცევის, ხოლო ოდეს გამო-ვიდეს ჯორცთაგან, მაშინ მარტოდ იგი ოდენ და ვნებანი მის-ნი არიან, და იჭირვის მათგან და დაიწუვის ტანჯვისა მათი-საგან და მათ თანა ოდენ არს, რომელ ვერცალა ღმერთსა მოივსენებს, რამეთუ თვთ ვსენებაჲ ღმრთისაჲ სიხარული არს, ვითარცა ფსალმუნსა შინა წერილ არს: „მოვივსენე ღმერთი და ვიხარე“ (ფსალმ. 76,4). არამედ არცა ღმრთისა მოვსენებაჲ უტევებენ ვნებანი.

გინებსა, რადთა სახით მცირედი რამე გაგაგონო თქუენ საქმეჲ ესე? მოვიდეს ვინმე თქუენგანი და შევაყენო იგი სახლსა შინა ბნელსა სამსა ოდენ დღესა და არაჲ ჭამოს და არაჲ სუას და არა დაიძინოს, არცა ვის ეუბნოს, არცა ილო-

¹ იტყოდა Gr; Sin. 85] + წმიდაჲ AB

ცოს, არცა-თუ ღმერთი მოიწსენოს, და მაშინ იხილოს, თუ რასა იქმოდინ მის შორის ვნებანი. და ჯერეთ სოფელსა შინა არს, ხოლო ვითარ იყოს, ოდეს გამოვიდეს სოფლით და იყოს მათ თანა მარტოდ, ანუ რაჲ-მე ჭირი იყოს მაშინ მის თანა?

ოდეს ვინ იყოს შეპყრობილ მჯურვალეებითა, რაჲ არს სიმჯურვალჲ იგი, ანუ რომელი ცეცხლი, ანუ რომელი შეშაჲ სწუავს მას? ანუ უკუეთუ ვინმე იყოს შავისა ნავლისა უფალი და უძლურ სტომაქითა, არა თვსივე ბუნებაჲ სტანჯავსა მასვე და სწუავს მას? ეგრეთვე სული ვნებული მარადის იჭირვის თვსთაგანვე საქმეთა და სიმწარისა მისგან ცოდვათა თვსთაგანსა. და ოდეს იწსენებდეს მათ, მაშინ ელმის მას მათგან, რამეთუ იგინი სტანჯვენ მას. და ამათ ყოველთა ზედა, ძმანო, ვინ შემძლებელ არს მითხრობად თქუენდა ადგილთა მათ საშინელთა და გუემათა მათ მტანჯველთა? ხოლო სტანჯვენ სულთა ცოდვილთა ამით ყოვლითა და არა განიხრწნებიან, ცეცხლი იგი დაუშრეტელი ბოროტი და ბნელი იგი და ძალნი იგი მრისხანენი და სხუანი იგი ბევრეულნი სატანჯველნი, რომელნი სხუად და სხუად სახედ თქუმულ არიან ყოველთა წმიდათაგან. და იგი ყოველნი საქმეთა ჩუენთა ბოროტთა მოსაგებელნი არიან, რამეთუ ვითარცა წმიდანი მიიღებენ ადგილთა ნათლითა სავსეთა და სიხარულსა ანგელოზებრსა მისაგებელად კეთილთა საქმეთა მათთა, ეგრევე ცოდვილთა მიეცემიან ადგილნი სავსენი ჭირითა და ძრწოლითა, ვითარცა იტყჳან ყოველნი წმიდანი, რამეთუ არარაჲ არს უბოროტჲს ადგილთა მათ, სადა წარვლენ ეშმაკნი. და რაჲ არს უძკრჲს სატანჯველთა მათ, სადა იგინი დაისაჯებიან? ხოლო ცოდვილნიცა წარვლენ მათ თანა, ვითარცა იტყჳს: „წარვედით ჩემგან ცეცხლსა მას საუკუნესა, რომელი განმზადებულ არს ეშმაკათვს და მსახურთა მისთათვს“ (მათ. 25,41). და უსაშინელესი იგი, რომელსა იტყჳს წმიდაჲ იოვანე ოქროპირი, ვითარმედ: „და-

დაცათუმცა არა დიოდეს მდინარე იგი ცეცხლისაჲ, არცამცა დგეს ანგელოზნი საშინელნი, არამედ ესე ოდენ, რამეთუ რომელნიმე კაცი მიიწოდინ დიდებასა და პატივსა, ხოლო რომელნიმე განიდევნებოდინ გინებითა, რადთა არა იხილონ დიდებაჲ ღმრთისაჲ, არა-მე უმწარეს არსა ყოველსა გეჰენიასა საშჯელი იგი სირცხჳლისაჲ მის და გინებისაჲ და ჭირი იგი და საღმობაჲ იგი დამჰობისაჲ ეგეზომთა კეთილთაჲსაჲ? “ რამეთუ მაშინ მხილებაჲ იგი სკნიდისისაჲ და ჴსენებაჲ იგი თვთქმნულთა საქმეთაჲ უძკრჴს არს ყოველთაჲვე სატანჯველთა. რამეთუ, ვითარცა მამანი იტყჳან, რადცა ექმნას კაცსა აქა, ყოველივე აჴსოვს, გინა-თუ სიტყჳთ, გინა-თუ საქმით, გინა-თუ მოგონებით და ვერარას ამათგანსა დაივინყებს. ხოლო¹ რომელსა იტყჳს ფსალმუნსა შინა, ვითარმედ: „მას დღესა შინა წარწყმდიან ყოველნი ზრახვანი მათნი“ (ფსალმ. 145,4), ამისთჳს იტყჳს, რამეთუ მაშინ წარსწყმედს კაცი ზრახვათა ამის სოფლისათა, ნაშენებთა და საჴმართა, შვილთა, ნათესავთა, მიცემასა და მოღებასა, ამათ ყოველთა მაშინ წარსწყმედს და არარაჲ ამათგანი აჴსოვს, არცა ზრუნავს. ხოლო უკუეთუ რადმე ექმნას სათნოებაჲ, ანუ-თუ ცოდვაჲ, აჴსოვს იგი და არცა ერთი რად დაჰვინყდების, არამედ უკუეთუ ვისგანმე ერგოს, ანუ-თუ სხჳსადა მას ერგოს, ორივე აჴსოვს. და კუალად, უკუეთუ ვისგანმე ჰვნებოდის ანუ მეორისადა მას ევნოს, ყოველივე აჴსოვს და არარაჲ ამათგან დაავინყდების, არამედ ყოველივე, რადცა აქა ექმნას, ოდეს ჴორცთაგან განვიდეს, აჴსოვს სულსა და უნმიდესადცა აწინდელისა აჴსოვს, რამეთუ მაშინ განყენებულ არს ყოვლისაგანვე საურავისა ამის სოფლისა.

ოდესმე უბნობდი დიდსა ვისმე ბერსა თანა ამისთჳს და იტყოდა ბერი იგი, ვითარმედ: „სულსა, ოდეს გამოვიდეს ჴორცთაგან, აჴსოვს ვნებადცა, რომელი ექმნას და ცოდვადცა

¹ ხოლო მღ 128.13] > A

და პირი, რომლისა თანა ექმნას“. ხოლო მე ვეტყოდე მას: „არა ეგრეთ არს, არამედ აწსოვს გულისსიტიყუად იგი, რომელი იყო მის შორის საქმითა მის ცოდვისადათა“. და მრავალჟამ დავადგერით ცილობასა ზედა საქმისა ამისთჳს და არა ირწმუნებდა ბერი იგი, არამედ იტყოდა, ვითარმედ: „სახე მის ცოდვისაჲ და ადგილი და პირი, რომლისა თანა ექმნას, აწსოვს!“ და ჭეშმარიტად, უკუეთუ ოდეს ესრეთ არს, უბოროტჴსი უკუანაღსკნელი არს ჩუენი, უკუეთუ არა ვეკრძალნეთ თავთა ჩუენთა. ამისთჳს მე გეტყვ თქუენ: ისწრაფდით, რადთა მოიგნეთ კეთილნი გულისსიტიყუანი, რადთა ჰპოვნეთ თქუენ იგინი მუნ, რამეთუ რადცა ვის ჰქონდის აქა, იგივე განვაღს მის თანა და იგივე აქუნდეს მუნ.

ხოლო ან ვისწრაფოთ, ძმანო, განრინებად ეგევითარი-საგან ჭირისა, ვილუანოთ, რადთა ყოს ღმერთმან ჩუენ თანა ნყალობად, რამეთუ იგი არს, ვითარცა წერილ არს: „სასოჲ ყოველთა კიდეთა ქუეყანისადათა და რომელნი არიან ზღუასა შინა შორს“ (ფსალმ. 64,6). რამეთუ კიდეთა ქუეყანისადათა იგინი არიან, რომელნი არიან სრულსა სიბოროტესა შინა, ხოლო ზღუასა შინა შორს არიან, რომელნი არიან უკუანაღსკნელსა სასონარკუეთილებასა შინა. ხოლო ღმერთი არს ამათ ყოველთა სასოჲ, არამედ ჯერ-არს ჩუენგანცა მცირედ რადმე დაშრომაჲ. დავშურეთ მცირედ, რადთა შეგკნყალნეს ჩუენ ღმერთმან. რამეთუ უკუეთუ ვისმე ედგას ყანაჲ და დაუტეოს იგი, ვიდრემდის იქმნეს იგი კორდ, არა რადზომცა უდებ-ყოს, აღმოეცემიანა მის შორის ეკალნი და კურომს-თავნი? და რადზომცა აღმოეცენნენ, არა უმეტჴსი ჭირი უნებსა განწმედასა მისსა, ოდეს უნდეს აღმოფხურად ბოროტისა მის თივისაჲ, რომელი-იგი აღმოჴდა ჟამსა მას უდებ-ბისა მისისასა? არა უფრომღა დაიხოკნენა ჴელნი მისნი? რამეთუ შეუძლებელ არს, უკუეთუმცა კაცმან არა მომკო, რომელი-იგი დასთესა.

ხოლო უჯმს, რომელსა უნდეს განწმედაჲ ყანისა თჳსისაჲ, რაჲთა პირველად აღმოჰფხურას ღუარძლი ძირითურთ, რამეთუ უკუეთუ ძირითურთ არა აღმოფხურას, არამედ თავთავი ოდენ მოჰჭრას, იგინი კუალად აღმოეცენებიან. ხოლო უნებს კაცსა, რაჲთა ძირითურთ მოგლიჯოს იგი, და ოდეს კეთილად განწმიდოს იგი, მაშინლა მოწნას იგი. და ოდეს განწმიდოს და შეჰკაზმოს, მაშინ დასთესოს მას შინა თესლი კეთილი. ხოლო უკუეთუ შემდგომად განწმედისა მისისა დაუტეოს იგი უქმად, აღმოვლენ თივანი და ჰპოებენ მინასა ლბილსა და განიყრიან ქუე სიღრმესა ძირთა და უფროჲსლა განმრავლდებიან და განძლიერდებიან. ხოლო ესრეთვე არს საქმე სულისაჲ. პირველად უჯმს კაცსა, რაჲთა მოიწყდნეს ძუელნი იგი ჩუეულებანი ბოროტნი, რამეთუ არაჲ უვარჯს არს ბოროტისა ჩუეულებისა, ოდეს დაენერგოს კაცსა თანა, რამეთუ ჩუეულებაჲ მრავალჟამითგან დანერგული კაცსა თანა, ვითარცა ბუნებისა მისისაგანი ერთი იქმნების.

ხოლო, ვითარცა ვთქუ, უნებს კაცსა, რაჲთა პირველად ჩუეულებანი ბოროტნი და ვნებანი მოიწყდნეს და მიზეზნიცა მათნი, რომელ არიან ძირნი, რამეთუ უკუეთუ ძირნი არა მოიგლიჯნენ, ეკალნი კუალადცა გამოსლვად არიან. რამეთუ არიან ვნებანი რომელნიმე, რომელ, უკუეთუ მიზეზნი ვინ მათნი მოსწყდნეს, თავისთავ ვერარას შემძლებელ არიან. ვითარცა შური თავით თჳსით არარაჲ არს, არამედ ჰქონან მას მიზეზნი, რომელთაგანი ერთი არს დიდებისმოყუარებაჲ, რამეთუ კაცსა, ოდეს უნდეს დიდებაჲ, ეშურების მას, რომელსა ჰქონდის უფროჲსი მისა დიდებაჲ გინა პატივი. და ეგრეთვე რისხვაჲ სხუათა მიზეზთაგან მოვალს და უფროჲსლა გემოჲსმოყუარებისაგან. ამისთჳსცა მაჴსოვს ევაგრესი, რამეთუ იტყოდა წმიდისა ვისთჳსმე, რომელი იტყოდა: „ამისთჳს აღჰვეკრებ გემოთა მრავალთა, რაჲთა მიზეზნი იგი გულისწყრომისანი მოვიწყდნე“. და ყოველნი

მამანი იტყვან, ვითარმედ: „ყოველივე ვნებაჲ ამათ სამთაგან იქმნების: დიდებისმოყუარებისაგან და გემოთმოყუარებისაგან და ვეცხლისმოყუარებისაგან, ვითარცა მრავალგზის ვთქუ.

ხოლო უწმს კაცსა, რაჲთა განიწმიდოს თავი თჳსი ვნებათაგან და მიზეზთაგანცა მისთა სინანულითა და ტირილითა, და მაშინ რაჲთა დასთესოს თესლი კეთილი, რომელ არიან კეთილნი საქმენი. უკუეთუ არა, ვითარცა ვთქუ ყანისათჳს, უკუეთუ შემდგომად განწმედისა მისისა არა დასთესოს თესლი კეთილი, აღმოვლენ ეკალნი და ჰჳოებენ მიწასა ღბილსა და უფროჲსლა განმაგრდებიან მას შინა. ეგრეთვე კაცი, უკუეთუ ვინაჲთგან განწმიდოს თავი თჳსი ვნებათაგან და შეინანნეს პირველნი იგი საქმენი მისნი ბოროტნი და არა მოიგნეს სათნოებანიცა და კეთილნი საქმენი, მერმე წაეკიდების მას სიტყჳსაებრ უფლისა, ვითარცა იტყჳს წმიდასა სახარებასა შინა, ვითარმედ: „ოდეს სული იგი არაწმიდაჲ გამოვიდის კაცისაგან, წარვალს იგი და ვალს ურწყულთა ადგილთა, და ოდეს ვერ პოოს განსუენებაჲ, მერმე იტყჳს: შევიქცე სახიდვე ჩემდა, სადაჲთცა გამოვედ. და მო-რაჲ-ვიდის, პოვის იგი მოცალედ“. რაჲსაგან მოცალედ? ყოვლისაგანვე სათნოებისა. „და არნ იგი შემკულ და შეჭურვილ. მაშინ წარვიდის და აღიხუნის მის თანა სხუანი შჳდნი სულნი, უბოროტჳსნი მისა, და შევიდის და დაემკდრის მის შორის. და იქმნის უკუანაჲსკნელი კაცისაჲ მის უძჳრჳს პირველისა“ (მათ. 12,43-45; ლუკ. 11,24-26). რამეთუ შეუძლებელ არს, უკუეთუმცა კაცი დაადგრა ერთსა ზედა, არამედ ანუ წარმართებად, ანუ დაკლებად მოვალს გინა კეთილსა ზედა, გინა ბოროტსა. ამისთჳსცა კაცსა, რომელსა უნდეს ცხოვრებაჲ, უწმს, რაჲთა არა ოდენ ბოროტი დაუტეოს, არამედ რაჲთა კეთილიცა ქმნეს, ვითარცა წერილ არს ფსალმუნსა შინა, ვითარმედ: „მოიქეც ბოროტისაგან და

ქმენ კეთილი“ (ფსალმ. 33,15; 36,27). რადთა უკუეთუ ვინმე იყოს მავნებელ, არა ავნებდეს, არამედ რადთა სამართალ-საცა იქმოდის. და უკუეთუ იყოს მსიძავ, რადთა არა ოდენ არა ისიძვიდეს, არამედ რადთა მარხვადცა მოიგოს. და უკუეთუ ვინმე იყოს მრისხანე, რადთა არა ოდენ რისხვად მოიწყვდოს, არამედ რადთა სიმშკდცა მოიგოს. და უკუეთუ იყოს ამპარტავან, რადთა არა ოდენ იგი დაუტეოს, არამედ რადთა სიმდაბლცა მოიგოს. და ესე არს მოქცევად ბოროტისაგან და ქმნად კეთილისად. რამეთუ თითოეულსა ვნებასა აქუს წინააღმდგომი თჳსი სათნოება: ამპარტავანებასა – სიმდაბლც, და ვეცხლისმოყუარებასა – მოწყალება, და სიძვა-სა – მარხვად, და სულმოკლებასა – მოთმინება, და რისხ-ვასა – სიმშკდც, და სიძულილსა – სიყუარული. და ესრეთ თითოეულსა ვნებასა აქუს წინააღმდგომი მისი სათნოება. ესე მრავალგზის გითხარ თქუნ.

ხოლო აწ, ვითარცა განვასხენით სათნოებანი და დავამკვდრენით ვნებანი ჩუენ შორის, ეგრეთვე გვცმს ჩუენ, რად-თა ვილუაწოთ და არა ოდენ ვნებანი განვასხნეთ ჩუენგან, არამედ რადთა სათნოებანიცა დავამკვდრნეთ ჩუენ შორის და დავაწყვნეთ იგინი თჳსთა ადგილთა, რამეთუ სათნოე-ბანი ჩუენისა ბუნებისანი არიან. რამეთუ ოდეს დაჰბადა ღმერთმან კაცი, დასთესნა მის შორის სათნოებანი, ვითარცა იტყვს: „ექმნეთ კაცი ხატად ჩუენდა და მსგავსებად“ (დაბ. 1,26). ხატად ესრეთ, რამეთუ ღმერთმან ქმნა სული უკუდავ და თავისუფალ. ხოლო მსგავსებად სათნოებათათჳს იტყვს, რამეთუ კუალად იგივე უფალი იტყვს: „იყვენით მოწყალე, ვითარცა მამად თქუენი მოწყალე არს“ (ლუკ. 6,36), „იყვენით წმიდა, რამეთუ მე წმიდა ვარ“ (1 პეტ. 1,16; ლევ. 11,44-45). და მოციქული იტყვს: „იყვენით სახიერ ურთიერთას, რა-მეთუ უფალი თქუენი სახიერ არს“ (შდრ. ეფეს. 4,32). და ესე არს მსგავსებად ღმრთისად და ამისთჳს ვიტყვ, ვითარმედ

ღმერთმან ბუნებით მოგუცნა სათნოებანი. ხოლო ვნებანი არა ბუნებისა ჩუენისანი არიან და ამისთვის უწოროცო არიან იგინი და არაარსნი, ვითარცა ბნელი არაარსი არს, არამედ ვნებაჲ რაჲმე არს ჰაერსა ზედა, ვითარცა ნმიდაჲ ბასილი იტყჳს: „მოკლებითა ნათლისაჲთა მოვალს იგი“. ეგრეთვე არიან ვნებანი, რამეთუ მიდრკა რაჲ სული გემოდთმოყუარებითა სათნოებისაგან, ქმნა ვნებანი და დაამტკიცნა იგინი თავისა თჳსისა ზედა.

ხოლო ვითარცა ვთქუ ყანისათჳს, ეგრეთ უჴმს კაცსა, რაჲთა დასთესოს მის თანა თესლი კეთილი, რაჲთა თესლისაებრ გამოიღოს ნაყოფიცა. ხოლო უჴმს მთესვარსა, რაჲთა ვითარცა დასთესოს, მეყსეულად დაფლას იგი, უკუეთუ არა, მოვლენ მფრინველნი და წარიტაცებენ მას. და ოდეს დამალოს იგი, მაშინ ელის წყალობასა ღმრთისასა, რაჲთა წჳმოს და გამოიღოს თესლმან მისმან ნაყოფი და აღიზარდოს, რამეთუ რაჲზომიცა ჭირნი ნახნეს მუშაკმან, უკუეთუ არა წჳმოს ღმრთისა ბრძანებითა, ყოველივე შრომაჲ მისი ცუდ არს. ეგრეთვე ჩუენდა ჯერ-არს, რაჲთა დაღაცათუ რაჲმე კეთილი ვქმნეთ, დავჴფარვიდეთ მას სიმდაბლითა და რაჲთა ვევედრებოდით ღმერთსა და უჩუენებდეთ უძლურებასა ჩუენსა, რაჲთა მოხედნეს შრომასა ზედა ჩუენსა. უკუეთუ არა, ამაო არს შრომაჲ ჩუენი. და კუალად, ვინაჲთგან წჳმოს და აღმოჴდეს თესლი, უკუეთუ კუალად ჟამსა თჳსსა არა წჳმოს, განწმების, რამეთუ ჯეჴლსაცა უნებს წჳმაჲ, ვიდრემდის ერცახედ განემტკიცოს. და ვერცა მაშინ რაჲთ უზრუნველ იქმნების მუშაკი, რამეთუ მრავალგზის, ვინაჲთგან განემტკიცოს და მოიწიფებოდის, გამოვალს მკალი ანუ სეტყუაჲ და აღაოჴრებს მას. ეგრეთვე კაცმან, ოდეს განიწმიდოს სული თჳსი ყოვლისაგანვე ვნებისა, უჴმს, რაჲთა ითხოვდეს წყალობასა ღმრთისასა, რაჲთა არა უტეოს იგი და წარწყმდეს. რამეთუ, ვითარცა ვთქუთ თესლისათჳს, ვი-

თარმედ შემდგომად აღმოსლვისა და აღზრდისა და ნაყოფისა გამოღებისა, უკუეთუ არა წვმოს, განჯმების იგი, ეგრეთვე კაცი, უკუეთუ ვინაფთგან ქმნეს ეგეზომნი შრომანი და მცირედ რაჲმე ღმერთმან აღიღოს საფარველი თჳსი მისგან, წარწყმდების.

ხოლო ღმერთი დაუტეობს კაცსა, ოდეს რაჲმე ქმნეს გარეგან წესისა თჳსისა: ოდეს იყოს განკრძალული და იქმნეს უნესო, ანუ იყოს მდაბალ და იქმნეს ამპარტავან. რამეთუ არა ეგეზომად განეშორების ღმერთი უნესოსა, ოდეს ქმნეს რაჲმე უნესობად, არცა – ამპარტავანსა, უკუეთუ უამპარტავნეს იქმნეს, ვითარ – წესიერსა, ოდეს ქმნეს უნესოჲ, ანუ – მდაბალსა, ოდეს იქმნეს ამპარტავან. და ამისგან იქმნების მიშუებაჲ ღმრთისაჲ. ამისთჳსცა წმიდაჲ ბასილი სხუებრ შჯის ცოდვასა წესიერისასა და სხუებრ – უნესოჲსასა. და კუალად, ოდეს დაიცვას კაცმან თავი თჳსი, უჭმს, რაჲთა ისწრაფოს, რაჲთა უკუეთუ რასმე იქმოდის, არა იქმოდის მას ამპარტავანებით ანუ კაცთმოთნებით, რაჲთა არა წარწყმიდოს იგი, ვითარცა ვთქუ მკლისათჳს, გინა სეტყჳსა.

და კუალად, ოდეს მუშაკმან დაიცვას ყანაჲ იგი თჳსი კეთილად ვიდრე მკადმდე, ვერცა მაშინ უზრუნველ იქმნების, რამეთუ ესეცა მოჰვალს, რომელ ოდეს მომკოს იგი და დაკრიბოს, მოვალს კაცი ბოროტი და შეუდებს ცეცხლსა ნაყოფსა მას მისსა და დასწუავს მას და წარსწყმედს ყოველსავე შრომასა მისსა და ნაყოფსაცა. არამედ ვიდრემდის იხილოს, ვითარმედ შემოკრიბა იგი და შთაასხა იგი საუნჯესა, ვერ უზრუნველ იქმნების მუშაკი. და ეგრეთვე არა უჭმს კაცსა შემდგომად ამათ ყოველთა უზრუნველყოფად, რამეთუ ეშმაკი შემდგომად ამის ყოვლისა ჰპოებს რასმე ერთსა საქმესა და მით აცთუნებს მას, ანუ ამპარტავანებითა, ანუ შთაუგდოს მას გულისსიტყუად ურწმუნოებისაჲ, ანუ ბოროტისა წვალეებისაჲ. და არა ოდენ შრომათა

მისთა წარსწყმედს, არამედ ღმრთისაგანცა განაშორებს მას. და რომელი-იგი ვერ ქმნა საქმით, ერთითა გულისსიტყვითა აღასრულებს მას, რამეთუ შემძლებელ არს ერთიცა გულისსიტყუად განშორებად ჩუენდა ღმრთისაგან, უკუეთუ შევიწყნარებდეთ, რამეთუ მოლუანესა და რომელსა უნდეს ცხორების, არა უჭმს უზრუნველყოფად ვიდრე უკუანად-სკნელ სულთქუმადმდე.

ხოლო ჯერ-არს ჩუენდა, რადთა ვილუანოთ და ვზრუნვიდეთ და ვევედრებოდით ღმერთსა, რადთა მან დაგვფარნეს და განგუარინნეს ჩუენ სახიერებითა მისითა დიდებად წმიდისა სახელისა მისისა.

**თქუმული მისივე, რაფთა უშფოთველად და მადლობით
მოვითმენდეთ განსაცდელთა**

კეთილად თქუა მამამან პიმენ, ვითარმედ: სასწაული მონაზონისაჲ განსაცდელსა შინა გამოჩნდებისო¹. ხოლო უვმს მონაზონსა, რომელი მოსრულ იყოს ჭეშმარიტად მსახურებად ღმრთისა, რაფთა წინაღსწარვე განჰმზადოს თავი თჳსი მოთმინებად განსაცდელთა (შდრ. ზირ. 2,1), რაფთა ოდეს მოიწინენ, არა უცხო უჩნდენ, არცა აღშფოთნეს, არამედ რაფთა ჰრწმენეს, ვითარმედ თჳნიერ განგებისა ღმრთისა არარაჲ იქმნების. ხოლო სადა არს განგებაჲ ღმრთისაჲ, მუნ უეჭუელად არს უმჯობესი სულისაჲ, რამეთუ რასაცა იქმს ჩუენ თანა ღმერთი, ყოველსავე უმჯობესისათჳს ჩუენისა იქმს, რამეთუ უყუართ ჩუენ. და გჳკმს ჩუენცა, ვითარცა იტყჳს მოციქული, რაფთა „ყოველსავე ზედა ვჰმადლობდეთ ღმერთსა“ (ეფეს. 5,20; 1 თეს. 5,18) და არა სულმოკლე ვიქმნებოდით არარასა ზედა, არამედ რაფთა შევიწყნარებდეთ ყოველსავე, რაფცა მოიწიოს ჩუენ ზედა, სიმდაბლით და ღმრთისა მადლობით და რაფთა უწყოდით, ვითარმედ, რასაცა იქმს ჩუენ თანა ღმერთი, ყოველსავე კეთილად იქმს, და რამეთუ უყუართ ჩუენ და ამისთჳს იქმს, რამეთუ მოწყალე არს ღმერთი.

ხოლო უკუეთუ კაცსა ესუას მოყუარე, რაფცა წარეკიდოს მისგან გულისსაკლებელი, არა დაირწმუნებს, ვითარმედ იგი გულისკლებისათჳს მისისა იქმს მას, არამედ იტყჳს, ვითარმედ: „უყუარ მე, და ამისთჳს იქმს მას“. და ვითარ არა უფროჲსი გჳჩნდეს ჩუენ ღმრთისათჳს ესრეთ, რომელმან დაგუბადნა ჩუენ და არაარსისაგან არსად მოგჳყვანნა, და

¹ გამოჩნდებისო φαίεται 138.2] გამოჩნდის A

ჩუენთჳს განკაცნა და ჩუენთჳს მოკუდა, რამეთუ ყოველსავე უმჯობჳსისათჳს ჩუენისა იქმს და რამეთუ უყუართ ჩუენ. რამეთუ მოყუარისათჳს შემძლებელ არს კაცი თქუმად, ვითარმედ: „უყუარ მე და მერიდების, გარნა არა აქუს ეგეზომი სიბრძნჳ და ამისთჳს, დაღაცათუ არა უნებს, გულს-მაკლებს მე“, ხოლო ღმრთისათჳს ამას ვერ ვიტყვთ, რამეთუ იგი არს ნყაროჲ სიბრძნისაჲ და ყოველივე იცის და იქმს უმჯობჳსსა ჩუენსა ვიდრე მცირედცა რადმე საქმედ. და მოყუარისათჳს შესაძლებელ არს თქუმად, ვითარმედ: „უყუარ მე და უნებს კეთილი ჩემი და აქუს სიბრძნჳცა, არამედ არა აქუს ძალი, რადთამცა ქმნა უმჯობჳსი ჩემი“. ხოლო ვერცა ამას ვიტყვთ ღმრთისათჳს, რამეთუ წინაშე მისსა ყოველივე შესაძლებელ არს და არარაჲ არს მისგან შეუძლებელ.

ხოლო ან, უკუეთუ ესე ყოველი ესრეთ არს და ღმერთსა უყუარს დაბადებული თჳსი და იგი არს ნყაროჲ სიბრძნისაჲ და იცის უმჯობჳსი ჩუენი და არარაჲ შეუძლებელ არს მისა, არამედ ყოველივე ჰმორჩილობს ნებასა მისსა, მაშა, რადცა მოინიოს ჩუენ ზედა, ყოველსავე ზედა უწყითმცა, ვითარმედ უმჯობჳსისათჳს ჩუენისა იქმს ღმერთი, და რადთა ვჰმადლობდეთ მას და შევიწყნარებდეთ ყოველსავე სიხარულით, ვითარცა ქველისმოქმედისა და სახიერისა მეუფისაგან მოსრულსა, დაღაცათუ გულისსაკლებელი იყოს, რამეთუ ღმერთი ყოველსავე მართლითა საშჯელითა შჯის და არა უგულებელს-ჰყოფს გულისკლებასა და ჭირსა ჩუენსა.

ხოლო არს კაცი, რომელი იტყვს, ვითარმედ: „უკუეთუ მოინიოს რადმე და ცოდვასა შთავვარდებოდი მე გულისკლებისაგან, ვითარ ვთქუა, თუ ესე ჩემისა უმჯობჳსისათჳს იქმნა?“ ხოლო ესე არა ესრეთ არს, რამეთუ ცოდვასა ჩუენისა უთმინოებისაგან შთავვარდებით, რამეთუ არა გუნებავს მოთმენაჲ ერთისაცა ჭირისაჲ და არცა ვლამით, რადთამცა რადმე შეგუემთხჳ გარეგან ნებისა ჩუენისა. უკუ-

ეთუ არა, ღმერთი ჩუენ ზედა ეგევითარსა განსაცდელსა არა მოუშუებს, რაჲთამცა მის მიერ შთავვარდით ცოდვასა, ანუშმცა იყო იგი უმეტეს ძალისა ჩუენისა, ვითარცა იტყვს მოციქული¹, ვითარმედ: „სარწმუნო არს ღმერთი და არა გიტევნეს თქუენ განცდად უფროჲს ძალისა თქუენისა“ (1 კორ. 10,13). არამედ ჩუენ არა გუაქუს მოთმინებაჲ, არცა გუნებაჲს მცირედისა ჭირისა დათმენაჲ და არცა რას შევიწყნარებთ სიმდაბლით, ამისთჳს შევიმუსრვით და, რაჲზომცა ვისწრაფით განრომად განსაცდელთაგან, უფროჲსლა ჩუენ ზედა მოიწვეიან იგინი და, რაჲზომცა სულმოკლე ვიქმნებოდით, ვერ განვერებით მათ.

არიან ვიეთნიმე, რომელნი ცურვენ ზღუასა შინა საჯმრისა რაჲსათჳსმე და უკუეთუ კეთილად იცოდინ ჴელოვნებაჲ იგი მცურვლობისაჲ, ოდეს მოვიდეს მათ ზედა ღელვაჲ, მოდრკებიან ქუეშე მისა, ვიდრემდის წარჴდეს მათ და ესრეთ უვნებელად ცურვენ. ხოლო უკუეთუ უნდეს წინააღდგომად ღელვასა, ვერარას ირგებენ, არამედ განჴყრის მათ გარე და შეაქცევს უკუღმართ. და კუალად, ოდეს იწყონ ცურვად, ოდეს მოვიდეს სხუა ღელვაჲ, უკუეთუ იწყონ წინააღდგომად, კუალად შეაქცევს მათ უკუღმართ და განჴყრის გარე და ვერარას ირგებენ. ხოლო უკუეთუ, ვითარცა ვთქუ, დაუმიდაბლონ მას თავი თჳსი, უშრომელად ცურვენ და რაჲცა უნდეს, იქმან, რამეთუ ღელვაჲ არარას აენებს მათ. ეგრეთვე არიან განსაცდელნი, რამეთუ უკუეთუ დაუთმოთ მათ სიმდაბლით და მადლობით, თანაწარგუჴდებიან უვნებელად, ხოლო უკუეთუ დავადგრეთ გულისკლებასა ზედა და შფოთსა და სხუასა ვაბრალობდეთ და არა თავთა ჩუენთა, ვერარას ვირგებთ, არამედ უფროჲსლა ვივნებთ და დავამძიმებთ ჩუენ ზედა განსაცდელთა, რამეთუ განსაცდელნი ფრიად ერგებიან, რომელი შეიწყნარებდეს მათ მოთმინებით.

¹ იტყვს მოციქული εἶπεν ὁ Ἀπόστολος 140.6] მოციქული იტყვს A

და კუალად, უკუეთუ გაურვებდეს თქუენ ვნებად რადმე, ნუ აღშფოთნებით, რამეთუ ესეცა უგულისხმოებისა და ამპარტავანებისა საქმჳ არს, ოდეს კაცსა ჰბრძოდის ვნებად რადმე და იგი აღშფოთნებოდის. და ესე იქმნების, ოდეს კაცმან არა იცოდის უძლურებად თჳსი და ოდეს ივლტოდის იგი შრომისაგან, ვითარცა თქუეს მამათა: „ამისთჳს ვერ წარვემართებით, რამეთუ საზომნი ჩუენნი არა ვიცნით, არცა გუაქუს მოთმინებად რომელსა საქმესა დავინწყოთ, არამედ უშრომელად გუნებავს სათნოებისა მოგებად“.

ხოლო რად უცხო-უჩნს ვნებულსა, ოდეს ჰბრძოდის მას ვნებად რადმე? ჰქმენ შენ იგი პირველად და დაამკჳდრე შენ შორის და ან შენ თანა არს და გბრძავს შენ, და შენ იტყჳ, ვითარმედ: „რად მბრძავს მე?“ წინდი მისი შინაგანსა შენსა არს და შენ იტყჳ, ვითარმედ რად მბრძავს მეო. მოითმინე და ილუანე და ევედრე ღმერთსა, რამეთუ შეუძლებელ არს, თუმცა კაცმან ქმნა ცოდვად რადმე და მერმე არამცა ჰბრძოდა კუალად ვნებად იგი, ვითარცა თქუა მამამან სისოად: „ჭურჭელნი მათნი შინაგან შენსა არიან, მიეც მათ წინდი მათი და წარვიდენ“. ხოლო ჭურჭლად სახელ-სდებს მიზეზსა ცოდვათასა, რამეთუ შეუძლებელ არს, ვინაფთგან მიზეზნი იგი მათნი შევიყუარენით, უკუეთუმცა არა წარიტყუენ-ვოდა გონებად მათგან და თუმცა არა გუბრძოდეს ჩუენ, რადთამცა უნებლიაფთ გუაქმნიეს ცოდვად, ვინაფთგან ჩუენ ნეფსით ჩუენით მივსცენით თავნი ჩუენნი ჴელთა მათთა, ვითარცა იტყჳს წინაფსწარმეტყუელი ეფრემისთჳს, რომელმან დათრგუნა წინააღმდგომი თჳსი, რომელ არს სკნიდისი, დაუტევა სამართალი (ოსე 5,11). და იტყჳს მისთჳს წინაფსწარმეტყუელი, ვითარმედ: „ნეფსით ეძიებდა იგი ეგჳბტესა და უნებლიაფთ მივიდა იგი ასურეთად“ (ოსე 7,11). მოვედით და გულისხმა-ვყოთ სიტყუად ესე, რამეთუ ეგჳბტედ იტყჳს ნებასა ჴორცთასა, რომელი-იგი მიგჳყვანებს ჩუენ ჴორცთა

განსუენებასა, ხოლო ასურეთად იტყვს არანმიდათა გულის-
სიტყუათა, რომელნი-იგი აღამრლუევენ და შეაგინებენ გო-
ნებასა და აღავსებენ მას სახითა არანმიდებისადთა და მოი-
ყვანებენ მას უნებლიადთა ცოდვისა საქმით ქმნასა.

ხოლო უკუეთუ კაცმან ნეფსით მისცეს თავი თჳსი ნებასა
ჯორცთასა, მერმე უნებლიადთა მისლვად არს იგი ასურე-
თად, რადთა ჰმსახუროს ნაბუქოდონოსორს. ხოლო ესე უნ-
ყოდა წინაღსწარმეტყუელმან, ამისთჳსცა ეტყოდა ერსა მას:
„ნუ შთახუალთ ეგკბტედ. რასა იქმთ, უბადრუკნო, დამდა-
ბლდით მცირედ. მოიდრიკეთ მჯარი თქუენი და ჰმსახურეთ
მეფესა ბაბილონისასა, რადთა დასხდეთ ქუეყანასა მამათა
თქუენთასა“ (იერ. 42,19; 27,12). და კუალად განამჯნობს მას
და ეტყვს: „ნუ გეშინინ პირისა მისისაგან, რამეთუ თქუენ
თანა არს ღმერთი, რომელსა ძალ-უც განრინებად თქუენდა
ჯელთაგან მისთა“ (იერ. 42,11). იხილეთ, ვითარ პირველადვე
უთხრობს ჭირსა მათ ზედა მოწევნადსა, უკუეთუ ურჩ-ექმნენ¹
ღმერთსა, და იტყვს: „უკუეთუ შთახვდეთ ეგკბტედ, იყვნეთ
სანუნელ და მონა და შეურაცხ და საყუედრელ ყოველთა“ (იერ.
42,15,18). ხოლო იგინი იტყოდეს, ვითარმედ: „არა დავსხდეთ
ქუეყანასა ამას, არამედ შთავიდეთ ეგკბტედ და ბრძოლად მუნ
არა ვიხილოთ და ჯმად საყვრისად არა გუესმეს და პურითა არა
მოგუემშიოს“ (იერ. 42,13-14). მაშინ შთავიდეს ეგკბტედ და
ჰმსახურეს ნეფსით ფარაოს და მერმე მივიდეს უნებლიადთ
ასურეთად და ჰმსახურეს მათ, ვითარცა არა უნდა.

გულისჯმა-ყავთ ძალი სიტყუათად ამათ. ვიდრე არა ექმ-
ნას კაცსა ვნებად, დაღაცათუ ჰბრძოდინ მას გულისსიტყუა-
ნი, არამედ თჳსსა ქალაქსა შინა თავისუფალ არს იგი და ჰყ-
ავს ღმერთი შემწედ მისა, და უკუეთუ დაუმდაბლოს თავი
თჳსი ღმერთსა და მოითმინოს ჭირი იგი განსაცდელისად მის
მადლობით და ილუანოს მცირედრე, წყალობად ღმრთისად

¹ ურჩ-ექმნენ ἀπειθήσασθαι 142.21] ურჩ-ექმნეთ AB

განარენს მას მისგან. ხოლო უკუეთუ ივლტოდის იგი ჭირისა მისგან და მიჰყვეს განსუენებასა და ნებასა ჴორცთასა, მერმე მივიდეს იგი უნებლიადთა ქუეყანასა ასურეთისასა და ჰმსახუროს მათ. ამისთჳსცა წინაღსწარმეტყუელი კუალად იტყჳს: „ილოცევდით ცხორებისათჳს ნაბუქოდონოსორისსა, რამეთუ ცხორებასა შინა მისსა არს ცხორებაჲ თქუენი“ (შდრ. ბარუქ. 1,11-12). ნაბუქოდონოსორ არს სულგრძელებაჲ და არა სულმოკლებაჲ ზედამონეწულისა რადსამე ჭირისად, რადთა არა დრტუნვიდეს მისთჳს, არამედ რადთა მადლობით მოითმენდეს და სიმდაბლით განსაცდელსა მას, ვითარმცა თანამდებ იყო მის ზედა მონეწნაჲ განსაცდელისად მის და რადთა იტყოდის, ვითარმედ: „არა ვარ ღირს, რადთამცა განვთავისუფლდი ვნებისა მისგან, არამედ რადთა უფროდსლა განფიცხნეს იგი ჩემ ზედა და რადთა ჭირსა შინა იყოს ცხორებაჲ ჩემი“. და რადთა დაიკრიბოს ბრალი თავსა თჳსსა ზედა, დაღაცათუ არა იყოს მას ჟამსა მისი ბრალი და რადთა იტყოდის, ვითარმედ: „ღმერთი უსამართლოსა არა იქმს, არამედ – ყოველსავე სამართალსა“. ვითარცა იტყოდა ძმაჲ იგი ტირილით, რაჟამს აღიღო ღმერთმან მისგან განსაცდელი იგი, ვითარმედ: „უფალო, არა ღირს-ვარა, რადთამცა მცირედ რადმე გუღსა შემაკლდა შენთჳს?“ და კუალად წერილ არს, ვითარმედ: „იყო მონაფჴ ვინმე ბერისა ვისმე დიდისად და ჰბრძოდა მას ბრძოლაჲ სიძვისად, და ვითარცა იხილა იგი ბერმან, რამეთუ ჭირსა შინა იყო, ჰრქუა მას: „გინებსა, შვილო, რადთა ვევედრო ღმერთსა და აღგისუბუქოს შენ ბრძოლაჲ ეგე?“ ხოლო მან ჰრქუა მას: „დაღაცათუ ვიჭირვი, მამაო, არამედ ვხედავ ჭირისა ამისგან ჩემ თანა ნაყოფსაცა, გარნა ამისთჳს ევედრე ღმერთსა, რადთა მომცეს მე მოთმინებაჲ“.

აჴა ესერა, ესენი არიან, რომელთა ჭეშმარიტად უნებს ცხორებაჲ და ესე არს სიმდაბლით ტკრთვაჲ უღლისად და

ესე არს ლოცვაჲ ცხორებისათჳს ნაბუქოდონოსორისსა. და ამისთჳს იტყჳს წინაჲსწარმეტყუელი, ვითარმედ: „ცხორებასა შინა მისსა არს ცხორებაჲ თქუენი“. ხოლო ჰგავს ესე სიტყუასა მის ძმისასა, რომელი თქუა, ვითარმედ: „ვხედავ ჭირისა ამისგან ჩემ თანა ნაყოფსაცა“. და ამისთჳსცა ბერმან ჰრქუა მას, ვითარმედ: „ან უწყი, რამეთუ წარმატებასა შინა ხარ და წარმჯედ მე“. რამეთუ უკუეთუ კაცმან ილუანოს და სძლოს საქმით ქმნასა ცოდვისასა და მერმე იწყოს ბრძოლად გულისსიტყუათაცა მიმართ მავნებელთა, ამით საქმითა დამდაბლდების და შეიმუხრვის და მოვალს მოლუანებასა და მერმე შრომითა მოლუანებისადთა განწმიდნების და მოვალს ბუნებითთავე თჳსთა საქმეთა, ვითარ-იგი დაჰბადა ღმერთმან დასაბამსა. და ამისთჳს ვიტყჳ, ვითარმედ უგულისხმოებისა და ამჰარტავანებისაგან არს, უკუეთუ კაცსა ჰბრძოდის ვნებაჲ რაჲმე და იგი აღშფოთნებოდის მისთჳს, არამედ უფროჲსლა უჴმს, რაჲთა მოითმინოს სიმდაბლით და ცნას საზომი თჳსი და ევედრებოდის ღმერთსა, ვიდრემდის ღმერთმან ყოს მის თანა წყალობაჲ. რამეთუ უკუეთუ კაცი არა გამოიცადოს და ცნას ჭირი იგი ვნებათაჲ, არაოდეს ილუწის განწმედად თავისა თჳსისა მათგან. და ფსალმუნსაცა შინა იტყჳს ამისთჳს, ვითარმედ: „აღმოცენებაჲ ცოდვილთაჲ, ვითარცა თივაჲ და გამოჩინებაჲ მათი, რომელნი იქმან უშჯულოებასა, რაჲთა მოისრნენ იგინი უკუწისამდე“ (ფსალმ. 91,8). „აღმოცენებაჲ ცოდვილთაჲ, ვითარცა თივაჲ“, არიან მავნებელნი გულისსიტყუანი, რამეთუ უძლურ არს თივაჲ და არა უც მას ძალი და ეგრევე არიან იგინი. ხოლო ოდეს აღმოცენნენ მავნებელნი გულისსიტყუანი სულსა შინა, მერმე გამოჩნდებიან ყოველნი მოქმედნი უშჯულოებისანი, რომელ არიან ვნებანი, რაჲთა მოისრნენ უკუწისამდე, რამეთუ ოდეს გამოჩნდენ ვნებანი მოლუანეთანი, მერმე მოისრვიან მათ მიერ.

გულისწმა-ყავთ ძალი სიტყუათაჲ ამათ: პირველად აღმო-
 ეცნებთან გულისსიტყუანი მავნებელნი და მერმე გამოჩნდე-
 ბიან ვნებანი და ესრეთ მოისრვიან. ხოლო ესე ყოველი მო-
 ლუანეთაჲ არს. გარნა ჩუენ, რომელნი-ესე აღვასრულებთ
 საქმით ცოდვათა და არა მოვიქცევით მათგან, ჩუენ არცა
 ვიცით, თუ ოდეს აღმოეცნებთან, ანუ-თუ ოდეს გამოჩნდე-
 ბიან, არამედ წუთ ქუე, ეგვპტეს შინა, ვართ, ბოროტსა მას
 ალიზის ქმნასა ფარაოჲსსა, და ვინ მოგუცეს ჩუენ გულის-
 ხმისყოფაჲ, რადთამცა გულისწმა-ყავთ მწარე იგი მონებაჲ
 ჩუენი? ოდეს იყვნეს ძენი ისრაჲლისანი ეგვპტეს შინა, და
 ჰმონებდეს ფარაოს, და იქმოდეს ალიზსა (გამ. 1,14). ხოლო
 მოქმედნი ალიზისანი მარადის ქუედადრეკილ არიან ქუეყა-
 ნასა და მუნ არს გონებაჲ მათი. ეგრეთვე სული, ოდეს ეუფ-
 ლოს მას ეშმაკი და აღასრულებდეს საქმით ცოდვასა, ვერღა-
 რა გაიგონებს სულიერსა, არამედ – ყოველსავე სოფლისასა,
 რამეთუ დაუთრგუნავს სიბრძნე იგი თჳსი პირველი. მაშინ
 აღიგნეს მათ თავისა მათისა ალიზისა მისგან, რომელი ექმნა,
 სამნი ქალაქნი ძლიერნი, რომელნი არიან პითოჲ და რამესი
 და ონი, რომელსა ან სახელ-ედების იოპოლის (გამ. 1,11). ხო-
 ლო ესენი არიან გემოთმოყუარებაჲ და ვეცხლისმოყუარე-
 ბაჲ და დიდებისმოყუარებაჲ, რომელთაგან იქმნების ყოველი
 ცოდვაჲ. ხოლო ოდეს ღმერთმან წარავლინა მოსე, რადთამცა
 გამოიყვანნა იგინი ეგვპტით, მონებისაგან ფარაოჲსა, მაშინ
 ფარაო უფროჲს დაუშძიმა მათ საქმე იგი და ეტყოდა: „არა
 გინებს შრომაჲ და ამისთჳს იტყუთ, ვითარმედ: „წარვალთ
 მსახურებად ღმრთისა ჩუენისა“ (გამ. 5,17). ეგრეთვე ეშმაკ-
 მან, ოდეს იხილოს, ვითარმედ მოხედნა ღმერთმან სულსა ზე-
 და და უნებს აღსუბუქებაჲ მისი ვნებათაგან სიტყუთა თჳსითა
 ანუ-თუ ვისმე მონისა თჳსისაჲთა, მაშინ იგიცა უფროჲს
 დაუშძიმებს მას და უფიცხლწსად ჰბრძავს მას. ხოლო მა-
 მათა ესე უწყოდეს და ამისთჳს ასწავებდეს და ნუგეშინის-

სცემდეს კაცთა სწავლითა მათითა, რადთამცა არა შეშინდეს. არამედ რომელიმე მათი იტყვს: „განძლიერდი და აღდეგ“, და შემდგომი ამისი. და სხუად მამად იტყვს: „ძალი მათი, რომელთა ჰნებავს სათნოებათა მოგებად, ესე არს, რადთა უკუეთუ დაეცნენ, არა სულმოკლე იქმნენ, არამედ კუალად აღდგენ“. და ყოველნი ეგევითართა სიტყუათა იტყვან და ჴელსა აღუპყრობენ დაცემულთა, ვითარცა მათ უსწავიეს წერილთაგან, რამეთუ წერილ არს: „ნუუკუე დაცემული იგი არა აღდგესა, ანუ მიქცეული იგი არა მოიქცესა?“ (იერ. 8,4) „მოიქეცით ჩემდა, შვილნო, და მე განვკურონნე წყლულებანი თქუენნი! – იტყვს უფალი“ (იერ. 3,22).

ხოლო ოდეს დამძიმდა ჴელი უფლისად ფარაოს ზედა და საყუარელთა მისთა და უნდა გამოყვანებად ძეთა ისრა-
ჴლისათად, ჰრქუა მოსეს ფარაო: „ვიდოდეთ და ჴმსახურეთ უფალსა ღმერთსა თქუენსა, არამედ საცხოვარი და ზროხად თქუენი აქა დაუტევეთ“ (გამ. 10,24), რამეთუ უნდა ფარაოს, რადთამცა ამით სახითა კუალად შეაქცინა იგინი. ხოლო ეგრეთვე ეშმაკი გუბრძავს ჩუენ, რადთამცა ჴორციელითა გულისსიტყვთა კუალად შეგუაქცინა ჩუენ სოფლადვე. და ჰრქუა მას მოსე: „არა, არამედ შენ მოგუეც ჩუენ მსხუერპლი და საკუერთხნი, რადთა შევწიროთ უფლისა ღმრთისა ჩუენისა. ხოლო ხუასტაგი ჩუენი ვიდოდის ჩუენ თანა“ (გამ. 10,25-26).

ხოლო¹ ვითარცა გამოიყვანნა მოსე ძენი ისრაჴლისანი ეგჴპტით და განავლო ზღუად მენამული, ენება ღმერთსა, რადთამცა მიიყვანნა იგინი სამეოცდაათთა მათ ფინიკთა. პირველად მიიყვანნა იგინი მერანს და იჭირვოდა ერი იგი წყურილისაგან, რამეთუ არა აქუნდა მათ წყალი, რამეთუ წყალი ადგილისად მის მწარჴ იყო, და მუნით მიიყვანნა იგინი ადგილსა სამეოცდაათთა ფინიკთასა და ათორმეტთა წყაროთა (გამ. 15,27). ეგრეთვე სული, ოდეს დასცხრეს ცოდ-

¹ ხოლო მდ 147.11] და A

ვისაგან და განვლოს საცნაური იგი ზღუად, პირველად უნებს ღწოლად და ჭირი, რადთა ესრეთ ჭირითა შევიდეს წმიდასა მას განსასუენებელსა, რამეთუ „მრავლითა ჭირითა გვჭმს ჩუენ შესლვად სასუფეველსა ცათასა“ (საქმე 14,22), რამეთუ ჭირი მოიყვანებს ჩუენ ზედა წყალობასა ღმრთისასა, ვითარცა ქარნი – წვმასა. და ვითარცა წვმად ფრიადი დააღპობს ნაყოფსა, უკუეთუ ჯერეთ იყოს უსუსურ, ხოლო ქარი განაწმობს მას და განამტკიცებს, ეგრეთვე სულსა განსუენებად და უურველობად და შუებად დაჰწსნიან და დაარღუევენ მას, ხოლო ჭირნი და განსაცდელნი განაძლიერებენ მას და შეაერთებენ ღმერთსა, ვითარცა წერილ არს: „უფალო, ჭირსა მოგიწენო შენ“ (ეს. 26,16).

ხოლო ან არა გვჭმს აღძრვად გინა მოწყინებად განსაცდელთათჳს, არამედ მოთმინებად მადლობით და ვედრებად ღმრთისად სიმდაბლით მარადის, რადთა ყოს უძლურებისა ჩუენისა თანა წყალობად და დაგვცვნეს ყოვლისაგან განსაცდელისა დიდებად წმიდისა სახელისა მისისა უკუნისამდე. იყავნ, ამენ.

თქუმული მისივე, აღშწნებისათეს სულისა
სათნობათა და ვითარ ურთიერთას შეიწყობვიან
იგინი

წერილი იტყვს დედაკაცთა მათეს ჰურიათა, რომელნი-
იგი ჰმარხვიდეს და არა კლვიდეს წულთა მათ ისრაჴლისა-
თა: „რამეთუ ეშინოდა დედაკაცთა მათ ღმრთისაგან და
ამისთეს აღიგნეს თავისა მათისა სახლები“ (გამ. 1,21). გუ-
ლისხმა-ყავთ უკუე, ჴორციელთა-ძი სახლთათეს იტყვს?
მე ვჰგონებ, ვითარმედ არა, რამეთუ რადმცა იტყოდა ამას,
რამეთუ ჴორციელთა სახლთა შიშისათეს ღმრთისა რადმცა
აღაგებდეს, რამეთუ ჩუენ, რომელთა მზანი გუქონან სახლ-
ნი, ვასწავებთ, რადამცა შიშისათეს ღმრთისა დაუტეობ-
დით. ხოლო საცნაურ არს, ვითარმედ არა ჴორციელთა
სახლთათეს¹ იტყვს, არამედ სახლისათეს სულიერისა, რო-
მელსა აღიგებს კაცი დაცვითა მცნებათაჲთა.

ამისთესცა წერილი გუასწავებს ჩუენ, ვითარმედ შიშითა
ღმრთისაჲთა მოვალს კაცი დაცვასა მცნებათასა და დამარხ-
ვითა მცნებათაჲთა აღეშწნების სახლი იგი სულისაჲ. ხო-
ლო აწ ვისწრაფოთ ჩუენცა, ძმანო, და აღვიშწნოთ² თავთა
ჩუენთათეს სახლები, რადთა ეპოოთ ჟამსა ზამთრისასა სა-
ფარველი, ჟამსა წვმისასა³ და ქუხილისასა⁴ და ელვისასა,
რამეთუ დიდ არს ჴირი იგი ზამთრისაჲ მათეს, რომელთა
არა აქუს სახლი.

¹ ჴორციელთა სახლთათეს *περι αἰσθητῶν οὐχου* 149.8] ჴორციელ-
თათეს A

² აღვიშწნოთ] აღვიშენეთ A

³ წვმისასა] წვმისა A

⁴ ქუხილისასა] ქუხილისა A

ხოლო თუ ვითარ აღეშენების სახლი სულისად, ჯორცი-
ელისა სახლისაგან გულისხმა-ვყოთ. რამეთუ რომელი
აღაგებდეს სახლსა, უჴმს ყოვლით კერძო შეკრძალვად და
ოთხყურად აღგებად მისი, და რადთა არა აღაგებდეს ერთსა
კერძოსა და სხუათა ყოველთა დაუტეობდეს, უკუეთუ არა,
ცუდ არს ყოველი შრომად მისი. ეგრეთვე არს სულისად, რა-
მეთუ უჴმს კაცსა, რადთა სახლსა მას სულისასა აღაგებდეს
ყოვლით კერძო სწორად და რადთა არა ერთსა აღაგებდეს
და სხუათა ყოველათა უგულვებელს-ჰყოფდეს. ხოლო ესე
არს, რომელი თქუა მამამან იოვანე, ვითარმედ: „მე მინებს,
რადთა კაცმან მიიღოს ყოველთაგან სათნოებათა მცირე-
მცირედ და არა იქმოდის, ვითარცა ვიეთნიმე, რომელნი
იქმან ერთსა რასმე სათნოებასა და სხუათა უგულვებელს-
ჰყოფენ“. და ნუუკუე კაცთაგანცა დიდებად აქუნდეს მისთვის
და ამისთვის გულსმოდგინედ იქმოდინ მას და ამისთვის არცა
ეშმაკი ჰპოძავს მათ, და წარიტყუენვიან სხუათა ვნებათაგან
და არა ეურვების მათ, არამედ ჰგონებენ, ვითარმედ დიდ-
სა რასმე საქმესა იქმან. ხოლო ესენი მსგავს არიან კაცსა,
რომელი აღაშენებნ ერთსა კედელსა და აღჰმართებნ მას,
რადზომცა ძალ-უც, და შეხედავენ მას და ჰგონებნ, ვითარმედ
დიდი რადმე უქმნიეს, და არა უწყის, ვითარმედ, უკუეთუ
მოჴდეს ერთიცა ქარი, მეცსეულად დასცემს მას, რამეთუ
არა არიან მის თანა სხუანი კედელნი, რადთამცა იმჭირვიდეს
მას, არამედ მარტოდ დგას, და ვერცა ვინ სართულსა შეიქმს,
უკუეთუ არა იყვნენ სხუანი იგი კედელნი. ხოლო არა ჯერ-
არს ესრეთ ქმნად, არამედ რომელთა უნებს სახლისა აღგე-
ბად, რადთა აღაგოს იგი ყოვლით კერძო, რადთა სართულიცა
შეიქმნას.

და გითხრა, თუ ვითარ. პირველად უნებს დადებად საძირ-
კუველისად, რომელ არს სარწმუნოებად, რამეთუ „თვნიერ სა-
რწმუნოებისა ვერვინ სათნო-ეყოფვის ღმერთსა“ (ებრ. 11,6).

და ესრეთ საფუძველსა ზედა აღაგებდეს კედელთა ურთიერთას შეწყობილად.

და ოდეს მოვიდეს ჟამი მორჩილებისად, უკმს, რადთა დადვას ერთი ქვა მორჩილებისად. და ოდეს შეემთხვოს შფოთი, უკმს, რადთა დადვას ერთი ქვა სულგრძელებისად. და ოდეს მოიწიოს ჟამი მარხვისად, უკმს, რადთა დადვას ერთი ქვა მარხვისად. და ესრეთ, რადთა ყოველთაგან სათნოებათა შეჰკრებდეს და აღაშენებდეს სახლსა სულისასა ოთხკერძოვე. რადთა დადვას ერთი ქვა ღმობიერობისად და ერთი ნებისა დატევებისად და ერთი სიმშკდისად და მსგავსთა ამათთად. ხოლო ამათ ყოველთა თანა უკმს, რადთა ზრუნვიდეს და მოიგოს მოთმინება და სიმწნე, რამეთუ ესენი არიან კიდენი, რომელთა შეემშჳულვიან კედელნი ურთიერთას, რადთა არა დაეცნენ, რამეთუ თვნიერ ამათსა ვერვინ წარჰმართებს ვერას სათნოებასა. რამეთუ უკუეთუ არა მწნე იყოს სული კაცისად, ვერცა მოთმინებასა მოიგებს, და თვნიერ მოთმინებისა ვერარას სათნოებასა წარჰმართებს, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „მოთმინებითა თქუენითა მოიპოვნეთ სულნი თქუენნი“ (ლუკ. 21,19).

ხოლო კუალად უკმს, რომელი აღაგებდეს სახლსა, რადთა ყოველსა ქვასა შორის დასდებდეს თიჯასა, რამეთუ უკუეთუ დადვას ქვა ქვასა ზედა თვნიერ თიჯისა, დაიწსნებიან ქვანი და დაეცემის სახლი. ხოლო თიჯად არს სიმდაბლჳ, რამეთუ ქუეყანისაგან არს და ფერჯთა ქუეშე ყოველთასა. ხოლო ყოველივე სათნოებად, რომელი თვნიერ სიმდაბლისა იქმნეს, არა არს იგი სათნოებად, ვითარცა წერილ არს მათასა შინა, ვითარმედ: „ვითარცა შეუძლებელ არს ნავისა თვნიერ სამშჳულთასა შეკაზმვად, ეგრეთვე შეუძლებელ არს თვნიერ სიმდაბლისა ცხორებად“.

ხოლო უკმს კაცსა, რადთა რასაცა კეთილსა იქმოდის, ყოველსავე სიმდაბლით იქმოდის, რადთა სიმდაბლითა მით

დაიმარხოს კეთილისა საქმე იგი. ხოლო უკმს სახლსა შესაკრავიცა, რომელ არს განკითხვად, რომელი განამაგრებს სახლსა და შეჰმშუქულავს ქვათა ერთმანერთისა მიმართ და განაშუენებსცა სახლსა. ხოლო სართული არს სიყუარული, რომელ არს აღსრულებად სათნოებათად, ვითარცა სართული სახლისად.

ხოლო შემდგომად სართულისა არს საბურველი იგი ერდოხსად. რად არს საბურველი ერდოხსად? რამეთუ შჯულისა შინა წერილ არს, ვითარმედ: „უკუეთუ აღიგოთ თავთა თქუენტათჳს სახლი, დაბურეთ ერდოჲ მისი, რადთა არა შთამოიჭრნენ შვილნი თქუენნი ერდოხსაგან ქუე“ (2 სჯ. 22,8). ხოლო საბურველი არს სიმდაბლჳ, რამეთუ იგი გკრგკნოსანჳყოფს და დაიცავს ყოველთავე კეთილისა საქმეთა. და ვითარცა ყოველი სათნოებაჲ ჯერ-არს, რადთა იქმნებოდის სიმდაბლით, ვითარცა ვთქუთ, ვითარმედ თიჴად ქვასა შორის უნებს დადებად, ეგრეთვე აღსრულებასა სათნოებათასა უკმს სიმდაბლჳ, რამეთუ წმიდანი, რაჲზომცა წარემატებოდიან, უფროხლა დამდაბლდებოდიან, ვითარცა პირველ ვთქუ, ვითარმედ რაჲზომცა მიეახლებოდიან წმიდანი ღმერთსა, ეგოდენცა უჩან თავნი მათნი ცოდვილად.

ხოლო რად არიან შვილნი, რომელთათჳს იტყჳს შჯული, რადთა არა შთამოიჭრნენ ერდოხსაგან? ხოლო შვილნი არიან გულისსიტყუანი, რომელნი არიან სულსა შინა, რომელთაჲ ჯერ-არს დამარხვად სიმდაბლითა, რადთა არა შთამოიჭრნენ ერდოხსაგან, რომელ არს აღსრულებად მცნებათად.

აჰა ესერა, აღსრულებულ არს სახლი და აქუს შესაკრავი და სართული და საბურავი ერდოხსად. ხოლო ნუუკუე დაგკელია რადმე? ჰე, ერთი გუაკლს: რადთა იყოს მაგებელი ჴელოვანი, რადთა არა განამრუდოს კედელი, რამეთუ უკუეთუ იყოს კედელი მრუდ, ოდესვე დაეცემის სახლი იგი. ხოლო ჴელოვანი არს, რომელი გულისხმისყოფით იქმოდის საქმესა

მას, რამეთუ მრავალგზის იქმს კაცი შრომასა სათნოებისასა და უგულისხმოებისაგან კუალად უკუნარლუევს მას, ანუ ვერ განასრულებს მას, არამედ დასდებს ქვასა და კუალად აღილებს მას. ხოლო არს სხუად, რომელი დასდებს ერთსა და აღილებს ორსა.

და გითხრა¹ თქუნ, თუ ვითარ. აჰა, მოვიდეს ძმად ვინმე და გრქუას შენ სიტყუად გულისსაკლებელი, და შენ მოითმინო იგი და მოუდრიკნე მას მუჯლნი. აჰა ესერა, დაგიც ერთი ქვად. ხოლო მეცსეულად წარხვდე და უთხრა ძმასა სხუასა, ვითარმედ მან ვინმე მაგინა მე, და არა ოდენ დაუთმე, არამედ მუჯლნიცა მოუდრიკენ მას. აჰა ესერა, ერთი ქვად დასდეგ და ორი აღილე. კუალად მოუდრეკს კაცი მუჯლთა ძმასა თვსსა, რადთამცა იდიდა, და იპოების სიმდაბლჳ ამპარტავანებით. ესე არს დადება ქვისად და კუალად აღება მისი. ხოლო რომელი იქმოდის საქმესა ამას გულისხმისყოფით, იგი დააჯერებს თავსა თვსსა, ვითარმედ იგი სცთა და ვითარმედ მან ყო მიზეზი დაბრკოლებისად მის. ესე არს გულისხმისყოფით შევრდომა ძმისად.

არს სხუად, რომელი დუმს, არამედ არაგულისხმისყოფით, რამეთუ აქუს, ვითარმედ სათნოებასა რასმე იქმს. ეგევითარსა მას არარად აქუს სარგებელი. ხოლო რომელი გულისხმისყოფით დუმნეს, მას აქუს თავი თვსი ესრე, ვითარმედ არა ღირს არს ზრახვასა, ვითარცა თქუეს მამათა, და ესე არს გულისხმისყოფით დუმილი.

და კუალად, კაცი შეურაცხ-ჰყოფს თავსა თვსსა და ჰგონებს, ვითარმედ დიდსა რასმე იქმს, და რამეთუ თავსა დაიმდაბლებს, და არა უწყის, ვითარმედ არარად აქუს, რამეთუ არაგულისხმისყოფით იქმს. ხოლო გულისხმისყოფით არაშერაცხად თავისა თვსისად ესე არს, რადთა კაცსა აქუნდეს თავი თვსი უღირსად კაცთა თანა შერაცხად, ვი-

¹ გითხრა ლეგა 152.11] გითხარ A

თარცა ეტყოდა მამად მოსე თავსა თვსსა, ვითარმედ: „ნაც-
რისფერო, შავო, რად აღერევი კაცთა თანა, ვინაჲთგან არა
ხარ კაც?“

კუალად არს სხუად, რომელი ჰმსახურებს უძღურსა,
რადთამცა ჰქონდა მადლი. ხოლო ესე არაგულისხმისყოფით
არს და რადცა მოიწიოს გულისსაკლებელი ეგევითარსა ზე-
და, მეყსეულად დაუტეობს კეთილისა საქმესა მას, რამეთუ
არაგულისხმისყოფით იქმს მას. ხოლო რომელი გულის-
ხმისყოფით ჰმსახურებდეს უძღურსა, ამისთჳს ჰმსახურებს,
რადთამცა მოიგო ღმობიერებაჲ. ხოლო რომელი ამისთჳს
ჰმსახურებდეს, იგი დაღაცათუ რადმე ჭირი მოიწიოს მის ზე-
და და რადხომცა განრისხნებოდის უძღური იგი მის ზედა,
არა მოიწყინებს, არამედ უშფოთველად მოითმენს, რამეთუ
იცის, თუ რადსათჳს ჰმსახურებს მას, და იტყვს, ვითარმედ:
„იგი მე მიყოფს კეთილსა და არა მე – მას“. არამედ გრწმე-
ნინ ჩემი, რამეთუ მრავალთა ვნებათა და ბრძოლათაგან
განერების კაცი, რომელი ჰმსახურებდეს გულისხმისყოფით
უძღურსა. რამეთუ მე ვიხილე ძმად ერთი, რომელსა ჰბრძო-
და გულისთქუმაჲ ბოროტი და ჰმსახურებდა იგი უძღურსა,
რომელსა შჭირდა სენი მამაცი. და რამეთუ ჰმსახურებდა
იგი გულისხმისყოფით, და ამისთჳს განეყენა მისგან ვნე-
ბად იგი. და ევაგრე იტყვს, ვითარმედ ბერმან ვინმე დიდმან
ძმასა ვისმე, რომელსა ჰბრძოდეს ღამით სიზმარნი ბოროტ-
ნი, განათავისუფლა მათგან, რამეთუ უბძანა მას, რადთა
ჰმსახურებდეს უძღურთა მარხვით. და ჰკითხეს მას ამისთჳს
და თქუა, ვითარმედ: „არარად ესრეთ ეგევითართა ვნებათა
დაავსებს, ვითარ უძღურთა მსახურებაჲ“.

ხოლო კუალად არს სხუად, რომელი ილუნის ამჰარტა-
ვანებით და აქუს, ვითარმედ სათნოებასა რასმე იქმს. ხოლო
ეგევითარი არაგულისხმისყოფით ილუნის, რამეთუ ამით
საქმიტა მოვალს შეურაცხებასა მოყუსისასა და უჩს თავი

თქსი, ვითარმედ არს რადმე. ხოლო ეგევითარი იგი არა ოდენ ერთსა ქვასა დასდებს და ორსა აღიღებს, არამედ ყოველსაცა სახლსა დაარლუევს განკითხვითა მოყუსისადათ. ხოლო რომელი გულისხმისყოფით იმარხვიდეს, მას არა უნებს, რადთამცა იდიდებოდა ვითარცა მოლუანჭ, არამედ იმარხავს ამისთვის, რადთამცა მოიგო მით მარხვითა სინმიდჭ და სიმდაბლჭ, ვითარცა იტყვან წმიდანი მამანი, ვითარმედ: „შრომანი ჴორციელნი გულისხმისყოფით მოიყვანებენ სიმდაბლესა“. და ყოვლისა სათნოებისაჲ ესრეთ უნებს კაცსა ქმნად, რადთა მოიგოს იგი და დაინერგოს მის შორის, რადთა ესრეთ იქმნეს ჴელოვან და ალაგოს სახლი სულისა თქსისაჲ უცთომელად.

ხოლო რომელსა უნდეს მოგებაჲ სათნოებისა რადსამე, არა უჭმს თქუმად, ვითარმედ დიდ არიან სათნოებანი და ვერ შემძლებელ ვარ მოგებად მათდა, რამეთუ ესე არს, ოდეს კაცი არა ესვიდეს ღმერთსა და არა ჰრწმენეს, ვითარმედ ღმერთი შემძლებელ არს შეწევნად მისა. აჰა ესერა, რომლისათვისცა გინებს საქმისა კეთილისა, მოვედით და ვთქუათ და ვპოოთ, ვითარმედ ჩუენ თანა არს იგი, უკუეთუ გვნდეს მოგებაჲ მისი.

აჰა ესერა, იტყვს: „შეიყუარო მოყუასი თქსი, ვითარცა თავი შენი“ (ლევიტ. 19,18; მათ. 5,43). ნუ იტყვ, ვითარმედ დიდ არს სათნოებაჲ ესე და ვითარ შემძლებელ ვარ მე მოგებად მისა, ანუ ვითარ შემძლებელ ვარ შეეყუარებად მოყუასისა თავისა თქსისაებრ? ანუ ვითარ ვზრუნვიდე ჭირთა მისთა, ვითარცა ჩემთა, უფროდსლა, რომელნი-იგი გულსა მისსა შინა არიან და არავინ უწყის? ნუ იგონებ ეგევითართა გულისსიტყუათა, არამედ სასოებითა ღმრთისადათა იწყე ქმნად სათნოებისა მის და მაშინ იხილო შეწევნაჲ ღმრთისაჲ, რომელი მოგეცეს¹ შენ წარმართებად მისა.

¹ რომელი მოგეცეს ἢ παρ᾽ ἐμοῦ] რომელი მოგცემს A

და გითხრა შენ სახლს რაღმე. რამეთუ ვითარცა ორნი კიბენი, რომელნი დგანედ – ერთი იგი ზეაღმყვანებელი ცად და მეორე იგი შთამყვანებელი ქუე, ჯოჯოხეთად, და შენ სდგა შორის მათსა ქუეყანასა ზედა. ნუ იტყვ, თუ ვითარ შემძლებელ ვარ მე აღწევნად ქუეყანისაგან და მიწთომად თავსა მის კიბისასა, რამეთუ არცა-თუ შესაძლებელ არს ესე და არცა ეძიებს შენგან ღმერთი ამას. არამედ დაიცევ თავი შენი, რადთა ქუე არა შთახვდე. ნუ ბოროტსა უყოფ მოყუასსა შენსა, ნუცა ძვრსა უზრახავ მას, ნუ შეასმენ მას და ნუცა შეურაცხ-ჰყოფ მას. და ესრეთ იწყო მცირე-მცირედ კეთილისყოფად მისა, რადთა სიტყვთ მოიმადლო იგი და რადთა მის თანა იგი ერთვოდის და რადთა რადცა შეეძლოს, შეენეოდის მას. და ესრეთ მცირე-მცირედ აღვიდოდის თითოეულსა კიბესა და ესრეთ შენევნითა ღმრთისადათა მიიწევის თავსა მის კიბისასა. რამეთუ ოდეს შეენეოდის მოყუასსა თვსსა, მერმე უნებს კეთილი მისი, ვითარცა თავისა თვსისაჲ, და ესე არს, ვითარმედ: „შეიყუარო მოყუასი შენი, ვითარცა თავი თვსი“.

უკუეთუ ვეძიებდეთ, ვპოოთ, და უკუეთუ ვითხოვდეთ ღმრთისაგან, განგუანათლნეს ჩუენ, რამეთუ იტყვს წმიდასა სახარებასა შინა, ვითარმედ: „ითხოვდით და მოგეცეს, ეძიებდით და ჰპოოთ, ირეკდით და განგელოს თქუენ“ (მათ. 7,7; ლუკ. 11,9). ხოლო თხოვაჲ არს, რადთა ვევედრებოდით ღმერთსა ლოცვითა. ხოლო ძიებაჲ ესე არს, რადთა ვეძიებდეთ, თუ ვითარ მოვლენ სათნოებანი, ანუ რაჲ არს მომყვანებელი მათი და თუ ვითარ მოვიგოთ სათნოებაჲ. და ესე არს, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „ეძიებდით და ჰპოოთ“. ხოლო „ირეკდით და განგელოს“, რამეთუ რეკაჲ არს ქმნაჲ სათნოებისაჲ, რამეთუ კაცი ჴელითა ჰრეკს, ხოლო ჴელნი გამოითარგმანებიან საქმედ. ხოლო აწ გვჴმს ჩუენ, რადთა არა ოდენ ვითხოვდეთ, არამედ რადთა ვეძი-

ებდეთცა და ვიქმოდითცა და რაფთა ვისწრაფდეთ, ვითარცა მოციქული იტყვს, რაფთა „მტკიცე ვიყვნეთ ყოველსავე ზედა საქმესა კეთილსა და განმზადებულ“ (შდრ. 2 კორ. 9,8; 2 ტიმ. 3,17). ვითარცა კაცი, ოდეს ლამინ ნავისა შექმნასა, პირველად მოჰმზადებს ყოველსავე საწმარსა ვიდრე მცირედ ბირკადმდე და ვიდრე მცირედ ფისადმდე, და ეგრეთვე დედაკაცი, ოდეს ლამინ ქსელისა მოქსოვასა, პირველად მოჰმზადებს ვიდრე მცირედ ლერწმადმდე და ვიდრე მცირედ მკედადმდე. ხოლო ეგრეთვე გვკვამს ჩუენცა, რაფთა მზა ვიყვნეთ ყოფად ნებისა ღმრთისა, ვითარცა მას უნებს და ვითარცა მას სთნავს.

რაჲ არს, რომელსა იტყვს მოციქული, ვითარმედ: „ნებაჲ ღმრთისაჲ კეთილი და სათნოჲ და სრული“ (რომ. 12,2)? ყოველივე, რაჲცა იქმნეს, ანუ მიშუებითა ღმრთისაჲთა, ანუ სათნოყოფითა ღმრთისაჲთა არს, ვითარცა იტყვს წინაღსწარმეტყუელი, რამეთუ: „მე ვარ უფალი, რომელმან დავჰბადე ნათელი და ვქმენ ბნელი“ (ეს. 45,7). და კუალად იტყვს: „არა არს ბოროტი ქალაქსა შინა, რომელი არა ქმნის უფალმან“ (ამოს. 3,6). ხოლო ბოროტად იტყვს ყოველსავე გულისსაკლებელსა, რომელი იქმნების წურთისათჳს ჩუენისა: შიმშილი, სრვაჲ და უწკმროებაჲ და სენი, ბრძოლანი. ხოლო ესე ყოველნი არა მოიწვევიან ჩუენ ზედა სათნოყოფითა ღმრთისაჲთა, არამედ მიშუებითა ღმრთისაჲთა უმჯობჳსისათჳს ჩუენისა. ხოლო ამას იქმს ღმერთი, არამედ არა უნებს, რაფთა ჩუენცა შევეწეოდით მას.

და გითხრა, თუ ვითარ. უკუეთუ უნდეს ღმერთსა დაქცევაჲ ქალაქისაჲ, არა უნებს, რაფთა ჩუენცა ცეცხლი შეუდვათ მას. და კუალად იქმნების მიშუებაჲ ღმრთისაჲ ვისთჳსმე, რაფთამცა გულისკლებაჲ მოიწნია მის ზედა, ანუ რაფთამცა დასწეულდა. ხოლო არა ჯერ-არს, რაფთა ჩუენცა გულსა ვაკლებდეთ მას, გინა ვთქუათ, ვითარმედ: „ვინაფთგან

ღმერთსა უნებს უძღურებად მისი, არა შევიწყალოთ იგი“. არა ჰნებავს ესევეთარი საქმჳ ღმერთსა, არამედ უნებს, რადთა ვიყვნეთ ჩუენ სახიერ და რადთა ესევეთარსა ზედა საქმესა გულსა გუჲკლდესცა ჭირი სხვსაჲ. არამედ უნებს, რადთა ვიქმოდით ნებასა მისსა კეთილსა, რომელ არს მცნებათა დაცვაჲ და ურთიერთას სიყუარული და მოწყალებაჲ და მსგავსნი ამათნი. და ესე არს ნებაჲ ღმრთისაჲ კეთილი.

ხოლო რად არს სათნოჲ? რამეთუ არა-თუ ყოველი, რომელი იქმოდის კეთილსა, იქმს სათნოსაცა. რამეთუ, აჰა ესერა, პოვის კაცმან ვინმე ქალი ობოლი, გლახაკი, შუენიერი და შეუყუარდის იგი შუენიერებისა მისისათჳს და აღიღის იგი და განზარდის სიობლისა მისისათჳს, ვითარცა ერთი გლახაკი. აჰა, ესე არს საქმჳ კეთილი და ნებაჲ ღმრთისაჲ, არამედ არა არს ესე სათნოებაჲ. ხოლო სათნოებაჲ არს, ოდეს კაცი იქმოდის მოწყალებაჲსა არა კაცობრითა რადთა გულისსიტყვთა, არამედ კეთილისა საქმისათჳს და ღმობიერებისათჳსა. ხოლო ესე არს სათნოჲ ღმრთისაჲ. ხოლო სრული ესე არს, ოდეს კაცი იქმოდის მოწყალებაჲსა არა სიძვრითა, არცა ზარმაცობითა, არამედ ყოვლითა გულითა, გულსმოდგინებით, და ესრეთ მისცემდეს, ვითარცა მიიღებდამცა. და ესრეთ იქმოდის ქველისსაქმესა. და ესე არს ქმნად ნებისა ღმრთისაჲ „კეთილი და სათნოჲ და სრული“ (რომ. 12,2), ვითარცა მოციქული იტყჳს.

ხოლო უჴმს კაცსა, რადთა უწყოდის ძალი იგი და მადლი სათნოებისა ამის მოწყალებისაჲ, რამეთუ შემძლებელ არს ცოდვათა მოტევებადცა, ვითარცა იტყჳს წინადასწარმეტყუელი, ვითარმედ: „საჯსარ კაცისა არნ სიმდიდრჳ მისი“ (იგავ. 13,8). და კუალად იტყჳს, ვითარმედ: „ქმენ მოწყალებაჲ, რადთა განერე ცოდვათა შენთა“ (დან. 4,24). და უფალი იტყჳს: „იყვენით მოწყალე, ვითარცა მამად თქუენი მოწყალე არს“ (ლუკ. 6,36). ხოლო გულისხმა-ყავთ, ვითარმედ სათნო-

ებად ესე მიემსგავსების ღმერთსა. ხოლო ჯერ-არს, რადთა ამასცა ზედა ვეკრძალებოდით, რამეთუ ფრიადი განყოფად არს მოწყალეობისაჲცა.

ხოლო ჩუენ გვკმს, რადთა გულისხმისყოფით ვიქმოდით მოწყალეებასა. რამეთუ არს კაცი, რომელი იქმს მოწყალეებასა, რადთამცა იკუროთხა ყანაჲ მისი. და სხუად იქმს მოწყალეებასა, რადთამცა განერა ნავი მისი. და სხუად იქმს მოწყალეებასა შვილთა მისთათჳს. და სხუად იქმს მოწყალეებასა, რადთამცა იდიდა, და ღმერთი ადიდებს მას. და არავის უგულებელს-ჰყოფს იგი, არამედ თითოეული რასაცა ითხოვდეს, მისცემს, უკუეთუ მის საქმისაგან არარად ევნებოდის სულსა მისსა. არამედ ესე ყოველნი აქავე მიიღებენ მადლსა მათსა და მუნ არარად აქუს, რამეთუ არა მუნისა კეთილისათჳს იქმან. რამეთუ კურთხევისათჳს ყანისა შენისა ჰქმენ, აკუროთხა იგი ღმერთმან. შვილთა შენტათჳს ჰქმენ, დაიცვნა ღმერთმან შვილნი შენნი. დიდებისათჳს შენისა ჰქმენ, გადიდა შენ ღმერთმან. რადლა თანააც შენი ღმერთსა? მიგცა შენ მადლი, რომლისათჳს ჰქმენ.

ხოლო არს სხუად, რომელი იქმს მოწყალეებასა, რადთამცა განერა სატანჯველისაგან საუკუნოჲსა. და ესე იქმს სულისათჳს თჳსისა და საღმრთოდ. არამედ არა იქმს, ვითარცა არს ნებაჲ ღმრთისაჲ, არამედ წუთ საზომსა მონისასა არს, რამეთუ მონაჲ არა იქმს ნებასა უფლისასა ნეფსით, არამედ ეშინიან, რადთა არა სცეს მას. ხოლო სხუად იქმს, რადთამცა აქუნდა მადლი. ესე პირველისა მის უზეშთაჲს არს. ხოლო არცა ესე არს ნებისაჲბრ ღმრთისა, რამეთუ არა არს იგი საზომსა ძისასა, არამედ მუშაკისასა, რამეთუ მუშაკი ნებასა უფლისა თჳსისასა იქმს, რადთამცა აღიღო ფასი, და ეგრეთვე ესე იქმს, რადთამცა ჰქონდა მადლი. რამეთუ სამითა სახითა ვიქმთ კეთილსა, ვითარცა წმიდაჲ ბასილი იტყჳს და სხუასა ჟამსაცა მითქუამს ესე თქუენდა. ანუ შიშისათჳს სატან-

ჯველთაჲსა, და ვართ საზომსა მონისასა. ანუ მადლისათჳს, და ვართ საზომსა მუშაკისასა. ანუ კეთილისათჳს, და ვართ საზომსა ძისასა, რამეთუ ძჳ არა იქმს ნებასა მამისა თჳსისასა შიშისათჳს მისისა, ანუ ფასისა აღებისათჳს, არამედ რადთამცა მოიმადლა იგი, რადთამცა პატივ-სცა და განუსუენა მას. და ჩუენცა გჳჳმს, რადთა ამით სახითა ვიქმოდით მონყალებასა კეთილისა საქმისათჳს და რადთა ვიჭიროდით ერთმანერთისათჳს, ვითარცა თჳსთა ასოთათჳს. და რადთა ესრეთ მივსცემდეთ, ვითარმცა ჩუენ მოვიღებდით, და ესრეთ კეთილსა უყოფდეთ, ვითარმცა იგი ჩუენ გჳყოფდა. და ესე არს გულისხმისყოფით მონყალებაჲ, და ესრეთ ვიპოვებით ჩუენ საზომსა ძისასა.

ხოლო ნუვინ იტყჳს, ვითარმედ გლახაკ ვარი მე და ვერ ვიქმ მონყალებასა, რამეთუ დაღაცათუ ვერშემძლებელ ხარ მიცემად, ვითარცა მდიდართა მათ, რომელთა მისცეს ფრიადი ფასისსადაცა მას, მიეც ორი დანგი, ვითარცა ქურივმან მან, და შეინიროს იგი ღმერთმან შენგან, ვითარცა ფრიადი იგი (მარკ. 12,41-42; ლუკ. 21,2-4). ხოლო უკუეთუ ვერცა ესე შეგიძლია, მაშა ჰმსახურე უძლურთა, რამეთუ ესე ძალ-გიც. ხოლო უკუეთუ ესეცა ვერ ძალ-გიც, ძალ-გიც სიტყჳთა ნუგეშინისცემად ძმისა შენისა. შეინყალე იგი სიტყჳთა და მოიწსენე წერილისაჲ მის, რომელსა იტყჳს: „სიტყჳჲ კეთილი უფროჲს არს მიცემასა“ (ზირ. 18,16-17). ხოლო აჰა, სიტყჳთაცა ვერ ძალ-გიც, ნუუკუე ვერ ძალ-გიცა ესეცა, რადთა ოდეს აღშფოთნეს ძმაჲ შენი, შეინყალო და იტჳრთო იგი ჟამსა აღძრვისა მისისასა? და არა უწყია, რამეთუ იგიცა ჩუენ ყოველთა მტერისაგან გამოიცადების? ხოლო შენ დუმენ სიტყჳსგებისა წილ და განარინე იგი ჟამსა მას მტერისაგან და ესრეთ შეინყალოს სულიცა შენი. და კუალად ძალ-გიც, რადთა უკუეთუ შეგცოდოს შენ ძმამან შენმან, მიუტეო მას იგი, რადთა შენცა მოტევებაჲ მოილო ღმრთისაგან, რა-

მეთუ თკთ უფალი იტყვს: „მიუტევეთ და მოგეტევნენ“ (ლუკ. 6,37). და ესრეთ იქმ მოწყალებასა სულსა თანა ძმისა შენისასა, უკუეთუ შეუნდო მას, რად-იგი შეგცოდა შენ. რამეთუ მოგუცა ჩუენ ღმერთმან ჴელმწიფებაჲ, რადთა უკუეთუ გკნდეს და შეუნდობდეთ ურთიერთას ცოდვათა. და-ღაცათუ არაჲ გაქუნდეს, რადთამცა ჴორციელად ჰქმენ მის თანა წყალობაჲ, მაშინ სულსა მისსა თანა ქმენ წყალობაჲ, რამეთუ სულისა წყალობაჲ უფროჲს არს ჴორცთასა, რამეთუ ვითარცა სული უპატიოსნეს არს ჴორცთასა, ეგრეთვე წყალობაჲ, რომელი იქმნას სულსა თანა, უფროჲს არს, ვიდრე რომელი იქმნეს ჴორცთა თანა.

ხოლო ვერვინ შემძლებელ არს თქუმაჲ, ვითარმედ ვერ შემიძლია წყალობისა ქმნაჲ. ხოლო ყოველთავე შეგკძლია, თითოეულსა ძალისაებრ და საზომისა თჳსისა. არამედ ისწრაფეთ ხოლო¹, რადთა გულისხმისყოფით იქმოდით, ვითარცა თითოეულისა სათნოებისათჳს ვთქუთ, რამეთუ რომელი გულისხმისყოფით იქმოდის სათნოებასა, იგი არს ჴელოვანი მაგებელი, რომელი უცთომელად აღაშჳნებს სახლსა სულისა თჳსისასა. და ამისთჳს იტყვს წმიდასა სახარებასა შინა, ვითარმედ: „ბრძენმან მან აღაშჳნის სახლი თჳსი კლდესა ზედა და ვერარაჲ წინააღმდეგომი შესძრავს მას“ (მათ. 7,24) და შემდგომი ამისი.

ღმერთმან მოგუმაღლენ ჩუენ სმენაჲ და ქმნაჲ, რომელი გუესმეს, რადთა არა საშჳელ გუექმნენ ჩუენ სიტყუანი ესე დღესა მას საშჳელისასა, რამეთუ უფლისაჲ არს დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

¹ ხოლო *μῶνον* 158.29] > A

**თქუმული მისივე, რომელსა აქუნდეს მსახურებაჲ
ოსტიგნობისაჲ**

უკუეთუ გნებავს, რადთა არა შთაჰვარდებოდი გულის-
წყრომასა და ძკრისცსენებასა, სიყუარული ჭურჭლისა
რადსამე მიმართ ნუ გაქუნ, არამედ უკუეთუ რადმე ვინმე
ითხოოს შენგან, მიეც მას იგი. და უკუეთუ ცთომით გან-
ცედეს, ნუ ზრუნავ. ხოლო ამას იქმოდე ნუ ამისთვს, ვი-
თარმცა შეურაცხ-ჰყოფდი საქმესა მონასტრისასა, რამეთუ
თანაგაც, რადთა ყოვლითა ძალითა შენითა ზრუნვიდე მას,
არამედ რადთამცა დაიცევ თავი შენი შფოთისაგან. ხო-
ლო ესე წარჰმართე და საქმეთა ამათ არა ვითარცა შენთა
იქმოდი, არამედ ვითარცა ღმრთისათა და ვითარმედ ესე
ოდენ საურავი რწმუნებულ არს შენდა. რამეთუ ერთი იგი
გულისსიტყუად გასწავებს შენ არაშურობასა და არცა სი-
ყუარულსა ჭურჭელთასა, ხოლო მეორე ესე გასწავებს შენ
არაშეურაცხყოფასა საქმეთა მონასტრისათა. ხოლო უკუ-
ეთუ ესე გულისსიტყუანი არა გაქუნდენ, უწყებულ იყავ, ვი-
თარმედ შფოთი და აღძრვად არა გაკლდეს.

კითხვად გულისსიტყვსაჲ: მხიარულ ვარ მე სიტყუათა
ამათ ზედა და მინებს, რადთამცა ვქმნენ იგინი. ხოლო რად-
სათვს, რომელ ჟამსა ქმნისასა არა მზა ვიპოები?

მიგებაჲ: რამეთუ არა ყოვლადვე იწურთი მათ. ხოლო
უკუეთუ გნებავს, რადთა ოდესცა გინდეს, გაქუნდეს იგი,
მაშა ყოვლადვე იწურთიდი მათ. და მე ვესავ ღმერთსა,
რადთა წარემატებოდი შენ საქმესა ღმრთისასა. ლოცვად
და წურთად სწორ-ყვენ, უძლურნი მოიმადლენ პირველად,
რადთა ამით საქმითა მოიგო ღმობიერებაჲ, ვითარცა მრავალ-
გზის ვთქუ. ხოლო მეორედ, რადთა უკუეთუ შენ და-

სნეულდე, აღგიდგინოს ღმერთმან კაცი, რომელმან მოგი-
მადლოს შენ, რამეთუ იტყვს: „რომლითა სანყაულითა მიუწ-
ყოთ, მოგენყოს“ (მათ. 7,2).

უკუეთუ ჰქმნა საქმწ რაჲმე კეთილი ძალისაებრ შენისა
და გენამებოდის შენ სვნიდისი შენი და ვერ მოიმადლო
უხუცესი შენი, გინებს, რაჲთა გულსმოდგინე-ჰყო თავი შენი
და იტყოდ, ვითარმედ მე არა ვიცი გზად ჭეშმარიტებისად,
და ესრეთ უშფოთველად და განსუენებით თანაწარჰჴდე,
ოდეს გესმეს, ვითარმედ სცეთ მისთვის, რომელი-იგი შენ
გეგონა, ვითარმედ კეთილი მიქმნიეს. რამეთუ განშჯითა
უგულისხმიერჴსთა შენთაჲთა ანუ ნაკლული იგი განსრულ-
დების, ანუ კეთილად ქმნული იგი უკეთჴს იქმნების. ისწ-
რაფე, რაჲთა წარემართო მოთმინებითა, რაჲთა რომელიცა
ჭირი მოიწიოს შენ ზედა, გინა-თუ სულიერად, გინა-თუ
ჯორციელად, უშფოთველად და სულგრძელებით იტკრთო
იგი.

უკუეთუ ვინმე დაგწამოს შენ საქმწ, რომელი შენ არა
გექმნას, ნუ განჰრისხნები, ნუცა სიტყუას-უგებ, არამედ
მოუდრიკენ მას მუჴლნი და არქუ: „შემინდვე და ლოცვა-ყავ
ჩემთვის“. ესე თქუ და კმა-ყავ, დადუმენ, ვითარცა თქუეს მა-
მათა.

ხოლო უკუეთუ გკითხონ, თუ ვითარ იყო საქმწ იგი,
მოუდრიკენ პირველად მუჴლნი და უთხარ, თუ ვითარ იყო
საქმწ იგი, და ოდეს უთხრა, კუალად მოუდრიკენ მუჴლნი
და თქუ: „შემინდვეთ და ლოცვა ყავთ ჩემთვის“.

კითხვაჲ: რაჲ ვყო, რამეთუ ერთსა საზომსა ვერ ვარ
სენაკსა შინა ჩემსა და შემთხუევასა ძმათასა?

მიგებაჲ: მასვე საზომსა, რომელი გაქუს სენაკსა შენსა,
ვერ მოიგებ შემთხუევასა ძმათასა. არამედ ისწრაფე ხოლო,
რაჲთა არავისგან გევნოს, არცა ვის ძკრი უზრახო, არცა
მიხედნე საქმესა გინა სიტყუასა ვისსამე, რომელი გავნებ-

დეს შენ. არამედ ისწრაფე, რაფთა რაფცა საქმეზე იხილო, ყოვლისაგანვე აღეშენებოდი. და ნუ გნებავს, რაფთამცა გამოშენდი სიტყვითა ანუ საქმიითა შენითა, და ნუ ჰზუაობ ნურას ზედა, და მოიგე ინროებაჲ ცხორებასა შინა შენსა, და ჭეშმარიტებაჲ დაიმჭირე პირსა შენსა ვიდრე მცირედ საქმედმდინცა. ხოლო ესე უწყოდე¹, ვითარმედ უკუეთუ კაცსა ჰბრძოდის ვნებაჲ რაფმე და ქმნეს მან იგი ერთგზის, მერმე უფროდსლა განძლიერდების ვნებაჲ იგი მის ზედა, რამეთუ თვთ იგი განძლიერებს ვნებასა მას მის ზედა და მისცემს მას ძალსა კუალად ბრძოლად მისა. ხოლო უკუეთუ ილუანოს და ქმნეს საქმე წინააღმდეგომი ვნებისაჲ მის, უფროდსლა მოაუძღურებს ვნებასა მას და განძლიერებს თავსა თვსსა მის ზედა ბრძოლად მისა. და ესრეთ ილუნიდეს რაჲ მცირედ, შეწევნითა ღმრთისაჲთა სძლევს ვნებასა მას.

კითხვაჲ: რად იტყვს მამაჲ პიმენ, ვითარმედ სამნი ესე საქმენი არიან თავ ყოვლისა კეთილისა: შიში ღმრთისაჲ, ვედრებაჲ [ღმრთისაჲ] და კეთილისყოფაჲ მოყუისსა?

მიგებაჲ: შიში ღმრთისაჲ ამისთვის თქუა ბერმან, რამეთუ შიში ღმრთისაჲ არს დასაბამი ყოვლისა კეთილისაჲ და სიბრძნისაჲ (იგავ. 1,7; ფსალმ. 110,10) და ვერვინ წარჰმართებს კეთილსა რასმე თვნიერ შიშისა ღმრთისა. რამეთუ შიში ღმრთისაჲ მოსდრეკს კაცსა ბოროტისაგან (იგავ. 15,27). ხოლო ვედრებაჲ ღმრთისაჲ ამისთვის თქუა, რამეთუ თვნიერ შეწევნისა ღმრთისა ვერარას სათნოებასა მოიგებს კაცი, ვერცა რას კეთილსა იქმს, დაღაცათუ უნდეს. ხოლო ამისთვის უჭმს კაცსა მარადის² ვედრებაჲ ღმრთისაჲ, რაფთა შეეწიოს მას. ხოლო კეთილისყოფაჲ მოყუისსაჲ ამისთვის თქუა, რამეთუ ესე საქმე სიყუარულისაჲ არს, ხოლო საქმე კეთილი მოყუისსა სიყუარულითა სრულ-იქმნების. და

¹ უწყოდე γίνωσθε 190.10] უწყოდეთ A

² მარადის ἐν παντί 191.14] მას A; მ-ს B

ამისთვის თქუა ბერმან კეთილისყოფად მოყუისაჲ, რამეთუ
ოდეს კაცსა ღმრთისა ემინოდის და ღმერთსა ევედრებოდის,
უკმს მას, რადთა მოყუასსაცა კეთილი უყოს, რამეთუ ესე
არს სიყუარული, აღმასრულებელი სათნოებათაჲ, ვითარცა
წმიდაჲ მოციქული იტყვს (რომ. 13,10; 1 კორ. 13,13). ხოლო
უფალსა ღმერთსა ჩუენსა დიდებაჲ მივსცეთ უკუნითი უკუ-
ნისამდე, ამენ.

**თქუმული მისივე, მოსენაკეთა მიმართ, რაჟამს
ჰკითხეს მას ურთიერთას მისლვისათჳს**

იტყჳან მამანი, ვითარმედ სენაკსა შინა ჯდომად და მი-
სლჳად ბერთა თანა სწორი-სწორ არს. ხოლო ესე სიტყუად
არს, ვითარმედ სენაკსაცა შინა და გარეგან სენაკისაცა
გვჴმს, რადთა ფრთხილ ვიყვნეთ გონებითა და რადთა უწყო-
დის კაცმან, თუ რადსათჳს უჴმს ჯდომად სენაკსა შინა, ანუ
რადსათჳს მივალს იგი მამათა და ძმათა თანა. ხოლო უკუეთუ
ესრეთ ფრთხილ იყოს კაცი, მერმე მიინევის ქმნად სიტყჳსა-
ებრ მამათადსა, და ოდეს ჯდეს სენაკსა¹, ილოცავს, იწურ-
თის და იქმს მცირედ ჳელითსაქმარსა და ზრუნავს გულისსი-
ტყუათა თჳსთა და კუალად, ოდეს სადა მივიდეს, ირგებს და
შეიქცევის უვნებელად სენაკადვე თჳსა. ხოლო უკუეთუ იხი-
ლოს თავი თჳსი, ვითარმედ ევნო რადსაგანმე, ესრეთ სცნობს
უძლურებასა თჳსსა და სცნობს, ვითარმედ ჯერეთ არარად
მოუგია დაყუდებისაგან თჳსისა და შეიქცევის დამდაბლე-
ბული სენაკსავე თჳსსა და ინანის და ტირს და ევედრების
ღმერთსა უძლურებისა თჳსისათჳს. და ესრეთ დაჯდეს სე-
ნაკსა თჳსსა და ეკრძალებოდის თავსა თჳსსა.

ხოლო კუალად ოდეს გამოვიდეს გარე და იხილოს თავი
თჳსი, ვითარმედ კუალადცა იძლევის, ვითარცა პირველად,
და ესრეთ კუალად შეიქცეს სენაკსა თჳსსა და ევედრებოდის
ღმერთსა ტირილით, რამეთუ კაცსა სენაკი აღამაღლებს,
ხოლო კაცნი გამოსცდიან.

და თქუეს წმიდათა მამათა ესე კეთილად, ვითარმედ
მისლჳად და ჯდომად სწორ არიან². ხოლო თქუენ, ოდეს გა-

¹ სენაკსა Gr] + თჳსსა A

² სწორ არიან] სწორი-სწორ ყვნეს A

მოხვდოდით სენაკთაგან თქუენთა, გიჴმს თქუენ, რადთა უწყოდით, თუ რადსათჳს გამოხუალთ სენაკთაგან თქუენთა, რადთა არა ცუდად განხვდეთ, რამეთუ იტყჳან წმიდანი მამანი, ვითარმედ: „რომელი თჳნიერ გულისსიტყჳსა განვიდეს, იგი ცუდად დაშურების“. ხოლო რად არს გულისსიტყუად იგი? რადთა პირველად სიყუარულისათჳს მივიდოდით, რამეთუ წერილ არს: „იხილე ძმად შენი, იხილე უფალი ღმერთი შენი“. ხოლო მეორედ, რადთა ესმეს სიტყუად ღმრთისად, რამეთუ სიმრავლესა შორის უფროჲს წარმოვალს სიტყუად და დაღაცათუ მან არა იცოდის, სხუად ვინმე იტყჳს. ხოლო მესამედ ამისთჳს, რადთა, ვითარცა ვთქუ, ცნას საზომი თჳსი. ესრეთ, უკუეთუ მივიდოდინ ტაბლასა და დააგონ საჭმელი კეთილი და სათნო-ეყოს მას იგი, უჴმს, რადთა გულისხმა-ყოს, თუ შეუძლია-ძი დამჭირვად თავისა თჳსისა მისგან, ანუ-თუ ისწრაფის, რადთამცა მიიღო უფროჲსი ძმისა თჳსისად და რადთამცა თჳთ იხუედრა უფროჲსი ნაწილი და ძმასა თჳსსა მისცეს უმცროჲსი, და არცა შეჴრცხუენდეს მიცემად ძმისა უმცროჲსი და თჳთ აღებად უფროჲსი. და მცირედითა მით და არარადთა საქმითა აღასრულებს ანგაჴრებასა. და კუალად უჴმს, რადთა გამოიძიოს, თუ მრავალთა საჭმელთაგან შეუძლია დამჭირვად თავი თჳსი და ყოველთაგან არაგანძღომად. და თუ და-ძი იმჭირავსა თავსა თჳსსა კადნიერებისაგან, ანუ-თუ იხილოს ძმად ვინმე, ვითარმედ უფროჲს მისსა პატივ-სცემენ მას, რადთა არა აღშფოთნეს. და უკუეთუ იხილოს სხუად ძმად, ვითარმედ კადნიერ-იქმნებოდის მეორისა თანა, გინა-თუ მრავლისმეტყუელებდეს, გინა-თუ უწესოსა რასმე იქმოდის, რადთა არა მიხედნეს მას, არცა განიკითხოს იგი, არამედ რადთა დაიმჭიროს, ვითარცა წერილ არს მამისა ანტონისთჳს, ვითარმედ: უკუეთუ ვის-თანა-მე მივიდის, რადცა კეთილი იხილის მის თანა, იგიცა დაიმარხის: რომლი-

სადმე სიმშკდლ და რომლისადმე სიმდაბლ და რომლისადმე დაყუდებად, და ესრეთ თითოეულისა კეთილი დაიმჭირის.

აჰა ესერა, ძმანო, ესრეთ გვჭმს ჩუენცა ქმნად და რად-თა ამისთჳს მივიდოდით ერთმანერთისა თანა, და ოდეს შევიქცეოდით სენაკადვე ჩუენდა, რადთა გამოვეძიებდეთ, თუ რომლისაგან გუერგო, ანუ რომლისაგან გუევნო. და რომელსა ზედა დაცვულ ვიყვნეთ, რადთა მისთჳს ვჰმად-ლობდეთ ღმერთსა, რომელმან დაგვფარნა ჩუენ უვნებე-ლად. ხოლო რომლისაგანცა გუევნებოდის, რადთა ვინანდეთ მისთჳს და ვტიროდით და ვწუხდეთ თავთა ჩუენთათჳს, რა-მეთუ თითოეული თჳსისა საზომისაგან ირგებსცა და ივნებს-ცა. უკუეთუ არა, სხუად არავინ გუავენებს, არამედ ჩუენ თვთ თავთა ჩუენთა ვავენებთ, რამეთუ შემძლებელ ვართ, უკუ-ეთუ გვნდეს, რადთა ყოვლისაგანვე საქმისა ვირგებდეთ.

და გითხრა თქუენ სახლ რადმე, რადთა გულისხმა-ჰყოთ, ვითარმედ ესრეთ არს. აჰა ესერა, დგეს ვინმე ადგილსა რომელსადმე ქალაქსა შინა, და წარჰჭდინა მის თანა სამნი კაცნი. და ერთმან მათგანმან მოიგონა მისთჳს, ვითარმედ მოელის ვისმე, რადთამცა წარვიდა მის თანა და ისიძვა. და მეორემან მოიგონა, ვითარმედ მპარავი არს. და მესამემან მოიგონა, ვითარმედ უწმობია ვისდამე მოყუარისა მისისა მახლობელისა ამის სახლისაგან და მოელის მას, რადთა წარ-ვიდეს მის თანა ლოცვად. აჰა ესერა, სამთავე ერთი კაცი ნახეს და სამთავე სხუად და სხუად გულისსიძყუად მოიგონეს მისთჳს, თითოეულმან საზომისაებრ თჳსისა: ვითარ თვთ იყო, იგივე მისთჳს მოიგონა.

ვითარცა არიან გუამნი, შავისა ნავდლისა უფალნი და უძღურნი სტომაქითა, და რადცა ჭამონ, ყოველივე ავნებს მათ, დაღაცათუ სარგებლისად იყოს საჭმელი იგი, ეგრეთვე სული, ოდეს იყოს ბოროტისა ჩუეულებისა უფალი, ყოვ-ლისაგანვე ევნების, დაღაცათუ კეთილი რადმე იხილოს,

არამედ მას ევნებისვე. ვითარცა ჭურჭელი რაჲმე, რომელი იყოს საესქ თაფლითა და უკუეთუ შთააგდოს ვინმე მას შინა მცირედ თივისაგან, რომელსა ჰრქუან აფსინდი, მეყსეულად ყოველსა მას თაფლსა დაამწარებს, ეგრეთვე ჩუენ, სიმწარითა უკეთურებისა ჩუენისაჲთა დავამწარებთ მოყუსისასაცა კეთილსა.

ხოლო რომელი იყოს კეთილისა გონებისა უფალი, იგი მსგავს არს კაცსა მრთელსა სტომაქითა, რომელმან დაღაცათუ ჭამოს საჭმელი მავნებელი, მას არავე ევნების, რამეთუ სტომაქი მისი მრთელი არს და მალედ მოიდნობს და, ვითარცა ვთქუთ პირველისა მისთვის, ვითარმედ გარდააქცევს უვნებელსაცა საჭმელსა მავნებელად, ეგრეთვე ესე მავნებელსაცა ჰყოფს უვნებელად. ხოლო ესე უწყოდეთ, ვითარმედ ღორისაჲ არს სტომაქი მრთელი და ჭამს იგი კერატსა და გურკასა ფინიკისასა და მწვრესა სუამს და სიმრთელითა მისითა მალედ მოიდნობს მას. ეგრეთვე ჩუენ, უკუეთუ გუაქუნდეს სული კეთილი და საქმენი კეთილნი, რაჲცა ვიხილოთ, ყოვლისაგანვე ვირგებდეთ, დაღაცათუ არა რაჲმე კეთილი იყოს საქმჲ იგი, რამეთუ წერილ არს, ვითარმედ: „კაცსა უგუჲურსა ყოველივე ბოროტ უჩნ“ (იგავ. 14,7).

მესმა მე ძმისა ვისთვისმე, ვითარმედ ოდეს მივიდის სენაკსა ვისსამე და იხილის იგი განუგველად, თქვს: „ნეტარ არს ძმად ესე, რამეთუ ესრეთ უგულებელს-უყოფიან¹ ყოველნივე ქუეყანისა საქმენი და გონებაჲ მისი არს ზეცას, რომელ ვერცა სენაკისა თვისისა განგვად მოეცალების“. და კუალად, უკუეთუ მივიდის სხვსა ძმისა სენაკსა და იხილის იგი განგვილი და განწმედილი, თქვს, ვითარმედ: „სული მისი წმიდაჲ არს და ეგრეთვე სენაკი მისი წმიდაჲ არს და კეთილისა სულისა მისისაებრ არს სენაკიცა მისი“. და არავისთვის თქვს, თუ იგი ვინმე უწესოდ არს, ანუ იგი ვინმე ფუდუ-

¹ უგულებელს-უყოფიან Gr] + მას A

ლი არს, არამედ სიკეთისაგან მისისა ყოველნივე კეთილ უჩნდეს.

ღმერთმან სახიერმან მოგუმადლენ ჩუენ, რადთა ყოველთაგან ვირგებდეთ და რადთა არაოდეს გავიგონოთ ბოროტი მოყუსისაჲ. ხოლო უკუეთუ გავიგონოთ, რადთა კუალად მოვაქციოთ კეთილად, რამეთუ არაგაგონებაჲ ბოროტისაჲ მოყუსისა თვისისაჲ შობს სახიერებასა, რომელი უყუარს ღმერთსა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

**თქუმული მისივე, უხუცესთა მიმართ მონასტრისათა
და თუ ვითარ ჯერ-არს ბრძანებაჲ ძმისაჲ და კუალად
მათ ვითარ უცმს მორჩილებაჲ**

უკუეთუ ხარ უხუცესი ძმათაჲ, ზრუნევედი მათთვის ღმობიერითა გულითა და სახიერებითა და ასწავებდი მათ კეთილსა საქმით და სიტყვით, ხოლო უფროდსა – საქმით, რამეთუ უფროდს ერგების საქმით სწავლაჲ, ვიდრე სიტყვით და უმტკიცეს არს. უკუეთუ ძალ-გედვას ჯორცითა შრომაჲ, სახე-ექმენ მათ, ხოლო უკუეთუ ესე ვერ ძალ-გიც და უძლურ ხარ, მაშა სახე-ექმენ მათ სათნოებათა ზედა სულიერთა, რომელთა იტყვს მოციქული, „სიყუარულითა, სიხარულითა, მშვიდობითა, სულგრძელებითა, სახიერებითა, სარწმუნოებითა, სიმშვიდითა“ (გალატ. 5,22-23) და ყოველთავე ვნებათაგან მარხვითა თავისა თვისადათა.

ხოლო მომავალთა ცთომათაგან ნუ აღშფოთნები ფრიად, არამედ დაწყნარებულად აჩუენე ვნებაჲ ცთომისაჲ მის და კანონი მიეც ჯერისაებრ და ჟამისა მომავალისა. ხოლო ნულილთა ცთომათა ნუ გამოიწულები და ზედადსზედა ნუ ამხილებ, რამეთუ მძიმეცა არს და ზედადსზედა მხილებაჲ უგუნურებად და უგულუბელსყოფად მიიყვანებს კაცსა. ნუ უფლებით უბრძანებ, არამედ ღმობიერებით, ვითარმცა განაზრახებდი. რამეთუ ესრეთ [თქმული] უფროდსა მორჩილებაჲ მოიყვანებს მას და განუსუენებსცა ჟამსა აღძრვისასა.

რაჟამს ძმაჲ ვინმე აღიძრას და სიტყუა-გიგებდეს შენ, დაიცევ ენაჲ შენი, რადთა არა ჰრქუა მას რისხვით სიტყუად და ნუ მიუშუებ გულსა შენსა, რადთამცა ამაღლდა მის ზედა. მოივსენე, რამეთუ ძმაჲ შენი არს და ასოჲ შენი ქრისტეს მი-

ერ და ხატი ღმრთისად და გამოიცადების იგი ჩუენ ყოველთა მტერისაგან. და მოწყალე ექმენ მას, რადთა არა წარტყუნოს იგი ეშმაკმან წყლულებითა მით გულისწყრომისადათა და მოკლას იგი ძკრისცსენებითა და წარწყმიდოს სული იგი განუკრძალველობითა ჩუენითა, რომლისათჳს ქრისტჳ მოკუდა. მოივსენე, ვითარმედ შენცა მრავალგზის იძლევი რისხვისაგან, შენისა უძლურებისაგან. ღმობიერ-ექმენ ძმასა მას და მადლიერ იყავ, რამეთუ ჰჰოე მიზეზი, რადთა შეუნდო და შენცა ღმერთმან უმეტესად და უფროდსად შეგინდოს, რამეთუ იტყჳს: „მიუტევეთ და მოგეტევენ“ (ლუკ. 6,37). ხოლო უკუეთუ ჰგონებ, ვითარმედ ნუუკუე შენითა მით სულგრძელებითა ავნო სულსა მის ძმისასა, არამედ მოციქული იტყჳს, ვითარმედ: „სძლეთ კეთილითა ბოროტსა მას“ (რომ. 12,21), და არა თქუა, ვითარმედ: „სძლეთ ბოროტითა ბოროტსა“. და წმიდანი მამანი იტყჳან, ვითარმედ: „უკუეთუ სხუასა გაჰკანონებდე და განრისხნე, თჳსსა ვნებასა აღასრულებ“. და ვინ დაარღჳის თჳსი სახლი, რადთამცა მოყუისსად აღაშჳნა? ხოლო უკუეთუ შფოთი იგი დაადგრეს, აიძულე გული შენი, ილოცე და თქუ ესრეთ: „ღმერთო, კაცთმოყუარეო და სულთა მოყუარეო, რომელმან სახიერებითა შენითა არაარსისაგან არსად მომიყვანენ ჩუენ და მოგუეც ჩუენ სამოთხჳ, ხოლო ჩუენ დავეცენით გარდასლვითა მცნებისა შენისადათ. და კუალად აღგუმართენ ჩუენ სისხლითა მხოლოდშობილისა ძისა შენისადათა, მაცხოვრისა ჩუენისადათა. ანცა მოხედენ უძლურებასა ზედა ჩუენსა და შეჰრისხენ აღძრვასა ამას გულისა ჩუენისასა, ვითარცა ოდესმე ზღუასა მღელვარესა, და ნუ უშვილო იქმნები ერთსა ამას ჟამსა ჩუენ ორთაგანვე, რაჟამს მოვკუდეთ ჩუენ ცოდვითა და ნუ¹ გუეტყჳ ჩუენ, ვითარმედ: „რად-მე სარგებელ არს სისხლთა ჩემთათჳს, რაჟამს შთავიდე მე

¹ ნუ 186.10] > A

განსახრწნელად?“ (ფსალმ. 29,10) [და]¹ ვითარმედ: „ამენ გეტყვ, არა გიცნი თქუენ²“ (მათ. 25,12), რამეთუ დავსებულ არიან სანთელნი თქუენნი მოკლებითა ზეთისადათა“. და შემდგომად ლოცვისა ამის, რაჟამს დამშვდნეს გული შენი, მერმე შემძლებელ ხარ სიტყვსაებრ მოციქულისა, რადთა შეჰრისხნე, ამხილო და ნუგეშინის-სცე და ღმობიერებით, ვითარცა ასოდ შენი უძლური ესრეთ განჰჳურნო იგი (2 ტიმ 4,2). მაშინ ძმაჲცა იგი შეინყნარებს კურნებასა მას, რაჟამს გულისხმა-ყოს, ვითარმედ არა კეთილად ქმნა, და შენითა სიმშვდითა მოსდრიკო გულიცა მისი მშვდობად.

ხოლო ან ნუმცა რად განგაჰორებს შენ სიტყვსა მისგან ქრისტჳსისა, რომელსა იტყვს: „ისნავეთ ჩემგან, რამეთუ მშვდ ვარ და მდაბალ გულითა“ (მათ. 11,29). და ზრუნევი შენ, რადთა პირველად მოიგო მშვდობად და ნურარაჲსა საქმისათჳს აღამრღუევ გულსა შენსა, რამეთუ ჩუენ ყოველსავე შრომასა ვჰყოფთ, რადთამცა მოვიგეთ სიყუარული და სინმიდჳ გულისაჲ. ხოლო უკუეთუ ესრეთ შეიძინო ძმაჲ იგი, ღირს-იქმნე შენცა სმენად ჳმისა მის, რომელსა იტყვს, ვითარმედ: „უკუეთუ გამოიყვანო პატიოსანი არანმიდისაგან, იყო შენ ვითარცა პირი ჩემი“ (იერ. 15,19).

ხოლო შენ, რომელი-ეგე ხარ მორჩილებასა შინა, ნუ ირწმუნებ, რასა გეტყოდის გული შენი და ნუ მიენდევები გულისხმისყოფასა შენსა, რადთა არა დაჰბრმდე. ნურას იქმ თვნიერ კითხვისა და ნუ მოიგონებ, თუ მე უკეთე გავიგონებ მასწავლელისა ჩემისა, და ნუ ხარ მსაჯულ საქმეთა მოძღუ-რისა შენისათა, რადთა ოდეს გამოიცადებოდი, არა ცთომილ იპოო, რამეთუ ცთომად არს ესე ეშმაკისაჲ, რომელსა უნებს, რადთამცა მოგაცთუნა შენ მორჩილებისაგან და ვერმცა ჰპოე შენ ცხორებაჲ იგი, რომელი მის მიერ იქმნების. ხოლო

¹ და καὶ 186.12] > AB

² თქუენ ἡμεῖς 186.12] თქუენი A

უკუეთუ ჰმორჩილებდე, უშრომელად ხუალ შენ გზასა წმი-
დათა მამათასა. ისწავე დატევებად ნებისა შენისაჲ და ოდეს
დაეჩვო დატევებასა მისსა, მერმე უშრომელად დაუტეობდე
მას და ვერღარაჲ გულსა გაკლებდეს შენ, რამეთუ არა
გინებს, რადთამცა იქმნებოდა რადმე ნებისაებრ შენისა და
ესრეთ ჰპოო მშკდობაჲ.

ისწრაფე, რადთა არა გარდაჰყდე მცნებასა ღმრთისასა
და მამისა შენისასა. დაიმჭირე ყოველსა ზედა თავისა ბრა-
ლობაჲ და ნურად შეგირაცხიეს თავი შენი და გრწმენინ,
ვითარმედ ნებითა ღმრთისაჲთა მოიწვევის, რადცა მოვალს
ჩუენ ზედა, და ესრეთ იტკრთო ყოველივე შენ ზედა მომა-
ვალი სიხარულით. და გინებაჲ გიჩნდინ, ვითარცა წამალი,
განმკურნებელი ამპარტავანებისა შენისაჲ, და ულოცევდი
მაგინებელთა შენთა, ვითარცა მკურნალთა შენთა.

ხოლო ესე უწყოდე, რომელსა სძულს გინებაჲ, მას სძულს
სიმდაბლჴ. და რომელი ივლტის მაგინებელთა თვსთაგან,
იგი ივლტის სიმშკდისაგან. ნუ გნებავენ, რადთამცა სცან
ბოროტი მოყუსისაჲ და, უკუეთუ სცნა, ნუ განიკითხავ მას.
და ყოველსა ზედა ღმერთსა ჰმადლობდი და მოიგე სახი-
ერებაჲ და სიყუარული წმიდაჲ. და ყოვლისა უნინა დავიც-
ვათ სკნიდისი ჩუენი ყოველსა ზედა საქმესა, და პირველად
თქუმისა ანუ ქმნისა რადსამე, გულისხმა-ვყოთ, თუ არს-ძი
მას ზედა ნებაჲ ღმრთისაჲ, და ესრეთ ვილოცოთ და მერმე
ვთქუათ, ანუ ვქმნათ იგი, და მივაგდოთ წინაშე ღმრთისა
უძლურებაჲ ჩუენი, და სახიერებაჲ მისი შეგუენიოს ჩუენ
ყოველსავე ზედა, რამეთუ მისი არს დიდებაჲ უკუნითი უკუ-
ნისამდე, ამენ.

თქუმული მისივე, წმიდათა მარხვათათჳს

შჯულსა შინა უბრძანა ღმერთმან ძეთა ისრაჴლისათა, რაჲთა რაჲცა მოიგონ წელიწადსა შინა, განჰყოფდენ ათად და ერთსა ნაწილსა მისცემდენ გლაზაკთა, და ამას იქმოდეს და იკურთხეოდეს ღმრთისაგან ყოველთა ზედა საქმეთა მათთა (2 სჯ. 26,12-15). ხოლო ესე უწყოდეს წმიდათა მოციქულთა და ამისთჳს განაჩინეს განსაწმედელად სულთა ჩუენთა და საფარველად ყოვლისავე ცხოვრებისა ჩუენისა: განყენეს წელიწადისა დღენი ათად და¹ მოგუცნეს ჩუენ დღენი ესე, მეთაჲდი ნაწილი, და რაჲთა ესრჴთ ვიკურთხეოდით და შეგუენდვნენ ყოველნი ცოდვანი წელიწადისანი. და აღთუალეს და მოგუცნეს² ჩუენ სამას სამეოცდახუთთა დღეთაგან წელიწადისათა შკდნი ესე კკრიაკენი. ხოლო წმიდათა მამათა გამოსახეს და შესძინეს სხუად ერთი კკრიაკჳ. ერთად, რაჲთა მით პირველად გამოვიცადნეთ შრომისათჳს მარხვისა და, მეორედ, რამეთუ პატივ-სცემდეს წმიდათა მარხვათა და ქმნეს იგი დღედ ორმეოცად, რამეთუ უფალმან ჩუენმან იმარხა ორმეოცსა დღესა.

ხოლო რვაჲ მსგეფსი, თჳნიერ შაბათთა და კკრიაკეთა, არს ორმეოცი დღჳ. ხოლო პატივს-ვსცემთ წმიდისა და დიდისა შაბათისა ოდენ მარხვასა, რამეთუ არს იგი წმიდა და ამას შინა ოდენ იქმნების მარხვაჲ ყოველთა შაბათთაგან. ხოლო შკდნი მსგეფსნი, თჳნიერ შაბათთა და კკრიაკეთა, იქმნებიან ოცდაათხუთმეტ დღე. ხოლო ზედამორთვითა წმიდისა შაბათისაჲთა და ნახევრისა წმიდისა მის ღამისაჲთა იქმნების ოცდაათექუსმეტ და ნახევარ დღე, რომელ არს

¹ და καὶ 159.7] > A

² მოგუცნეს] მოგუცეს AB

მეათედი სამას სამეოცდახუთთა დღეთა წელიწდისათაჲ გამოწულილვით. რამეთუ მეათედი სამასთა დღეთაჲ არს ოცდაათი, და მეათედი სამეოცისაჲ არს ექუსი, და ხუთისა მეათედი არს ნახევარი. აჰა ესერა, ოცდაათექუსმეტი და ნახევარი დღე არს მეათედი ყოვლისა წელიწდისაჲ, რომელი მოგუცეს ჩუენ წმიდათა მოციქულთა განსაწმენდელად ცოდვათა.

ხოლო ნეტარ არს, ძმანო, რომელმან დაიმარხოს თავი თჳსი კეთილად დღეთა ამათ, რამეთუ მას დაღაცათუ შეეცოდოს რაჲმე წელიწადსა მას შინა ანუ უძღურებისაგან, ანუ უდებებისა, ხოლო დღენი ესე მისცნა მას ღმერთმან, რაჲთა უკუეთუ უნდეს, განიწმიდოს თავი თჳსი და ესრეთ განისუენებდეს სული მისი და იქმნების ახალ კაც და ესრეთ მოვაღს წმიდასა დღესა აღდგომისასა და მიიღებს დაუშჯელად წმიდათა საიდუმლოთა ქრისტესთა.

და ესრეთ იყოს სიხარულით და დღესასწაულობდეს დღეთა მათ ორმეოცდაათთა ზატიკათსა. რამეთუ¹ დღენი იგი არიან აღდგომაჲ სულისაჲ და ამისთჳს არა მოიდრიკების მათ დღეთა მუჴლი.

ხოლო რომელსა უნდეს, შემძლებელ არს განწმედად ცოდვათაგან წელიწდისათა ამათ დღეთა მიერ. ხოლო უჴმს, რაჲთა შეიკრძალოს პირველად თავი თჳსი მრავალთაგან ჭამადთა, რამეთუ, ვითარცა წმიდანი მამანი იტყჳან, სიმრავლჳ ჭამადთაჲ შობს ყოველსავე ბოროტსა.

ხოლო კუალად უჴმს დამარხვაჲ, რაჲთა თჳნიერ ჭირისა რაჲსამე არა დაჰჴსნიდეს, და ნუ ეძიებნ გემოვანთა საჭმელთა, ნუცა სიმრავლესა სანოვაგეთასა. რამეთუ ორნი სახენი არიან ნაყროვნებისანი. არს კაცი, რომელსა არა უნებს დიდად ჭამის, არამედ ჰნებაჲს, რაჲთა გემოვან იყვნენ საჭმელნი, და უკუეთუ ჭამდეს საჭმელთა, რომელნი სათნო-

¹ რამეთუ γάρ 160.14] ხოლო A

უჩნდენ მას, დაიმჭირავს მას პირსა შინა თკსსა და არა უნებს შთანთქმად მისი გემოდსა მისისათკს, და ესე არს გემოთ-მოყუარებად.

ხოლო სხუად არს, რომელსა არა ეურვების რადცა იყოს, და უნებს ოდენ, რადთა აღმოივსოს მუცელი თკსი, და ესე არს ნაყროვნებად, რამეთუ რომელსა ფრიადი ჭამად უყუარდეს, იგი არს ნაყროვნებად, ხოლო რომელსა გემოვანი უყუარდეს, იგი არს გემოთმოყუარჴ.

ხოლო ჯერ-არს, რადთა ამათგან დავიცვნეთ თავნი ჩუენნი, რამეთუ არა საჭმრისათკს ჳორცთაჲსა არს საქმჴ ესე, არამედ ცოდვად არს. ვითარცა ცოლისა თკსისა შეხებად და სიძვად საქმჴ ერთი არს, ხოლო გულისთქუმაჲ იგი არს ცოდვად. ეგრეთვე ჭამად ყოველი ერთ არს, ხოლო სხუად არს საჭმრისათკს ჭამად და სხუად არს ნაყროვნებით ჭამად. ხოლო საჭმარისათკს ჭამად უჴმს ესრეთ, რადთა უკუეთუ ჭამოს მცირედი და ვერ კმა ეყოფოდის მას იგი, რადთა ჭამოს სხუადცა, ვიდრემდის კმა ეყოფოდის მას განსაძღომელად. დაისწავლოს და მას ზედა ჭამდეს, და მასცა ლოცვით, და რადთა იტყოდის, ვითარმედ არცა ამისსა ჭამასა ღირს ვარ. და ნუ მიჴხედავ, თუ ვინმე ჭირისა რადსათკსმე ნუგეშინის-იცემდეს თავსა თკსსა და იწყო შენცა ნუგეშინისცემად თავისა შენისა.

ოდეს ვიყავ მე მონასტერსა შინა მამისა სერიდოჲსსა, მივედ ოდესმე ბერისა ვისსამე, რამეთუ იყვნეს მუნ დიდნი და მრავალნი ბერნი, და ვიხილე მსახური მისი, რამეთუ ჭამდა მის თანა და ვარქუ მას თკსგან: „არა იცია, ძმაო, რამეთუ ესე ბერნი, რომელთა ხედავ, ვითარმედ მცირედ რადმე ნუგეშინისცემად აქუს, ხოლო მსგავს არიან კაცთა, რომელთა მოიგეს მოთხჴ ერთი და დაშურეს, ვიდრემდის აღავსეს იგი განძითა და დაჴბეჭდეს მას. და მერმე მოიგეს სხუად ვითარ ათასი დრაჴკანი, რადთა ჴქონდის იგი ჟამსა სიბერი-

სასა გინა-თუ უძლურებისა მათისასა და სხუად დაიმარხონ. ეგრეთვე ამათ აღავსეს საუნჯეები მათი და კუალად ქმნეს სხუად, რაათა მას წარაგებდენ, ხოლო იგი ედვას. და ჩუენ ჯერეთ არარად მოგკგია და სადაათ წარვაგებთ?“. ხოლო ამისთჳს, ვითარცა ვთქუ, გკვმს, რაათა საწმარსაცა ზედა ჩუენსა ვიტყოდით, ვითარმედ არა ღირს ვართ, და მუცლითა ესრეთ ვიმარხვიდეთ.

ხოლო კუალად, რაათა ვიმარხვიდეთ ენითაცა, რაათა ვეკრძალნეთ ძკრისზრახვასა, ტყუვილსა, შესმენასა, რისხვასა და ყოველსავე ცოდვასა, რომელი იქმნების ენითა. და კუალად, რაათა ვიმარხვიდეთ თუალითა, რაათა არა კადნიერებით და ურცხვნოდ ვის შევხედვიდეთ. და კუალად, ჴელითა ჩუენითა, რაათა არა ვქმნეთ ბოროტი. და ყოველსა ზედა ესრეთ ვიმარხვიდეთ, ვითარცა წმიდაჲ ბასილი იტყჳს, მარხვითა სათნოათა ღმრთისაჲთა, რაათა ესრეთ წმიდად მივიწინეთ დღესა აღდგომისასა. და პირველად, რაათა განვიდეთ ბაიათა და რტოებითა შემთხუევად უფლისა, კიცუსა ზედა მჯდომარესა, რაჟამს შევიდოდა წმიდად ქალაქად (მარკ. 11,7; იოან. 12,14). რამეთუ კიცუსა ზედა დაჯდა, რაათა, ვითარცა წინაჲსწარმეტყუელი იტყჳს, პირუტყუთა მიმსგავსებული იგი ბუნებაჲ ჩუენი (ფსალმ. 48,21) მოაქციოს სიტყუამან ღმრთისამან და შეაერთოს იგი თჳსსა ღმრთეებასა.

ხოლო რად არს ბაიათ და ზეთისხილისა რტოებითა შემთხუევად მისი? რამეთუ ოდეს მივიდეს მეფე ბრძოლად და სძლოს და შეიქცეს, შემთხუევიან მას ყოველნი ბაიათა. და კუალად, ოდეს ვისმე ავნოს მტერმან მისმან, რტოათა ზეთისხილისაჲთა მივალს მისა მიმართ, რომელსა შეეძლოს შეწევნაჲ მისი, რამეთუ ზეთისხილი სახეჲ არს წყალობისაჲ. ამისთჳს ჩუენცა შევემთხუევით მეუფესა ჩუენსა ვითარცა მძლესა, რამეთუ მან სძლო მტერსა ჩუენსა.

ხოლო რტოფთა ზეთისხილისაფთა ამისტკს, რამეთუ ვი-
თხოვთ მისგან წყალობასა, რაფთა ვითარცა მან სძლო ჩუენ-
ტკს, ეგრეთვე ჩუენ ვსძლოთ მის მიერ, რაფთა გუეტკრ-
თოს ცხადად ძლევად მისი, რომელ-იგი სძლო ჩუენტკს, და
ვითარ-იგი ჩუენ ვსძლეთ მის მიერ, ლოცვითა ყოველთა
წმიდათაფთა, რამეთუ მისი არს დიდებად აწ და მარადის და
უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

**კითხვა-მიგება ნეტარისა მამისა ჩუენისა
დოროთჳსი მამისა იოვანეს მიმართ, რომელსა ეწოდა
წინაღსწარმეტყუელ**

ჰკითხა მამამან დოროთე მამასა იოვანეს: ვითარ შეუძლო ძლევად კადნიერებისა და დამჭირვად ენისა?

მიგება: გლოვით მარადის.

კითხვა: და ვითარ შეუძლო დამჭირვად გლოვისა, ვიქცეოდი რაჲ კაცთა თანა? ანუ არსა გლოვად თკნიერ ცრემლთა მჭურვალეთა?

მიგება: არა-თუ ცრემლთა მიერ არს გლოვად, არამედ ცრემლნი გლოვისა მიერ არიან. ხოლო უკუეთუ ვინმე იყოს კაცთა შორის და დაუტეოს ნებაჲ თჳსი და არა მიხედვიდეს ცოდვათა სხჳსათა, ესევეითარმან მოიგოს გლოვად, რამეთუ ამით ორითა საქმითა შეუკრებებიან¹ გულისსიტყუანი ზრუნვად ცოდვათა თჳსთა. და ოდეს შეიკრიბნეს კაცმან გულისსიტყუანი, ზრუნავს ცოდვათა თჳსთა. მაშინ მოვალს მის თანა საღმრთოჲ იგი გლოვად და მის გლოვისა მიერ იშვებიან ცრემლნი წმიდანი.

კითხვა: მოთმინებაჲ გინებისა და შეურაცხებისაჲ მიეახლებისა დაყუდებასა?

მიგება: ვითარცა რომელსა ზედაედვას თანანადები სხჳსაჲ, უკუეთუ არა მისცეს თანანადები იგი, თანამდები არს და, სადაცა წარვიდეს, თანამდებ არს და ეშინიან და არა აქუს განსუენებაჲ და თავისუფლებაჲ, რადთამცა იყო უზრუნველ. ხოლო უკუეთუ მისცეს თანანადები იგი და აღიღოს ჴელითწერილი განთავისუფლებისაჲ, მაშინ შემძლებელ არს განსუენებით და კადნიერად დაჯდომად, სადაცა უნდეს. ეგრეთვე თანააც კაცსა, რომელსა უნდეს განთავისუფლებად ცოდვათაგან და ვნებათაგან, რადთა ყოვ-

¹ შეუკრებებიან] შეუკრებიან A

ლითურთ დაუტეოს ნებად თჳსი და მოითმინოს გინებად და შეურაცხებად სიმდაბლით, რამეთუ სხუად ვერარად საქმჳ მოიყვანებს კაცსა სიმდაბლედ და განთავისუფლებად ვნებათაგან, ვითარ დატევებად ნებისად სრულიად და მოთმინებად შეურაცხებისად. ხოლო მაშინ, ოდეს განთავისუფლდეს ნებისაგან თჳსისა და ვნებათაგან და მოვიდეს სიმდაბლედ, მაშინ დაეყუდოს და განიწმიდოს სული წმიდითა სულითა და გონებითა, და მაშინლა თქუას: „იხილე სიმდაბლჳ ჩემი და შრომად ჩემი და შენ მომიტევენ ყოველნი ცოდვანი ჩემნი“ (ფსალმ. 24,18).

ხოლო გითხრა შენ სხუადცა, რადთა გულისხმა-ჰყო. იხილე, თუ უწინარეს ჯუარცუმისა, რადზომნი ჭირნი და შეურაცხებანი თავს-ისხნა კაცთა შორის უფალმან ჩუენმან იესუ ქრისტემან და მაშინლა მოვიდა ჯუარცუმად. ეგრეთვე ვერვინ შემძლებელ არს, რადთამცა მოვიდა დაყუდებასა სრულსა და სისრულედ წმიდად, უკუეთუ პირველად არა ივნოს ქრისტჳს თანა და არა დაუტეოს ყოველივე ნებად თჳსი, ვითარცა იტყვს მოციქული: „უკუეთუ მის თანა ვივნოთ, მის თანაცა ვიდიდნეთ“ (რომ. 8,17). ხოლო ან გულსავსე იქმენ, რამეთუ სხუად გზად არა არს ცხორებისად, თჳნიერ სრულიად დატევებისა ნებისა თჳსისა. უფალმან მოგეცინ შენ ძალი, რადთა კეთილად დააფუძნო სახლი შენი კლდესა ზედა მტკიცესა, რომელ არს ქრისტჳ.

კითხვა: რომელი გზად მსწრაფლ აცხოვნებს კაცსა – შრომად ანუ სიმდაბლჳ გულისა და გონებისად?

მიგება: ჭეშმარიტი შრომად, თჳნიერ სიმდაბლისა, არა არს, რამეთუ შრომად მარტოდ ამაო არს, და ვითარცა წერილ არს: „იხილე სიმდაბლჳ ჩემი და შრომად ჩემი და შენ მომიტევენ ყოველნი ცოდვანი ჩემნი“ (ფსალმ. 24,18), რამეთუ რომელსა ესე ორივე ჰქონდის, იგი ადრე მიიწვევის ცხორებად საუკუნოდ. ხოლო დაღაცათუ ვისმე არა აქუნდეს

შრომად, უკუეთუ შეურაცხებად ოდენ ჰქონდის სიმდაბლით, იგიცა ადრევე მიიწევის, რამეთუ შეურაცხებად და შრომად სწორ არიან. ხოლო რომელსა ჰქონდის სიმდაბლჳ ოდენ, იგიცა მიიწევის, არამედ უგჳანესადრე. ხოლო შენ, უკუეთუ გნებავს დამჭირვად სიმდაბლისა ჭეშმარიტისაჲ, უცხო იქმენ ნებისაგან შენისა და თავი თჳსი ნურად შეგირაცხიეს და ყოვლადვე და ყოველსა ზედა აბრალებდი თავსა თჳსსა და ახლოს მოელოდე სიკუდილსა დაუფინყებელად და გულისხმისყოფით.

კითხვაჲ: მითხარ, მამაო, ვითარ მოვიწყუდო დავინყებად და წარტყუენვად გონებისა ჩემისაჲ?

მიგებაჲ: რომელი შეიწყნარებდეს ცეცხლსა მას, რომელი თქუა უფალმან, ვითარმედ: „ცეცხლისა მოვედ მიფენად ქუეყანასა ზედა“ (ლუკ. 12,49), ესე ვითარსა დავინყებად არა აჭირვებს და არცა-სადა წარტყუენვის გონებად მისი, რამეთუ კაცი რასაცა იგონებდეს და დავარდეს მის ზედა ნაკუერცხალი და დაწუას, დაუტეობს ყოველსავე წარტყუენვასა გონებად მისი ჟამსა მას და მუნ მოვალს. ხოლო შენ, უკუეთუ გნებავს, რადთა განეყენო დავინყებისა და წარტყუენვისაგან, სხვთა სახითა ვერ შემძლებელ ხარ, უკუეთუ არა მოიგო საღმრთოდ იგი ცეცხლი, რამეთუ მწურვალებისაგან მისისა იგინი უჩინო იქმნებიან. და ცეცხლი ესე მოიგებვის შიშითა და სიყუარულითა ღმრთისაჲთა და მორჩილებითა სრულითა.

კითხვაჲ: ვითარ მოვიწყუდო სიყუარული ჳორციელი?

მიგებაჲ: კეთილ არს, რადთა არა გაქუნდეს სიყუარული მოჰასაკესა შენსა თანა, სადა იყოს კადნიერებად და განცხრომად, რამეთუ ესე ვითარი ჩუეულებად არა უტეობს გლოვასა შენ თანა. ხოლო ესე უწყოდე, არარად კეთილისა საქმჳ მოიგებვის თჳნიერ ჭირისა.

კითხვაჲ: ვითარ დავიცვნე თუალნი ჩემნი?

მიგებაჲ: ასნავე თუალთა შენთა, რადთა არა მიხედვიდენ

კადნიერებით, რამეთუ კადნიერებად არს, რომელი წარსწყმედს ყოველსა შრომასა მონაზონისასა. ხოლო ამას ყოველსა ზედა, ძმაო, უკუეთუ არა ეძიებდეს ღმერთსა კაცი ტკივილითა გულისადათა, ვერ მისწუთების. უკუეთუ კულა მოიცალოს ყოვლისა საქმისაგან და ღმერთსა ეძიებდეს, ამით მისწუთეს ყოველსა კეთილსა, ვითარცა წერილ არს: „მოიცალეთ და გულისხმა-ყავთ, რამეთუ მე ვარ ღმერთი“ (ფსალმ. 45,11).

კითხვა: რად არს შეურაცხებად უფროდსი სიმდაბლისა? ანუ რად არს შემუსრვილებად გულისად? ანუ მო-რადთ-ვინ-იგებსა შეურაცხებასა თვთ გულსა შინა თვსსა? ანუ გარეთ-ცა უჭმს შეურაცხებად და გინებად კაცთაგან?

მიგება: შეურაცხებასა ორნი სახენი ჰქონან – ერთი გულისაგან და ერთი გარეგან, კაცთაგან. ხოლო გულისასა უფროდს არს კაცთაგან მომავალი, რამეთუ გულისასა არა აქუს ესრეთ ტკივილი, ვითარ კაცთაგან მომავალსა მის ზედა შეურაცხებასა. ხოლო უკუეთუ ვინმე მიზიოდის თვთ, ნებსით თვსით, საქმეთა შეურაცხთა, გინა-თუ აიძირებდეს თავსა თვსსა, საქმე ესე არა სრულ არს, რამეთუ შეწყვებისცა ცუდადმზუაობრებად. ხოლო უკუეთუ ვინმე მოითმენდეს ზედამომავალთა შეურაცხებათა სხუათაგან და რასა ვინ ეტყოდის, ყოველსავე ჰმორჩილობდეს კეთილად, ესევეთარი ესე მოვალს წარმატებასა დიდსა და სიმდაბლესა სრულსა. და ესე არს შემუსრვილებად გულისად, რადთა არა უტეობდეს კაცი განბნევად გულისსიტყუათა თვსთა საქმეთა მიმართ უცხოთა, რამეთუ თვნიერ საურავისა ცოდვათა თვსთადა და წურთისა თვსისაგან სხუად ყოველი უცხო არს, სადაცა განაბნევს.

კითხვა: რად უჭმს კაცსა, საქმენი მდაბალნი ანუ სიტყუანი?

მიგება: სიმდაბლეს ესე არს, რადთა არად ვის შეურაცხოთ თავი თვსი არარასა საქმესა ზედა და რადთა არარას ზედა

ყოს ნებად თქსი და რაღათა მორჩილ იყოს ყოველსავე ზედა და რაღათა მოითმენდეს ყოველსავე კაცთაგან მომავალსა მის ზედა გულისკლებასა და ჭირსა უდრტკნველად. და ესე არს ჭეშმარიტი სიმდაბლჳ, რომელსა შინა ვერ ჰპოებს ამპარტავანებად ადგილსა. ხოლო უკუეთუ ვინმე იტყოდის სიტყუათა ოდენ, უფროსად ამპარტავანებად მოვალს.

კითხვა: უკუეთუ კეთილ არს, მიბრძანე, რაღათა მივყო ჴელი ჩემი ყოველთავე საჭმელთა და არა განვძღე და არცა ვაჩუენო ვის, ვითარმედ უფროს ძმათასა ვიქმ.

მიგება: ფრიად კეთილ არს, უკუეთუ მიყო ჴელი შენი ყოველთა საჭმელთა და არა განსძღე.

კითხვა: ვითარ ჰბრძანო, რამეთუ უკუეთუ უბნობდე ვიეთმე თანა და განგრძელდეს უბნობა იგი, მინებს¹, რაღათამცა აღვდეგ, და კუალად მრცხუენინ, და უკუეთუ არა აღვდეგე, წარიტყუენვის გონებად ჩემი და შეექცევის უბნობასა მას და დამავიწყდების წურთად ჩემი.

მიგება: უკუეთუ იყოს უბნობასა მას შინა სარგებელი სულისაჲ, დაადგერ. უკუეთუ კულა არაჲ იყოს სარგებელი სულისაჲ, არამედ – ამაოჲ, ნუ გრცხუენინ, არამედ არქუ მათ: „შემინდვეთ!“ და აღდეგ. ხოლო სირცხვლისათჳს მოიჴსენე საშინელი დღჳ, თუ ვითარი სირცხვლი ყოფად არს ცოდვილთა ზედა. და შეგეწიოს შენ ღმერთი, რომლისაჲ არს დიდებაჲ უკუენითი უკუენისამდე, ამენ.

¹ მინებს] მინებნ A

თქემული მისივე, წმიდისა მამისა ჩუენისა დოროთჳსი, სიტყუანი

თქუა მამამან დოროთე: შეუძლებელ არს, თუმცა ვინმე მისდვა ნებასა და გულისთქუმასა თჳსსა და მანმცა მოიგო მორჩილებად, ანუმცა მისნუთა იგი და ღირსმცა-იქმნა ყოფად ნებისა ღმრთისა, რამეთუ, თჳნიერ მორჩილებისა, ყოფად საქმჳ სრული და შეუცთომელი ვერ შესაძლებელ არს.

თქუა კუალად: არა ჯერ-არს ჩუენდა, ძმანო, რადთამცა დავიჯერებდით გულისსიტყუათასა, ანუ შეუდეგითმცა განზრახვასა და ნებასა ჩუენსა, რამეთუ ვნებულნი ვართ და საქმჳ ჩუენი დრკუდ არს და კეთილსაცა დრკუვე იქმს.

თქუა კუალად: რომელმან არა შეურაცხ-ყოს განსუენებად ჳორციელი და აღსრულებად ნებისა თჳსისა, ესევეთარი ვერ ღირს-იქმნების ცხორებად სულისა თჳსისა.

თქუა კუალად: ნუ ენუკევ სიყუარულსა და პატივსა მოყუსისაგან შენისა, რამეთუ სულსა შენსა არას ერგების ესე, არამედ უფროჲსად ევნების. არამედ შენ გიყუარდინ და პატივ-სცემდი მოყუასსა შენსა, რამეთუ რომელი ენუკევდეს მოყუასსა თჳსსა სიყუარულსა და პატივსა, იგი მარადის შფოთსა შინა არს, არამედ შენ უფროჲსად აჩუენე, რადთა ესრეთ იგიცა მოიყვანო სიყუარულად.

თქუა კუალად: რადცა ვინ ქმნეს საქმჳ ღმრთისა, ყოვლით კერძო მოვლენ მის ზედა განსაცდელნი, რამეთუ ყოველსა კეთილისა საქმესა ანუ წინაუძღვს, ანუ უკუანა შეუდგს განსაცდელი, რამეთუ არად კეთილი დამტკიცნების, უკუეთუ არა გამოიცადოს განსაცდელისა მიერ.

თქუა კუალად: უკუეთუ ვინმე არა შეურაცხ-ყოს სიტყუად მოყუსისა, სიმდაბლე არს ესე მისა, რამეთუ ჯერ-არს შეწყნარებად სიტყუასა მოყუსისასა, დაღაცათუ უმცირეს იყოს შენსა.

თქუა კუალად: უკუეთუ მოინიოს ჩემ ზედა საქმჳ რადმე და იყოს იგი ნებითა მამისაჲთა, დაღაცათუ მიჩნდეს იგი ფრიად დრკუდ, მირჩევია, რადთა ვყო იგი, ვიდრე მინდობითა განზრახვისა ჩემისათა და ნებითა ჩემითა ყოფად, რომელი საგონებელ იყოს კეთილად.

თქუა კუალად: კეთილ არს ჩუენდა, ძმანო, რადთა ვივლტოდით აღსრულებისაგან ნებისა ჩუენისა, რამეთუ ესე არს ზღუდჳ შორის ჩუენსა და ღმრთისა.

თქუა კუალად: ყოველსავე საქმესა შინა ჩემსა, გინა სულიერსა, გინა წორციელსა, არა ვინებე აღსრულებად ნებისა ჩემისაჲ, არამედ მიუტეობდი თავსა ჩემსა ნებასა მამისა ჩემისასა.

თქუა კუალად: იცითმცა, ძმანო, რამეთუ რომელი არა იქმოდის ნებასა თქსსა, არამედ – ნებასა მამისა თქსისასა, იგი მარადის ნებასა ღმრთისასა იქმს.

თქუა კუალად: რომელი არა იქმოდის ნებასა თქსსა, იგი მარადის ნებასა თქსსა იქმს, რამეთუ ვინაჲთგან ნებასა თქსსა არა იქმს, რადცა იქმნეს, ყოველივე უნებს და ყოველსავე ზედა განისუენებს, რამეთუ არა ჰნებავს, რადთამცა იქმნა რად, ვითარცა მას უნებს, არამედ ვითარცა მოჰვიდოდის.

თქუა კუალად: უკუეთუ ვინმე იხილოს მოყუასი თქსი, ვითარმედ შეურაცხ-ჰყოფს მას, გინა სხუასა რასმე ბოროტსა უყოფს, არა უწმს მას მხილებად თავისა თქსისათჳს, არცა მაშინ, არცა სხუასა ჟამსა.

თქუა კუალად: საღმრთოდ სიყუარული უფროჲს არს ბუნებითსა სიყუარულსა.

თქუა კუალად: ნუ იქმთ, ძმანო, სიცილითა და ღაღობითა ბოროტსა, რამეთუ მრავალგზის იქმს კაცი ღაღობით ბოროტსა და მერმე უკუანადგნელ დაეჩუევის და, დაღაცათუ არღარა უნდეს ყოფად საქმისაჲ მის, არამედ უნდეს

დატევებად, ვერღარა შეუძლოს, ვინაფთგან ექმნას ჩუეულე-
ბად.

თქუა კუალად: არა ჯერ-არს, უკუეთუ ვისმე ჰქონდის
ვნებად რადმე, რადთამცა ევედრა ღმერთსა აღებად მისგან
იგი ჭირისათჳს, არამედ რადთა მოიძულნეს ყოველნი საქმენი
მისნი, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: „სიძულილითა სრუ-
ლითა მოვიძულენ იგინი“ (ფსალმ. 138,22).

თქუა კუალად: შეუძლებელ არს, თუმცა ვინმე განუ-
რისხნა მოყუასსა თჳსსა, უკუეთუ პირველად არა აღმადლ-
დეს გული მისი მის ზედა და შეურაცხ-ყოს იგი და უჩნდეს
თავი მისი უფროჲს მისსა.

თქუა კუალად: ოდეს ვინ იქმოდის ბოროტსა რასმე და
ამხილოს მას ვინმე და მეყსეულად აღიდრას იგი, უწყოდე,
რამეთუ ნეფსით თჳსით იქმს ბოროტსა მას. ხოლო რომელი
არა აღიდრას მხილებისათჳს, ესევეთარი საცნაურ არს, რა-
მეთუ არა ნეფსით თჳსით იქმს ბოროტსა მას, არამედ ანუ
იძლევის ჩუეულებისაგან, ანუ არა უწყის, ვითარმედ ბოროტ
არს საქმჴ იგი.

თქუა კუალად: არა დიდ არს, უკუეთუ ვინმე იქმოდის
ბოროტსა და შენ ამხილო მას და მეყსეულად შეგივრდეს შენ
და შენ არა განიკითხო იგი. არამედ ესე არს დიდ, უკუეთუ
ამხილო მას, რომელი იქმოდის ბოროტსა და იგი განრისხნეს
და გაგინოს შენ და შენ არა განიკითხო იგი, არამედ ღმო-
ბიერ ექმნე და არა ძკრი-უზრახო მას.

თქუა კუალად წმიდამან დოროთე: ჰ, ძმაო, რომელი-ეგე
ხარ მორჩილებასა შინა, ნუ ირწმუნებ, რასა-იგი გული შენი
გეტყოდის და ნუ მიენდევები გულისხმისყოფასა შენსა, რად-
თა არა დაჰბრმდე თუალითა გულისა შენისაფთა. და ნუცა
იქმ რას თჳნიერ კითხვისა, და ნუცა მოიგონებ ბოროტსა
მას მოგონებასა გულსა შინა შენსა, ვითარმედ ამას რასმე
უკეთჴსად გავიგონებო, ვიდრე მამაჲ ჩემი. და ნუ ხარ მსა-

ჯულ საქმეთა მამისა შენისათა, რადთა არა წინააღმდეგომ მცნებათა ქრისტესთა იპოო და წარსწყმდე სრულიად, რამეთუ ესე არს დიდი სიხარული ეშმაკისად, რადთამცა მოგაცთუნა შენ მორჩილებისაგან და ვერმცა ჰპოე ცხორება იგი კეთილი, რომელი-იგი იქმნების მორჩილებისაგან.

ხოლო უკუეთუ ჰმორჩილებდე შენ მამასა შენსა ყოვლითა გულითა შენითა, უცთომელად ხუალ შენ გზასა მას წმიდათა მამათასა. ისწავე დატევებად ნებისა შენისად მცირე-მცირედ, რადთა ესრეთ გექმნეს ჩუეულებად და ისწაო ძლევად ნებისა შენისად მცირედსა ზედა და მერმე დიდსაცა შეუძლო დატევებად ნებისა შენისად და არარასა ზედა შეგაკლდებოდის გულსა და არცა გინდეს, რადთამცა იქმნა რად ნებისაებრ შენისა, არამედ – ნებისაებრ მამისა შენისა, და ესრეთ ჰპოო უცთომელობად და მშკდობად სულისა შენისად.

ისწრაფე, ძმაო, რადთა არა გარდაჰყდე მცნებათა მამისა შენისათა, ვითარცა ღმრთისათა, და უწყოდე, ოდესცა გარდაჰყდე მცნებათა მამისა შენისათა, ღმრთისათა გარდაჰყდე. დაიმჭირე, ძმაო, ყოვლადვე და ყოველსა ზედა ბრალობად თავისა თვისისად წრფელითა გულითა და ნურად შეგირაცხიეს თავი შენი, და რადცა მოიწიოს შენ ზედა განსაცდელი და გულისკლებად, ცან, ვითარმედ ცოდვათა შენთა საკურნებელი არს ღმრთისა მიერ.

და ესრეთ მოთმინებით და სიხარულით თავს-იდე ყოველი შენ ზედა მომავალი ჭირი, და შეურაცხებად და გინებად და ყუედრებად გიჩნდინ, ვითარცა წამალი ძლიერი და განმწმედელი შენდა ცოდვათა და ვნებათა შენთაგან და უფროდსად ვნებისა მაგის დიდისაგან და ბოროტისა, რომელ არს ამპარტავანებად.

გიყუარდინ და ულოცევდი მაგინებელთა შენთა, ვითარცა მკურნალთა სულისა შენისათა. ხოლო ესე უწყოდე, ვი-

თარმედ რომელსა სძულს გინებაჲ, ყუედრებაჲ, მხილებაჲ და შეურაცხებაჲ, მას სძულს სიმდაბლჳ, და რომელი ივლტის მათგან, იგი ივლტის ცხორებისაგან სულისა თჳსისა.

ნუ გნებაჲს, რადთამცა სცან ბოროტი მოყუსისა თჳსისაჲ, და თუ სცნა, ნუ განიკითხავ მას, არამედ მარადის იწსენებდი ცოდვათა შენთა და ცეცხლსა მას საუკუნესა და მოკლედ მომავალსა დღესა მას სიკუდილისასა. და ყოვლითა ძალითა შენითა დაიცევ სჯინდისი შენი და ნუ შეურაცხ-ჰყოფ მას. და ყოველსა ზედა საქმესა და პირველად თქუმად სიტყჳსა, გინა ქმნადმდე საქმისა, გამონახე კეთილად, უკუეთუ გულსავსე იქმენ, ვითარმედ არს ნებაჲ ღმრთისაჲ, თქუ, გინა ქმენ. უკუეთუ არა, მოიწსენე, ძმაო, სიტყუაჲ იგი უფლისაჲ და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტჳსი, ვითარმედ ცუდისა-თჳსცა სიტყჳსა სიტყუაჲ გინა მიცემად (მათ. 12,36) და ესრეთ მოთმინე იქმენ და წინააღუდეგ სიტყუასა, გინა საქმესა მას.

ხოლო უკუეთუ გნებაჲს, რადთა იყოს ნებაჲ ღმრთისაჲ ყოველსავე სიტყუასა გინა საქმესა შენსა ზედა, ნუ იქმ მას, რომელი შენ გინდეს, არამედ რომელი იყოს წამებითა და სიტყჳთა და ნებითა მამისა შენისაჲთა, ვითარცა წერილ არს: „ჰკითხე მამასა შენსა, გითხრას შენ, და მოხუცებულთა შენთა გაუწყონ შენ“ (2 სჯ. 32,7). და ესრეთ, ძმაო, ყოვლითა გულითა შენითა და ძალითა შეუდეგ სიტყუასა და ნებასა მამისა შენისასა, რამეთუ ესრეთ ჰნებაჲს ღმერთსა, და მიანდვე თავი შენი და სული შენი მცნებასა ღმრთისასა და ნებასა მამისა შენისასა სიმდაბლით. და ყოვლადვე აბრალობდი თავსა შენსა, ვითარცა ხარ უძლური და სნეული და ნურას ზედა შეუდგები ნებასა და განზრახვასა შენსა, და ესრეთ შეგენიოს სახიერი ღმერთი, რამეთუ მისი არს დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

წერილები

ძმას, რომელიც ეკითხება სულიერი გაგრილებისა და სიყვარულის განვითარების თაობაზე

სულიერ გაგრილებას, ძმაო, განაგდებს საღვთო წერილის და, მასთან ერთად, ღმერთშემოსილ მამათა ღმობიერი სიტყვების განუწყვეტელი კითხვა; აგრეთვე ღვთის საშინელ მსჯავრთა და სხეულიდან სულის გამოსვლის გახსენება; ასევე გახსენება იმისა, რომ სულს ელოდება შეხვედრა საშინელ ძალებთან, რომლებთან ერთადაც ჩაიდინა ბოროტება ამ ხანმოკლე და უბადრუკ ცხოვრებაში; კიდევ, გახსენება იმისა, რომ ქრისტეს შესაძრწუნებელი და სამართლიანი სამსჯავროს წინაშე წარდგომა მოუწევს; კიდევ, რომ ღმერთის, მისი ყველა ანგელოზისა და, საერთოდ, მთელი მისგან ქმნილის წინაშე პასუხის გაცემა მოუხდება არა მხოლოდ ქმედებათა, არამედ სიტყვებისა და აზრების გამოც. ხშირ-ხშირად გაიხსენე განაჩენი, რომელსაც უცხადებს საშინელი და სამართლიანი მსაჯული მისგან მარცხნივ მდგომთ: „წარვედით ჩემგან, წყეულნო, ცეცხლსა მას საუკუნესა, რომელი განმზადებულ არს ეშმაკისათვის და ანგელოზთა მისთათვის“ (მათ. 25, 41). კარგია აგრეთვე დიდ ადამიანურ მწუხარებათა გახსენება, რათა ასე, თანდათანობით, დიდი გაჭირვებით მორბილდეს გახევებული და უგრძნობელი სული და თავისი ბოროტი მდგომარეობის შეგრძნებაში მოვიდეს.

ძმათა სიყვარულში კი იმიტომ მოიკოჭლებ, რომ [მათ] ეჭვებს აყოლილი განსჯი და საკუთარ გულს ენდობი. ეს იმიტომ გემართება, რომ არაფრის მოთმენა არ გინდა, რაც შენს ნებას ეწინააღმდეგება. პირველ ყოვლისა, ღვთის შეწევნით მოისურვე, საერთოდ არ ენდო საკუთარ

აზრებს და მთელი ძალით დაეშურო შენი ძმების წინაშე თავის დაკნინებას, აგრეთვე უნდა ეცადო, მოიღკვეთო მათ წინაშე საკუთარი ნება-სურვილი. თუ რომელიმე მათგანი შეურაცხყოფს და წყენას მოგაყენებს, მხურვალედ ილოცე მისთვის, მამათა სიტყვებით რომ ვთქვათ, როგორც შენი კეთილისმყოფელისთვის და სიამოვნებებისკენ ღტოლვისგან შენი განმკურნებლისთვის. ამ გზით დაოკდება შენი გაღიზიანება, ვინაიდან, წმინდა მამათა მიხედვით, სიყვარული გაღიზიანების ლაგამია. პირველ ყოვლისა ღმერთს ევედრე, მოგცეს მღვიძარება და ჯანსაღი აზრი, რათა გაიგო, „რად-იგი არს ნება ღმრთისაჲ კეთილი, სათნოჲ და სრული“ (რომ. 12, 2); ევედრე აგრეთვე, რომ ძალა მოგცეს კეთილ საქმეთათვის კვლავ ფეხზე წამოსადგომად.

განსაცდელისგან შეჭირვებულ ძმას

პირველ რიგში, შვილო, რაკილა არ ვიცით, როგორია ღვთის განგებულება, მოვალენი ვართ მას მივანდოთ ჩვენი საქმეების წარმართვა, მით უმეტეს, სწორედ ახლა უნდა მოვიქცეთ ასე. მართლაც, თუ მოინდომებ, რომ კაცობრივი გონებით განსაჯო ის, რაც შეგემთხვა, და უმაღლეს ღმერთს არ გადააბარებ შენს სანუხარს, განამდები. მაშ, როგორც კი შემოგიტევენ შენი წინააღმდეგობი და შემაინრებელი აზრები, მაშინვე ღმერთს უნდა შელაღადო: „უფალო, ისე განაგე ჩემი საქმე, როგორც შენ გინდა და როგორც შენ იცი“. ვინაიდან ბევრ რამეში ღვთის განგება არ ემთხვევა ჩვენეულ გათვლასა და იმედს და ის საქმეები, რაზეც სხვა იმედს ვამყარებდით, სინამდვილეში სხვაგვარნი აღმოჩნდებიან ხოლმე. პირდაპირ და მოკლედ უნდა ითქვას, რომ განსაცდელის დროს საჭიროა სულგრძელობის გამოჩენა და ლოცვა, და

არა ის, რომ გინდოდეს, ადამიანური გათვლებით აჯობო ეშმაკის გათვლებს, როგორც გითხარი, და გეგონოს, რომ ამას შეძლებ. აბბა პიმენი, რომელმაც ეს იცის, ამბობს: სიტყვები „ნუ ჰზრუნავთ ხვალისათვის“ (მათ. 6, 34) განსაცდელში ჩავარდნილ ადამიანზეა ნათქვამიო. დაიჯერე, რომ ეს სიმართლეა, შვილო, განიშორე ყველა საკუთარი განსჯა, გონიერულიც რომ იყოს, და სასოება დაამყარე ღმერთზე, რომელიც განუზომლად მეტს გაგვიკეთებს, ვიდრე ჩვენ ვთხოვთ ან ვიდრე წარმოდგენა შეგვიძლია („რომელი-იგი შემძლებელ არს უფროჲს ყოვლისა ყოფად უმეტეს, რომელსა-იგი ვითხოვთ, გინა-თუ ვსცნობთ ძალისა მისებრ შენევისა ჩუენ შორის“ (ეფეს. 3, 20)). მე შემეძლო პასუხი გამეცა შენთვის ყველაფერზე, რაც მიამბე, მაგრამ არც შენი წინააღდგომა ვინებე და არც საკუთარი თავისა; სხვა რა უნდა გითხრა, თუ არა ის, რომ მეტი სიმტკიცით დაადგე ღვთის იმედისაკენ მიმავალ გზას. ეს გზა ნაკლებ ზრუნვასაც მოითხოვს და უფრო სანდოცაა. უფალი შენთანა.

იმავეს

გაიხსენე, შვილო, ამ სიტყვების მთქმელი: „მრავლი-თა ჭირითა ჯერ-არს ჩუენდა შესლვად სასუფეველსა ღმრთისასა“ (საქმე 14, 22). მას ზუსტად არ განუსაზღვრავს: „ასეთი და ასეთი ჭირის გავლითო“, არამედ განუსაზღვრელად თქვა: „მრავალი ჭირის გავლითო“. და მაშ, მადლიერებით მიიღე ყველაფერი, რაც თავს მოგენია, წარმოიდგინე, თითქოსდა საამო რამ დაგემართა; ეს იმ შემთხვევაში, თუ ცოდვა გაქვს ჩადენილი, ხოლო თუ ცოდვა არ ჩაგიდენია, მაშინ ისე მიიღე, როგორც შენი ვნებათაგან განმწმენდელი ან ცათა სასუფეველში შენი მანვეარი. კაცთმოყვარე და სახი-

ერი ღმერთი, რომელმაც „შეჰრისხნა ქართა მათ და ზღუასა, და იქმნა მეცსეულად დაყუდება დიდ“ (მათ. 8, 26), შერისხავს შენს განსაცდელს, შვილო, შენს გულს სიფართოვეს მისცემს, რათა გამოიცნო მტრის ბოროტი საქმენი. ამინ.

დიდ უძლურებასა და სხვადასხვა გასაჭირში ჩავარდნილ ძმას

გევედრები, შვილო, მტკიცედ დეგ და მადლობდე ყველა იმ გასაჭირში, რაც უძლურებაში ყოფნისას მოგენია თავს, ამის მთქმელისა არ იყოს, „ყოველივე, რაჟცა მოვიდეს შენ ზედა, დაითმინე“ (ზირ. 2, 4), რათა შენზე მზრუნველობის მიზანი შენდა სასიკეთოდ ასრულდეს, შვილო ჩემო. მართლაც, გამოიჩინე სიმამაცე და გაძლიერდი უფალში და მის შენთან დაკავშირებულ განგებულებაში. უფალი შენთანა.

განსაცდელში ჩავარდნილ ძმას

მშვიდობა შენდა ქრისტეს მიერ, ძმაო. დააჯერე შენი გული, რომ განსაცდელში ჩავარდნის მიზეზი ყველანაირად შენშია, მიუხედავად იმისა, რომ მოცემულ შემთხვევაში ამ მიზეზს ვერ პოულობ. შენს თავს უსაყვედურე, მოითმინე და ილოცე. და მე დარწმუნებული ვარ ჩვენი სახიერი მეუფის, ქრისტეს გულმონყალებაში, რომ ის განგაშორებს განსაცდელს. ხომ თქვა მოციქულმა: „და მშვიდობამან ღმრთისამან, რომელი ჰმატს ყოველთა გონებათა, შეზღუდენინ გულნი თქუენნი“ (ფილიპ. 4, 7).

იმავეს

ნუ გაგიკვირდება, შვილო, თუ ზევით აღმავალ გზაზე დამდგარი ზოგჯერ ეკალ-ბარდებშიც ჩავარდები ან ლაფში ამოისვრები, მერე კი ისევ სწორ გზაზე გახვალ. მართლაც, თავად ღვანლში მყოფნიც ხანდახან ეცემიან ხოლმე, ხან კი უმკლავდებიან დაბრკოლებას. დიდმა იოზმა თქვა: „ან არამე განსაცდელი არს ცხოვრებაჲ კაცისაჲ ქუეყანასა ზედა?“ (იოზ. 7, 1). ერთი სხვა წმინდანიც ამბობს: „კაცი, რომელსაც განსაცდელი არ გამოუვლია, გამოცდილი არაა“. ვინვრთნებით რა რწმენაში, განვიცდებით, რათა გამოცდილ ვიქმნეთ (შდრ. იაკობ. 1,12) და ბრძოლა ვისწავლოთ. როგორც უფალი ამბობს: „მრავლითა ჭირითა ჯერ-არს ჩუენდა შესლვად სასუფეველსა ღმრთისასა“ (საქმე 14, 22). დაე [კეთილი] აღსასრულის იმედი დაგვეხმაროს ყველაფერში, რაც კი [ცხოვრების გზაზე] შეგვემთხვევა. მოთმინებისთვის გვაძაბედებს წმინდა მოციქული, როცა ამბობს: „ხოლო სარწმუნო არს ღმერთი, რომელმან არა გიტევნეს განცდად უფროჲს ძალისა თქუენისა, არამედ ყოს განსაცდელსა თანა გამოყვანებაჲცა, რაითა შეუძლოთ დათმენად“ (1 კორ. 10, 13). უფალმა ჩვენმა, რომელიც თავად არის ჭეშმარიტება, დაე გაგამხნევოთ თქვენ ამ სიტყვებით: „სოფელსა ამას ჭირი გაქუს, არამედ ნუ გეშინინ, რამეთუ მე მიძლევიეს სოფელსა“ (იოან. 16, 33). ამ აზრებით განისწავლებოდე, მათში ჰგებდე. გაიხსენე უფალი და მისი სიკეთე, შვილო, ის ყოველთვის შენს გვერდით იქნება, იმიტომ, რომ გულმონყალეა და იცის ჩვენი უძლურების ამბავი. კვლავაც შერისხავს ტალღების ღელვას და დაამყარებს სიმშვიდეს შენს სულში მის წმინდანთა ლოცვებით.

იმავეს

როგორც სხეულებს ჩრდილები, ასევე მცნებების შესრულებას განსაცდელები სდევნ თან. მართლაც, ანტონი დიდი ამბობს, რომ განსაცდელების გადალახვის გარეშე ვერავინ შევა ცათა სასუფეველში. მაშ, ნუ გაგიკვირდება, შვილო, რომ მაშინ, როცა ცხონება მოგინდომებია, განსაცდელებსა და მწუხარებებს გადაეყრები, მაგრამ მოითმინე და ილოცე მადლიერების გრძნობით აღვსილმა; მადლიერმა იმიტომ, რომ განსაცდელში ჩავარდნა მცნებების დაცვის გამო დაიმსახურე შენი სულის გასაწვრთნელად და გამოსაცდელად. სახიერი ღმერთი განსაცდელში ყოფნის დროს სიხარულით მოგცემს შენ მღვიძარებისა და მოთმინების უნარს.

იმავეს

მშვენიერად შენიშნა აბბა პიმენმა, რომ სიტყვები: „ნუ ჰზრუნავთ ხვალისათვის“ (მათ. 6, 34) განსაცდელში ჩავარდნილ ადამიანზეა ნათქვამი. იგივე აზრია ამ სიტყვებიც: „მიუტევე უფალსა ზრუნვაჲ შენი“ (ფსალმ. 54, 23). განაგდე, შვილო, კაცობრივი განსჯა და გაძლიერდი ღვთისადმი სასოებაში, რომელიც გაცილებით მეტს გვიკეთებს, ვიდრე ჩვენ გვგონია. და ეს ღვთისადმი სასოება დაგამშვიდებს შენ. უფალი შეგეწევა, შვილო, წმინდანთა ლოცვებით. ჩვენ ჩვენდათავად შორს უნდა დავიჭიროთ თავი ამგვარი გულის-სიტყვებისაგან, ვინაიდან ვერ ვიქნებით გულდაჯერებულნი, რომ ხვალაც ვიცოცხლებთ.

იმავეს

სახიერი და კაცთმოყვარე ღმერთის ნაძერწი და ქმნილნი ვართ, რომელიც ამბობს: „ცხოველ ვარი მე, – იტყვს უფალი, და არა მნებავს მე სიკუდილი უღმრთოვსად, არამედ მოქცევაჲ უღმრთოვსად მის გზისაგან თჳსისა და ცხოვრებაჲ მისი“ (ეზეკ. 33, 11). და კიდევ: „არა მოვედ ნოდებად მართალთა, არამედ ცოდვილთა სინანულად“ (მათ. 9, 13). მაშ, თუ ასეა და ასე გვწამს, „მიუტევე უფალსა ზრუნვაჲ შენი და მან გამოგზარდოს შენ“ (ფსალმ. 54, 23), ანუ უფალი გვიხსნის ჩვენ, ვინაიდან ის ზრუნავს ჩვენზე. შენს გულსაც ის დაამშვიდებს, შვილო, წმინდანთა ლოცვებით. ამინ.

ერთ ძმას, დიდ უძლურებაში მყოფს, რომელიც სხვადასხვა სახის [ცუდმა] აზრებმა შეიპყრეს იმათზე, ვინც მის საჭიროებებთან დაკავშირებულ საქმეებს განაგებდა

იესო ქრისტეს სახელით. ძმაო ჩემო, არა გვაქვს უფლება [განვსაჯოთ] მოყვასი. მოვალენი ვართ, ყოველივე ამას სიყვარულით ვაჯობოთ და [ცუდი აზრი] გულში ჩავიკლათ. არავინ ეუბნება ახლობელ ადამიანს: „რატომ არ გიყვარვარ?“ არამედ თავად აკეთებს ისეთ რამეს, რაც სიყვარულს იმსახურებს და ამით მოყვასსაც სიყვარულისკენ უბიძგებს. რაც შეეხება ხორციელ საჭიროებებს: თუკი ვინმე ღირსი იქნება შვებისა, მაშინ ღმერთი სარკინოზის გულსაც კი დაარწმუნებს, რომ ქმნას წყალობა შესაბამისი მისი საჭიროებისა. მაგრამ თუ კაცი ღირსი არ არის, ან არ შეჭვდერის მას ნუგეშისცემა მისი განსწავლისათვის, მაშინ მან ახალი ცაც და ახალი მიწაც რომ შექმნას, სიმშვიდეს ვერ პოვებს. ხო-

ლო როცა ამბობ, თითქოს ძმებს ტვირთად აწევხარ, ეს შენი თავის მართლებაა, რადგან არც ერთი ადამიანი, რომელიც ღვთის მცნების შესრულებაში შეეწევა ცხოვრების მსურველ მოყვასს, არ ეუბნება მას: „მე ტვირთად განევარ (გამძიმებ) შენ“. ვისაც სძულს თავისი მანყინებელნი, მას სძულს სიმშვიდე, ვინც გაურბის თავის შემანუხებელთ, ის გაურბის ქრისტეს მიერ განსვენებას. კაცთმოყვარე ღმერთი, შვილო, დაგვიცავს ჩვენ თავისი მადლით და წმინდანთა ლოცვებით. ამინ.

ლექსიკონი

ალიზი – გამოუწვავი აგური

აფსინდი – აბზინდა (მწარე სა-
მკურნალო მცენარე)

აყირო – გოგრა; გოგრის-
გან დამზადებული ჭურჭელი
(რომელსა-იგი ეკიდნეს მრავალნი იგი აყირონი)

ბაია – ფინიკი

გამონულილვა – ზედმინევნით
გამოძიება (გვნებს ყოველთა
ჟამთა გამონულილვად თავთა
ჩუენთად)

განზრახება – რჩევა, დარიგება
(ნუ უფლებით უბრძანებ, არა-
მედ ლმობიერებით, ვითარმცა
განაზრახებდი)

განკრძალული – ფრთხილი;
ფხიზელი; გულმოდგინე

განრომა – თავის დაღწევა, გა-
დარჩენა (**განვერნეთ** ნაწილ-
ისაგან ეშმაკისა)

განფრთხოვა – გამოფხიზლება
(**განვიფრთხოთ** და ვისწრაფ-
დეთ, ვიდრელა ჟამი გუაქუს)

გმობა – ღმერთის, სარწმუნოე-
ბის, სინმინდის შეურაცხყოფა;
აქ: სინმინდის შეურაცხმყოფე-
ლი გულისსიტყვები (ბერსა მას
ებრძოდა გმობად)

გრკილი – ქია

გულისკლება – წუხილი (კუალ-
ად მიმეძინის და ფრიად **გულ-
სა-მაკლნ**, ოდეს დამეყოვნის
ლოცვასა მისლვად); წყენა
(უკუეთუ **გულსა მაკლოს** ძმა-
მან ჩემმან)

დავსება – ჩაქრობა (არარად
ესრეთ ეგვევითართა ვნებათა
დაავსებს, ვითარ უძღურთა
მსახურებად)

დაკრება – შეკრება; დადება
(რადთა **დაიკრიბოს** ბრალი თავ-
სა თვსსა ზედა)

დანგი – წვრილი ფული

დალაცათუ – თუნდაც; კიდეც
რომ; თუმცაღა

დაჭირვება – შეწუხება, გა-
ჭირვება; მოკლება (ხოლო აწ
ისწრაფეთ, ძმანო, რადთა არა
დაგჭირდეს თქუენ ბეჭედი იგი
წმიდისა ანგელოზისაჲ)

დრკუ – მრუდე; უკეთური

დავსნა – დაშლა, დარღვევა
(ხოლო სიმდაბლისა მიერ ყო-
ველი ძალი მტერისაჲ და წინა-
აღდგომისაჲ **დაივსნების**)

ვითარმცა – როგორც; თითქოს
თანადება – მართება, ვალის
ქონება (ქრისტვს მჴედარნი
ვართ და **თანაგუაჲ** მოთმენად

ყოველთავე ვნებათა მისთად)
იკონომოსი – მონასტრის სა-
 მეურნეო საქმეთა გამგებელი
კადნიერება – გაბედულება,
 სითამამე; მოურიდელობა
 (ესრეთ არარაღ განაძებს შიშსა
 ღმრთისასა სულისაგან, ვითარ
 კადნიერებად)
კალნაბი – კომბოსტო
კაპანი – უფსკრული
კარაკინი – ფარგალი
კაცთმოთნება – პირფერობა,
 მლიქვნელობა
კერატი – ლობიოსებრი მცენა-
 რე
კერძო – მხარეს, მხრიდან
 (ყოვლით კერძო მოვლენ მის
 ზედა განსაცდელნი)
კორიდი – ბალღინჯო
მამათასა შინა – წმ. მამების
 სწავლებებში
მამასახლისი – მონასტრის წი-
 ნამძღვარი
მილიონი – სიგრძის ერთეული
 (დაახლ. 1500 მ.)
მკედი – ძაფი
მოთხე – ყუთი, ზანდუკი
მოსენაკე – მონასტრის საერ-
 თო საცხოვრებელიდან მოცი-
 ლებით ცალკე მდგომ სენაკში
 მცხოვრები ბერი
მსთუად – ადრე, მალე

მტილი – ბალი, ბოსტანი
მღერა – დაცივნა (ემღერდეს
 მას უშჯულონი იგი); თამაში
მყოვარჟამ – დიდხანს
მწკრე – ტალახი
მჭურვალე – სიცხე; სიფიცხე;
 მონდომება, გულმოდგინება
ნაოთხალი – მეოთხედი
ნუკევა – თხოვნა (ნუ ენუკევ
 სიყუარულსა და პატივსა მო-
 ყუსისაგან შენისა); ფუფუნება
ორ-ორით მარხვა – დღეგამოშ-
 ვებით ჭამა
ოსპნი – ოსპი
ოსტიგანი – მონასტრის საკუჭ-
 ნაოსა და სატრაპეზოს გამგე-
 ბელი (რომელსა აქუნდეს მსა-
 ხურებად **ოსტიგნობისად**)
რეცა – თითქოს
საბურველი – გადასაფარე-
 ბელი
საკარცხული – სკამი
სამჭედური – ანკესი
სართული – სახურავი, ჭერი
სასთაული – ბალიში
საურავი – საზრუნავი
საფრჳე – მახე, ხაფანგი
საცნაური – ცხადი; ცნობილი
საცნობელი – გრძნობის ორ-
 განო
საცხოვარი – ცხვარი, პირ-
 უტყვი

საჯელი – სახელო (რად გუმოსია სამოსელი **უსაჯლო**, ვინათგან ყოველთა ასხენ **საჯელნი**?)

სიმიინდი – მაღალი ხარისხის ხორბლის ფქვილის პური

სულმოკლე – მოუთმენელი

უდებება – სიზარმაცე (შემინდვე, რამეთუ უდებებისაგან ვერ აღვდეგ)

უვნებელობა – ვნებებისაგან თავისუფალი სულიერი მდგომარეობა, სულიერი სიჯანსაღე, დიდი სულიერი სიმინდე

ურვა – წუხილი, გაჭირვება

უყი – ტალახი, შლამი

ფუდული – ფუფუნების მოყვარე

ქსენადოქი – აქ: მონასტრის მესტუმრე; სასტუმროს მოსამსახურე, გამგე; სასტუმრო

შური – შური; დიდი მისწრაფება, გულმოდგინება (ქებასათნოებისად წინამძღუარ არს შურისა, ხოლო შური მოატყუებს სათნოებასა)

ცოფი – გიჟი

ძალი – ძალა; აზრი (გულისხმავათ ძალი სიტყვსად ამის); სასწაული; ერი

ძკრისზრახვა – ლანძღვა, ავის თქმა (აჰა, ამან **ძკრი უზრახა**,

რამეთუ თქუა ვნებულად ცოდვად იგი მისი); ავის განზრახვა

ძკრისჯსენება – წყენის გულში დამარხვა, გულღრძობა (რისხვად, უკუეთუ დადგრეს, იქმნების ძკრისჯსენებად)

ძკრუჯსენებელი – არაგულღრძო, შემნდობი, წყენის დამკინეებელი (რომელი ულოცვიდეს მტერთა თვსთა, იგი ძკრუჯსენებელ არს)

წარტყუნვა – ტყვედ წაყვანა (უკუეთუმცა არა **წარიტყუნვოდა** გონება მათგან); გაძარცვა; მოოხრება

ნებული – ღვინით დამბალი პური

წუელი – თივის, ბალახის ნამცეცი

ჭილი – ჭილობი

ჭირი – გაჭირვება, წუხილი

ხორშაკი – გვალვა

ხუასტაგი – ქონება

ჯელი – ხელი; ხელობა (ისწავებდეს **ჯელსა** რასმე)

ჯელისმიყოფა – შეხება (არს კადნიერებად სიტყვთ და ჯელისმიყოფით და შეხედვით); დაწყება (შეუძლებელობად ჩემი არა მიტევენს ჯელისმიყოფად საქმისა ამის)

შენიშვნებისთვის

გამომცემლობა
პეტანია

დაიბეჭდა
შპს „ფავორიტი სტილში“